THE
ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY DEBATES

OFFICIAL REPORT

Seventeenth day of the Fourth Session of the Andhra Pradesh Legislative Assembly

ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY

Wednesday, the 4th March, 1970.

The House met at Half-Past Eight of the Clock.

(Mr. Deputy Speaker in the Chair)

ORAL ANSWERS TO QUESTIONS

KOLAKALUR FIRING CASE

301—

*71 (1811) Q.—Sri S. Vemayya (Sarvepalli) :—Will hon. the Chief Minister be pleased to state that:

whether a copy of magisterial enquiry report of the Kolakular firing case, Guntur district be placed on the table of the House ?

The Minister for Home deputised the Chief Minister and Answered the question (Sri J. Vengalar rao) :—No, Sir.

(శ్రీ ఎస్. వేమయ్య :—ఎందువల్ల no ?

(శ్రీ జె. వెంగళరావు :—మెజిస్ట్రేటు రిపోర్టు బల్లమీద పెట్ట కూడదు అది కాన్ఫిడెన్షియల్.

(శ్రీ ఎస్. వేమయ్య :—ఫైరింగ్ జరిగిందా, అది జస్టిఫై అయిందా, ఎంక్వయిరి జరిగిందా, ఆ వివరాలు ఏమైనా చెబుతారా ?

(శ్రీ జె. వెంగళరావు :—మేజస్ట్రేట్ రిపోర్టులో కంక్లూజన్‌లో ఫైరింగ్ జస్టిఫైడ్ అని వ్రాశారు.

(శ్రీ ఎస్. వేమయ్య :— పోస్టు మార్టమ్ రిపోర్టులో ఏమి వున్నదో చెబుతారా ?

(శ్రీ జె. వెంగళరావు :—పోస్టు మార్టమ్‌లో కూడా బులెట్ ఇంజరీస్‌తో చనిపోయారని వుంది.

(శ్రీ వి. సి. కేశవరావు (సంతనూతలపాడు) :—కొలకలూరు కేసు కమ్యూనల్ కేసా, పొలిటికల్ కేసా ?

(శ్రీ) జె. వెంగళరావు :— [illegible] హరిజన క్రిస్టియన్స్‌కు, కాస్టు హిందువులకు చాలా కాలంగా వున్న తగాదా చివరకు ఇట్లా పరిణమించింది.

(శ్రీ) వానిలాల గోపాల భట్టాచార్య (సుల్తానబాద్) : [illegible] అభివృద్ధి పనుల కోసం జరుగుతున్నదని తెలుసునా?

(శ్రీ) జె. వెంగళరావు :— రెండు సంవత్సరాలనుండి తగాదాలు వున్నాయి. అనేక కేసులు పెట్టబడ్డాయి. [illegible] చేయబడింది. మరి కొంతమంది భూమిని అక్యుపై చేసుకొన్న సందర్భంలో ఈ [illegible] వచ్చింది.

(శ్రీ) సి. హెచ్. కె. రావు (కాసానాడు): —[illegible] వున్నాయా? ఏ పరిస్థితులలో పోలీసులు కాల్చారు?

(శ్రీ) జె. వెంగళరావు :— రెండు సంవత్సరాలనుండి [illegible] తగాదాలు వున్నాయి. అందువల్ల పోలీసు బందోబస్తు పెట్టడం జరిగింది. ప్రశాంత పరిస్థితులు వచ్చాయి కనుక తరువాత తీసేశారు. మళ్ళీ తగాదాలు [illegible] కొట్టుకొంటూ వుంటే మరల బందోబస్తు ఆర్డరు మీద పెట్టబడింది. అది వున్నప్పటికీ భూములు ఆక్రమించుకోవటానికి ఉన్న పార్టీలు [illegible] కాలాలు పుచ్చుకొని కొట్టుకోవటం ప్రారంభించారు. పోలీసులు వున్నా ఆగక పోవటంతో లాఠీ చార్జి చేశారు. లాఠీ చార్జి చేసినా ఆగనిపక్షంలో ఫైరింగ్ చేస్తే ఒకరు చనిపోయారు. అక్కడున్నంచి వళ్ళి మళ్ళీ మరీదు బజారులో కొట్టుకొంటే అక్కడ ఫైరింగ్ జరిగితే ఇద్దరు చనిపోయారు.

(శ్రీ) ఆర్. మహానంద (దర్శి) :— భూమికి సంబంధించిన తగాదాలు రెండు సంవత్సరాలనుండి వున్నాయన్నారు. దానిని పరిష్కరించటానికి ఏమి ప్రయత్నం చేశారు? ఇప్పుడు ప్రశాంత పరిస్థితులు ఏర్పడ్డాయా?

(శ్రీ) జె. వెంగళరావు :— ప్రస్తుతం ప్రశాంత పరిస్థితులు వున్నాయి. భూమికి సంబంధించిన నిషయం సివిల్ నేచర్. అది కోర్టులో వుంది.

శ్రీ కె. ప్రభాకరరావు :— మేజిస్ట్రేటు రిపోర్టు సేల్ మీద పెట్టటానికి వీలులేదని చెప్పారు. అసలు మేజిస్ట్రేటు ఎంక్వయిరీ రిపోర్టు సేల్ మీద పెట్టకూడదు అనేది ఒక పాలసీయా లేక ప్రత్యేకంగా ఈ కేసుకు సంబంధించి పెట్టటం మంచిది కాదని అభిప్రాయమా?

(శ్రీ) జె. వెంగళరావు :— ఏ case లోనూ పెట్టటానికి వీలు లేదు. ఉదాహరణకు కందిమల్లాయి పాలెంలో ఈ మధ్య జరిగితే మెజిస్టీరియల్ ఎంక్వయిరీ, జుడిషియల్ ఎంక్వయిరీ వేసినప్పుడు జిల్లా జడ్జి అడిగినప్పుడు మేము ఇవ్వటానికి వీలులేదని చెప్పే ప్రివిలేజి మాకు వుంది.

(శ్రీ) కె. ప్రభాకరరావు :—ప్రజలకు నిజం ఏమిటో తెలియనప్పుడు ఆ విచారణ ఎందుకు? న్యాయం ఏమిటో ప్రజలకు తెలియాలి కదా? అటువంటి ప్రివిలేజి మీరు ఎందుకు కోరుతున్నారు?

(శ్రీ) జె. వెంగళరావు :— మేజిస్ట్రేటు ఎంక్వయిరి ఫయిరింగ్‌లో జస్టిఫికేషన్ వున్నదా, ఆఫీసర్స్ పేస్ట్రీగా యాక్టు చేశారా, తప్పు చేశారా అనేది తెలుసుకోటానికి.

(శ్రీ) కె ప్రభాకరరావు :—ప్రజలకు తెలియాలి కదా. ఏ ప్రొవిజన్ క్రింద చేశారని అడుగుతున్నాను.

Sri C. V. K. Rao :—Under which rule is it not possible for the enquiry report to be placed on the Table? If the Government feels there is justification after magisterial enquiry, why should the Government try to get away from that ?

(శ్రీ) జె. వెంగళరావు :—మొత్తం మేజిస్ట్రేటు ఎంక్వయిరి రిపోర్టు అంతా ఇవ్వటానికి వీలులేదు. గవర్నమెంటుకు ఆ ప్రివిలేజ్ వుంది. జిస్టు కావాలంటే ఇవ్వగలను.

(శ్రీ) వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—జిస్టు అయినా ఇవ్వండి.

(శ్రీ) జె. వెంగళరావు :—ఫయిరింగ్ జిస్టిఫయిడ్ అని ఆయన వ్రాశారు.

(శ్రీ) వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—ఏమేమి జరిగిందనేది ముందు ఆర్గ్యూ చేస్తారు. చివరకు జస్టిఫయిడ్ అని వ్రాస్తారు. మాకు కావలసింది last sentence కాదు.

(శ్రీ) జె. వెంగళరావు :—మేజిస్ట్రేటు ఎంక్వయిరి ముందు లాయర్స్‌ను ఆర్గ్యూ చేయటానికి ఎలా చేయరు.

(శ్రీ) కె. గోవిందరావు :—మేజిస్ట్రేటు ఎంక్వయిరీలో వారికి తోచిన ఫైండిగ్స్ వారే ఇస్తారు. ఈ ప్రివిలేజి గవర్నమెంటుకు దేనివల్ల సంక్రమించిందో చెబుతారా ?

Sri J. Vengala Rao :—Under Sections 127 and 124 of the Indian Evidence Act such records are also of a confidential nature.

(శ్రీ) సి. వెంగయ్య (మార్కాపూర్) :— అసలు ఫయిరింగ్‌కు ఆర్డర్ ఇచ్చారా అన్నది మొదటి ప్రశ్న. ఎవరు కాల్చినా పోలీసు బుల్లెట్ తగిలిందని చెప్పటం సాంప్రదాయం అయింది. మేజిస్ట్రేటు ఎంక్వయిరీలలో ఎక్కడైనా ఫయిరింగ్ అన్‌జస్టిఫయిడ్ అని చెప్పిన సంఘటన వున్నదా?

(శ్రీ) జె. వెంగళరావు :— వారు కంథం విషయం అడుగుతున్నారు. అది వేరే ప్రశ్న.

(శ్రీ) ఎస్. వేమయ్య :—నేను ఆ ప్రదేశానికి వెళ్ళి చూశాను. బులెట్స్ హరిజన పాలానికి గోడలమీద కనబడుతున్నాయి. పల్లె దగ్గరకువచ్చి రెండుసార్లు ఫయిరింగ్ జరిపే పరిస్థితి ఎందుకు వచ్చింది? దానిని గురించి మీరిపోర్టులో ఏమైనా వున్నదా ?

(శ్రీ) జె. వెంగళరావు :—ఒకచోట జరిగినప్పుడు ఒకరు చనిపోవటం, డిస్టర్బ్ కావటం, యింకా కళ్ళు తీరక మసీదు బజారు సెంటర్‌కు వెళ్ళి కొట్టు కొంటూ వుంటే అక్కడ కూడా ఫయిరింగ్ జరిగింది.

ARREST OF AGRICULTURAL LABOURERS DURING BANJAR LAND AGITATION

302—

*112 (2323) Q.—Sri S. Vemayya :—Will hon. the Chief Minister be pleased to state :

(a) whether it is a fact that a number of agriculture labourers have been arrested at various places in Guntur, Krishna, Nellore, Warangal, Cuddapah, Adilabad and Medak districts during September, October, 1969 in connection with the banjar land agitation ;

(b) if so, the number of persons arrested at each place and number of persons convicted out of the same ; and

(c) whether lathi-charge was resorted to at any place during the above agitation ; if so, the number of persons injured at each place ?

Sri J. Vengala Rao :—(a) Yes Sir, except in Cuddapah, Nellore and Medak Districts.

(b)

District	Arrested	Convicted
ADILABAD		
Both P. S. limits.	125	—
Itcheda	40	—
Utnoor	9	—
	174	—
KRISHNA		
Nuzvid	87	87
Tiruvur	83	83
Challapalli	332	—
	502	170
GUNTUR		
Sattenapalli	117	117
Palnad (Gurzala)	130	127
Narasaraopet	113	—
Bapatla	464	285
Guntur Tq.	220	—
	1,044	529
WARANGAL		
Collectorate, Warangal.	265	216
Tahasil Office, Mahbubabad.	220	—
Tahsil Office Jangaon.	173	171
Tahsil Office, Narsampet.	159	—
	818	387

(c) No Sir, Second part of the question does not arise.

(శ్రీ) యస్. వేమయ్య :—అరస్టుచేసిన తరువాత వారిని వెంటనే మేజిస్ట్రేటు దగ్గరకు తీసుకని పోకుండా ఉంచడం వారికి భోజనం ఏర్పాట్లు చేయకపోవడంవలన ఇబ్బంది జరిగింది కొందరు వారు నిర్లక్ష్యంవలన చనిపోయినట్లు తమదృష్టికి వచ్చిందా?

(శ్రీ) జె. వెంగళరావు :—అలాంటిది ఏమీ మా దృష్టికి రాలేదు.

(శ్రీ) జి. శివయ్య (పుట్టూరు):—బంజరులాండ్స్ డిస్ట్రిబ్యూషను నిమిత్తం సత్యాగ్రహం చేస్తే అరస్టుచేశాం అన్నారు. ఏ పీరియడులో అరస్టు చేశారు? తరువాత బంజరులాండు విషయంలో ప్రభుత్వం జి.వో. ఇచ్చారా?

(శ్రీ) జె. వెంగళరావు :—ప్రభుత్వం ఎట్లాగ అరస్టు చేసింది శివయ్యగారికి తెలుసు. మార్క్సిస్టు పార్టీవారు భూములు ఆక్రమించమని ఉద్యమం లేవదీస్తే అరస్టు చేశారు.

(శ్రీ) జి. శివయ్య :—పీరియడ్ అఫ్ అరస్టుకు సబ్‌సిక్వెంటుగా ప్రభుత్వం జి.వో. ఇచ్చారా?

(శ్రీ) జె. వెంగళరావు :—ప్రభుత్వం జి.వో. ఇచ్చిన తరువాతకూడ కొంత జరిగింది. జి.వో. లో రిఫరెన్సు ఫారెస్టులను కొట్టమని ఆక్రమించమనిలేదు.

(శ్రీ) ఆర్. సత్యనారాయణరాజు (నర్సపూర్) :—ఏ మాత్రం బంజరు భూమి వ్యవసాయ కార్మికులు ఆక్రమించారు?

(శ్రీ) జె. వెంగళరావు :—వ్యవసాయ కార్మికులు లేరు. ఆక్రమించడం లేదు. రిజర్వు ఫారెస్టులోకి చెట్లు నరకడం ప్రారంభించారు.

(శ్రీ) వి. సి. కేశవరావు :— బంజరు భూములు ఆక్రమించడంలో అరస్టు జరిగిందన్నారు. యీ బంజరు భూములన్ని ప్రభుత్వమే అగ్రికల్చరల్ లేబరుకు ఇస్తున్నారు. అటువంటప్పుడు అగ్రికల్చరల్ లేబరు బంజరు భూములు ఆక్రమిస్తే తప్పేమిటి? ఎందుకు అరస్టు చేశారు?

(శ్రీ) జె. వెంగళరావు:—తమ ఇల్లుగాని నా యిల్లుగాని కేశవరావుగారు దానంచేస్తే ఎట్లాగుంటుంది?

(శ్రీ) యన్. రాఘవరెడ్డి (నక్రేకల్) :—ఒకరిల్లు మరొకరు దానంచేసే ప్రశక్తి లేదు. పేదలకు భూములివ్వడం మా పాలసీ అని ప్రభుత్వం చెప్పినప్పుడు ఆ భూమిని వారే ఆక్రమించుకుంటే తప్పేముంది? దానికెందుకు అరస్టుచేయాలి? ఫారెస్టును ఆక్రమించి నందుకే అరస్టుచేశారా? బంజరు భూములు ఆక్రమించుకుంటె అరస్టు చేశారనడం యథార్థంకాదా?

(శ్రీ) జె. వెంగళరావు :—బంజరుభూములు పంచాలని ప్రభుత్వం క్రాష్ ప్రోగ్రాం పెట్టి జి. వో. ఇచ్చారు. ఇది ఒక భూములకు కాదు. రాజకీయ పబ్బుకుబడికి యీ వ్యవహారమంతా జరిగింది. నిజంగా భూములు కాదు. రిజర్వు ఫారెస్టు కొట్టిస్తే అరస్టు చేశారు.

Sri G. Sivaiah:—I take strong objection to the hon. Minister's statement Sir. Does he think that they will agitate only for political reasons? He is most unjustified.

శ్రీ కె. అంజనరెడ్డి (హిందూపూర్):—మంత్రిగారు రాజకీయ పలుకుబడికి చేశారన్నారు. వాస్తవమే. కాని బోర్డర్ ప్రాంతం కాబట్టి ముఖ్యంగా దున్నుకునే వారికి దక్కినప్పుడు అటు ఎంటిపుకాళ్ళు ఉపయోగపడుతుంది. అదేమయినా తమ దృష్టికి వచ్చిందా?

శ్రీ జె. వెంగళరావు :—ఇందులో ఏమీ లేదు. అర్హులయిన వారికి ఉద్యమం లేకుండానే పట్టాలివ్వాలని ప్రభుత్వం ఆదేశించింది. మొత్తం మీద అందరికీ పట్టాలు దొరుకుతాయి.

శ్రీ జి. వి. అప్పారావు (జామి):—మీరు ఏ పాలసీని అనుసరిస్తున్నారు. అధికారుల సహకారంతో ఈ బంజరు భూములన్నీ మీరు పంపిణీ చేసి ఆ విధంగా ప్రాబల్యం మీరు సంపాదించుకోవాలనా మీ ఉద్దేశం?

శ్రీ జె. వెంగళరావు:—బంజరు భూములు ఏమి చేయాలో అధికారుల ప్రాబల్యం లేదు. అది గవర్నమెంటు పాలసీ. దానిని అమలు చేయడం మా పని.

శ్రీ చావిలాల గోపాలకృష్ణారావు:—భూములు ఇచ్చే విషయంలో ప్రభుత్వం ఎప్పుడయితే ప్రారంభించారో పెద్ద రైతులు చిన్న రైతులను దోచుకొని భూములను స్వాధీనం చేసుకుని తమ పేర్లు వ్రాసుకుంటే గనుక వస్తుందని ప్రభుత్వం అనుకున్నప్పుడు అంతరుమందున్న వారిని సెర్చుడానికి పోలీసులను పంపించి వారిని కాపాడకపోతే పూనుకుంటే ఏ రాజకీయపార్టీ ప్రాబల్యం కాపాడినా ధనికుల ప్రాబల్యానికి ఉపయోగపడుతుంది. దానినుంచి ప్రభుత్వం తీసివేస్తారా?

శ్రీ జె. వెంగళరావు :—ధనికుల రక్షణకు పోలీసులు ఉపయోగపడరని పోలీసు ఇస్తున్నాను. క్రాష్ ప్రోగ్రాం టి.పి.లో ఉన్నట్లుంది. దానిలో ఇల్లిగల్ ఆక్యుపేషనులోఉన్న భూములను స్వాధీనం తీసుకోవాలని ఉంది.

శ్రీ సి. వి. కె. రావు:—ఇప్పుడు అరస్టు అయినవారందరిని విడుదల చేశారా?

శ్రీ జె. వెంగళరావు :—చాలమంది విడుదలయిపోయి ఉంటారు.

శ్రీ కె. గోవిందరావు (అనకాపల్లి):—ఏ సంవత్సరాలనుంచి ఏ భూములు పంచాలనే నిబంధనం అయినా ఇంతవరకు ఎంతమంది స్వాధీనం చేసుకున్నారు అనే సందున వారు వెళ్ళి బంజరు ఆక్రమిస్తే అరస్టు చేశారే కాని, ఏ రుజువులు లేకుండా 20 సంవత్సరములనుంచి ఆక్రమించుకున్న భూస్వాముల విషయంలో ప్రభుత్వం ఏమిచేసింది ?

శ్రీ జె. వెంగళరావు :—రూల్సుప్రకారం ప్రొసీడు అవుతున్నారు.

శ్రీ ఆర్. మహానంద :—ఇప్పుడు క్రాష్ ప్రోగ్రాం ప్రకారం గవర్నమెంటు భూములు తహశీలుదారు ఉత్తర్వు లిచ్చినా పెద్ద రైతులు అడ్డగిస్తుంటే పోలీసు ఫోర్సు ఇమ్మంటే మాకు సంబంధం లేదన్నారు....

శ్రీ జె. వెంగళరావు :—తహశీలుదారుగాని ఆర్.డి.ఓ. గాని వ్రాస్తే తప్పకుండా పోలీసులు వెడతారు.

శ్రీ సి.హెచ్. రాజేశ్వరరావు (సిరిసిల్ల):—సుంకరిగారు చాల చెబుతున్నారు. భూస్వాములకు బ్రిటిషరాజ్యంగా ప్రజాస్వామ్య రక్షణకు పోలీసులు

ఉపయోగపడుతున్నారన్నారు. నేను వారిదృష్టికి ఒక కేసుతెచ్చాను. నా కాన్‌స్టిట్యుయన్సీలో క్రాష్ ప్రోగ్రాం సందర్భంలో అక్కడుండె పెత్తందారులను తొలగించడానికి కార్మికులు వెడితే వారిని రానివ్వకుండా నానా భీభత్సంచేసి ఇప్పటికి భూస్వాములే పాలిస్తున్నారు. పోలీసులు భూస్వాములకే భయపడుతున్నారు కాని ప్రజాస్వామ్యానికి తోడ్పడడంలేదు. ఇని మార్చాలంటె చాలా చేయాలి ఊరికే మాట్లాడితే లాభంలేదు.

(శ్రీ) జె. వెంగళరావు :—రాజేశ్వరరావుగారు వారి కాన్‌స్టిట్యుయన్సీలో జరిగినవి నా దృష్టికి తెచ్చారు. యస్.పి. స్వయంగా వెళ్లాడు. కేసులు కోర్టులో ఉన్నవి.

(శ్రీ) యం. వెంకటనారాయణ :—నేలకొలది వందలకొలది దురాక్రమణ దారులను అరస్టుచేసే బదులు యీ అమాయకులను రెచ్చకొట్టి భూములమీదకు తోలే వారిని ముందుగా అరస్టుచేసి అమాయకులను విడుదలచేసే పద్ధతి కేరళలో ప్రవేశపెట్టారు. ఆ విధంగా చేస్తారా మన ప్రభుత్వంవారు ?

(శ్రీ) జె. వెంగళరావు:—ఉద్యమాలలోఉన్న గొప్పతనంఅదే. అమాయకులే దొరికిపోతారు.

(శ్రీ) మహమ్మద్ రజాబలి (ఖమ్మం) :—పేదలయడల ప్రభుత్వం ఇంత ఉదాశీనత చూపిస్తున్నప్పుడు ఒక చెట్టు నరికినందుకే ఇన్ని కేసులు పెట్టవలసిన అవసరం ఏముంది ?

(శ్రీ) జె. వెంగళరావు :—ఒక చెట్టునరికినా రెండుచెట్లు నరికినా నేరము నేరమే.

(శ్రీ) యస్. వేమయ్య :—కన్‌విక్టు అయి జయిలుకు పంపించినతరువాత జయిలులో అశ్రద్ధవలన మెడికల్ ఎయిడు లేక చనిపోయినవారు ఎంతమంది ? నా దృష్టికి రాలేదన్నారు మేము కూడ ప్రకాశంగారికి.

(శ్రీ) జె. వెంగళరావు :—ఎవరూ చచ్చిపోలేదు. నా దగ్గర ఇన్‌ఫర్మేషను లేదు.

(శ్రీ) జి. శివయ్య :—యీ బంజరు లాండ్స్ అజిటేషను సెప్టెంబరు 69 అన్నారే ఇది వచ్చినతరువాత క్రాష్ ప్రోగ్రాం ఇంప్లిమెంటు చేశారా ? లేక అంతకుముందే జి.వో. ఇస్యు అయిందా ? యీ బంజరులాండ్సు అజిటేషను వచ్చిన తరువాత మీరుగాని క్రాష్ ప్రోగ్రాం జి.ఓ. ఇస్యు చేసినట్లయితే అంతకు ముందు అరస్టు అయిన వేలమంది అక్రమంగా అరస్టు అయినారుకదా. దానికి సమాధానం చెప్పండి.

(శ్రీ) జె. వెంగళరావు :—అధ్యక్షా, ఇప్పుడు ఈ బంజరు ల్యాండ్స్ గురించి కమ్యూనిస్టుపార్టీవారు ఉద్యమం తీసినందువలన గవర్నమెంటు జి. ఓ. ఇస్యూ చేసిందంటె నేను ఒప్పుకోను.

(శ్రీ) జి. శివయ్య :—అది ఎప్పుడు ఆలోచనలోకి వచ్చింది, అజిటేషన్ తరువాతనే కదా ?

(శ్రీ కె. వెంకటరావు :— [illegible] చేయడానికి అదివరకే. కాని ఆ బిల్డింగ్ మున్సిపాలిటీ వారి ఆధ్వర్యంలో ఉండవచ్చు.

GIRIJAN HOSTEL.

303 —

*511 (1996) Q.—Sri R. Mahananda :—Will the hon. the Chief Minister be pleased to state :

(a) whether it is a fact that the Government propose to take over all the Girijan Hostels in the State ;

(b) if so, how many are there, running in each district and the strength of each ; and

(c) whether the Government will sanction boarding grants to all of these or will the Government take over the management of all these ?

The Minister for Social Welfare deputised the Chief Minister and Answered the Question. (Sri D. Perumallu) : (a) No Sir.

(b) and (c) Do not arise.

(శ్రీ ఆర్. మహానంద :—'ఎ'కు 'బి' అన్నారు. అయితే ఇప్పుడు అక్కడ సరిగా జరగడంలేదు. కాబట్టి గవర్నమెంటు టేకోవర్ చేస్తే బాగుంటుందని ప్రజలంటున్నారు. అది కన్సిడర్ చేస్తారా ?

(శ్రీ డి. పెరుమాళ్ళు :—ఇప్పటికే గవర్నమెంటు పరిధిలో [illegible] హాస్టల్సు 277 ఉన్నాయి. అవసరమైనచోట గవర్నమెంటు తీసుకోవడానికి [illegible] ఆలోచిస్తుంది.

(శ్రీ ఆర్. మహానంద : 'బి'కి జవాబు చెప్పలేదండి. How many are there running in each district and the strength of each? అనేదానికి జవాబు చెప్పలేదు.

Sri D. Perumallu : I will place the list on the Table of the House.

(శ్రీ వై. బుచ్చిరాయుడు (కొవ్వూరు):—ఇప్పుడు పరిశీలనలోవున్న హాస్టల్సు, గిరిజన హాస్టల్సు మన రాష్ట్రంలో చాలా మిస్-మేనేజ్‌మెంటు జరుగుతున్నాయని తెలిసి, ఇవన్నీ ప్రభుత్వమే మేనేజ్ చేయడానికి ఆలోచన చేస్తారా ?

(శ్రీ డి. పెరుమాళ్లు :—అంటే గవర్నమెంటు ఇని గ్రాడ్యుయల్‌గా తీసుకొని మేనేజ్ చేయాలని ఉద్దేశము ఉన్నది.

(శ్రీ సత్యనారాయణ:—ఈ ట్రైబల్ హాస్టల్సులో ఒక్కొక్క స్టూడెంటుకి ఎంత గ్రాంటు మంజూరు చేస్తున్నారు.

(శ్రీ డి. పెరుమాళ్లు :—ఒక బోర్డరుకు 20 రూపాయలవరకు ఇస్తున్నాము నెలకు.

ఒక గౌరవసభ్యుడు:—మా జిల్లాలో హాస్టల్సులో ఒకటికూడా గవర్నమెంటు హాస్టలులేదు. 1, 2 పెట్టడానికి ప్రపోజల్ ఉన్నదా? ఉంటే ఎప్పుడు పెట్టడానికి వీలు అవుతుంది ? ఎప్పుడు పెడతారు ?

(శ్రీ డి. పెరుమాళ్ళు :—హాస్టల్సు ఎక్కడ అయితే అవసరం ఉంటుందో అక్కడ అని పరిశీలనచేసి అక్కడ ఇవ్వడానికి ప్రభుత్వము ఆలోచిస్తుంది.

(శ్రీ చంద్రశేఖర రెడ్డి :—ఇప్పుడు ఏవైతే ప్రయివేటు సంస్థలు ఈ హాస్టల్సు నడుపుతున్నాయో, వాళ్ళు ఈ ఇచ్చే 20 రూపాయలు చాలక ఊర్లలో చందాలు, జొన్నలు వసూలు వేసుకొని వారు ఇప్పుడు ప్రభుత్వము తరఫుననుంచి నడిపే పరిస్థితిలో ఈ చందాలు వసూలు చేసే బాధ్యత ఎవరు వహిస్తారో చెప్పుతారా ?

(శ్రీ డి. పెరుమాళ్ళు :—గిరిజన హాస్టల్సుకు కూడా ఇప్పుడు మెడ్యూలు హాస్టల్సుకు వలె 25 రూపాయలు మంజూరు చేయాలనే ఉద్దేశం ఉన్నది. తప్పకుండా 25 రూపాయలు మంజూరు చేయడానికి ప్రభుత్వము ఆలోచిస్తున్నారు.

(శ్రీ సి. జంగారెడ్డి (పర్కాల) :—గవర్నమెంటు హాస్టలులో ఉన్న పిల్లవాళ్ళకు ప్రతిఒకరికి ఎంతెంత ఇస్తున్నారు ? తరువాత సబ్సిడీ హాస్టల్సులో ఉన్న పిల్లవాళ్లకు ఎంతెంత ఇస్తున్నారు. ఈ రెండిటికిగల వ్యత్యాసము ఎంత ?

(శ్రీ డి. పెరుమాళ్ళు :—వ్యత్యాసము ఇందులో ఏమీలేదండి. సబ్సిడీ హాస్టల్సు గవర్నమెంటు ఇచ్చేది ఇంత అని ఉంటుంది. తక్కినది ఏమో చందాలు వేసుకొని నడపాలని ఉద్దేశము.

(శ్రీ ఎన్. రాఘవరెడ్డి :—ఇప్పుడు ఈ గవర్నమెంటు హాస్టల్సుకు ఇచ్చేది. సబ్సిడీ హాస్టలుకు బోర్డింగు గ్రాంటు ఒకటేనా అసలు మీరు కేవలము సబ్సిడీ అనే పేరు పేడితే, అది కేవలము వ్యాపారము పర్పస్‌కు ఉపయోగించుకొని, పదో పదిహేనో మిగిలించుకొంటున్నారు. ప్రతి సబ్సిడీ హాస్టలులో కూడా. అందువల్ల గవర్నమెంటుకువచ్చే అదనపు నష్టము ఏమీలేదు కాబట్టి, వీటన్నింటిని ప్రభుత్వము స్వాధీనము చేసుకొంటే ఆ పిల్లలకు కొంత అన్నము దొరుకుతుంది. కాబట్టి వీటిని గవర్నమెంటు స్వాధీనము చేసుకొంటారా ?

(శ్రీ డి. పెరుమాళ్ళు :—ప్రభుత్వము ఇచ్చేటటువంటి బోర్డింగు గ్రాంట్సు చాలదండి. మిగిలించుకోడానికి అవకాశము లేదు.

(శ్రీ ఎన్. రాఘవరెడ్డి :—అసలు మీరు గవర్నమెంటు హాస్టల్సులో ఎంత పెట్టగలుగుతారో అంత సబ్సిడీ హాస్టల్సులో కూడా పెట్టగలుగుతారు. కేవలం హౌసు రెంట్‌లో మాత్రమే డిఫరెన్సు ఉన్నది. అంతమాత్రముచేత సబ్సిడీ అంటే హౌసు రెంట్ పోను, ఇంకా మిగిలించుకొంటున్నారు.

(శ్రీ డి. పెరుమాళ్ళు :—ఆ సబ్సిడీ హాస్టల్సు ఇంకా పెంచు చేయాలని ఉద్దేశము ఉన్నది. అది గ్రాడ్యుయల్‌గా చేయాలని. ప్రస్తుతము ఆర్థిక పరిస్థితులు బాగలేవు.

(శ్రీ ఎన్. రాఘవరెడ్డి :— నేను అడిగింది, ఈ సబ్సిడైజ్‌డ్ హాస్టల్సుకు, ప్రభుత్వ హాస్టల్సుకు ఒకే రకమైన బోర్డింగు గ్రాంట్సు ఇస్తున్నారా ? దీంట్లో మిగిలించుకొంటున్నారు. ఆ మిగిలించుకొనే ఆ బాధనుంచి విద్యార్థులను తప్పించడానికి ప్రభుత్వము వాటిని స్వాధీనము చేసుకొనే విషయము ఆలోచిస్తుందా ?

STATEMENT LAID ON THE TABLE OF THE HOUSE—VIDE ANSWER TO L. A. Q. *No. 6904 (Std.) [*304]

District-wise particulars of the Production-cum Training Centres for the Welfare of Scheduled Tribes in the State of Andhra Pradesh.

Location of the Centre.	Nature of the T. C. P. C.	No. of trainees during 67-69.	Trade in which Training was given.	Qualifications required.	Remarks
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
		SRI KAKULAM DISTRICT PACHIPENTA SAMITHI			
1. Kurukutti	Bamboo and Rattan Centre.	11	Training in production of cane articles.	No Qualifications.	Expenditure met from tribal development funds.
		BHADRAGIRI SAMITHI			
2. Manda	Horn Product Training Centre.	9	Training in preparation of articles with Horn like combs etc.	Tribal youths abcve 15 years	Closed with effect from
3. Gumma	Pottary Training-cum-Production Centre.	12	Preparation of Pottery with clay.	-do-	-do- 1:- 2-67 for
4. P. Amity	Bamboo and Rattan-cum-Production Training Centre.	10	Preparation of articles with Bamboo rattan	-do-	want of funds. -d:-
5. Gumma	Adda leaf plate making Training (wo-cum-Production men) Centre.	10	Preparation of Adda leaves	-do-	-do-
6. P.Levidi	T. C. P. C.	10	Training of leather	-do-	-do-
7. Gumm-alaxmi-Puram	Common facility Centre.	—	Facilities are provided to the Artisans to attend C. F. C. and to utilise the improved implements ia carpentary and Blocksmithy with the guidence of the Trainir g Demonstrator.	-do-	Closed with effect from 30-9-68 for want of funds.

8.	P. Amity	Dress Making Centre (Women.)	15	Sewing and Training of coton garments.	–do–	Closed with effect from 15-12-67
				SEETHAMPET SAMITHI		
9.	Kadagandi	Sisal Fibre products.	12	Training in extraction of Sisal fibre.	Age between 16 to 35 years. Preference to educated tribals and previous experience in the Trade	Functioning.
				VISAKHAPATNAM DISTRICT ARAKU SAMITHI		
1.	Araku	Carpentary Training-cum-Production Centre,	11	Training in Carpentary	No qualification.	Grant-in-aid from industries department
				PADERU SAMITHI		
2.	Paderu	Carpentary Training-cum Production Centre.	12	Training in Carpentary	No qualification, but the trainees should attain the age of 18 years.	Grants-in-aid from industries department.
3.	Paderu	Pottary and Brick making Training Centre.	12	Pottary and brick making.		
4.	Paderu	Spinning and Weaving Centre.	12	Spinning and weaving		
5.	Paderu	Fruit Ganning Demonstration Centre	—	Fruit canning training.	—	Expenditure met from tribal development funds.

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
		KOYYURU SAMITHI			
6. Koyyuru	Servicing-cum-Production Centre in the manufacture of steel trunk etc.	10	Training in Manufacture of steel tunks and agricultural implements.	Candidate should attain 18 years of age and should know how to read and write.	Expenditure met from tribal development funds
		KILAGADA SAMITHI			
7. Kilagada	Bamboo and Rattan Training Centre	9	Training in bamboo and rattan.	No qualifications	
		EAST GODAVARI DISTICT ADDATEEGALA SAMITHI			
1. Nellipudi	Training-cum-Production Centre.	6	Training in tanning	No qualifications	Expenditure met from tribal development funds.
2. Rayapalli	Bamboo and Basket making Centre.	6	Training in bamboo and basket making.	-do-	-do-
		WEST GODAVARI DISTRICT POLAVARAM SAMITHI			
1. Repallewada	Demonstration-cum-Training Unit in bamboo and lattan products.	7	Training in bamboo and rattan.	-do-	-do-
2. Pragadapalli	Carpentary Training-cum-Production Centre.	16	Training in carpentary	-do-	Finansed from social welfare grant of state industries department.

BUTTAYAGUDEM SAMITHI

3.	Buttaya gudem	Tanning Centre.	10	Training in leather training.		Expenditure met from tribal development funds.
4.	–do–	Bamboo and Rattan Centre.	10	Training to weave plastic cane to the chairs, cots etc.	–do–	–do–

KHAMMAM DISTRICT

ASWARAOPET SAMITHI

1.	Narayana puram.	Rural Community Work shop	10	Carpentary	Knowledge in Carpentary.	Expenditure met from tribal development funds.
2.	Aswaraopet	Rural Community workshop	10	..		
3.	–do–	Demonsfration-cum-training centre in banboo and rattan cane products		..		
4.	–do–	Peripatatic demonstration Unit in village pottary	10	..		
5	Musti banda	Peripatetic demonstration Unit in tape weaving	10	..		
6.	Aswarao-peta	Training-cum-demonstration centres in fruits and vegetables	10	..		

BHADRACHALAM SAMITHI

7.	Bhadra-chalam	Demonstration-cum-training centre in bamboo 7 rattan products	10	Training in bamboo and cane work.	Trainees have to know reading and writing.	Met from R.A. C. I. funds of Samithi.
8.	–do–	Demonstration-cum-training centre	8	Training in leather taining.	–do–	Closed with effect from 1-7-68

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
			KHANAVARAM SAMITHI		
9. Chatti	Palm leaf production centre.	10	Palm leaf training.	No qualifications.	Not functioning at present
10 Kutur	Bamboo and rattan cane centre.	10	Training in bamboo and rattan cane.	No qualifications.	Tribal development funds.
			ADILABAD DISTRICT UTNOOR SAMITHI		
1. Utnoor	Production -cum-training centre.	14	Training in carpentary, black-samithy, handloom and pottery.	No qualifications.	Met from the funds of industries department

Sd/-

LOSS DUE TO HEAVY RAINS IN OCTOBER 1969

305—

*396 (2296) Q.—Sarvasri S Vemayya, K. Govinda Rao, Agarala Eswara Reddy (Tirupathi), R. Satyanarayana Raju, Y. Chennayya (Repalle), P. Sanyasi Rao (Visakhapatnam) and Y. Venkata Rao (Vemur):-Will the Hon. Minister for Revenue be pleased to state:

(a) the estimated loss due to heavy rains and floods in the State during the second fort-night of October, 1969;

(b) (i) number of persons died;

(ii) number of animals died;

(iii) number of tanks breached;

(iv) number of roads damaged; and

(v) extent of crop damaged in each district; and

(c) the nature of relief measures taken to help the cyclone affected people in each district?

The Minister for Revenue (Sri P. Thimma Reddy):—Clause (a), (b) and (c) A statement showing the estimated loss due to heavy rains in the second fortnight of October, 1969 and the relief measures undertaken in the affected districts is placed on the table of the house.

(Statement)

STATEMENT LAID ON THE TABLE OF THE HOUSE IN REPLY TO THE STARRED Q. NO. 2296 [* 305]

Name of the district.	No. of persons died.	No. of animals died.	No. of tanks breached.	No. of roads damaged.	Extent of crop damaged.	Total estimate of damage.	Relief measures under taken.
1	2	3	4	5	6	7	8
						Rs.	
Nellore	3	nil	336	133	Paddy 20,400 Acres Tobacco 200 ,,	74 lakhs	A sum of Rs. 1,69,530 was distributed to the persons whose houses were damaged besides rice and millets were distributed to the victims in Sullurpet and Guduru taluks.
Krishna	8	1144	10	178	Paddy 1,69,000 Acs. Other crop 9,644 ,,	658 lakhs	Relief was given to the damaged houses and the displaced persons were evacuated and 241 quintals of rice was distributed.
Chittoor	nil	14	82	2	Crop 110.9 Acs.	6 lakhs	Monetary relief to the persons whose houses were collapsed was paid. Grant of loans to 125 persons whose lands were affected is being examined.
Guntur	8	92	12	118	Crop 1,33,088 Acs.	850 lakhs	Free food was distributed to the flood victims besides free distribution of cloth. Ex-gratia payments were made amounting to Rs. 3 lakhs. Public Health measures were undertaken. Damaged roads were repaired. Loans were granted to the affected persons according to rules.

In so far as Medak, Khammam, Nalgonda, Karimnagar, Anantapur, Mahaboobnagar, Warangal, Nizamabad, East Godavari, Kurnool, Cuddapah, Visakhapatnam, Adilabad, Hyderabad, West Godavari, and Srikakulam districts are concerned, they were not affected due to rains during second fortnight of October, 1969.

(శ్రీ ఎస్. వేమయ్య :— ఇచ్చిన డబ్బు చాలా తక్కువగా వుంది కనుక, అది చాలదు కనుక యింకా ఎడిషినల్‌గా ఇవ్వటానికి ఆలోచిస్తారా? చనిపోయిన వారి తరపు బంధువులకు ఇచ్చినట్లు కన్పించటం లేదు. వారికి అందేటట్లు చూస్తారా?

(శ్రీ పి. తిమ్మారెడ్డి :— ఇచ్చిన డబ్బు చాలని మాట వాస్తవమే. ఒక్క సారి కాక మళ్లీ వర్షాలు వచ్చి బాగా దెబ్బ తిన్నాయి. బహుశా గౌరవసభ్యులు నెల్లూరు గురించి చెబుతున్నారనుకొంటాను. కేంద్రం డబ్బు లమ్‌సమ్‌గా ఇచ్చి నష్టం జరిగినచోట సర్దుబాటు చేయమన్నారు. సర్దుబాటు చేయటం జరిగింది. యింకా చేయటానికి ప్రయత్నిస్తున్నాము. చనిపోయినవారి బంధువులకు ఇవ్వకపోతే పరిశీలనచేస్తాను. I will find out and ask them to look into it.

(శ్రీ ఆర్. సత్యనారాయణరాజు :— నవంబరులో వచ్చిన తుఫాను సందర్భంలో లోన్స్ వగైరా ఇస్తున్నాం. అక్టోబరులో వచ్చిన సందర్భంలో ఇవ్వటం లేదు. వారికి కూడా ఇచ్చే ఏర్పాటు చేస్తారా?

(శ్రీ పి. తిమ్మారెడ్డి :—పోయిన సంవత్సరం దురదృష్టకరమైనది. May లో వచ్చింది, అక్టోబరులో వచ్చింది. నవంబరులో వచ్చింది, డిసెంబరులో వచ్చింది. అన్నిటికి కలిపి లోన్స్ ఇస్తే పోతుందేమోననిపించేటట్లు తుఫాను వచ్చింది. దీనిలో ఒక ఇబ్బంది వుంది. కేంద్రప్రభుత్వం ఇచ్చిన డబ్బు వల్ల విస్తారంగా సహాయం చేయటానికి అవకాశం దొరికింది. కాని రాష్ట్రప్రభుత్వము నుండి హెచ్చుగా ఇవ్వలేకపోయాము. అందువల్ల కొంతమందికి అప్పులు ఇచ్చే సౌకర్యం కలుగకపోయి వుండవచ్చు.

(శ్రీ పి. కోటయ్య (చీరాల) — అక్టోబరు, డిసెంబరుకు సంబంధించినంత వరకు సహాయం చేస్తామని చెప్పారు కాని actual గా ఇంతవరకు సహాయము దొరకలేదు. రోడ్లకు కాని, మిగిలిన damaged works కు కాని ఇచ్చిన డబ్బు మార్చి లోపల ఖర్చు కావాలి. ఖర్చు కాకపోతే అది లాప్స్ అవుతుంది. అక్టోబరు, నవంబరు, డిసెంబరు నెలల్లో వర్షాలు కురవటం వల్ల జనవరిలో పనులు ప్రారంభించారు. మార్చిలోపల పనులు పూర్తి అయ్యేట్లు లేవు గనుక జూన్ వరకు పొడిగించి పనులు పూర్తి అయ్యేట్లు చూస్తారా?

(శ్రీ పి. తిమ్మారెడ్డి:— అటువంటి ఇబ్బంది వుందని ఉద్యోగులు ప్రభుత్వ notice కు తీసుకువస్తే we are taking necessary steps to see that these difficulties are not there.

(శ్రీ వై. వెంకట్రావు:— మే, అక్టోబరు, నవంబరులలో వచ్చిన తుఫాను వల్ల రైతులు బాగా దెబ్బ తిని ధాన్యం అమ్ముకొనే పరిస్థితిలో కూడా లేకుండా వున్నారు. వారికి మార్కెటింగ్ సదుపాయాలు కలుగచేస్తారా?

(శ్రీ పి. తిమ్మారెడ్డి:— ఆ విషయంలో సివిల్ సప్లయిస్ మంత్రిగారు చాలా శ్రద్ధ తీసికొన్నారు. హైదరాబాదులో రేషను తీసేసిన తరువాత ఇక్కడకు ధాన్యం తీసుకురావటానికి ప్రయత్నం చేసినట్లు విన్నాను. కలర్డ్ రైస్‌కు మన స్టేటులో అమ్మకం లేదు. ఇతర స్టేట్సులో అమ్మాలి. దాని గురించి మన ప్రభుత్వం కేంద్రప్రభుత్వంతో మాట్లాడాలి.

(శ్రీ వై. వెంకటాద్రి:— కలర్డ్ రైస్ ప్రొక్యూర్‌మెంటు అథారిటీస్ కూడా తీసికోవటంలేదు.

Sri P. Thimma Reddy:— I will take it to the notice of the Minister.

(శ్రీ మహమ్మద్ రజబలి:— కర్నూలు జిల్లాలో 68 గ్రామాలలో పీవర్స్ నష్టపడినట్లు లిస్ట్ కలెక్టరుకు పంపటం జరిగింది కాని ఇండివిడ్యువల్ పిటిషన్స్ రాలేదని వారెవరికీ ఇవ్వలేదు. కలెక్టరుగారు మా దగ్గర staff లేదుకనుక మేము సహాయం చేయలేకపోతున్నాం అని చెప్పటం వల్ల డబ్బు సరెండర్ చేసే అవకాశం వుంది కనుక దీనిగురించి ఏమిచేస్తారు?

Sri P. Thimma Reddy:— I will see if any money has been allotted for any particular purpose and if it has not been used. That is a serious matter. I will see that the allotted money is not withdrawn or lapsed.

(శ్రీ యం. వెంకటనారాయణ (ఏలూరు):— రిలీఫ్‌కు లక్షల రూపాయలు ఇస్తున్నారు కాని అది మునిసిపాలిటీలకు రావటంలేదు. ఏలూరు మునిసిపాలిటికి 20 లక్షలు నష్టం జరిగినా దానికి ఏమీరాలేదు జిల్లా పరిషత్తులకు 1500, R&B కి 30 వేలు ఇలా ఇస్తున్నారు కాని మా మునిసిపాలిటీకి ఒక్కపైసా ఇవ్వలేదు.

(శ్రీ పి. తిమ్మారెడ్డి:— ఎక్కడెక్కడ అవసరమో అక్కడ సహాయము చేయవలసిందని చెప్పారు. ఎక్కడెక్కడ ఎంతఇచ్చారో తెలియదు. It depends upon the intensity of the trouble and so on. మునిసిపాలిటీలు చాలా దెబ్బతిన్నాయి. పిండికొద్ది రొట్టె, ఇవ్వగలిగినంత ఇస్తున్నాము.

(శ్రీ పి. సన్యాసిరావు:— ఈ సహాయం ఒక బిల్లాకు ఒకమాదిరి యింకో జిల్లాకు యింకోమాదిరి చేయమని ప్రభుత్వం ఉత్తర్వులేమైనా ఇచ్చిందా? ఇండ్లు కూలిపోతే 150 రూపాయలు ఇవ్వమని తాఖీదు ఇచ్చారు. విశాఖజిల్లాలో 50 రూపాయలు ఇవ్వటం జరిగింది. ఇచ్చిన ఉత్తర్వు ప్రకారం అమలుజరపాలని ప్రభుత్వం ఆదేశిస్తుందా?

(శ్రీ పి. తిమ్మారెడ్డి:— కొన్ని జిల్లాలలో తుఫాను పెచ్చుగా వచ్చింది, మా జిల్లాలలో పెచ్చుగా రాలేదు అంటే ఏమి చెప్పాలి?

(శ్రీ పి. సన్యాసిరావు:— ఇండ్లు కూలిపోయినవారికి 150 రూపాయలు ఇవ్వమన్నారు. విశాఖపట్టణం జిల్లాలో 50 రూపాయలు ఇస్తున్నారు. అలాగే ఇవ్వమని సూచన ఇచ్చారా? అక్కడ కూడా 150 రూపాయలు ఇవ్వటానికి ప్రయత్నిస్తారా?

(శ్రీ పి. తిమ్మారెడ్డి:— నష్టాన్ని బట్టి కొందరికి పెచ్చుగా ఇవ్వటం, కొందరికి తక్కువగా ఇవ్వటం జరుగుతూ వుంటుంది. ఎక్కడైనా ఇవ్వటంలో పెచ్చు తగ్గలు వుండి వుండవచ్చు. That depends upon the officers capacity to understand the situation. మేము ఇవ్వగలిగినంత ఇచ్చాము. అ చాలలేదని కూడా మనవిచేస్తున్నాను

(శ్రీ) ఎం. చిననాగయ్య (పత్తిపాడు) :—అసలు నష్టపడినవారికి అందటం లేదనే ఫిర్యాదులు వస్తున్నాయి. కనుక సహాయం చేయటం గురించి నిర్దిష్టమైన సూచనలు కలెక్టరుగారికి చేస్తారా?

(శ్రీ) పి. తిమ్మారెడ్డి :—ప్రజాప్రతినిధులు జిల్లాలలో తిరిగి సక్రమముగా జరిగేటట్లు చూడవచ్చు ఎక్కడైనా లోపాలు వుంటే మా దృష్టికి తీసుకువస్తే సవరిస్తాము.

(శ్రీ) కె. గోవిందరావు :—అక్టోబరు, నవంబరు నెలల్లో వచ్చిన తుఫాను వల్ల కలిగిన నష్టం వివరాలు టేబుల్ మీద పెట్టలేదు. వాటికి సంబంధించి జోన్స్ ఏర్పాటు చేశారు. జోన్స్ ఏర్పాటు చేయటానికి క్రైటీరియా ఏమి నిర్ణయించారో చెబుతారా?

(శ్రీ) పి. తిమ్మారెడ్డి :—కాకినాడలో దీనికి సంబంధించి సమావేశం జరిగింది. ఉద్యోగులందరు ఆల్ డిపార్టుమెంట్ హెడ్స్ అక్కడకు వచ్చినారు వివరాలు సేకరించిన తరువాతనే అక్కడ సమావేశం జరిగింది వీలైనంతమంది శాసనసభ్యులు ఆ సభలో పాల్గొన్నారు జోన్స్ ఫిక్స్ చేయడం జరిగింది. ఫైడల్ వేవ్ వచ్చిపోయినవి నం॥ 1 జోన్‌గా పెట్టారు. దాని తరువాత కొంచెం తక్కువ ఉన్నది రెండవ జోన్. ఆ తరువాత మూడవ జోన్ అనిచెప్పినారు. ఫస్టు జోన్‌లో జరిగినంత డామేజ్ సెకండ్ జోన్‌లో జరిగింది. అంతడామేజ్ కొన్నిచోట్ల మూడవ జోన్‌లో కూడ జరిగింది కొవ్వూరు తాలూకాలో చెట్లు చేమలు తోటలు చాల చారుణంగా దెబ్బతిన్నాయి. కమర్షియల్ క్రాప్స్, టొబాకో, టర్‌మరిక్ యివన్నీ చాల దెబ్బతిన్నాయి. జరిగిన ప్రమాదాన్ని అందాజ్‌గా నిర్ణయాలు చేసినాము. మాది అంత ప్రమాదంగా యున్నది, మాది అంత ప్రమాదంగా యున్నదని చెప్పడంలో తప్పు ఏమీ లేదు. ప్రభుత్వం యివన్నీ ఆలోచిస్తున్నది. కాకినాడ, అమలాపురం, రాజోలు భీమవరం, తణుకు ఇవన్నీ చూచి ఆంధ్రదేశం నాశనం అయిపోయిందనుకొన్నాము. నర్సాపురం నేను రాలేదు. ముఖ్యమంత్రిగారు వచ్చారు గవర్నమెంటే కదలిపోయింది అక్కడికి అంతా మూచి అనకాపల్లికి వస్తే దేవుడు యింకా కొంచెం దయ ఆంధ్రదేశం మీద చూపించాడు అనుకొన్నాము. రాయలసీమవారు ప్రపంచం అంతా వీళ్ళదే కష్టం అనుకుంటారు సర్కార్సు వాళ్లు అనుకుంటారు, ప్రపంచంలోకంతా వీళ్ళదే కష్టం అనుకుంటారు. తెలంగాణావారు చెప్పనవసరంలేదు. ఇంత కష్టాలు యింకెక్కడాలేవు అనుకుంటారు. రాష్ట్రమంతటా నలుమూలలు ప్రతి ఒక్కరు చూచేటట్లుగా ఉంటే ఒకరి మీద ఒకరికి సద్భావం ఏర్పడుతుంది. అని నాకు అనిపిస్తున్నది. నిజంగా ఆ ఫ్లడ్స్‌లో, తుఫాన్‌లో చూచేటట్లుగా ఉంటే మహాదారుణం జరిగింది. కాని అనకాపల్లిలోమట్టుకు అదృష్టం చేసిన ఎం.ఎల్.ఏ.లు ఉన్నారు. ప్రమాదం అంత ఎక్కువగా లేదు.

(శ్రీ) కె. గోవిందరావు :—జోన్స్ ఫిక్స్ చేయడంలో జోన్ 2 లో ఎక్కువ నష్టం జరిగింది. జోన్ 1 లో ఏరకమైన నష్టం లేకుండా ఫైడల్ వేవ్ వచ్చినది, దానికి ఒక దానికి ప్రత్యేకంగా పొలం కోసం, ఒక పెద్ద మనిషి కోసం పెట్టుకొని మాకు అదంతా లంటకట్టడం ఎందుకు?

(శ్రీ) పి. తిమ్మారెడ్డి :—అది న్యాయం కాదని మనవి చేస్తున్నాను. జోన్ 2లో జరిగిన మాట వాస్తవమే. I have made myself very clear. It might have been done in Zone 2. But not in Zone 1. అంతే గాని జోన్ 1లో జరగలేదు. ఒక పెద్ద మనిషికోసం అనే మాట న్యాయంకాదు. ఆ పెద్ద మనిషి ఎవరైనా కావచ్చుగాక. ఒక మనిషి కోసం చేస్తున్నది అనడం మటుకు న్యాయం కాదని మనవి చేస్తున్నాను.

(శ్రీ) ఎ. ఈశ్వరరెడ్డి :—(శ్రీ)కాకుళం జిల్లాలో సైక్లోన్‌వల్ల దెబ్బతిన్న ప్రాంతాలు ఎక్కువ. కరువువల్ల దెబ్బతిన్న ప్రాంతాలు ఎక్కువ. ఎంతో నష్టం జరిగింది. ఇంటికి ఒకటికి 50 రూపాయలు యిచ్చాము అన్నాడు. తక్కువ నష్టం అయిన దానికి ఎక్కువ డబ్బు యివ్వడం జరిగింది. ఎక్కువ నష్టం అయిన దానికి తక్కువ డబ్బు యివ్వడం జరిగింది. నాది హరిశ్చంద్రపురం నియోజక వర్గం. 6 సంవత్సరాలుగా కరువుతో దెబ్బతింటున్నది. 150 గ్రామాలు గాలి వానకు దెబ్బతిన్నాయి. అయినా శిస్తులు కలెక్ట్ చేస్తున్నారు. సైక్లోన్, కరువువల్ల దెబ్బతిన్న ప్రాంతాలను అయినా ఈ సంవత్సరం పోస్ట్‌పోన్ చేస్తే తప్ప గత్యంతరంలేదు. రెవెన్యూ మంత్రిగారు దానిని గురించి ఆలోచన చేస్తారా?

(శ్రీ) పి. తిమ్మారెడ్డి :—(శ్రీ)కాకుళం జిల్లాలో మొట్టమొదట బాధలు ప్రారంభం అయినాయి. ఉద్దానం పరియా, సోంపేట, ఇచ్ఛాపురం, కొత్తళి ఆ ప్రాంతాలలో మహా ప్రమాదంగా వచ్చినది. దానికి ప్రభుత్వం రెండు కోట్ల రూపాయల దాకా సహాయం చేసినది ఎక్కువ నష్టపడిన వారికి తక్కువ యిచ్చినారు. తక్కువ నష్టపడిన వారికి ఎక్కువ ఇచ్చినారు. అది మానవులలో ఉండే సహజమైన లోపం. ఉద్యోగస్థుల మీద పడతాము. ఈ ఉద్యోగస్థులను చేయనివ్వడంలేదు. ప్రక్కన ప్రజా ప్రతినిధులుకూడ చేరి ఇక్కడ చాల ఉన్నది, ఇక్కడ చాల ఉన్నది అని చెప్పడంవల్ల ఒక్కొక్క తూరి ఆ ఫోర్సు ఆఫ్ అగ్గ్రెమెంట్‌తో కొన్ని తావుల, తక్కువ ఉన్నవారికి ఎక్కువ ఇవ్వడం, ఎక్కువ ఉన్న వారికి తక్కువ ఇవ్వడం జరుగుతూయున్నది. అది మనమందరం చింతించవలసిన విషయం. ఇంకా కొంచెం బాగా జరిగితే బాగాఉండును. నష్టపడిన ప్రాంతాలలో పన్నులు ఈ సంవత్సరం వసూలు చేయడం తగునా, లేక పోస్ట్‌పోన్ చేస్తే దానికి అవకాశం ఉంటుందా అని చెప్పినారు. అది మంచి సలహా. నేను మరొక తూరి కలెక్టరులను బోర్డు మెంబరును సెక్రటరిని, ఫామిన్ కమిషనర్‌ను యోచన చేయమని, కలెక్టరుతో మాట్లాడి ఏ ఏ ప్రాంతాలలో రైతులకు వెంటనే పన్నులు యిచ్చేదానికి కష్టం ఉంటుందో దానిని పరిశీలన చేయమని చెపుతాను.

(శ్రీ) మహమ్మద్ రఫబలి :—మూడు సైక్లోన్‌లు వచ్చినప్పటికి సహాయక చర్యలు ఏవైతే తీసుకొన్నారో వాటికి డబ్బును రహస్యంగా పంపకం చేయమని ప్రభుత్వం ఆదేశాలు యిచ్చినదా? పంచివటువంటి డబ్బు విషయంలో కలెక్టర్లను, మంత్రులను పదే పదే అడిగినా ఆ పట్టికలను విలేజ్‌వైజ్ లోన్స్ యిచ్చినా, నగరు యిచ్చినా, గ్రాంట్స్ యిచ్చినా ఏది యిచ్చినా దానిని బహిర్గతం చేయడానికి ప్రభుత్వం ఎందుకు వెనుకకు పోతున్నదో తెలియిస్తారా?

Sri P. Thimma Reddy :—We have not kept anything under secret. There is nothing like secret circulars or instructions. ఇవ్వ గలిగిన సహాయం యిచ్చినాము. ఎంత మందికి యిచ్చాలో అంత మందికి న్యాయబద్దంగా ఉండేటట్లు పంపకం చేయమని చెప్పాము. ప్రజలకు వచ్చిన కష్టానికి నష్టానికి సహాయ పడగలిగింది. తగినంతగా ఇతరమైన కారణాలవల్ల మేము యివ్వలేకపోయినామని బాధ మటుకు మేము వ్యక్తం చేస్తున్నాము.

(శ్రీ మహమ్మద్ రజబలి :—మధ్య దళారీలు, తాసీల్దారులను లోబరచు కొని తిన్నటువంటి ఘటనలు అనేకం ఉన్నాయి.

Sri P. Thimma Reddy:—It is not late. Even now, you can pass on some details to me. I will see that immediate action is instituted

(శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—ఇప్పుడు యిచ్చినదానిలో Paddy నెల్లూరు జిల్లాలో 20 వేల ఎకరాలు, టొబాకో 200 ఎకరాలు అన్నారు. కృష్ణా జిల్లాలో 1,69,000 ఎకరాలు. దానివల్ల నష్టం 688 లక్షలు. గుంటూరు జిల్లాలో 1,33,088 ఎకరాలు, పంట అంతా నష్టపడిపోయిందని, దాదాపుగా 850 లక్షలు రూపాయలు నష్టం వచ్చినదని ప్రభుత్వ అంచనా చెపుతున్నది. వాళ్ళు ఫిస్తు యివ్వలేదు. రెమిషన్ అయినా యిప్పిస్తారా ?

(శ్రీ పి. తిమ్మారెడ్డి :—మంచిది. It does not mean that it is completely lost. Affected may be 10 per cent, 20 per cent, 30 per cent, 40 per cent, 90 per cent. ఈ భూమికి యింతే ఆదాయం వస్తుందా, యింకా ఎక్కువ ఆదాయం వస్తుందా అనేది కూడ ఉన్నది. If it is within the purview of the remission levels, certainly, remission will be given.

(శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :— దీంట్లో వచ్చిన చిక్కు యిదే ; కలెక్టరుగారిని అడిగితే గవర్నమెంటునుండి రావాలి అంటారు. ఇక్కడ మినిష్టర్సును అడిగితే.....

Sri P. Thimma Reddy :— There are definite rules to give remission if it falls within the remission rules. They are bound to give remission.

(శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—క్రాప్ గురించి రిపోర్టు వ్రాయ మన్నారా ? లేదు. ఇంతవరకూ అక్కడ నుండి పంపించలేదు. యిక్కడ నుంచి ఏమీ పంపించలేదు. డామేజ్ మాత్రం అక్కడ జరిగిపోతున్నది.

Sri P. Thimma Reddy : —There are clear rules that when any crop is damaged by flood or for want of water or by any other calamity, they will certainly get the remission.

(శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :— ఒక లక్ష ఎకరాలకు నష్టపడడం జరిగింది ; ఎకరానికి 850 రూపాయిలు నష్టం జరిగిందని వారి లెక్కలలో చెబుతున్నారు ; ఇంకా ఎక్కువే నష్టపడడం జరిగింది. ఆ ఎస్టిమేట్స్ సరిగా యివ్వగలరా ? ఎందుకని ఎస్టిమేట్స్ సరిగా ఎక్కడ నుండి యివ్వడం లేదు ?

(శ్రీ పి. తిమ్మారెడ్డి :—నాకు తెలియదు. ఎక్కడ ఎస్టిమేట్ యివ్వ లేదో. గౌరవసభ్యులకు ఎస్టిమేట్ యివ్వలేదనే అభిప్రాయం వున్నట్లుగా కనబడుతున్నది. I will verify, Sir.

(శ్రీ) సి. జంగారెడ్డి :—ఈ స్టేట్‌మెంట్‌లో పసుపులేమీ చనిపోలేదన్నారు. రెండవసారి స్లైక్లోన్‌లో కొన్నివేల గొర్రెలు చనిపోయినవి. లోకల్ ఎం. ఎల్. ఏస్. సమితి ప్రెసిడెంట్స్ రిపోర్టు, యివ్వడం జరిగింది దానిని పట్టించుకున్నవాగులేరు. ఖమ్మం జిల్లాలో రెండుసార్లు—మేలోను, నవంబరులోను తుఫాను వచ్చినప్పుడు ఎంత డామేజ్ జరిగిందో విచారించారా? నవంబరులో వచ్చిన దానికి అక్కడ వున్న ఎసిస్టెంట్ ఇంజినీర్స్ గండ్లు ఎక్కడా పడలేదని స్టేట్‌మెంట్ యిచ్చారు. వాటిపై విచారణ జరుపుతారా?

Sri P. Thimma Reddy :—I will call for the details.

(శ్రీ) కె. రామనాధం (ముదినేపల్లి) :—కృష్ణా జిల్లాలో వచ్చిన స్లైక్లోన్‌కు సంబంధించినంతవరకూ నవంబరు, డిశంబరులలో సంబంధించిన టోటల్ లాస్‌ను పరిగణనలోనికి తీసుకోలేదు. కృష్ణా జిల్లాలో ఆ మూడు నెలలలో జరిగిన డామేజ్‌ను దృష్టిలో పెట్టుకుని ప్రభుత్వంవారు రిలీఫ్ యివ్వవలసినదని కలెక్టరు కోరడం, మేమందరం కోరడంకూడా జరిగింది. అది ఏమైనా ఆలోచిస్తారా?

(శ్రీ) పి. తిమ్మారెడ్డి :—ఇది ఎవరికి తెలియని నష్టం. గుంటూరు, కృష్ణా, వెస్ట్‌గోదావరి, యీస్ట్‌గోదావరి, నెల్లూరు, ఆ పైన చిత్తూరు వరకూ కూడా విసిరింది.

(శ్రీ) కె. రామనాధం :— ఉభయగోదావరులు, గుంటూరు యీ జిల్లాలలో రిలీఫ్ సరిగా యిస్తున్నారు. అలాగే కృష్ణా జిల్లాకు జరిగిన నష్టాన్ని కూడా దృష్టిలో పెట్టుకుని, ఆ దామాషాప్రకారంగా యిప్పిస్తారా? అని నేను అడుగుతున్నాను.

Sri P. Thimma Reddy :—We are having very highly experienced senior officers. ఎక్కడెక్కడ ఏ విధంగా మనం సహాయంచేస్తే బాగుంటుందో, అక్కడ వారు నిర్ణయించిన ప్రకారంగా పనులు జరుగుతూ వచ్చాయి. ఇక గౌరవసభ్యులు చెప్పినట్లుగా, కృష్ణా జిల్లాలో ఎట్లా చేశారనేది తెలుసుకుంటాడు. It will find out and give them additional advice also.

(శ్రీ) ఇ. సుబ్రమణ్యం :—మేమంతా ముఖ్యమంత్రిగారికి విన్నవించాము—కలెక్టరుగారు తయారుచేసినది సరియైన రిపోర్టు కాదని. ఇంతవరకూ దానికి సంబంధించి ఎటువంటి పర్యవసానమూ కనబడలేదు. ఇచ్చిన లిస్టులో మాత్రం ఆ జిల్లాకు రావలసిన కోటా రాలేదు. మంత్రిగారు యీ విషయమై శ్రద్ధ వహిస్తారా?

(శ్రీ) పి. తిమ్మారెడ్డి :—ఇది చాలా యిబ్బందికరమైన విషయం. Krishna District Collector is one of very reliable persons. ఆయన రిపోర్టున్నపై ఆధారపడవలసివస్తుంది. కరణం దగ్గరనుండి, రెవిన్యూ ఇనస్పెక్టర్ దగ్గరనుండి, తహసిల్దారు దగ్గరనుండి—జిల్లా అంతా కొన్నివేల చదరపు మైళ్లు; యితరుల రిపోర్టున్నపైన ఆధారపడే ఆయన చెప్పవలసివస్తుంది. తనంతటతాను మొత్తం పాంతమంతాచూసి యీ విధంగా నిర్ణయిస్తాడు అనేది సంభవం కాదు. There is no difficulty to con.ider it again. ఆ వివరాలు వచ్చిన తరువాత, గౌరవ సభ్యులు రామనాధంగారు చెప్పినట్లుగా పరిశీలిస్తాను. Absolutely there is no difficulty to consider it again.

FORMATION OF A NEW DISTRICT

306—

* 467 Q.—Sarvasri Ch. Mallikarjuna (Yellavaram), D. Kondala Rao (Chintapalli), K. Rami Reddy (Polavaram), M. Subbanna (Kothuru), J. Chitti Naidu (Paderu) and K. Appala Naidu (Srungavarapukota):—Will the hon. Minister for Revenue be pleased to state:

(a) whether the Government are considering any proposal to constitute a new district consisting of Parvathipuram taluk and agency area in Salur, Palakonda taluk of Srikakulam district, Paderu and Chintapalli taluks of Visakhapatnam district, Yellavaram and Rampachodavaram taluks of East Godavari district, Polavaram taluk of West Godavari district and Burgampahad, Bhadrachalam and Nugur taluks of Khammam district;

(b) if so, when; and

(c) if not, the reasons therefor?

Sri P. Thimma Reddy:—(a) No, Sir, there is no such proposal.

(b) Does not arise.

(c) As there have been no representations making for a new District as proposed in the L. A. Q., the question has not been examined so far. However, the question will be duly considered if a separate representation is given. In any case no new district can now be formed till the Census Operations are over i.e. till end of July 1971.

Sri G. Sivaiah:—Is there any proposal before the Government to bifurcate Chittoor and Cuddapah Districts into three districts in view of the population?

Sri P. Thimma Reddy:—I do not think there is a proposal with the Government in regard to it.

(శ్రీ) సి హెచ్. మల్లి ఖార్జున:—రెండు మూడు సంవత్సరాలనుంచి భద్రాచలం నూగూరు తాలూకా వారు చాలా బాధపడుతున్నారు. పంచాయితీరాజ్ మినిస్టర్ గారికి రిప్రజెంట్ చేసుకున్నారు. అక్కడి పరిస్థితులన్నీ మంత్రిగారికి వివరంగా తెలుపుకోవడం కూడా జరిగింది. అందువలన, యీ జిల్లాను ఏర్పాటు చేయడానికి మంత్రిగారు ఆలోచిస్తారా?

(శ్రీ) పి. తిమ్మారెడ్డి:—ఇందులో కొన్ని సమస్యలు వున్నాయి. But that is not under the consideration of the Government

(శ్రీ) యస్. వేమయ్య:—మొత్తం మీద రాష్ట్రమంతటా యీ తాలూకాలను రిఆర్గనైజ్‌చేసి, కొత్తవి నిర్ణయించే, హెడ్ క్వార్టర్సు కొత్తవి ఏర్పాటుచేసే ప్రపోజల్స్ వున్నాయా?

Sri P. Thimma Reddy:—Not to my knowledge, Sir. ఏదయినా ఆలోచించవలసివస్తే, ఇన్ ది కోర్స్ ఆఫ్ టైమ్—ఆలోచించవచ్చు.

(శ్రీ) జి. బి. అప్పారావు:—ఒక సలహా ప్రత్యేకంగా యిస్తే ఆలోచించవచ్చు.

(శ్రీ) వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య:—ఇక్కడ ప్రశ్న వేస్తే చాలు. ఇక్కడ చెబితేచాలూ, మళ్లీ ప్రత్యేకంగా చెప్పవలసిన, సలహా యివ్వవలసిన అవసరంలేదు.

ఎందుకంటే సిమిలర్ కారక్టరిస్టిక్స్ వున్న ప్రాంతాలు అనేకం వున్నాయి. ఎన్ని సంవత్సరాలుగానో యీ విషయాలు యిట్లాగే వున్నాయి. సెంట్రల్ గవర్నమెంటు కూడా అనరల్‌గా ఒక స్కీమును ఏజెన్సీ ప్రాంతాలగురించి చెప్పింది. దాని పైన ఏమైనా వర్కవుట్ చేస్తున్నారా ?

(శ్రీ పి. తిమ్మారెడ్డి :—గౌరవ సభ్యులు మంచి విషయాన్ని చెప్పారు.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—గవర్నమెంటు ఆఫ్ ఇండియా తరువాత యిదే సలహాగా తీసుకొని దీని గురించి ఆలోచిస్తారా ?

(శ్రీ పి. తిమ్మారెడ్డి :—ఆలోచిస్తాము.

(శ్రీ కె. రామనాధం :—కృష్ణా పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాలలోని అప్‌లాండు తాలూకాలను ఒక జిల్లాగానూ, డెల్టా తాలూకాలను యింకొక జిల్లాగానూ రిఆర్గనైజ్ చేసే ఆలోచన ప్రభుత్వం చేస్తుందా ?

(శ్రీ పి. తిమ్మారెడ్డి :—ఇప్పటికి ఏమీ ఆలోచన లేదు. ఎట్లా చేస్తే మంచి అంతా వుందని చెబుతారో దానినిబట్టి లాభపూర్వకమైన సలహా యిస్తే ఆలోచిస్తాము.

Mr. Deputy Speaker:—There is one question postponed for today. The question No. is 274.

Factory to Produce Hydros

274—

* 851 (1726-J) Q.—Sri Tulabandula Nageswara Rao:—Will the hon. Minister for Handlooms and Co-operative Factories be pleased to state:

(a) whether the Government are aware of the fact that the chemical Hydrosulphite of Soda (Hydros) is an essential requirement for handloom industry;

(b) what was the annual requirement of the same in our State for the Handloom Industry both in and outside the Co-operative Sectors for the last three years;

(c) out of the above, the actual quantity supplied for those years; and

(d) whether the Government propose to set up a factory for the production of this chemical in our State as this material is not freely available in the market?

The Minister for Handlooms and Co-operative Factories (Sri A. Bhagavantha Rao):—(a) Yes, Sir.

(b) As the requirements of Hydrosulphite of Soda depend on the quantity of colour fabric proposed to be produced using Vat dyes and these requirements vary from year, to year, depending on the varieties of Handloom cloth produced, it is difficult to estimate the actual requirements. On an average, it is, however, estimated that the requirements would be about 600 tonnes annually.

(c) The supplies for the years 1967-68 and 1968-69 were as follows:

	Foreign	*Indigenous*
1967-68	133.400 tonnes	...
1968-69	..	6,975 tonnes.

(d) The matter is under consideration.

(శ్రీ) టి. నాగేశ్వరరావు :—హైడ్రోస్ తయారుచేసే ఫ్యాక్టరీ నెలకొల్పడానికి ఆలోచనలో ఉన్నట్లు తెలిపినందుకు సంతోషమే. దీనిని పబ్లిక్ సెక్టారులో నెలకొల్పడానికి ప్రభుత్వానికి ఆలోచన ఉన్నదా? దీనికి ముఖ్యమంత్రిగారుకూడా ఫెసరబుల్‌గా యిన్‌క్లయిన్ అయినట్లు వినికిడి. అటువంటప్పుడే వివరాలకు రిలీఫ్ వస్తుంది. కనుక పబ్లిక్ సెక్టారులోనే ఏర్పాటు చేస్తారా?

(శ్రీ) ఎ. భగవంతరావు :—18-2-70 వ తేదీన యీవిషయం చర్చచేయడం జరిగింది. ప్రగడకోటయ్యగారి ఇనీషియేటివు ప్రకారం ఈ యిస్యూను ఇండస్ట్రియల్ డెవలప్‌మెంటు కార్పొరేషనుకు రిఫర్ చేశాము, వారి అభిప్రాయాలు తీసుకున్నతరువాత ఎట్లాచేయాలో నిర్ణయిస్తాము.

SHORT NOTICE QUESTIONS AND ANSWERS

PRICE OF ARRACK

S.No. 320-B.

S. N. Q No. 1442-H.-Sarvasri K. Govinda Rao and P. Sanyasi Rao :—Will hon. the Chief Minister be pleased to state :

(a) the price at which the Government is purchasing arrack from each of the distilleries per litre in Andhra area;

(b) the price at which it is being sold to the rentors; and

(c) the excise duty being levied per litre by the State Government?

The Minister for Finance deputised the Chief Minister and answered the question (Sri K. Vijayabhaskara Reddy) :— (a)

(i) For supply ex-distillery 24 paise per bulk litre:

(ii) For supply exmanufactory in the districts of Nellore, Cuddapah, Kurnool and Anantapur 0-25 paise per bulk litre, exmanufactory;

(iii) For supply at district head quarters supply depot, pending finanlisation of arrangements for licencing manufacterers, 0-24 paise per bulk litre plus a transport charge not exceeding 0-53 paise per kilo-litre per mile on the distance from the distillery to the whole-sale supply point.

(b) Rs. 4.07 per litre exclusive of Sales tax.

(c) Rs. 3.78 per litre of the strength of proof spirit.

(శ్రీ) కె. గోవిందరావు :—డిస్టిలరీస్ దగ్గర లీటరు 24 పైసలకు కొని రెంటల్సుకు 4.07 రూ. లకు అమ్ముతున్నామని చెప్పారు. ఇంత డిఫ్ఫరెన్సీ ఉండడానికి ప్రత్యేక కారణం ఏమిటి? ఇందులో గవర్నమెంటుకు లాభమెంత?

(శ్రీ కె. విజయభాస్కర రెడ్డి :—గవర్నమెంటుకు కొంత లాభమున్నది, అప్పుడే చెప్పడానికి లేదు.

(శ్రీ కె. గోవిందరావు :—24 పైసలకు కొంటున్నదానిని 4 రూపాయలకు అమ్మితే మళ్ళీ యిలిసిట్ డిస్టిలేషను పెంచడానికే ఉపయోగిస్తుందని వారు గుర్తించారా ?

(శ్రీ కె. విజయ భాస్కర రెడ్డి :—3.07 పైసలు ఎక్సయిజు అని చెప్పాము. ఇంకా ట్రాన్సుపోర్టు కలపాలి. ప్రాఫిట్ అంత ఎక్కువగా లేదు.

(శ్రీ బి. నిరంజనరావు (నల్లేశ్వరం) :—24 పైసలకు కొని 4 రూపాయలకు అమ్ముతుంటే యిది నాటుసారా అంత ఘాటుగా కూడా లేదను కొంటున్నారు. ఈ విషయం ప్రభుత్వ దృష్టికి వచ్చిందా ?

(శ్రీ కె. విజయభాస్కర రెడ్డి :— ప్రభుత్వంనుంచి క్వాలిటీ కంట్రోలు యిన్‌సిస్ట్ చేస్తున్నాను. క్వాలిటీ సిట్లయి, పర్సెంటేజి అవన్నీ ఉన్నాయి, వాటి ప్రకారం చేస్తున్నాము. నాటు సారా ఎంగ చెడ్డదో మనకు తెలియనిది కాదు.

(శ్రీ వి. సత్యనారాయణ :—కొని, నాలుగు రూపాయల చిల్లరకు అమ్ముతున్నారు; అంటున్నారు. కాని లీటరు 13 రూ. లకు కూడా అమ్ముతున్నారు. ఈ విధంగా సారా ధరలు పెరగడమన్న దొంగ సారాను ప్రోత్సహించే ఉంటున్నాయి. దానిని పట్టుకోడానికి ఏర్పాటు కూడా లేదు. ధర పెరుగుతోంది, దీనిని నిరోధించడానికి ప్రభుత్వం పూనుకుంటుందా ?

(శ్రీ కె. విజయభాస్కర రెడ్డి :— నాటు సారా నిర్మూలించడమే ప్రభుత్వ ఉద్దేశమని క్లియరుగానే చెప్పాను, అందుకు చర్యలు తీసుకొంటూంది.

(శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :—ఇల్లిసిట్ డిస్టిలేషను చెక్ చేయడానికి స్క్వాడ్సు కూడా పెడుతున్నాము. దానికి అవసరమైన వెహికల్స్ వగైరాలిచ్చి, చెక్ చేస్తున్నాము. ఇట్లా అమ్మే సెంటర్సు మీగర్‌గా పున్నాయి ఇంకా కొన్ని షాపులు పెట్టడానికి షాపుకు వంద రూపాయలు అటో ఇటో పెట్టవచ్చునేది కూడా కన్సిడరు చేస్తున్నాము. ఎక్సయిజు స్టాపును యింక్రీజుచేసి, వెహికిల్స్ యిచ్చి, వైటింగు స్క్వాడ్సు యింక్రీజుచేసి, షాపులలో నికార్సు అయిన సరుకు వుండేటట్లయి చేయడానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నాము. తరువాత, లాంగ్ రేంజిగా కూడా ప్రభుత్వం యిదంతా నిర్వహించాలనే ఆలోచన చేస్తున్నాము.

(శ్రీ కె. గోవిందరావు :— ముఖ్యమంత్రిగారు చాలా ఏర్పాట్లు చేస్తామంటున్నారు. అక్కడకూడా మామూళ్లు జాగ్రత్తగానే చేసుకుంటున్నారు. ప్రైసింగ్ విషయంలో 24 పైసలకు కొనే దానిపై ఎంత ఎక్సైజ్ డ్యూటీ వేస్తున్నాము. ఎంత ట్రాన్స్‌పోర్ట్ చార్జి తీసుకుంటున్నారు అనేది చెప్పకుండా ఏమి ప్రయోజనం ? బ్రేకప్ ఇవ్వాలంటే లేదంటున్నారు.

Sri K. Vijayabhaskara Reddy :—Nor more than 53 paise per kilo letre. అని ట్రాన్స్‌పోర్ట్ విషయంలో చెప్పాను. ఒక్కొక్క ఫ్యాక్టరీకి డిస్టిలరీస్ ఎక్కువ ఉంటాయి. దానినిబట్టి ఉంటుంది. 8 78 పైసలరుగు ఎక్సైజ్ అని చెప్పాను.

(శ్రీ) కె. గోవిందరావు :—ఇంత ఎక్సైజ్ డ్యూటీ ప్రపంచంలో ఎక్కడా వినలేదే ?

(శ్రీ) కె. విజయభాస్కర రెడ్డి :—ఎప్పుడూ వున్నదే. ఈ వేళ క్రొత్తగా వేసినది కాదు.

(శ్రీ) ప్రగడ కోటయ్య :—ఎక్సైజ్ డ్యూటీ మరికొంత పెంచడానికి ఆలోచిస్తారా ? అరక్ షాప్స్ పట్టణాలలోను గ్రామాలలోను మధ్యలోగాక ఒక ప్రక్క పెట్టడానికి ఆలోచిస్తారా ?

(శ్రీ) కె. విజయభాస్కర రెడ్డి :—మొదటిది—ఆలోచనలేదు. రెండవది—అక్కడ పరిస్థితులనుబట్టి ఎక్కడ పెట్టవలసింది ఇన్స్ట్రక్షన్సు ఇచ్చాము.

(శ్రీ) ప్రగడ కోటయ్య :—ఆదాయం రావడానికి వీలుగా ఉంటుంది. మరి కొంత పెంచండి.

(శ్రీ) కోన ప్రభాకరరావు :—ఆదాయమేకాదు. వారు చెప్పిన దానిలో చాలా భావం ఉంది. హై ప్రెసెస్ ఉండడంవల్ల వేద వారు చాలా మంది త్రాగడం తగ్గించుకుంటారు.

(శ్రీ) ప్రగడ కోటయ్య :—వారిని తగ్గించాలనే మా అభ్యర్థన.

TAKING OVER OF TEMPLE LANDS

320-D.

S.N.Q.No. 1445-I. Q.-Sarvasri A. Madhavarao and C. Janga Reddy:—Will the hon. Minister for Endowments be pleased to state :

(a) whether there are any proposals with the Government to take over the lands belonging to Temples in the entire State and pay compensation there to in view of the impending land Legislation, whereby intermediaries between the land lord and tenant might be abolished or even the tenants be made pattadars by giving compensation to the land holders ;

(b) whether the Government issued any instructions in or about January, 1970 calling for the particulars of lands owned by Temples and the compensation which may have to be paid ;

(c) whether the Government propose to fix compensation on the basis of the Market value, in the event of Temple lands being taken over by the Government or not ; and

(d) what is the policy of the Government in regard to Temple lands in view of the impending Tenancy Legislation ?

The Minister for Endowments (Sri R. Ramalinga Raju) :—(a) No, Sir.

(b) No, Sir.

(c) Does not arise.

(d) Government have not yet taken any Policy decision in regard to temple lands.

ఎ. లేదండి. బి. లేదండి. సి. ఈ ప్రశ్నకు తావులేదు. డి. దేవాలయ భూములనుగూర్చి ప్రభుత్వం ఇంతవరకు ఎట్టి నిర్ణయం తీసుకోలేదు.

(శ్రీ) ఎ. మాధవరావు :—లేదని సభలో చెబుతున్నారు. దేవాలయ భూములలో ఎంత వెట్, ఎంత డ్రై, ఎంత కాంపెన్సేషను యివ్వాలి తెలియ చేయాలని ఇన్‌స్ట్రక్షన్సు యిచ్చారా లేదా చెప్పండి. అబద్ధం చెప్పకండి.

Mr. Deputy Speaker :—You withdraw that word 'Abhadham'.

Sri A. Madhava Rao :—I withdraw that, Sir. ఈ రోజున 20 ఎకరాలు 50 ఎకరాలు ఉండే దేవస్థానాలు ఉన్నప్పటికి అయ్యా రైతులు రివెన్యూ ఇన్‌స్పెక్టర్లవద్ద కరణాలవద్ద ఏమీ పండలేదని ఏ రెండు తూములో వ్రాసి ధూపదీప నైవేద్యాలు లేకుండా నెల్లూరు జిల్లాలో అనేక దేవస్థానాలున్నాయి. ఈ విషయం తమకు తెలుసునా ?

(శ్రీ) ఆర్. రామలింగరాజు :—ప్రశ్న వేరు. మీరు అడిగేది వేరు. మేము ఏ విధమైన సమాచారం అడుగలేదు. అది పరమనిష్యం.

(శ్రీ) ఎ. మాధవరావు :—నేను యీ సభావేదికనుంచి చెబుతున్నాను. I have seen it with my own eyes the instructions issued are there in regard to wet and dry compensation payable.

(శ్రీ) ఆర్. రామలింగరాజు :—గవర్నమెంటు అడిగిన కాగితం చూపించండి. యెవరో ఇన్‌స్పెక్టర్లో తహసిల్దారులో అడిగిన దానికి మన్మల్ని అడిగితే యేమి చెబుతాము ?

Sri A. Madhava Rao :—This question may be called on some other day.

(శ్రీ) ఆర్. రామలింగరాజు :—వారొక అభిప్రాయం పడిపుంటారు. దేవస్థానం భూములు ఎన్ని ఉన్నాయి, వాటి వాల్యూ ఎంత అని సమాజంగా కమిషనరు అడుగుతుంటే రిపోర్టుబట్టి వారేమైనా అనుకున్నారేమో.

(శ్రీ) ఎ. మాధవరావు :—కమిషనరుగారి. ఇన్‌స్ట్రక్షన్స్ యిచ్చారా ? In regard to payment of compensation to the wet and dry lands; కమిషనరుగారు ఏమైనా ఆర్డర్సు ఇస్యూ చేసారా ? We want to know those particulars.

Mr. Deputy Speaker :—You have brought it to the notice of the Minister and he will verify.

(శ్రీ) ఆర్. రామలింగరాజు :—అటువంటి టెంపుల్ ఎక్కడ ఉందో చెప్పాలని కోరుతున్నాను.

Sri A. Madhava Rao :—I will give the names of the temples· దేవాలయాలలో ఈ రోజున ధూపదీప నైవేద్యాలు లేకుండా అర్చకులకు జీతాలు లేకుండా ఉంటున్నవి. వున్నాయి. ఇది కాదంటారా ? I want to bring it to your notice, Sir that there are 20 to 50 acres of land for each temple. Are we aware of it or not ?

Mr. Deputy Speaker :—The minister will verify and say.

(శ్రీ) ఎ. మాధవరావు :—నెల్లూరులో మూలస్థానం దేవాలయం As a matter of fact, I have written to the Minister and also to the Commissioner, in regard to this Temple.

(శ్రీ) ఆర్. రామలింగరాజు :—గవర్నమెంటు వారిని అడుగలేదు.

(శ్రీ బి. వి. రమణాచార్య : - గుజరాతులో పెంపుల్ లాండ్స్ ఈనాములు రద్దుచేస్తూ పెనంట్సుకు ఇచ్చిన రైట్సు కన్ఫరం చేయడానికి ప్రభుత్వం చేస్తున్నారు. ఇటువంటిది ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో చేస్తూ రైతులకు రీజనబుల్ కాంపెన్సేషన్ ఇవ్వడానికి నిర్ణయం చేస్తున్నారా ?

(శ్రీ ఆర్. రామలింగరాజు :—ఎగ్రసీవ్ పెనన్సీ ఆక్టు వున్న కేరళ రాష్ట్రంలో కూడా దేవాలయ భూములను ఎగ్జంప్ట్ చేసారు.

(శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—ముఖ్యమంత్రిగారు భూసంస్కరణలు తీసుకువస్తాం అన్నారు.

(శ్రీ కె గోవిందరావు :—కేరళలో చట్టం ప్రోగ్రెసీవా, ఎగ్రసీవా—ఏమిటి అన్నారు.

(శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :—ఎగ్రిసీవ్ అన్నారు.

(శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—మంత్రిగారు చాలా ఎగ్రసీవ్‌గా చెబుతున్నారు. మంత్రిగారు భూసంస్కరణలంటే మైలు దూరం పోతున్నారు. ముఖ్యమంత్రిగారు ఏదో తెస్తాం అంటున్నారు. దేవాలయ భూములకు సంబంధించి భూసంస్కరణలు లేకుండా ఆలోచిస్తున్నారు, దేవాలయ ధర్మాదాయాల మంత్రిగారు చెప్పలేకపోతే, ఈ విషయాలపై ప్రభుత్వ ఆలోచన ఏమిటో ముఖ్యమంత్రిగారు చెబుతారా ?

(శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :—రేపు రాబోయే బిల్లు తమరు చర్చిస్తారుకదా.

(శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—సంగతి ఏమిటో చెబితే ఆ బిల్లు చర్చించవలసిన అవసరమే లేకుండా పోవచ్చును. ఇద్దరు మంత్రులు జవాబు చెప్పారు. రామలింగరాజుగారు చెప్పింది భూసంస్కరణలు ఇదివరకే ఐపోయాయని. పొలాలు ఎక్కడ ఉన్నాయి అన్నారు. రివెన్యూ మంత్రిగారు భూసంస్కరణలు కావాలంటే ఆకాశంనుంచి పొలాలు తేవాలి అంటున్నారు. ముఖ్యమంత్రిగారు సంస్కరణలు కావాలి అంటున్నారు. ఏమిటి ఇది ?

(శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :-భూసంస్కరణలంటే చాలా అంశాలున్నాయి.

(శ్రీ బి పెంచ్. నరసింహారెడ్డి :—బండిల్ ఆఫ్ ఐడియాస్.

(శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :—తమకు తెలియనిదికాదు. ఉన్న విషయం ఇదివరకే మనవిచేశాము. ఆంధ్ర ఏరియాలో ఉన్న పెనన్సీ ఆక్టును ఏమెండ్ చేసి ఇక్కడ శాసనసభలో బిల్లు ప్రవేశపెట్టబడుతుంది. ఆ బిల్లు సెలక్ట్ కమిటీకిపోయి వచ్చే సెషన్‌లో పాస్ కావడానికి అందరం దోహదం చేయాలని చెప్పాను.

(Interruption)

Mr. Deputy Speaker :—I will allow one by one.

Mr. Gopalakrishnayya to speak.

(శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—దేవాలయ భూములు రేపు వచ్చే పెనన్సీ ఆక్టులో ఉంటాయా, ఉండవా చెప్పండి.

(శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :—ఇది శాసన సభలోని గౌరవ సభ్యుల అభిప్రాయాలపై ఆధారపడి ఉంటుంది.

శ్రీ బి. సి. నరసింహారెడ్డి (తుంగతుర్తి) : గుజరాతు సంగతి కెలికే కేరళ సంగతి చెప్పి ప్రొగ్రెసివ్ అంటే ఎగ్రెసివ్ అనడంకంటే దేవాలయ భూముల లోని కౌలుదారులకు హక్కులు కల్పిస్తారా అంటే జవాబు చెప్పకుండా ఎందుకు ఈ మాటలతో గబ్బుంది పెట్టడం ?

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :—గుజరాతు విషయం వేరు. కేరళ విషయం వేరు. మన విషయంలో యేది ఖచ్చితంగా ప్రాక్టికల్‌గా ఉంటుందో యేది న్యాయమో అది చేస్తాం.

శ్రీ కోన ప్రభాకరరావు (బాన్సువాడ) :—ఒకప్పుడు దేవాదాయ ధర్మాదాయ భూముల గురించి కొంత ఎనెస్మెంట్ జరిగింది. ఆంధ్ర రాష్ట్రంలో దాదాపు 400 కోట్ల రూపాయిల విలువచేసే భూములున్నాయి. వాటిపై వచ్చే ఆదాయంతో దేవాలయాలు నడుస్తున్నాయి. నేడు దేవాలయాలకు ధూపదీప నైవేద్యాలు కరువయే పరిస్థితి వచ్చింది. ఈ భూములను కామ్‌గాచేసి గవర్న మెంటు సెక్యూరిటీస్‌గా పెట్టి దేవాలయాలు నడిపితే ఎక్కువ ఆదాయం వస్తుం దేమో ఆలోచిస్తారా ?

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :—ఈ అభిప్రాయము ప్రభాకరరావుగారికి చాల రోజులనుంచివుంది. వారుయిదివరకుకూడచెప్పారు. నాగుఉత్తరాలుకూడ వ్రాశారు. అది సాధ్యమయ్యేపనికాదు. మనదేశములో దేవాలయాలకు అనేకసంవత్సరాలనుంచి ఆస్తులున్నవి. ఒకవేళ ఈ ఆస్తిని అమ్మి బ్యాంకులో వేస్తే ఎట్లాపడితేఅట్లా వాడుకొనడానికి అవకాశముంటుంది. దానిని తెగనమ్మి లాన్ ఆప్లయి చేయడమా, చేయకపోవడమా అనేది వేరువిషయము. But, it will be a dangerous thing if we sell away all the propery belonging to the temple and deposit the same money in the Bank. That will be very dangerous. That this Government is not thinking of.

శ్రీ పి. సుబ్బయ్య (ఎర్రగొండపాలెం) :—అధ్యక్షా, నేరువున్న దేవుళ్ల విషయము చెప్పడములేదు. అసలు భూములను దేవాలయాలనుంచి తీసివేయాలని ఎవరూ చెప్పడములేదు. అక్కడున్న కౌలుదారులకు రక్షణ కల్పించాలని అంటున్నాము. ఎస్టేట్ మెంటు భూములు ఏవిధంగా ఆక్రమించు కొన్నారో అట్లాగే లాండ్‌లెస్ పూర్ ఆక్రమించుకొంటే తప్ప ప్రభుత్వము కదిలేటట్లులేదు. కౌలుదారులను ఎవిక్టు చేస్తున్నారు. వారికి ఏమిరక్షణ కల్పిస్తున్నారు ?

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :—ప్రభాకరరావుగారి ప్రశ్నవేరు. సుబ్బయ్య గారు అడిగినప్రశ్నవేరు. ఈప్రశ్నకు ఇదివరకే సమాధానము చెప్పాను. బిల్లు శాసనసభకు వస్తుంది. మనమునంతా చర్చచేద్దాము. ఏది మంచిది, న్యాయమునేది చర్చచేద్దాము.

శ్రీ ప్రగడ కోటయ్య :—అధ్యక్షా, దేవాలయాలక్రిందవున్న భూములకు కౌలుదారులను పెట్టడము జరుగుతోంది. అక్కడ ఇనస్పెక్టర్స్ కౌలుదారులు పక్కమై దేవాలయాలకు ఒక బస్తా గింజలు కూడ యివ్వడములేదు. అది విచారిస్తున్నారా లేదా ?

(శ్రీ) కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :—మేయిన్ పాయింట్ దేవాదాయ, ధర్మాదాయ ఆస్థులకు కౌలుదారీచట్టము వర్తిస్తుందా లేదా అనేదిప్రశ్న. అదిబిల్లువచ్చినప్పుడు చర్చించుకొందాము.

(శ్రీమతి) బి. జయప్రద (వినుకొండ) :—అధ్యక్షా, భూమి సుబ్బయ్యగారు చెబుతూ ఎసైన్‌మెంటు లాండ్సు లాగ కౌలుదారులు ఆక్రమించుకొనాలని చెబుతున్నారు ప్లైటిల్స్ చెంపుల్స్‌లోవుంచే ఎట్లా ఆక్రమిస్తారో అర్థము కావడములేదు.

(శ్రీ) పి. సుబ్బయ్య :—సరిగా అర్థము చేసుకొనలేదు. దేవాలయ భూములను చేస్తున్న కౌలుదారును ఎక్టు చేసినట్లయితే ఎవిక్టు కావలసిన అవసరము లేదు. వారు తమహక్కులను ఎసర్టు చేసుకొంటున్నారు. దేవాలయాల భూములను ఆక్రమించుకొని దేవాలయాలకు కొంత యిస్తారు అని మనవి చేస్తున్నాను

(శ్రీ) ఎ. మాధవరావు :—అధ్యక్షా, కమీషనర్ ఇన్‌స్ట్రక్షన్స్ యిచ్చారా? భూములను అమ్మి డబ్బు బ్యాంకులలో పెడితే నష్టములుగుతుంది అంటున్నారు. ఇప్పుడు ధూప ధీప నైవేద్యాలకు బస్తాగింజలుకూడ రాకుండా ఉండే పరిస్థితులలో ఏపాలసీపైన దానిని అమలుపరచదలచుకున్నారు?

(శ్రీ) ఆర్. రామలింగరాజు :—భూములపైన ఆదాయమురాకుండా వుంటే తగుచర్య తీసుకొని వాటిని స్వాధీనము చేసుకుంటాము. ఎక్కడైనా అటువంటివివుంటే చర్యతీసుకుంటాము.

(శ్రీ) ఎ. మాధవరావు :—కమీషనరుగారు ఆర్డర్స్ యిచ్చారా?

(శ్రీ) ఆర్. రామలింగరాజు :—కమీషనరు యిచ్చారేమో కాని గవర్నమెంటు ఇవ్వలేదు.

Sri A. Madhava Rao :—As a matter of fact the question is very clear about it. Whether there are any proposals with the Government and whether the Government issued instructions? That means to say, we have to understand that the Commissioner and the Government are totally different and are not in a position to act coordinatingly. గవర్నమెంటు ఒక అంగము, కమీషనరు ఒకఅంగమూనా?

(శ్రీ) కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :—గవర్నమెంటు ఇన్‌స్ట్రక్షన్స్ యివ్వలేదన్ని చెప్పారు. కమీషనరు దగ్గరనుంచి ఇన్‌స్ట్రక్షన్సు పోయినవి అని వారు అంటున్నారు. Certainly the Minister will enquire whether the Commissioner has given any instructions like that and if so for what reason. All that he will find out and let you know later.

(శ్రీ) ఎ. మాధవరావు :—కమీషనరును అడిగి ఆ ఇన్‌ఫర్‌మేషను యివ్వాలనిచెప్పండి అధ్యక్షా.

(శ్రీ) వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—అధ్యక్షా, తిరిగి తీసుకుంటామని చెప్పారు. అలమూరు దేవాలయపు భూములు అమ్ముకోనితింటున్నారంటే ఏమిచేశారు?

(శ్రీ) ఆర్. రామలింగరాజు :—వారుచెప్పినది సత్యముకాదు. తీసుకోవలసిన చర్యను తీసుకున్నాము.

(శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—మీరాలాలు అమ్మకము మాకాకుండా దేవునికి యిచ్చారా ?

(శ్రీ ఆర్. రాఘలింగరాజు :—అమ్మకము మాకాకుండా చేయడానికి మాకు అధికారములేదు. అమ్మకము అయినవారుకూడా మీరుకోరవలసిన చర్యలతీసుకుని చేస్తున్నాము.

Sri N. Ramachandra Reddy: Is there no way out to give protection to the cultivating tenant and at the same time to protect the interests of the temples.

(శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :—అవకాశములేదు.

Declaration of Public Holiday

S. No. 320-A

S. N. Q. No. 1445-V. Smt.-J. Eswari Bai (Yellareddi) and Sri B. V. Ramanayya (Allavaram):—Will hon. the Chief Minister be pleased to state:

whether the State Government will declare, April 14 as a public holiday to celebrate Babasahib Ambedkar's birthday ?

Sri K. Brahmananda Reddy:—There is no such proposal under the consideration of the State Government.

(శ్రీమతి జె. ఈశ్వరీబాయి :—అధ్యక్షా, డా. బాబా సాహెబ్ అంబేద్కర్ గురించి అందరుకు తెలుసు. వారు ఫాదర్ ఆఫ్ ది కాన్స్టిట్యూషన్. డౌన్ ట్రాడెన్ పీపుల్ గురించి ఎంత త్యాగము చేశారో వేరే చెప్పనక్కరలేదు. మన దగ్గర ఆ పద్ధతి లేకపోయినా ఎందుకు కల్పించుకోకూడదు ? ఆయన పుట్టిన రోజు 14 ఏప్రిల్ నాడు మహారాష్ట్రలో శలవు యిస్తున్నారు. పంజాబులో వుంది. డౌన్ ట్రాడెన్ పీపుల్ సర్వీసెస్‌లో కాని, ఎడ్యుకేషన్‌లో కాని, పైకి రావడానికి వారే కారణము. అందుకల్ల చులకనగా మీరుకోకుండా, హరిజన లీడరు అని అనుకోకుండా నేషనల్ లీడరు కాబట్టి ఆ నాడు వరిడే డిక్లేర్ చేయాలని వేడుతున్నాను.

Sri K. Brahmananda Reddy:—The e is no such proposal under the consideration of the Government. Late Dr. Ambedkar is admitted ly a greatman. He is entitled to his memo y and all the respect. But, we cannot declare holidays for birthdays of great leaders of any country. Even here in this country, including Dr. Ambedkar, there were several other great leaders. Although birthdays are not declared holidays, for instance, Pandit Jawaharlal Nehru's birthday is not a holiday, it does not detract from the eminence of that gentleman who died. Therefore, I submit that while Dr. Ambedkar did yeoman service to the country, he was one of the archeticts of the Constitution was responsible for the uplift of the down-trodden. While he is entitled to all respect the considerations which weigh for declaring a holiday are absolutely, different. Just because we decline to declare a holiday, it does not mean the least disrespect to any great leader of this country.

(శ్రీ బి. వి. రమణయ్య :—మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వం వారిడే డిక్లేర్ చేసిందంటే అంబేద్కర్ మహారాష్ట్రియన్‌గా కాదు. పంజాబ్ ప్రభుత్వం చేసింది. మద్రాసు ప్రభుత్వం చేసింది. అంబేద్కర్ జన్మదినోత్సవాలు ఏప్రిల్ 14 నుండి జూన్ 15

వరకు జరుగుతున్నాయి. ఈ సందర్భంలో హాలిడే డిక్లేర్ చేయాలని ప్రజలు కోరుతున్నారు. నేషనల్ హాలిడేగా డిక్లేర్ చేయాలని పార్లమెంటుకూడా కోరడం జరిగింది. కనుక ముఖ్యమంత్రిగారు రికన్సిడర్ చేసి వారికు అత్యున్నత గౌరవం యిస్తున్నారుకాబట్టి ఆశేష ప్రజానీకంయొక్క కోర్కెను మన్నించి మన ప్రభుత్వం కూడ హాలిడే డిక్లేర్ చేయటానికి ఆలోచిస్తారా?

(శ్రీ) కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :—ఆ ఆలోచన లేదు. వారి జన్మదినోత్సవం దేశం మొత్తంమీద చేయడం పుంచిదే. పెద్దవారిని జ్ఞాపకం చేసుకోవడం, వారిని అనుకరించడానికి ప్రయత్నించడం, సద్భావాలు ప్రజలలో కల్గించడం చాలా మంచిదే. ఇంకా ఎక్కువచేస్తే బాగుంటుంది. మన రాష్ట్రంలో, మన దేశంలో వున్న హాలిడేస్ ప్రపంచంలో ఏ దేశంలోనూ లేవు. దానికి కారణాలు వున్నాయనుకోండి. ప్రపంచంలో వుండే అన్ని రిలిజియన్స్ యిక్కడ వుండటం, అనేక మంది సెంటిమెంట్స్‌ను రెస్పెక్ట్ చేసే అవసరం యిక్కడ వుండటంవల్ల అవి వున్నాయి. But it is not good.

CENTRES FOR TRAINING IN SANITARY INSPECTORS COURSE

320-C—

S.N Q.No. 1446-N-Q.—Sri B. Niranjana Rao (Malleswaram):—Will the hon. Minister for Health and Medical be pleased to state :

(a) how many centers are there in the State to give training in Sanitary Inspectors' Course ;

(b) how many persons are admitted in these centres now ;

(c) what is the medium of instruction for these trainees ; and

(d) whether there is any proposal to teach the subjects in Telugu ?

The Minister for Health and Medical (Sri Mohd. Ibrahim Ali Ansari) :—(a) Five.

(b) 100 in each centre.

(c) English.

(d) No Sir.

(శ్రీ) బి. నిరంజనరావు :—శానిటరి ఇన్స్‌పెక్టర్స్ మూడవ భారం. వాళ్లవ భాగం చదువుకొన్నవారు. వారికి మీడియమ్ ఆఫ్ ఇన్‌స్ట్రక్షన్స్ పెద్ద పెద్ద ప్రొఫెసర్స్ ఇంగ్లీషులో చెప్పడంవల్ల వారు అర్థం చేసుకోలేకపోవడమే గాక అది తరువాత వారి సర్వీసులోకూడా ఉపయోగపడడంలేదు. కాబట్టి మీడియం ఆఫ్ ఇన్‌స్ట్రక్షన్స్ తెలుగు చేయడానికి ఎందుకు చర్యలు తీసుకోకూడదు?

(శ్రీ) మహమద్ ఇబ్రహీం అలీ అన్సారి :—మినిమమ్ క్వాలిఫికేషన్ మెట్రిక్యులేషన్ వుంది. థర్డ్ ఫారమ్, ఫోర్త్ ఫారమ్ లేదు.

(శ్రీ) బి. నిరంజనరావు :—అది సరేనండి. కాని పెద్ద పెద్ద ప్రొఫెసర్స్ వాటికి ఇంగ్లీషులో బోధించడంవల్ల వారికి అర్థం కావడంలేదు. తరువాత అది వారి సర్వీసులోకూడా ఉపయోగపడడంలేదు. కనుక మీడియం ఆఫ్ ఇన్‌స్ట్రక్షన్స్ తెలుగు చేయడానికి ఆలోచిస్తారా?

Sri Mohd. Ibrahim Ali Ansari :—The minimum qualification as hon. Member stated is not 3rd form or 4th form. It is Matriculation. A Matriculate can understand English.

Sri Vavilala Gopalakrishnaiah: A Matriculate can understand English but not to the extent of giving any reply or anything. The medium is the local language upto Matriculation for all the subjects. Only English language is the subject taught in English. As such if they want to study in their own language, whether Government consider to implement regional language in such examination ?

Sri Mohd. Ibrahim Ali Ansari :—As it is all the studies in technical institutions are in English. To introduce Telugu as it is at present, it may not be possible. We will certainly consider if it is possible.

(శ్రీ జి. లచ్చన్న (సోంపేట) :—తెలుగును ప్రవేశ పెట్టడానికి ఇంగ్లీషు కోర్సును తెలుగులో బోధించటానికి పూనుకొంటారా ?

(శ్రీ మహమ్మద్ ఇబ్రహీం అలీ అన్సారి :—దానికి క్రైమ్ పడుతుంది.

(శ్రీ బి. నిరంజనరావు :—సభ్యులు ఏదైనా సూచన చేసినప్పుడు మంత్రి గారు లర్న్ చేసుకొని చెప్పాలి. తెలుగును అఫిషియల్ లాంగ్వేజ్ చేయాలనుకొంటున్నప్పుడు దీనిని ఒకటి రెండు సంవత్సరాలలో చేస్తాం అని చెప్పకుండా ఏదో చూస్తాం, ఆలోచిస్తాం అంటే అర్థం ఏమిటి ?

(శ్రీ మహమ్మద్ ఇబ్రహీం అలీ అన్సారి :—ఆలోచిస్తున్నాము.

(శ్రీ ఆర్. ముకునంద :—పీరమూదిరే సర్వేలైగులో పనిచేసేవారికి కోటా ఆఫ్ సీట్స్ నిర్ణయించారా ?

(శ్రీ మహమ్మద్ ఇబ్రహీం అలీ అన్సారి :—కాలీ బీ లలో 25 పర్సంట్ మార్కులబట్టి, 75 పర్సంట్ సీనియారిటీప్రకారం డిపార్టుమెంటునుండి ఎడ్మిషన్స్ యిస్తారు.

WRITTEN ANSWERS TO QUESTIONS

COMPENSATION TO INAMDARS OF DOMMARA AGRAHARAM

307—

*838 (1955,Q.—Sri D. Venkatesam :—Will the hon. Minister for Revenue be pleased to state :

(a) what is the amount of compensation paid to the Inamdars of Dommara Agraharam Village in Kuppam Taluk, Chittoor district ;

(b) whether any amount has been recovered from the Inamdars and

(c) if so, the reasons therefor ?

A :—

(a) (b) and (c) :—A sum of Rs. 2,823 was found payable to the Inamdars of Dommara Agraharam towards Cross Advance Compensation. After deducting a sum of Rs 30 towards ½ Government dues a sum of Rs. 2789 was deposited on 9-7 1959 with the Estates Abolition Tribunal towards Net Advance Compensation. Another sum of Rs. 282 was deposited towards Interim payments. The total Final Compensation amount payable to the Land holder actually worked out to be Rs. 1,578.60 only. So an amount of Rs. 1,683.19 as

noted below which was paid in excess have been realised by the Collector, Chittoor under section 54-D of the Estates Abolition Act from the Landholders.

		Rs.
1.	Excess advance compensation :	1249.40
	Interest on excess Advance compensation.	128.06
2.	Excess Interim payments.	282.00
	Interest on Excess Interim payments.	23.73
	Total : Rs.	1,683.19

EMBEZZLEMENT OF CEMENT IN RAJAHMUNDRY MUNICIPALITY

308 —

*1190 Q.—Sri S. Vemayya :—Will the hon. Minister for Municipal Administration be pleased to state :

(a) whether it is a fact that store clerk Rajahmundry Municipality embezzled cement bags, worth Rs. 2,000 during the previous Municipal Council time ; and

(b) if so, what action has been taken ?

A :—

(a) An amount of Rs. 2,156.50 was reported to have been sustained as loss to the Municipality due to excess issue of 227 bags of Cement to the Contractors by the Clerk.

(b) The amount is being recovered from the salary of the Clerk at Rs. 40-P. M. any disciplinary action has also been initiated against the Clerk.

UPGRADING PALAMANER PANCHAYAT INTO A MUNICIPALITY

309—

*589 (1799) Q.—Sri D. Venkatesam :—Will the hon. Minister for Municipal Administration be pleased to state :

(a) whether any representation has been made by the Panchayat Board, Palamaner, to upgrade Palamaner in Chittoor District, into a Municipality ;

(b) if so, when it will be implemented ; and

(c) if not, the reasons therefor ?

A :—

(a) No Sir.

(b) and (c) :—Certain representations have been received by Government for and against the constitution of Palamaner Gram Panchayat into a Municipality and the matter is under consideration of Government. The Palamaner Gram Panchayat has opposed the constitution of the Gram Panchayat into a Municipality.

REGULARISATION OF SERVICES OF THE HEALTH VISITORS AND MATERNITY ASSISTANTS IN CUDDAPAH DISTRICT

310—

*915 (1731-I) Q.—Sri R. Rama Subba Reddy :—Will the hon. Minister for Health and Medical be pleased to state :

(a) whether it is a fact that several unqualified Health Visitors and Maternity Assistants of Cuddapah District are officiating in these posts for the past 10 to 12 years without their services being regularised in these promoted posts or in their original posts of Auxiliary Nurses and Midwives ;

(b) if so, what are the reasons for this inordinate delay ;

(c) will the Government consider issuing immediate instructions to the District Medical and Health Officer, Cuddapah, to regularise the temporary service of all such employees forthwith so that, they may get the allied benefits of regular appointments viz., increments, leave, pensionary benefits, etc ;

(d) whether it is also a fact that the clerk of the District Medical and Health Officers Office. Cuddapah, was trapped and caught red-handed by the Anti-Curruption Bureau on 29-6-1969 for demanding illegal gratification from some of the above said employees to regularise their services ; and

(e) if so, at what stage is the case now pending ?

A :—

(a) No, Sir.

(b) Does not arise.

(c) Does not arise.

(d) Yes Sir.

(e) Investigations have since been completed. Necessary further action is being taken.

WAGES PAID TO THE TOBACCO PACKERS IN VAZIR SULTAN TOBACCO COMPANY

311—

*92 (2201) Q.—Sri N. Raghava Reddy :—Will the hon. Minister for Labour be pleased to state :

(a) the rate being paid per bale by the Vazir Sultan Tobacco Company to the tobacco packers in that company ;

(b) the amount being paid per bale to the coolies by the packers ; and

(c) whether steps will be taken by the Government to reduce the difference between the two ?

A :—

(a) The rate of contract for packing of tobacco varies from centre to centre. It is Rs. 9 per quintal if the contract is above 750,000 kg. and Rs. 11 per quintal upto 750,000 kg. Rs. 12.65 per bale upto 6522 bales, and Rs. 10.35 per bale over and above 6522 bales.

(b) The labour employed by the packers are paid wages which differ from centre to centre. The rate per day for a male worker varies from Rs. 1.90 to Rs. 2·75. The rate of female worker per day varies from Rs. 1·25 to 1·60.

(c) It is for the employees working under the contractors ot raise an industrial dispute if they are aggrieved by the rates of wages paid to them by the contractors.

SECOND WAGE BOARD FOR TEXTILE WORKERS

312—

*98 (2212) Q.—Sri N. Raghava Reddy:—Will the hon. Minister for Labour be pleased to state:

the steps taken by the Government for the implementation of recommendations of the Second Wage Board for the workers of the Textiles Mills in the State?

A:—

I convened a joint meeting of the representatives of the employers and employees of the Cotton Textile Industry on the 12th and 13th September 1969 and after protracted discussions, a Negotiation Committee has been constituted. I also convened a meeting of the members of the Nagotiation Committee on the 18th November, 1969. As a result of the above, 10 out of 27 units of cotton textile industry have implemented the wage board recommendations of the said industry. Four units are not, however, covered by wage board recommendations and the balance of 13 units have yet to implement the recommendations. Efforts are, however, being continued in respect of these 13 units towards implementation of the Wage Board recommendations.

ENTRUSTING OF SOCIAL WELFARE WORK TO BLOCK ASSISTANTS

313—

*59 (1787) Q.—Sri T. G. L. Thimmaiah:—Will the hon. Minister for Social Welfare be pleased to state:

(a) whether there is any proposal to entrust the work of Social Welfare to the Block Assistant Public Relations Officers; and

(b) if so, the details thereon?

A:—

(a) Yes, Sir.

(b) At present, the Extension Officer (Education) is incharge of Social Welfare functions in the Blocks As the Extension Officer (Education) are over-burdened with educational schemes, it has been recommended by the Director of Social Welfare to entrust Social Welfare Schemes to the Block Assistant, Public Relations Officers. The matter is under consideration of Government.

HOUSE-SITES FOR HARIJANS

314—

*582 (1681) Q.—Sarvasri P. Gunnayya and K. Easwara Reddy:—Will the hon. Minister for Social Welfare be pleased to state:

(a) the number of applications submitted by Harijans for house-sites during 1967-68 1968-69 in the State; and

(b) the number of them granted house sites?

A:—

(a)

Year	No. of applications received from Harijans
1967-68	3,554
1968-69	5,274

(b) Year	No. of Harijan families provided with House sites
1967-68	4,984
1968-69	9,172

COLLEGE FOR COOKERY

315—

*921 (1731-P) Q.—Sri A. Madhava Rao : -Will the hon. Minister for Women's Welfare be pleased to state :

(a) whether it is proposed to set up a College or an Institute of catering and cookery to conduct a series of courses and impart instruction in cookery (both continental and of various Indian States as one of the measures) to promote the tourism in the State ; and

(b) if so, when and the details of the same ?

A :—

(a) There is no such proposal before the Government for the present.

(b) Does not arise.

FIRE AND DAMAGE TO THE KHADI AND VILLAGE INDUSTRIES BOARD OFFICE

316—

* 275 (1851) Q.—Sri R. Mahananda :—Will the hon. Minister for Small Scale Industries be pleased to state :

(a) whether it is a fact that the office of the Andhra Pradesh Khadi and Village Industries Board was burnt and damaged during the Telangana agitation in May 1969 ;

(b) if so, what is the loss estimated ;

(c) whether it is a fact that hundreds of files and accounts relating to loanees were destroyed ; and

(d) if so, the details of the same ?

A :—

(a) The office of the Andhra Pradesh Khadi and Village Industries Board was not burnt, but the Government supply Stores run by the Khadi Trading Operations wing of the Khadi Board which was located in a private building at Nimboli Adda and the Khadi Gramodyog Bhavan, Kachiguda situated in a Government building at the Kachiguda cross roads was set on fire on 3-6-1969.

(b) 2,97,583.64 ps.

(c) All the records kept in the two units were destroyed. No files relating to loanees were destroyed by fire in the Government Supply Stores, Nimboli Adda, but the loan applications relating to Government employees to whom cloth had been supplied on credit during the rebate period of 15 days from 6-1-1969 to 23-1-1969 excluding holidays on 12-1-1969, 14-1-1969 and 19-1-69 kept at the Khadi Gramodyog Bhavan, Kachiguda were destroyed.

(d) The value of cloth supplied on credit to the Government employees is Rs.19,245.76 ps. Loan applications relating to the amout were destroyed by fire. But duplicate copies of the applications are available in the Head office of the Board. The loanees concerned and

the Pay Disbursing Officers are being contacted by the Chief Executive Officer, Andhra Pradesh Khadi and Village Industries Board and the amount due from the Government employee is being collected

LOANS GIVEN IN DHARMAVARAM BLOCK

317—

* 307 Q.—Sri P. Venkatesan:—Will the hon. Minister for Small Scale Industries be pleased to state:

(a) what are the Industries for which loans are given in Dharmavaram Block, under Rural Industries Projects Programme during the year 1966-67 and 1967-68;

(b) whether the loans are properly utilised for Industries: if not, who are those that have not utilised for the industries; and

(c) whether it is a fact that Handloom Design Centre at Dharmavaram is going to be closed: if so, what are the alternative proposals made?

A:—

(a) The following Industries have been sanctioned loans in Dharmavaram Block under Rural Industries Programme during 1966-67 and 1967-68:

1966-67	Rs.
1. General Engineering	.. 4,000
2. Welding Works	.. 4,000
3. Dye stuff Manufacturing	. 15,000

1967-68	Rs.
1. Iron and Steel House-hold articles	.. 2,000
2. Leather Goods	.. 3,000
3. Poultry	.. 5,000
4. Dairy	.. 7,500

(b) All the persons have utilised loan amounts properly for the industries for which they were sanctioned except two, whose particulars are as follows:

1. Sri Abdul Kareem, Dharmavaram..Iron & Steel House-hold articles.
2. Smt. N. Gangamma, Dharmavaram. ..Leather Goods

(c) Yes Sir. Action is being taken to dispose of the Unit by sale by tender.

SPORTS STADIUM IN EACH DISTRICT HEADQUARTERS

318—

*773 (2558) Q.—Sri P. O. Satyanarayana Raju:—Will the hon. Minister for Housing and Accommodation be pleased to state:

(a) whether it is a fact that our Government is contemplating to have sports studium in each of the district headquarters; and

(b) if so, the stage at which the matter now stands?

A:—

(a) No, Sir.

(b) Does not arise.

EXPORTABLE COMMODITIES IN OUR STATE

319—

* 387 (2256)Q.—Sri R. Mahananda :—Will the hon. Minister for Commerce be pleased to state:

(a) whether any meeting of officials and non-officials has been conducted at Hyderabad in the month of October 1969 to discusn subjects about exportable Commodities of our State ;

(b) if so, who are the persons that attended the meeting ;

(c) what are the subjects discussed and final findings arrived at in the said meeting ; and

(d) what is the action taken by the Government to implement the suggestions made at the meeting ?

A :—

(a) Yes, sir.

(b) and (c) A statement is placed on the Table of the House.

(d) The follow-up action on the various decisions of the meeting are being taken by the Department of Commerce and Export Promotion and other Heads of Departments. The actions taken will be brought to the notice of Board at its next meeting.

STATEMENT LAID ON THE TABLE OF THE HOUSE

with reference to clauses (b) & (c) of the L.A.Q. (Starred) No. 2256 [*319]

LIST OF PERSONS WHO ATTENDED THE MEETING OF THE EXPORT PROMOTION BOARD IN OCTOBER, 1969.

1.	Sri K. Brahmananda Reddi, Chief Minister.	Chairman.
2.	Sri P. Ankineedu Prasada Rao, Minister for Commerce and Export Promotion.	Vice-Chairman.

OFFICIAL MEMBERS :

3.	Sri S. Abid Hussain, IAS Secretary to Government, Industries Department.	Member
4.	Sri P. S. Rao, IFS Chief Conservator of Forests.	do
5.	Sri C. B. Rao, IAS Deputy Secretary to Government, Industries.	do
6.	Sri S. R Sankaran, Deputy Secretary, Finance (Representing Special Secretary to Government, Finance Department.	do
7.	Sri B. R. Venkatram, Deputy Director, Agriculture (Representing Director of Agriculture).	do

8.	Sri S. Nagaraja Rao, Deputy Director, Fisheries (Representing Director of (Fisheries).	Member.
9.	Sri R. E. Balaram, Deputy Director, Handlooms (Representing Director of Handlooms.	do
10.	Sri R. Gardner, Assistant Director, Industries (Representing Director of Industries).	do
11.	Sri V P. Rama Rao. IAS Director, Commerce and Export Promotion.	Secretary
NON-OFFICIAL MEMBERS :		
12.	Sri K. Sudharshana Reddy, MLA	Member
13.	Sri H. Sitaram Reddy, Madras	do
14.	Sri K. B. Lal, IAS Managing Director Azamjahi Mills Limited.	do
15.	Sri J. V. Somayajulu, Andhra Chamber of Commerce, Madras.	do
16.	Sri K. Venkateswarulu, President Indian Tobacco Association, Guntur.	do
17.	Sri K. Sankara Rao, President, Chillies Merchants Association, Guntur.	do
18.	Sri M. Somappa, President, Weaver's Co-operative Society, Yemmigannur.	do
19.	Sri T. G. V. Naidu, Managing Director, Gangappa Cables Ltd. Hyderabad.	do
20.	Sri F. D. Pestonji (Representing A. I. M. O.)	do
21.	Sri C A. Robello, Secretary, Federation of A. P. Chambers of Commerce and Industry.	do
22.	Sri Mohan Singh, Managing Director. E. O. I. E., (P) Ltd., Vishakapatnam.	do
23.	Srl S. S. Cardmaster, (Representing M/s. Hylam Ltd.)	do
24.	Sri G. B. Gadre, (Representing M/s. Hyderabad Allwyn Metal Works, Ltd.)	do

25. Sri P. R. Ramsethi and Sri A. Ahmad, } Representing U-Foam (P) Ltd. Member

SPECIAL INVITEES :

26. Sri T. Nageswara Rao, MLA.

27. Sri B. Papi Reddy, MLA.

28. Sri K. Rosaiah,MLC.

29. Sri B. N. Raman, IAS.
Managing Director.
A. P. State Agro Industries
Corporation.

30. Sri I. Samba Murthy, IAS.
Joint Secretary Board of Revenue
(Commercial Taxes).

31. Sri Rama Rao Macherla,
Hon. Secretary, A. P.
Productivity Council,
Hyderabad.

32. Sri M. N. Deekshitulu,
Director of Mines & Geology.

33. Sri S. Venkataraman,
(Representing Reserve Bank of India)

34. Sri S. Narayanaswami,
(Representing Geological Surrey of India).

35. Sri K. V. Sharma,
(Representing Deputy Chief Controller
of Imports & Exports, Hyderabad).

36. Sri T. B. Dasaradhi,
(Representing Registrar
A. P. Agriculture University).

37. Sri N. Sriramamachandra Murthy,
Chillies Research Officer,
A. P. Agriculturture University.

38. Sri K. V. Ratnam,
Secretary Indian Tobacco Association
Manager National Tobacco Co., of
India Limited, Guntur

Subjects discussed at the meeting of the Export Promotion Board in october, 1969:	Final findings arrived.
1 Review of action taken on the recommendations of the previous Meetings.	1 (a) Action taken on the recommendation of the previous items were noted. (1) Site for Handloom Stall, (2) Export of Fish and assistance to A. P. Fisherman Central Co-operative Society (3) Weavers' Service Centre-Shifting from Mangalagiri to Vijayawada (4) Streamlining

of procedures relating to drawback claims (5) Rice bran extraction Movement of rice bran (6) Sales Tax concession to mica exporters (7) Matters relating to turmeric tobacco, coffee, Export of handicrafts Himroo Industry Woolen pile carpets Castor Oil, Chillies and Ginger.

(b) The matter relating to the formation of the Statutory Tobacco Board and shifting of Tobacco Export promotion Council from Madras to Hyderabad were proposed for the expeditious decision of the G. O. I.

(c) Steps to be taken to increase the yield and acreage of cashew and Cashew plantation respectively for the self sufficiency of the State.

(d) Leasing the forest lands to private parties on long term basis for cashew plantation.

(e) To explain the economics of modernisation of cashew processing units to the manufacturers.

(f) To address National Agricultural Co-operative Marketing Federation to get a regional quota of chillies export and to examine the feasibility of setting up a machinery operated drying plant for chillies to retain the colour of chillies and to reduce wastage.

(g) To request the S.T C. and the G.O.I. to agree to the suggessions of the Government in respect of export of Human Hair.

2. Follow-up action taken by the Directorate of Commerce and Export Promotion in respect of Ores and minerals items.

The follow-up action taken by the Department of Commerce and Export Promotion, on the recommendations on the I. I. F. T. in their report on the Export Potential Survey of A.P. has been noted by the Board.

3. Obtaining Quotations by the Director, Commerce nnd Export Promotion for circulating to the local Industries.	To get the technical specifications from the Export Promotion Council Offices.
4. Locating proper Air Port between Guntur and Vijayawada.	To recommended to G.O.I. for provision of additional facilities at Gannavaram Air Port in view of the importance of its poximity to Vijayawada and Guntur, connecting with the hinterland of Andhra Pradeh.

INTERNATIONAL INDUSTRIAL FAIRS

320 –

* 457 Q.—Sri P. O. Satyanarayana Raju :—Will the hon Minister for Commerce be pleased to state :

(a) whether it is a fact that the Government has decided to praticipate in the International Industrial Fairs ;

(b) if so, the names of the Fairs where our State is likely to participate ; and

(c) the expenditure that would be incurred ?

A :—

(a) Yes Sir.

(b) 1. Leipzig Spring Fair, Leipzing (East Germany) 1970.

2. Tripoli International Fair, Tripoli (Libya). (scheduled to be held in February & March, 1970 which is postponed).

(c) About Rs. 7,000 by the Government and Rs. 15.000 by the Andhra Pradesh Small Scale Industrial Development Corporaton Limited estimated for the Leipzig Fair.

BUSINESS OF THE HOUSE

(శ్రీ) వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—టీచర్స్ పే స్కేల్స్ గురించి మంత్రిగారు ఈ రోజు చెబుతామన్నారు.

మిస్టర్ డిప్యూటి స్పీకర్ :—విద్యామంత్రిగారు అసెంబ్లీలో వున్నారు. వారు వచ్చిన తరువాత అడగండి.

Dr. T V. S. Chalapati Rao (Vijayawada-East) :—Just now I want to invite your kind attention to a point of constitutional nature arising out of the findings of the Bhargava Committee also the Address of the Governor to both the Houses of legislature in November, 1968.

Mr. Deputy Speaker :—You can raise it when the Chief Minister in the seat.

Dr. T. V. S. Chalapati Rao :—He may be invited, or let somebody answer it on his behalf. It is a serious matter. Therefore it cannot delay.

Mr. Deputy Speaker :—You will have the opportunity he ocmse.

Dr. T. V. S. Chalapati Rao :—Suppose if he does not turn up? If I raise it to-morrow, it is delayed. Therefore I don't want to loose any opportunity. I want to raise it and kindly promise me to raise this issue even in the middle of the debate.

Mr. Deputy Speaker :—Then you wait for some time.

Dr. T.V.S. Chalapathi Rao: According to May's Parliamentary Practice, it must be invited to the Speaker's attention at the earliest.

(శ్రీ ఎ. మాధవరావు :—ఈ పాయింట్ పై మంత్రిగారిని నోటు చేసుకొని తరువాత చెప్పమనండి

(శ్రీ అహమ్మద్ హుసేన్ (సీతారాంబాగ్) :—నిన్నకూడ మీ దృష్టికి తీసుకువచ్చాను. ఇన్ఫర్మేషన్ డిపార్టుమెంటు వారు పబ్లిష్ చేసిన ఒక పుస్తకం మన చరిత్ర, సంస్కృతి అనేది మాకు సస్క్యూలేట్ చేసారు. అందులో జాకీర్ హుసేన్ గురించి లేదు. వారు పెద్దవారు కారా, మన ఆంధ్ర ప్రదేశ్‌కు చెందిన వారు కారా? అలాగే నుస్రుం మెహిద్దీన్‌గారి గురించి లేదు. వారు పెద్ద పొయెట్ కాదా? వారు హైదరాబాదులో లేరా? ఎందుకింత పార్సియాలిటీ? వీటికి మంత్రిగారు ఏమి సమాధానం చెబుతారు? వారి గురించి ఈ పుస్తకంలో ఎందుకు వ్రాయలేదు?

Mr. Deputy Speaker :- I am not able to hear you.

(శ్రీ వావిలాల గోపాల కృష్ణయ్య :—The point is this. మన చరిత్ర సంస్కృతి అనే దానిలో జాకీర్ హుసేనుగారి పేరు ముద్దుంగారి పేరు పెద్దల పేరులు రాలేదని వారు బాధపడ్డారు. వారితోబాటు మేమూ బాధ పడుతున్నాము. మంత్రిగారిని పిలిపించి జవాబు చెప్పించాలని మా కోరిక.

Mr. Deputy Speaker :— When he comes, we will ask the Member to raise it.

(శ్రీ జి లచ్చన్న :—చలపతిరావు గారు చెప్పినదానిలో మరొకటుంది, మొదట యీ హౌసులో పాయింటు రైజు చేసినప్పుడు స్పీకరుగారు భార్గవ కమిటి రిపోర్టుపై చర్చకు తేదీ నిర్ణయిస్తామన్నారు.

Mr. Deputy Speaker :—It is said that the Business Advisory Committee will fix a date and there will be discussion on. this., The Speaker is coming in the afternoon and in consultation with him that will be arranged.

Sri N. Ramachandra Reddy :— This point has been raised in the Business Advisory Committee. We said that this matter should be first discussed in the Regional Committee and then in the Assembly.

Mr. Deputy Speaker :—All this can be discussed in the Business Advisory Committee.

Dr. T. V. S. Chalapathi Rao :—Mere bringing it to notice will not solve the problem because this is a matter of constitutional nature.

Mr. Deputy Speaker :—I am just clarifying that you can raise it when the Chief Minister is in the House.

Dr. T. V. S. Chalapathi Rao :— I am demanding resignation of the Government. If the Government refuses to accede to my request, we have to demand the Governor to dismiss the Government.

It is a matter of grave nature. I cannot be shut out on the ground that the Chief Minister is not available; if the Chief Minister is not available let somebody on behalf of the Government reply.

Mr. Deputy Speaker :— You want me to send for him.

Dr. T. V. S. Chalapathi Rao :— This is of an unprecedented nature which is not covered by any of the rules; none of the rules can enable me to give notice. It is not a question of privilege or contempt; it is a question of misleading the House.

Sri C. V. K. Rao :—Let him explain, Sir. When the Chief Minister comes, he can reply; the Member must say it to the House.

Dr. T. V. S. Chalapathi Rao : I have told the Member and he has agreed; when the Chief Minister comes he will raise it.

Sri C. V. K. Rao :— Now he wants to bring it to the notice of the House through you Sir.

Mr. Deputy Speaker :— I have told you that he has agreed.

Sri C. V. K. Rao :— I agree. For the simple reason if unfortunately the Chief Minister does not find it convenient to make his presence in the House in today's session, what is to happen to the urgency of the matter? On that ground, you cannot shut me out.

Mr. Deputy Speaker : We will have to find out whether he will come or not.

Dr. T. V. S. Chalapathi Rao :—It is a matter which cannot brooke any delay. Even according to May's Parliamentary Practice, earliest opportunity should be given.

Sri C. V. K. Rao :— He wants to bring to the notice of the House.

శ్రీ జి. లచ్చన్న :—చలపతిరావు ఏ పాయింటు చెప్పాలనుకున్నారో విని తమరు అర్జన్సి డిసైడు చేయవచ్చుగదా.

Mr. Deputy Speaker :—When the Chief Minister is here, we shall take it up. We shall find out when he is coming and opportunity will be given to him.

Sri C. V. K. Rao :—If the Chief Minister is not available, can we not speak? In deference to the wishes of Opposition Leaders, you kindly reconsider your ruling and you please permit me to raise my point. I presume the Chief Minister is in his chamber listening to the loud-speaker.

Mr. Deputy Speaker :— Let us do the business.

Sri C. V. K. Rao :— It is a very serious matter which we wanted to bring to the notice of the House. It helps us if the Chief Minister is here and hears us. And if he refuses, it does not make any difference if you give some more time.

Dr. T. V. S. Chalapathi Rao :—In today's sitting; Sir.

Mr. Deputy Speaker :—Yes.

Sri C. V. K. Rao :—Supposing the Chief Minister is not here, we have no right ?

Mr. Deputy Speaker :—You have every right.

Sri C. V. K. Rao :—When the Chief Minister comes, if he is ready he will reply. If he does not answer?

Mr. Deputy Speaker :—Why do you say 'suppose', 'if', etc? Chief Minister will be here and it will be heard.

Sri C. V. K. Rao :—It is for the Chief Minister to reply or not to reply.

Mr. Deputy Speaker :—I have told Dr. Chalapthi Rao and he has agreed.

Sri C. V. K. Rao :—We request you to permit us to know what the hon. Member is going to raise.

Mr. Deputy Speaker :—That will be made known to you in due course before today's session is closed.

Sri C. V. K. Rao :—The absence of the Chief Minister or convenience of any Minister from the House does not preclued the Members of the House to raise an urgent matter. It is their duty to be present in the House.

Dr. T. V. S. Chalapathi Rao :— Democracy is not a fixed thing. Democracy has to yield to circumstances that arise. As Mr. C. V. K. Rao has just now said, the absence of the Chief Minister from the House should not preclude the Member from the exercise of his right; if he is absent it is on his own responsibility. I may also change my views and I find you are also going to change your mind. Otherwise, what is the influence that debate is going to create if one comes with a fixed mind ?

Mr. Deputy Speaker :—You are changing your mind often and often.

Dr. T. V. S. Chalapathi Rao :—That is democracy, changing according to the times.

(శ్రీ) సి.హెచ్. రాజేశ్వరరావు (సిరిసిల్ల) :—చెప్పకపోతే కాన్స్టిట్యూషనుకు సంబంధించిన ఫండమెంటల్ సమస్యలు ముమ్మరంగా వస్తున్నప్పుడు తమరు అనుమతివ్వాలి.

మిస్టర్ డిప్యూటీ స్పీకర్ :—అనుమతించిన తరువాత మళ్ళీ ముఖ్యమంత్రి గారు వచ్చిన తరువాత రిప్లయికోసం పోడిగించడం ఎందుకు ?

Sri Ch. Rajeswara Rao :— It is up to him.

Mr. Deputy Speaker :— Not that I am against it.

Dr. T. V. S Chalapathi Rao :— Is not a constitutional issue of this nature a part of the business ?

Mr. Deputy Speaker :— You are getting an opportunity. The Chief Minister is not here ; nobody is here to clarify your point of view. Otherwise, you will again for an opportunity. That I want to avoid.

(శ్రీ) సి.వి.కె. రావు :—చలపతిరావు గారికి ముఖ్యమంత్రి గారికి మన్య కాదు యీ సమస్య. ఇది అందరికి సంబంధించిన సమస్య. If the Chief Minister wants to avoid, he will not sit in the House.

Mr. Deputy Speaker :— Dr. Chalapathi Rao has agreed.

Sri C. V. K. Rao :—Have we not a right to hear a Member ?

Mr. Deputy Speaker :— Whenever I allow him, you have a right.

Sri C. V. K. Rao :— Have I a right to express ?

Mr. Deputy Speaker : — You have expressed.

Sri C. V. K. Rao :— It is a question of democratic procedure. If a Member raises a matter, another Member has a right to hear him.

Mr. Deputy Speaker :— I am also taking a democratic view. It will come. Why should you be impatient ?

Sri C. V. K Rao :— You have to rule it out. Only when the Chief Minister is here, then you can permit him to speak ?

Mr. Deputy Speaker : — I have allowed him and he has agreed to raise it when the Chief Minister is here.

Sri C. V. K. Rao : — He has not agreed. Are we dumb creatures to keep quiet ? Have I not a right to listen to a Member when he wants to raise a vital issue about Bhargava Committee ?

Mr. Deputy Speaker :— Only when the Speaker permits. The Speaker has permitted him to raise it after some time.

Sri C. V. K. Rao :— Under no rule you have ruled it out.

Mr. Deputy Speaker :— We shall hear him later on.

Sri C. V. K. Rao :— It will create a precedent that will debar me to express my view.

Mr. Deputy Speaker : — I am more keen upon hearing him and not now You should not insist.

Sri C. V. K. Rao :— Let not that rule be applied to me. I also share the anxiety of the Member and I feel it should not become a precedent.

Sri Ch. Rajeswara Rao :— Insistance on the part of a Member is a different thing. Insistance on the part of the Chair is binding the whole House.

(శ్రీ జి. లచ్చన్న :—ఇప్పుడు రాజకీయపక్షాలులేవి ఇది చాలా ప్రమాదమైన ఒకపరిస్థితివచ్చింది. నేను హౌసుకు తమద్వారా తెలియజేస్తున్నాను అని వారు చెప్పారు. అదిచెప్పుతూ, వారినుండి హౌస్ లో ఉన్న సభ్యులకు చాలా ప్రమాదమైన అభిప్రాయవచ్చింది. వచ్చినతరువాత ఇక్కడ నేరపసభ్యులు సి. వి. కె. రావుగారు తమతో వాదించినదానిలో ఆనగన పాయింట్ ఆఫ్ ఆర్డర్ అనకుండానే పాయింట్ ఆఫ్ స్పిరిట్ పెట్టుకొని ఆబ్జక్ట్ చేస్తున్నారు

(శ్రీమతి జె. ఈశ్వరీబాయి : —అధ్యక్షా నిన్న అమానుష్ హుసేన్‌గారు చెప్పినట్లుగా జాకీర్ హుసేన్ విషయములో ఆయన ప్రసిడెంటుగా ఉండి, వైస్ ప్రసిడెంటుగా ఉండికూడా ఆయనపేరు రాలేదు. ఇప్పుడు ఎవరైతే ప్రెసిడెంట్ ప్రసిడెంటుగా ఉన్నారో, వి. వి. గిరిగారు, ఆయనఫోటో ఎక్కడా లేవండి. దానికిసేను ఏమిచెప్పడం ఏమిటండి. ఆయన అపోజిషనులో ఎలెక్టు అయినాడు కాబట్టి ఆపార్టియాలిటీ ఏమైనాఉన్నదా ? ఇక్కడ ప్రభుత్వంలో ప్రతిచోటకూడా ఆయన ఫోటోలు లేవటినుంచి, లేనిచోట్లు. పెట్టాలి మొన్న ఒక చైనీస్ డెలిగేషన్ వచ్చినప్పుడు, వారుఅడిగారు, అక్కడ జాకీర్ హుసేన్ గారి ఫోటో ఉంచే, మరివారేనా ప్రసిడెంటుఅని అడిగారు. ఎందుకంటె వారికి తెలియదు. ఈవిధంగా ఇది చాలా ఇన్సల్టుగావున్నది.

(శ్రీ) కె. ప్రభాకరరావు: —అధ్యక్షా. ఇప్పుడు హనుమంతరావుగారు చెప్పినట్లుగానే నాకు ఇన్‌ఫర్‌మేషన్ వచ్చింది. అదేమిటంటే ఆంధ్రదేశములో వారికథ ఒక ప్రత్యేకమైనటువంటి ఆర్టు. అందులో పెద్దవారైనటువంటి ఆదిబట్ల నారాయణదాసుగురించి, పునసంస్కృతి అని ఇన్‌ఫర్‌మేషన్ డిపార్టుమెంటు ప్రచురించినటువంటి ఆపుస్తకములో వివరించటంలేదు అటువంటి పెద్దలయొక్క పేరు లేకపోవడమువలన చాలామంది పెద్దలు బాధపడుతున్నారు. ముఖ్యంగా మూర్తిగారు ఎప్పటికప్పుడు పాయింట్ అవుట్ చేశారు. ఇటువంటి అన్యాయములు జరుగుతున్నాయి. మనసంస్కృతి అన్నప్పుడు, అందులో ఆదర్శమైన పెద్దలందరి బొమ్మలు, వారిచరిత్రకూడా ఉండాలి. అది ఎందుకు అందులో లోపించింది అని అడుగుతున్నాను. యీ విషయము లో ప్రభుత్వము, ఇన్‌ఫర్‌మేషన్ మినిస్టరుగారు ప్రత్యేకశ్రద్ధతీసుకొని ముందు ప్రచురించేటటువంటి వాటిలోనైనా ఆదిబట్ల నారాయణదాసుగారిని గురించి ముఖ్యంగా మెన్షన్ చేయాలి అని మనవిచేస్తున్నాను.

Sri M. Manik Rao (Thandur) :—I have given a privilege motion yesterday and you have asked me to raise it.

మిస్టర్ డిప్యూటీ స్పీకర్: — స్పీకర్‌గారి హెల్తుపర్మిట్ చేయలేదు గనుక నిన్నచూడలేదు. he file is yet to come to the Speaker.

(శ్రీ) ఎం. మాణిక్యరావు :—నేను స్పీకరుగారితో మాట్లాడినప్పుడు వారు 'Immediately I will take it up on the second day' అన్నారు. I have given it on the 23rd morning.

Mr. Deputy Speaker :—I am sorry. The file is yet to come to the Speaker. I will call for the file and I will attend to it. I thought he would be all right and he would himself see it. Since you are saying that it is urgent, I will call for the file.

Sri M. Manik Rao :—Tomorrow morning you will allow me

Mr. Deputy Speaker :—I will consider. I will have to look into the file and tell you.

Sri M. Manik Rao :—Yesterday you said 'tomorrow morning'. At least you allow me today to put my case before you. Otherwise, I have to go to court. Please tell me in 10 or 15 minutes.

POINTS OF INFORMATION

re: Strike by R. T. C. Employees

(శ్రీ) జి. శివయ్య (పుట్టూరు) :—సర్, రాష్ట్రవ్యాపితంగా . టి. సి. కార్మికులు నిన్నటినుంచి నిరవధికముగా పుండుకున్నారు. వారికోర్కెలు ఏమో చాలా చిన్నగా పున్నాయి. ప్రభుత్వము వాటిని పరిష్కరించడానికి బదులు, నిర్లక్ష్యము చేస్తుంది. ఇదిఎక్కడ ప్రమాదంగా పోయి ఆర్. టి. సి. స్ట్రైయికు జరుగుతుందేమో అని మాబాధ.

Mr. Deputy Speaker :—When the concerned Minister is here, you can raise it.

(శ్రీ) జి. శివయ్య : —వారినిగురించే నేను మాట్లాడుతున్నాను. ఈ ఆర్. టి సి. కార్మికుల కోర్కెలు న్యాయమైన కోర్కెలు, చాలా చిన్న వి. దానికి తగుచర్య తీసుకోవలెనని, తరువాత 1969లో 11 రోజులు స్ట్రయికు చేస్తే

Mr. Deputy Speaker:—We will ask the Administration to take immediate action. You have brought it to my notice. We shall give instructions that reply should be sent to you immediately.

श्री बदरी विशाल पित्ती :—आप कोशी समय रखदें कि एक महीना या १५ दिन के अन्दर जवाब मिलजाये तो अच्छा होता। ६७ का सवाल अब तक पडा हुआ है।

Mr. Deputy Speaker:—You are right. We shall see that sometime is fixed for the replies to be sent to you.

(1) సి. హెచ్. వెంగయ్య :—అధ్యక్షా, మీ ద్వారా బిజినెస్ అడ్వయిజరీ కమిటీకి ఒక విజ్ఞప్తి చేయదలచుకొన్నాను. కోట్లకొలది రూపాయలకు డిమాండ్స్ పెడుతున్నారు. వాటిపై మాకు మాట్లాడటానికి అవకాశమే దొరకటంలేదు. ప్రతిదానిపై గంట రెండు గంటలు వారే మాట్లాడుకోవటం జరుగుతున్నది. మాకు రోజుకు 30 రు.లు ఇచ్చి ఇంటికి పంపిస్తే అక్కడనే ఉంటాము మాకు ఇక్కడ మాట్లాడటానికి అవకాశం లేనపుడు మేము యిక్కడ ఉండటం దేనికి ? మేము మాట్లాడటానికి పస్తే టైమ్ లేదు. ఏ డిమాండ్‌పైన మాకు మాట్లాడటానికి అవకాశం యివ్వరు. నాలుగురోజులకు ఒకసారైన మాకు మాట్లాడటానికి అవకాశం యిస్తే మేము ఏదో చెప్పుకోదలచుకొన్నది చెప్పుకొంటాము. బిజినెస్ అడ్వయిజరీ కమిటీలో ఆయా పార్టీలవారే పంపకం చేసుకొని ఎపుడూ వారే మాట్లాడటం జరుగుతున్నది. బడ్జెట్ సెషన్‌లో రెండుసార్లు అయినా మేము లేచి మాట్లాడటానికి అవకాశం లేకపోతే ఎట్లా ? కాబట్టి బిజినెస్ అడ్వయిజరీ కమిటీలో ఆలోచించి అన్ని డిమాండ్స్‌కు కలిపి ఒకేసారి చర్చకు పెట్టి అందరికి మాట్లాడటానికి అవకాశం ఇచ్చే విషయం ఆలోచించవలసిందిగా కోరుతున్నాను.

డా॥ టి. వి. ఎస్. చలపతిరావు :—అధ్యక్షా, టైమ్ ఎలాట్ చేయటం బిజినెస్ అడ్వయిజరీ కమిటీకి సంబంధం లేదు. టైమ్ ఎలాట్ చేసేది మీరు; స్పీకర్ గారు. 3 గంటలు చర్చకు టైమ్ ఉంటుందనుకోండి. అధికార పక్షానికి 50 పర్సెంట్, అపోజిషన్ పార్టీస్‌కు 50 పర్సెంట్ టైమ్ ఇస్తున్నారు. అపోజిషన్ పార్టీస్‌కు ఎక్కువ అవకాశం కల్పించాలి. అపోజిషన్‌వారు ఎక్కువ విమర్శిస్తూ ఉంటారు. స్వపక్షంవారు "నేను బలపరుస్తున్నాను" అని చెప్పటం తప్ప వారికి చెప్పే విషయాలు ఉండవు. ఆ కారణంచేత వెంగయ్యగారు చెప్పినదానిని నేను సమర్థిస్తున్నాను. టైమ్ అలాట్‌మెంట్ స్పీకర్ గారి డిస్క్రిషన్‌లో ఉంది. కాబట్టి తమ డిస్క్రిషన్ అపోజిషన్‌కు అనుకూలంగా ఉండేటట్లు మైనారిటీకి వెయిటేజ్ ఇవ్వాలి. అది మైనారిటీయొక్క కాన్‌స్టిట్యూషనల్ రైట్. ఆ వెయిటేజ్ యీ టైమ్ ఎలాట్‌మెంట్‌లో కూడ తమరు యివ్వాలి. అంతేగాని వారికి మాకు సమానంగా ఇస్తే అది న్యాయంకాదు. వెంగయ్యగారు చెప్పినదానిని నేను బలపరుస్తున్నాను.

Sri C. V. K. Rao:— This is a very important issue concerning 3½ lakhs of Government employees. 3 1/2 lakhs of Government employees have given notice of one day strike on March 10. That means, we do not have here the Reporters also because all of them have to observe the strike. This matter, I want to bring to the notice of the House. The Chief Minister is seized of it; and he madt a reference in the Upper House, wherein he said that the salaries that

are paid to our employees here are the highest salaries paid to employees anywhere in the entire country. That is not correct.

Mr. Deputy Speaker:— Who is to answer your point. I think you are referring to the Chief Minister. But he is not here.

(శ్రీ సి.వి.కె. రావు:— ఈ లోగా ప్రివిజరి బెంచస్‌లో వాళ్లు బాధ్యతలు తీసుకుంటున్నారు వారు చెప్పవచ్చునుగదా? భారతదేశం మొత్తంలో మనరాష్ట్రంలో ఎన్. జి. ఓ.స్ వద్ద ఎక్కువ శాలరీస్ ఉన్నాయి అన్నారు. అది వాస్తవం కాదు. ఒకరోజు స్ట్రైక్ చేయడంవల్ల ప్రభుత్వ దృష్టికి తీసుకవస్తున్నారు. దానిమీదల నిర్బంధాన్ని ఉపయోగిస్తారేమోనని భయంగా ఉన్నది. అది చేయకూడదు. ఉదహరణ యిస్తున్నాను. మహారాష్ట్ర తీసుకున్నట్లయితే 115 రూపాయలు ఎల్. డి. సి. కి యున్నది. మన రాష్ట్రంలో 80 రూపాయలు ఉన్నది;

మిస్టర్ డిప్యూటి స్పీకర్ :— స్టేట్‌మెంట్ చేయడమా, ఉపన్యాసం చేయడమా? మీరు మా దృష్టికి తీసుకువచ్చారు.

Sri C. V. K. Rao :—The Minister has said in the other House as through he is threatening the employees. 3 1/2 lakhs of Government employees have, on a vital issue, concerning Social security and living conditions,—they want to bring it to the notice of the Government.

Mr. Deputy Speaker:—You give notice. Let us fix some time for it. Give it in writing.

CALLING ATTENTION TO A MATTER OF URGENT PUBLIC IMPORTANCE

re: - Damage to paddy crop in Nizamabad District.

(శ్రీ కె. వి. గంగాధరరావు (నిజామాబాదు) :—ఈవ సంవత్సరంలో నిజామాబాదు జిల్లాలో ప్రత్యేకంగా బన్స్వాడా తాలూకా బోధన్ తాలూకా, నిజామాబాదు తాలూకా, నాందేడులో అగ్గి తెగులు అనే ఒక ఆశ్చర్యకరమైన వ్యాధి వచ్చి లక్ష ఎకరాల వరి పంట తయారైంది. దాదాపు 80 పర్సెంట్ చెడిపోయి రైతాంగానికి కోట్ల కొలది రూపాయలు నష్టం కలిగింది. ఈ సూచన రైతులు యివ్వగా ఆ రోజులలో గౌరవనీయ వ్యవసాయశాఖామాత్యులు ఆ వ్యాధి నశించే ప్రయత్నాలు చేశారు. కాని దురదృష్టవశాత్తు సక్సెస్ కాలేదు. పంచాయితీరాజ్ వచ్చిన తరువాత వ్యవసాయాభివృద్ధి కార్యక్రమాలు, ప్లాంట్ ప్రొటెక్షన్ కార్యక్రమాలు రెండు విభాగాలు ఉండే కారణంవల్ల రైతాంగం కష్టపడి పంటలు పండిస్తుంటే—ఒకవేళ యిలాంటి వ్యాధులు వస్తే అక్కడ పంచాయితీరాజ్ డిపార్టుమెంటు వారు, యిక్కడ వ్యవసాయ డిపార్ట్‌మెంటు వారు చేస్తారని ఒకరిని ఒకరు నమ్ముతూ పని సక్రమంగా జరగడం లేదు డిపార్టుమెంటు పెద్దలకు ఈ విషయాలు తెలుసు. ఇది అభివృద్ధి కాలమని, మంచి సైంటిఫిక్‌గా అభివృద్ధి చేస్తున్నామని గౌరవంచేసే ఈ పరిస్థితులలో కోట్లాది ప్రజలు కష్టపడి వ్యవసాయం చేసి పంటలు తయారయ్యే సమయంలో యిలా అయితే దీనివల్ల రైతాంగానికేకాదు, మన నేషన్‌కుకూడా క్లిష్టపరిస్థితులు వర్ధదు

తాయి. ఎంతలో పచ్చి గొన్న పంటకు కూడ రోగాలువచ్చి నాశనం అయినాయి. ఈ పరిస్థితులలో యిటువంటి అనుభవంలో ఉండుకొని వ్యవసాయశాఖామాత్యులు వారికి సహాయం చేయాలి. లోన్ రూపంలో, షెర్టిలైజరు రూపంలో, సీడ్స్ రూపంలో కోట్లు రూపాయలు ప్రభుత్వం తీసుకొన్నది. వారికి మొత్తం నష్టం కలిగింది. వారికి ఏమి సహాయం చేయకుండా, కనీసం రెవిన్యూ వసూలు చేయకుండా వుండడానికి కూడా ప్రభుత్వము చేయలేదు. కేవలం రెవిన్యూ డిపార్టుమెంట్ అధికారుల ఎటో ప్రకారమే వాళ్ళ అభిప్రాయం పట్టుకొని కేవలం నోటి మాటలు అందరు చెప్పుతున్నారు. కాని నిజముగా శాశ్వతంగా సహాయం చేయలేము. ఇది ముందు వచ్చే సంవత్సరం కూడ నిజామాబాద్ జిల్లాలో వరి పంట వేస్తారు. ఈ సంవత్సరం ఆ పంటకు కూడ దెబ్బ తగిలింది. వచ్చే సంవత్సరం మంచి ఆదాయం వచ్చే విత్తనం, కొత్త విత్తనం యివ్వడానికి ప్రభుత్వం ప్రయత్నం చేస్తుందా? కోట్లాది రూపాయలు నష్టం కలిగిన రైతాంగానికి ఎలాంటి సహాయం చేయబోతున్నదీ దయచేసి గౌరవనీయులైన మంత్రిగారు చెప్పవలెను.

వ్యవసాయశాఖ మంత్రి (శ్రీ కె వెంకటరత్నం): --అధ్యక్షా, నిజామాబాద్ జిల్లాలో బోధన్ తాలూకా, నిజామాబాద్ తాలూకాలలో 1969–70 కరీఫ్ పంట కాలంలో చాలచోట్ల వరి చేలపై అగ్గి తెగులు వచ్చినది. ఈ తెగులు మామూలు సంవత్సరాలలో సోకినట్లు అంచనా. ఈ తెగులు వ్యాపించుటకు 69–70 లోని అసాధారణ కాలమాన పరిస్థితుల వల్లనే, అంటే అకాల వర్షాలవల్ల గాలితో తేమ 100 కి 80 శాతం ఉష్ణోగ్రత 20 పర్సంట్ పడిపోయింది. అందు వల్ల అక్టోబరు ఆఖరు వారంలో ఈ తెగులు సోకినది. అప్పటికి వరిచేలు పాలు పోసుకుంటూ ఉన్నాయి. ఆర్. డి. ఆర్. అనే అక్కుళ్ళు రకమునకు యిది ఎక్కువగా వచ్చినది. అయితే అప్పటికి ముదరిని ముచ్చులు మొదలైన యితర రకాలకు దీనివల్ల నష్టం అంతగా పొందలేదు. అంతకుముందుగా కోత అయిన ఐ. ఆర్. 8 కూడ దీని బారి నుండి తప్పించుకొన్నది. అగ్గి తెగులు గురించి సమాచారం అందగానే వ్యవసాయశాఖామంత్రినైన నేను, డైరక్టరుగారు ఈ జిల్లాలో పర్యటించాము. ప్రభుత్వం సర్వర చర్యలు తీసుకొని అరికట్టుటకు ప్రయత్నం చేసినది. నిజామాబాద్ జిల్లా ఆంధ్రప్రదేశ్ పెస్ట్ డిసీజ్ యాక్ట్ ప్రకారం పెస్ట్ వచ్చిన జిల్లాగా గెజిట్‌లో నోటిఫికేషన్ చేయబడింది కేంద్ర ప్రభుత్వం వారిని మందుల ఖరీదులో సగం సబ్సిడిగా యివ్వమని కోరినాము. వారు అంగీకరించారు. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం 25 శాతం మందులు, 75 వంతులు సబ్సిడితో రైతులకు యివ్వబడ్డాయి. ఆ సమయంలో త్వరితంగా నిరోధక చర్యలు తీసుకొనుటకు చేతి పంపులు, పవర్ స్ప్రేయర్స్‌తో మందులు చల్లుటతో పాటు విమానంనుండి కూడ చల్లబడినాయి. మందులు 15,418 ఎకరాలలో చల్లబడ్డాయి. రు 8,9999–57 విలువైన మందులు దానికై వాడబడినని. ఈ చర్యలవల్ల సుమారు 3 లేల టన్నుల ధాన్యం నష్టపడకుండా చేయడం అయింది. దీనిఖరీదు 18లక్షలు వుంటుందనిఅంచనా. ఇదిగాక వ్యవసాయదారులకు

కావలసినవిత్తనాలు ఎరువులుకొనుటకు 12లక్షలరూపాయలు అప్పుగా ఐ.ఎమ్ ఎస్. అప్పులు ఈక్రింది సమితులలో యిచ్చాము చిన్నచిన్న రైతులకుకూడ యిచ్చాము. నిజామాబాద్ సమితి రు. 2,15,000. ఆరుమూరు రు 1,75,000. భీమగల్లు– రు. 1,70 000. కామారెడ్డి – 2 25,000. ఎల్లారెడ్డి రు 1,90,000 దోమకొండ 2,25 000 రు. లు. మొత్తం 12 లక్షలు. రబి సీజన్‌లో కూడ 4 లక్షలు అప్పులుగా, ఐ. ఎమ్. ఎస్. అప్పులు కేటాయించబడ్డాయి. ఇవి రైతులకు స్వల్ప కాలిక ఋణాల అందజేస్తాయి. దీనిలో రైతులకు ఎకరాకు గరిష్ట పరిమితి 750 వరకు తీసుకోవచ్చు ఎరువులు వగైరాలు కొనుక్కోవచ్చు. వరి అక్కుళ్లు అనేది ఈ సంవత్సరం కూడ వేయవద్దని అగ్రికల్చర్ డిపార్టుమెంటువారు రైతులకు సలహా యిచ్చారు. అక్కుళ్లువేస్తే అగ్గి తెగులు మళ్లీ వచ్చేటట్లుగా కనబడుతున్నది. అందుచేత ఈ సంవత్సరం దానిని మార్చి వేరే క్రొత్త రకం వేస్తున్నారు. రైతులకు అన్ని విధాల సహకారం చేస్తున్నారు.

Sri M. A. Ramachandra Reddy:—Our M. L. A. sitting here knows full well that what the Minister has stated is not fully complied with. That is my objection.

Mr. Deputy Speaker:—I do not know whether the Minister has followed you.

(శ్రీ) కె. వెంకటరత్నం:—ఏదయినా, ఎప్పుడయినా జరగలేదనుకుంటే స్పష్టంగా చెప్పండి; అటువంటిదేదైనావుంటే తప్పకుండా చేస్తాం. ఇప్పుడు కూడా చేస్తామనే నేను అంటున్నాను.

(శ్రీ) ఆర్. భూంరావు (బోధన్):—అక్కడ పాడికి విపరీతంగా నష్టం జరిగింది. లక్షలకొలది ఎకరాలలో యీ నష్టం జరిగింది. 80 పర్సెంట్ వంట లక్ష ఎకరాలలో పోయింది. అక్కడ రైతులకు తిండిలేదు. రేపు విత్తనాలకు కూడా గింజలులేవు. అక్కడ రిలీఫ్ వర్క్సు తీసుకోవాలి. అక్కడ బసంగి డెవ్రోడూన్ విత్తనాలు వేసే అలవాటు వున్నది. అందువలన మంచి విత్తనాలు నిజామాబాదులో సప్లయ్‌చేయాలి. పెస్టిసైడ్స్‌కు సప్లయ్‌చేసి, రిలీఫ్ యిచ్చామని మంత్రిగారు అంటున్నారు—ఎకరానికి వేల రూపాయిల నష్టం జరిగింది అక్కడ. ఎకానికి 25 బస్తాలు వెళ్లేచోట నాలుగు బస్తాలు కూడా వెళ్ళకపోతే, వది రూపాయిలు యిచ్చామంటే అది వారికి ఏవిధంగా రిలీఫ్ అవుతుంది? వారేవిధంగా తృప్తిపడగలరు? నిజామాబాదు జిల్లాలో ఏ ఏ తాలూకాలలో. ఎక్కడెక్కడ యీ పాడీ ఎఫెక్టు అయిందో అక్కడ వెంటనే స్పెషల్ రిలీఫ్ వర్క్సు తీసుకోవాలి. రైతులకు ఆదాయం వుండే పనులు ఏర్పాటు చేయాలని నేను కోరుతున్నాను. విత్తనాలగురించి సక్రమమైన చర్య తీసుకోవాలని, ఈ విషయంలో అశ్రద్ధ చేయవద్దని మంత్రిగారిని తమద్వారా కోరుతున్నాను.

(శ్రీ) కె. వెంకటరత్నం:—అధ్యక్షా, అక్కడ మేమంతా తిరిగిచూశాము. అప్పటికే చాలాభాగం పోయిందక్కడ. విమానంద్వారా మందులు చిల్లించాము. కొంతమంది రైతులకు స్వయంగా యిచ్చాము. అప్పటికి జరిగిన వ్యవహారం అది.

ఆదిన రైతులకు డిపార్ట్‌మెంటువారు అప్పులు యిచ్చినట్లుగా కూడా యిక్కడ వున్నది. ఎక్కడయినా యవ్వకుండా మిగిలిపోతే ఇప్పుడు చెప్పండి, అటువంటి దేమైనావు ేసే చేస్తామని మనవిచేస్తున్నాను.

శ్రీ ఆర్. భూంరావు :—ఆ లోన్స్ దేనికి వర్తిస్తాయి ?

శ్రీ కె. వి గంగాధర్ :—అధ్యక్షా, నేను గౌరవనీయులైన మంత్రిగారికి మీద్వారా మనవిచేసేదేమంటే —వారు స్వయంగా కూడా చూశారు, కోట్లాది రూపాయిలనష్టం జరిగింది. పంటలు చెడిపోవడం జరిగింది వారు స్వయంగా వచ్చి చూసినసంగతి ది. యింత నష్టం జరిగినతరువాత, ప్రభుత్వం వారికి ఏమి సహాయం చేసింది ? ఆ విషయాన్ని వారు వివరించలేదు. రెండవది—ఫెర్టిలైజర్స్ యిచ్చాము అంటున్నారు ; అది పంటకు మునుపు ఇచ్చారు ; అది లోన్ రూపంగా యిచ్చాను ; నష్టపరిహారంగా. సైక్లోన్ ప్రాంతాలలో ఎట్లా సహాయం చేశారో, అదేమాదిరిగా, యీ వేలాది రైతాంగానికి ఏమిసహాయం చేశారో చెప్పమని నేను అడుగుతున్నాను.

శ్రీ కె వెంకటరత్నం :—చేయవలసినంతవరకూ సహాయం చేశారు. అప్పటికి, యింకా చేయాలని ఏమైనా వుంటే చెప్పండి. అప్పటి పరిస్థితులమేరకు అప్పుడు చేయవలసినంత సహాయం చేశారు. కొన్నిచోట్ల పంట పోయింది. కలెక్టరుగారుకూడా వెళ్ళి చూశారు. మేము చూశాము.

శ్రీ ఆర్. భూంరావు :- రిస్తు రెమిషన్ విషయంలో—పాత రూల్సు ప్రకారం, ఎకరానికి రెండు బస్తాలలోపల వెళ్ళితే అక్కడ రిస్తు రెమిషన్ యిచ్చారు. అది జనరల్‌గా వర్తించదు. నష్టం అపారంగా జరిగింది. నిజాం సాగర్ క్రింద లక్ష ఎకరాలు పోతుంటే;....యిక్కడ మంత్రిగారు యిట్లా చెబితే ఎట్లా ? డిపార్ట్‌మెంటుకు తెలుసు. ఎల్లారెడ్డి తాలూకాలో, ఒక మారుమూల, రెండువేల ఎకరాలలో పరియల్ సర్వే చేయించారు. మిగతా —నిజామాబాద్, బాన్సువాడ, బోధన్ తాలూకాలలో ఎంతవరకు పరియల్ సర్వేయింగ్ చేయించారో చెప్పండి. రైతులు సర్వే చేయించుకోవడానికి సబ్సిడీకూడా యివ్వలేదు. మంత్రిగారు యీ విధంగాచెప్పి, తప్పించుకోవడం కాకుండా, సరియైన శ్రద్ధ తీసుకోవాలి.

శ్రీ జి రాజారాం (బాల్కొండ) :—మంత్రిగారు జవాబుచెబుతూ —చేయవలసినంత సహాయం చేశాము అన్నారు. చేసినది ఏమిటి ? ఇంత అప్పు యిచ్చాము ; యిన్ని ఫెర్టిలైజర్స్ యిచ్చాము ; అనేది చెప్పారేగాని, అక్కడ పరిస్థితులను దృష్టిలో పెట్టుకుని, జరిగిన అపారమైన నష్టాన్ని గురించి ఆలోచించి, నిర్దుష్టమైన చర్యలు ఏమి తీసుకున్నారో అది చెప్పవలసినదిగా నేను కోరుతున్నాను.

శ్రీ కె. వెంకటరత్నం :—స్పెసిఫిక్‌గా మేము చేసినది—లోన్స్ ఇచ్చాము; అది అగ్నికి తెగులు.....

(శ్రీ) ఆర్. భూంరావు :—ఎప్పుడో జనవరి 6 న లోన్స్ యిచ్చి, దీనికోరకు యిచ్చానంటూ రేమిటి ?

(శ్రీ) కె వెంకటరత్నం :—స్ప్రేముల్లోపల ఎరువులు చల్లడానికి—విమానం కూడా తెచ్చాము. స్వయంగాకూడా రైతులచేత చెల్లించాము. అగ్రిమెంట్లు అంటే .....

మిస్టర్ డిప్యూటీ స్పీకర్ :—ఆ లోన్ ఎప్పుడు యిచ్చారు ?

(శ్రీ) కె వెంకటరత్నం :—అప్పుడే యిచ్చాము. ఇచ్చినట్లుగా లెక్కలు వున్నాయి. వారు లేదంటే నేను ఏమీ చెప్పలేను. ఇచ్చినట్లుగా యిక్కడ లెక్కలు వున్నాయి.

(శ్రీ) ఆర్. భూంరావు :—మంత్రిగారు ఒక విషయం స్పష్టంగా చెప్పాలి—నార్మల్ ప్రొసీజర్ ప్రకారం, త్రూబౌచ్ ది స్టేట్ లోన్స్ ఇచ్చారు ; ఆ లోన్స్ నిజామాబాద్ జిల్లాలో, ప్యాడీ ఎఫెక్టెడ్ ఏరియాస్‌లో యిచ్చామని యిప్పుడు చెబుతున్నారు ; అది తప్పు. రెండవది—ఏరియల్ స్ప్రేయింగ్ చేయించాము అంటున్నారు ; ఏ మాసంలో చేయించారు ? ఆ డేట్ చెప్పగలరా ?

(శ్రీ) కె వెంకటరత్నం :—బొంబాయినుండి తీసుకొచ్చి, కలెక్టరుగారు దగ్గరవుండి, నిజామాబాదు జిల్లాలో వారే దగ్గరవుండి చేయించారు.

(శ్రీ) ఆర్. భూంరావు :—మంత్రిగారుకూడా వ్యవసాయ విషయాలు పూర్తిగా తెలిసినవారు ; ప్యాడీ, కోత, మూడు రోజులలో కోస్తారనగా, ఏరియల్ స్ప్రేయింగ్ అంటే లాభం ఏమిటి ? కోతకు రెండు మాసాలకు ముందుగానే రైతులు రిప్రజెంట్ చేశారు ; పేపర్స్‌లో వచ్చింది. డిపార్టుమెంటువారు అప్పుడు పట్టించుకోకుండా, లాస్ట్ మినిట్‌లో ఏదో చేస్తామని అంటే దానివలన ప్రయోజనమేమిటి ? ఎంతో విపరీతంగా దీనివలన అక్కడ నష్టం జరిగింది. ఈ విషయమై నిర్లక్ష్యం చేయవద్దని మాత్రం మనవి చేస్తున్నాను. ఈ ఇన్‌ఫర్‌మేషన్ తప్పు. పోయిన సంవత్సరం విషయాన్నే ఇప్పుడు చెబుతున్నారు ; ఇదేమీ కొత్తదికాదు.

మిస్టర్ డిప్యూటీ స్పీకర్ :—నేను సజెస్టు చేసేదేమంటే—నిజామాబాద్ జిల్లా మెంబర్సు అంతా మంత్రిగారిని కలుసుకుని.....

(శ్రీ) కె. వెంకటరత్నం :—చేయవలసిన స్ప్రేములో, చేయగలిగినది చేశారు. ఆగ్రికల్చర్ డిపార్టుమెంటువారు అక్కడికి వెళ్ళారు ; నేను వెళ్ళాను ; కలెక్టరుగారు కూడా వెళ్ళారు. వారి స్టాఫ్ కూడా వచ్చింది. ఆనాడు వారెవరూ మాకు కనబడి అక్కడ చేయవలసినదేమిటో చెప్పకుండా, ఇప్పుడు అక్కడ ఏమీ చేయలేదని చెప్పడం సరికాదు. నేను స్వయంగా వెళ్ళాను. ఆనాడు చేయవలసిన పనులు అనాడు చేశాము. అంతకంటే అప్పుడు చేయగలిగినది యింకేమీలేదు.

(శ్రీ) బి. ఐ. అప్పారావు:—మంత్రిగారి సేట్‌మెంట్ కరెక్ట్; కాని, పొరబాటు ఎక్కడ వున్నదంటే—బిడ్డపుట్టిన తరువాత మంత్రసానిని పిలిపించారు. అదే ప్రమాదం.

(శ్రీ) కె. వెంకటరత్నం:—ఆకాశం మేఘావృతమై చల్లగా వున్నప్పుడు, నార్మల్ పీడి కూడా అప్పుడు లేకపోయినప్పుడు సడెన్‌గా పంగనన్నకి, కంకి దగ్గరవేసి, ఆహారం పోనివ్వకుండా వుంటే వెంటనే.....అది పురుగు అయితే రెండు రోజులలో నెమ్మదిగా ప్రాకుతుందిగదా అనుకోవచ్చు; కాని ఇది సడెన్‌గా వచ్చింది; కలెక్టరుగారు వైర్ యిచ్చారు; డైరెక్టర్‌గారు వెళ్ళారు; నేను వెళ్ళాను: బొంబాయినుండి విమానం తెప్పించాము; మందులు వెంటనే ఇప్పించాము; ఆ విమానం చల్లినంతవరకు చల్లిన తరువాత, యిక ప్రయోజనంలేదు పద్దు అనుకున్నాం. మానివేశాం. అప్పటికే బోధన్‌దాటి అర్మూరు తాలూకాకు వెళ్ళలేదు, అప్పుడు కాస్త ఎండ వచ్చింది; ఎండ వచ్చేటప్పటికి అది తగ్గిపోయింది. అప్పుడు చేసినపని అది. అదే నేను చెప్పాను.

(శ్రీ) ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి (దోర్నకల్):—వారు చేశామంటున్నారు. సభ్యులంతా చేయలేదంటున్నారు. జరిగినది వదిలేసి, ఆజిల్లా శాసనసభ్యులను పిలిపించి లోన్సుఎంతయిస్తారో, సీడ్సు ఎంతయిస్తారో చెప్పి వారిని సంతృప్తి పరిస్తే సరిపోతుంది కాని యీవాగ్వివాదం ఎందుకు?

(శ్రీ) కె. వెంకటరత్నం: —ఆరోజుల్లోకూడా సర్వాధికారం కలెక్టరుకు యిచ్చి మేము స్వయంగాచూచి, విమానంకూడా తెప్పించి.....

(శ్రీ) ఎన్ రామచంద్రారెడ్డి: —దానివల్ల సంతృప్తికలగలేదు అంటే మళ్లా అదే పాతచరిత్ర చెబుతారేమిటి?

మిస్టర్ డిప్యూటీ స్పీకర్: —దానివల్ల వారికి బెనిఫిట్ కలగలేదంటున్నారు.

(శ్రీ) కె. వెంకటరత్నం: —ఏమిచేస్తాము? ఆ తెగుళ్లు అటువంటివి. దురదృష్టం. ఈవేళ హిస్సావచ్చింది. ఒకేసారి మూడులక్షల ఎకరాలలో పడింది. దానికి చేయవలసినది చేస్తున్నాము.

(శ్రీ) ఎన్. రామచంద్రారెడ్డి: —మేము చెప్పినప్పటికి ప్రయోజనం కలగలేదు అని ఒప్పుకుంటే సరిపోతుందికదా, వారికి ఆ పట్టుదల ఫాల్సు ప్రిస్టేజ్ ఎందుకు?

(శ్రీ) కె. వెంకటరత్నం: —ఇకముందు జాగ్రత్తలు తీసుకుంటున్నాము. అటువంటి పరిస్థితులుకూడా వేయవద్దని సలహాయిచ్చాము.

(శ్రీ) ఆర్. భూంరావు:—వారుమెంబర్స్ చేప్పేమాటలు పట్టించుకోకుండా వుంటే ఎట్లా? వరియొని పాలుత్రాగే సమయంలో ఆమందు ఉపయోగిస్తే లాభమా, నష్టమో తెలుసుకున్నారా?

(శ్రీ) కె. వెంకటరత్నం :—అగ్రికల్చరల్ యూనివర్సిటీనుంచికూడా ఎక్స్‌పర్ట్సును తీసుకువెళ్లాము. మందులకు సంబంధించిన ఎక్స్‌పర్ట్సు వెళ్లారు, మేము వెళ్లాము. ఆపురుగును ఎట్లా చంపాలనేదికూడా ఒకటి వచ్చింది. ఆఫంగస్ ఆకాశం మేఘావృతం కావడంవల్ల వచ్చిందితప్ప —యిది పురుగుకాదు చేయచేలిగినదంతా చేశాము.

మిస్టర్ డిప్యూటీ స్పీకర్ : —రిలీఫ్ ఇస్తారా ?

(శ్రీ) కె. వెంకటరత్నం· —రిలీఫ్ యిచ్చేవిషయము యిప్పుడు చెప్పలేము.

Sri P. Subbaiah :—What are the amliorative measures which the Government are taking ? He has not answered this way: we are going to give these relief scess remission, loans, seeds-we are going to take preventive measures. They are not there.

Mr. Deputy Speaker :—As the Opposition Leader has suggested, M· L. As might be invited after this meeting for discussion.

Sri P. Subbiah :— That is more welcome.

(శ్రీ) కె. వెంకటరత్నం :— ఈ సెషను అవ్వగానే నిజామాబాదు జిల్లా కలెక్టరుతో అక్కడ సమావేశపరచి యీ వేసే విత్తనాలు, మందులు—రైతులు మళ్లా వ్యవసాయం చేసుకోడానికి ఉపయోగపడే విధంగా కూర్చుని ఆలోచిస్తామని మనవి చేస్తున్నాను.

PAPERS LAID ON THE TABLE

re :—THE A. P. PANCHAYAT SAMITHIS AND ZILLA PARISHADS REVISED SCALE OF PAY RULES, 1969·

Sri A· Bhagawantha Rao (on behalf the Minister for Panchayati Raj) :—Sir, I beg to lay on the Table with reference to sub-section (2) of Section 69 of the Andhra Pradesh Panchayat Samithis and Zilla Parishads Act, 1959, a copy of the Notification issued with G. O· Ms. No. 534, Planning and Panchayat Raj (Estt. I) Department dated 8-11-69, wherein Andhra Pradesh Panchayati Samithis and Zilla Parishads Revised scale of pay Rules, 1969 were made under sub-section (1) of section 69 of the said Act and which have been published at pages 1-7 to Part VII of the Rules Supplement to the Andhra Pradesh Gazette dated 4-12-1969.

AMENDMENTS TO A. P. MUNICIPAL COMMISSIONERS' (SECRETARIES) RULES

Sri N. Chenchurama Naidu :—Sir, I beg to lay on the Table copies of the amendments issued to Rule 3 of the A P. Municipal Commissioners' (Secretaries) Rules issued in G. O. Ms. No. 885, Municipal Administration dated 21-11-69 which have been published at page 1906, Andhra Pradesh Gazette Part-I dated 27-11-1969 as required under sub-section (2) of section 327 of the Andhra Pradesh Municipalities Act, 1965.

Mr. Deputy Speaker :—Papers laid on the Table.

PRESENTATION OF THE TWELTH REPORT OF THE COMMITTEE ON ESTIMATES

Sri P. Narasing Rao (on Behalf of Sri K. Achutha Reddy) :—Sir, I beg to Present the Twelth Report of the Committee on Estimates (1969-70) on the Pochampad Project.

Mr. Deputy Speaker :—Report presented.

I think he is not in a position to clarify.

Sri P. Narasing Rao (Huzurabad) :—This is not the procedure. Whetever information was made available to the Committee, the Committee took all that information into consideration and prepared this report.

(శ్రీ చావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—ఈ రిపోర్టు చాలా ఎగ్జాస్టివ్‌గా యిచ్చారు. కాని, నేను గవర్నమెంటు మీది ఒక ఛార్జి పెట్టాలి రీజినల్ కమిటీ తరపున డెప్యుటేషన్ వెళ్ళినట్లు [illegible]. సంతోషమే. స్టేటు గవర్నమెంటు తరపున—అడ్వయిజరీ కమిటీ తరపున వెళ్లే డెప్యుటేషను ఏర్పాటు చేశారా? అక్కడ ఎందువల్ల మిస్ అయింది? గవర్నమెంటు నుంచి ఎందువల్ల ఇన్‌ఫర్మేషను యివ్వలేదు? ఇది నరసింగరావు గారు ప్రిపేరు చేశారు కనుక వారు చెబుతారా? పోచంపాడు గురించి స్టేట్‌మెంటు ఎమిటీ యిచ్చిన రిపోర్టుమీద నేను అడుగుతున్నాను. వారు గవర్నమెంటు నుంచి రాలేదని చెబితే ప్రభుత్వాన్ని అడుగుతాను

(శ్రీ పి. వి. కె. రావు :—నేను ఆసెంబ్లీలో మెంబరుగా వున్నాను. మాకు రాలేదు

STATEMENT

re :—REVISION OF THE SCALES OF PAY OF TEACHERS.

Mr. Deputy Speaker :—The Minister for Education wanted to make a statement.

Sri P. V. Narasimha Rao :—Sir, with your permission, I am making this statement, as promised yesterday.

Hon. members are aware that the Government have had under consideration for some time past the question of revising the pay scales of school teachers. The Government have considered all aspects of the question including the recommendations of the Kothari Commission and the revision of pay scales already orderd by the Government, with regard to Government Servents on the basis of the recommendations of the One-Man Pay Commission. Members are also aware of the efforts that have been made and are being made by the State Government to get central assistance for the full implementation of the pay scales as recommended by the Kothari Commission, Keeping all these facts and also the over-all financial position of the State in view, the Government have decided to revise the pay scales for teachers as follows :

(1) Lower Grade trained teachers :	Existing scale Rs.	55-75
	Proposed scale Rs.	65-106
Highter Grade trained teachers :	Existing scale Rs.	65- 95
	Proposed Scale Rs.	75-130
Secondary Grade trained teachers and Grade II Pandits :	Existing Scale Rs.	80-150
	Proposed Scale Rs.	96-184
Junior Deputy Inspectors of Schools :	Existing Scale Rs	110-180
	Proposed Scale Rs	130-260

	Existing scale Rs.	Proposed scale Rs.
Deputy Inspectors of Schools and Extension Officers (Edn) and trained graduates Gr. II	.. 130.250	145.295
Post-graduate trained teachers	.. 180.350	200.410
Non-gazetted Headmasters of incomplete schools	.. 130.250	145.285
Non-gazetted Headmasters of High Schools and trained Graduates Gr. I	180.375 . 230.375	230.450
Gazetted Inspectors and gazetted Headmasters e.c.	.. 325.700	375.750

The existing rules with regard to fixation of pay of untrained teachers at the minimum of the prescribed scale will continue to be in force in revised scales also.

Similarly, with regard to the graduates appointed as secondary grade trained teachers, the existing practice of five advance increments will continue in the revised scale also. Similarly, trained graduates will be started in the revised scale with three advance increments as now existing.

With regard to post-graduate trained teachers appointed in junior colleges as junior teachers, their scale will be Rs. 200-500. Similarly, gazetted headmasters appointed as principals of junior colleges will be started in the scale of Rs. 400-800.

The proposed revision will apply to all schools under all types of management, i. e. Government, local bodies and aided.

The revised pay scales will come into force with effect from March 1, 1970, that is, with effect from the pay bill for March 1970 payable from April 1, 1970.

The pay of all categories shall be fixed in the revised scale at the stage next above his pay in the existing scale whether the existing pay is or is not a stage in the new scale. A weightage of one increment for service of five years and above in the old scale of pay in which he was drawing pay shall be allowed.

Pay scales of the categories not mentioned in the statement will be revised in the light of these proposals. Detailed Government orders will issue in a day or two.

(శ్రీ) సి. వి. కె. రావు :—వీటికాపీలు మా కందరికు అందజేస్తే బాగుంటుందికదా. దీనిపై సభ్యులు అభిప్రాయం తీసుకోడానికి అవకాశంవున్నట్లు బాగుంటుందని నేను భావిస్తున్నాను.

Mr. Deputy Speaker : —Copies will be laid on the Table of the House either this afternoon or tommorrow. డిప్యుటీ స్పీకరుకు దీనిమీదేమైనా వస్తుందికదా.

(శ్రీ) సి. వి. కె. రావు :—వస్తుంది అనుకోండి. ప్రభుత్వం కొంత చేసినది. ఎంతవరకు వెళ్లవచ్చునన్నది డిమాండు లో చర్చించాలంటే నన్నపోదు.

(శ్రీమతి) జె. ఈశ్వరీబాయి :—మార్చినుంచి ఇస్తున్నారా? ఎన్. జి. వోలకు ఇచ్చినట్లు పోయినసంవత్సరంనుంచి ఇస్తున్నారా?

(శ్రీ) పి. వి. నరసింహారావు :—ఎన్. జి. వోలకు దీనికి సంబంధంలేదు. పేస్కేల్సు విషయంలోలేదు.

(శ్రీ) వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—పేస్కేల్సు మార్చాము అన్నారు. పోస్టు గ్రాడ్యుయేట్సుకు కాలేజీ టీచర్లకు యు. జి. సి. స్కేల్సు ప్రకారము ఇస్తున్నారు. వారు డి. ఎ. కూడా గవర్నమెంటు ఉద్యోగులకు ఇచ్చేరేట్లు ఇవ్వాలని అడుగుతున్నారు ఇందులో ఆవిషయంలేదు.

(శ్రీ) పి. వి. నరసింహారావు :—ఇందులో అదిలేదు కాలేజీ లెక్చరర్లకు సంబంధించి నిర్ణయాలు తీసుకున్నాము. కొద్ది రోజులలో వేరేప్రకటన చేస్తాము.

(శ్రీ) వి. వి. కృష్ణంరాజు (తుని) :—ఇంతకాలంగా ఉపాధ్యాయులు ఎన్నో రకాలుగా ఆందోళనచేయడం జరిగింది. ఇప్పుడు విద్యామంత్రిగారు చెప్పింది చూస్తే ప్రస్తుత ఆర్థిక పరిస్థితులలో ఉన్నశాశయాలకు అనుగుణంగా చేసినట్లు కనిపిస్తున్నది. ఈవిషయంపై చర్చించవలసిన అవసరంలేదు. ఉపాధ్యాయులందరు సంతోషిస్తారు. దీనిని సమర్థించాలని కోరుతున్నాను.

(శ్రీ) టి. ఎస్. మూర్తి (వరంగల్) :—దీనిపై చర్చజరగడంలేదు. అట్లాఅయితే మాకుఅవకాశం ఇవ్వాలి.

(శ్రీ) పి. సుబ్బయ్య :—కొఠారి కమీషనుపై ఈనాడు నిర్ణయాలు వచ్చాయి. చాలాకాలంగా ఎదురుచూస్తున్నది. పోయినసారి శాసనసభ సమావేశంలోగా ఇస్తాము అన్నారు. రిట్రాస్పెక్టివ్ ఎఫెక్టు ఆగస్టునుంచి రావాలి. ఆగస్టునుంచి కాకుండా కొఠారి కమీషను రికమెండేషను ప్రకారం కాకుండా వయామీడియాగా బాగాలేదు.

(శ్రీ) పి. నరసింగరావు :—మంత్రిగారి స్టేటుమెంటు టేబులుపై పెడతాం అన్నారు. కొఠారి కమీషను రికమెండేషన్లుకూడా పెట్టిస్తే బాగుంటుంది.

(శ్రీ) కె. గోవిందరావు :—వివిధపార్టీలవారికి ఒకభాన్సు ఐనాఇవ్వకుండా డిమాండు పూర్తి కావాలంటే చాలాఇబ్బంది. పార్టీలో ఒకసభ్యుడుఉన్న వారికి అవకాశంఇచ్చి పదిమంది ఉన్నవారికి అవకాశంలేకపోతేఎట్లా?

(శ్రీ) సి. వి. కె. రావు :—మాట్లాడుతాం అన్నవారందరికి అవకాశం ఇవ్వండి.

(శ్రీ) వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—ప్రెస్ వారిచ్చే రిపోర్టులు సరిగా ఉండడంలేదు. We are sorry to raise a privilege motion. ఒకసారి

ఇండియన్ ఎక్స్‌ప్రెస్‌లో డెలిబరేట్‌గా ముఖ్యమైన స్టేట్‌మెంటును ఎవాయిడ్ చేసి స్కాల్పీగా ఇస్తున్నారు సభను రిప్రజెంట్ చేయడం విషయంలో సీరియస్ అవుతుంది. ప్రెస్ అంటే మాస్ గౌరవం వారు ఇర్దుకోకపోతే వారినుంచి జవాబు తెప్పించి అప్పుడుకూడా సరిగాలేకపోతే వియ్ హావ్ టు రైజ్ ఎ సీరియస్ ప్రివిలేజ్ మోషన్.

(శ్రీ బి. హెచ్. సరసింహారెడ్డి: —ప్రెస్‌కు సంబంధించే చెప్పవలసిఉంది. డైలీ న్యూస్‌లో బ్రహ్మానందరెడ్డిగారు మాప్రదర్శనకు వచ్చినప్పుడు హీ ఈజ్ గుడ్ ఇనఫ్ అన్నట్లు వ్రాసారు. బ్రహ్మానందరెడ్డిగారిని గౌరవించడానికి మేము పిలువలేదు అక్కడే చెప్పడం జరిగింది. ఆగకంగా వ్రాయడం సరిగా లేదు. కొండాలక్ష్మణ్‌గారు చెప్పినదానికి అది బేస్‌గావుంది. వారెంగుకు ఇట్లా వ్రాస్తున్నారనేది కొంచెం తమరుచూడాలి.

మిస్టర్ డిప్యూటీ స్పీకర్ :— వ్రాసి యివ్వండి. You write to me; Othrwise I cannot take action.

Sri Vavilala Gopalakrishnayya :— We appeal to the Press to give it clearly. భూషణ అక్కరలేదు, మూషణ అక్కరలేదు, వున్నంతవరకు అన్యాయము చేసుకుండా రిపోర్టుయిస్తే చాలు. లేకపోతే ప్రివిలేజి మోషను తీసుకు రావలసి వస్తుంది. We do not want to take up such a position. We have got the highest regard and highest respect to the Press. We want to see that their right are protected. At the same time they should see that their rights are protected.

ANNUAL FINANCIAL STATEMENT (BUDGET) FOR 1970-71

VOTING OF DEMANDS FOR GRANTS DEMAND NO. XII JAILS

Rs. 1,16,77,000.

DEMAND NO. XIII POLICE Rs. 13,62,72,700

(శ్రీ సి. వి. కె. రావు :— అధ్యక్షా, పోలీసు, జైల్సు ఈ రెండూ కూడ ప్రభుత్వ లక్ష్యాలను బోధపరుస్తున్నవని విన్నవించాను. ప్రభుత్వముయొక్క ఉనికిని ఈ రెండూ కాపాడుతున్నవి. ప్రభుత్వ ఉనికి అంతా కూడ వర్గ స్వభావముతో కూడినది. రాష్ట్రములో రెండు రకాల శాసనాలు వున్నవి. ధనికులకు ఒక శాసనము. పేదవారికి ఇంకొక శాసనము, ధనికులకు లాభము గురించి ఉపయోగించే శాసనాలను అమలుపెట్టడానికి పోలీసులను ఉపయోగిస్తున్నారు. వారికి యిష్టము లేనివారిని నిర్బంధములో పెట్టడానికి పోలీసులను ఉపయోగిస్తున్నారు. ఇది పాలకవర్గము అవలంభిస్తున్న రాజనీతి పోలీసును ఒక రిప్రెసివ్ మెషీనరీగా ఉపయోగించడము. ప్రజల మధ్య పనిచేసే వారిని, వారి హక్కులను కోరే వారిని నిర్బంధములో పెట్టడము రాజనీతిగా ఈ పాలకవర్గానికి వున్నది దున్నేవారికే భూమి అని అడగడము నేరముగాను, ఆ పందర్భములో పోలీసు చేసిన కార్యక్రమము అంతా చాల ఉత్తమ మని ప్రభుత్వ నిర్వచనము. ఈ నాడు మనము ప్రజాస్వామ్యమును అనుభవిస్తున్నాము. పాలకవర్గ మనస్తత్వములో మార్పు రావాలి. ప్రభుత్వమునకు ఈ నాడు ప్రతిపక్షముగా

వున్న వ్యక్తులను, పార్టీలను బెదిరించడానికి, అణగద్రొక్కడానికి ఖచ్చితముగా పోలీసును ఉపయోగిస్తున్నారు. ఏ ప్రభుత్వమైతే పోలీసును తమ పర్గ లక్ష్యాలకు, రాజకీయ లక్ష్యాలకు ఉపయోగిస్తున్నదో ఆ ప్రభుత్వము పూర్తిగా పతనానికు పోతుంది. ఆ ప్రభుత్వము నిజముగా ప్రజానీకానికి ద్రోహము చేసినట్లు అవుతుంది. పోలీసు విధానాన్ని పూర్తి గా మార్చాలి. మార్చక పోతే పాలించే వాళికి ఉపద్రవము, ప్రజలకు ఉపద్రవము. రాష్ట్రములో పోలీసు ఒక రిప్రెసివ్ మెషినరీగా ఉపయోగపడుతున్నది. ఆ రిప్రెసివ్ మెషినరీ పోలీసు స్టేట్ లోనే వున్నది. అధికారవర్గము క్రిందివారిని అణగద్రొక్కడము. పీరంతా కలిసి సామాన్య ప్రజలను అణగద్రొక్కే విధానముగా వున్నది. ఈ విధానమును మార్చాలి. మార్చకపోతే స్వాతంత్ర పరిరక్షణకే అడ్డు తగులుతుంది. ఏ పద్ధతులలో దౌర్జన్యకాండ జరుగుతున్నదీ నా నియోజకవర్గము గురించి చెప్పాను. పోలీసు జరుపుతున్న దౌర్జన్యకాండను ప్రభుత్వము బలపరుస్తున్నది. నక్సలైట్ కార్యక్రమము పేరుతో వారికి వ్యతిరేక సిద్ధాంతాలను లేవదీసేవారిని రక్షపాతానికి గురిచేయడానికి పూనుకొంటున్నారు. ఈ నాడు సరియైన ఆర్థిక సౌండ్, రాజకీయ ప్రణాళికలు అమలు పెట్టినట్లయితే నిర్బంధ విధానము ఉపయోగించవలసిన అవసరము వుండేది కాదు. నేరములు మానినట్లయితే అనంతపురం నుంచి 6 జిల్లాలలో నేరాలు పెరిగినవి. ఖూనీలు కాని, బందిపోటు, దోపిడీ, కన్నపు దొంగతనాలు, పశువుల దొంగతనాలు దొమ్మి కేసులు ఇవన్నీ పెరిగినవి, వీటిని తగ్గించడానికి పోలీసును ఉపయోగించకుండా చిన్నవారిపైన, సామాన్య ప్రజానీకమైన పాలకవర్గము ఉపయోగిస్తున్నది. అది మారకపోతే సంతోష పరిస్థితి తెచ్చి పెడతుంది. జైళ్ళు చూస్తే ఇవి శిక్షా కేంద్రాలుగా వుండడానికి వీలులేదు. ఇవి రిఫార్మ్ చేసేవిగా వుండాలి ప్రతి జైలులో కూడ దానికి మించిన ఖైదీల సంఖ్య వుంటున్నది. పశువులను పెట్టినట్లు పెట్టడము, సరుపాయాలు కలుగచేయకపోవడము జరుగుతున్నది. ఈ పరిస్థితి చూసి ప్రభుత్వము స్పందించవలసి వుంది. ప్రభుత్వము యొక్క వర్గ లక్ష్యము ఈ రెండు డిమాండ్స్ వల్ల స్పష్టమవుతున్నది. ప్రభుత్వము ప్రజలనుంచి ఈ ఛాలెంజిని ఎదుర్కొనవలసి వుంటుంది. నిర్బంధ విధానమును సరిదిద్దుతుందా లేదా అనే పరిస్థితి వున్నది. సరిదిద్దకపోతే ఈ ప్రభుత్వము తీవ్రమైన కష్టాలకు గురి అయిపోతుందని హెచ్చరిస్తున్నాను.

(1) పూల సుబ్బయ్య :—అధ్యక్షా, ఇది పోలీసు రాజ్యమా లేక క్షేమ రాజ్యమని చెప్పే సోషలిస్టు సమానా సమాజమా అనేది నా మొదటి ప్రశ్న. గత 22 సంవత్సరాలుగా క్షేమ రాజ్యమని చెబుతున్నాము. చర్యలన్నీ పోలీసు రాజ్యము వైపు జరుగుతున్నవి. వారి ప్రభుత్వ వర్గ వైఖరి వేరుగా వుంది. కాబట్టి వర్గవైఖరి దృష్ట్యా వారి పోలీసు విధానము వున్నది అంటే ఒప్పుకొందాము. అట్లా కాకుండా క్షేమ రాజ్యమును తీసుకొని వస్తాము. సోషలిస్టు సమానా సమాజను వైపు పోతున్నాము. నాటకీయములో కాలు పెట్టామని చెబితే పోలీసు విధానములో మార్పు రాకుండా వుంటే పోలీసు రాజ్యము అనాలా, క్షేమ రాజ్యము అనాలో తేల్చి చెప్పవలసిన అవసరము

మంత్రి మండలి మీద వున్నది. ఉదాహరణకు ఫులివెందల కాలువ కోసము ఆందోళన జరుగుతూ వుంటే అక్కడ పోలీసులు చేసిన వ్యవహారము ఏమిటి? ఆందోళన కారుల గుడ్డలు విప్పదీసి ప్రదక్షిణ చేయించడము పోలీసు విధానమా? పోలీసు పైశాచిక విధానమా? అని ప్రశ్నిస్తున్నాను.

శ్రీ కె బ్రహ్మానందరెడ్డి:—అది పాలిటిక్స్ లో మాట్లాడకూడదా?

శ్రీ పూల సుబ్బయ్య:—కాదా అక్కడ ప్రజలు మీరు కావాలనీ ఆందోళన చేస్తున్నారు. ఏమి అంటారో అర్థము కావడము లేదు. ఎక్కడైనా సమ్మెలు జరిగితే ఆ సమ్మెలో ఎప్పుడూ మేనేజిమెంటు వైపునే పోలీసు వైపు వుండడము, మేనేజిమెంటును రక్షించడము అనేది పరిపాటి అయింది. న్యాయమైన సమ్మె అయినప్పటికి కోర్టే ఆఫ్ కాండక్టు ప్రకారము స్ట్రైకర్స్‌కి సహాయము చేయవలసి వుండగా సహాయము చేయకుండా మేనేజిమెంటుకు సహాయము చేయడము ఎలాంటి విధానమని ప్రశ్నిస్తున్నాను. అధ్యక్షా, ఇప్పుడు రాష్ట్ర మొత్తం మీద కంచికచర్ల మొదలు ఏలూరు వరకు హరిజన హత్యలు చూస్తున్నాము హరిజనుల హత్యాకాండను ప్రభుత్వం ఎలా చూస్తున్నదో నాకు అర్థం కావడంలేదు. ఇది చాలా ప్రమాదమైన విషయం ప్రభుత్వానికే కాదు. సమాజానికి, దేశానికి ప్రమాదం కలిగే విషయం. దేశంలో అప్పుడుగున వున్న హరిజన జనాభామీద దౌర్జన్యకాండ జరుగుతూవుంటే ప్రభుత్వం గట్టి చర్యలు తీసుకోవాలి. హరిజన హత్యలు జరిగినచోట వెంటనే దిర్యాపులు జరిపించి ఆ వివరాలు తెలియచేయాలి. ఆ నేరస్థులను వెంటనే శిక్షించకపోతే చాలా ప్రమాదపరిస్థితులు ఏర్పడతాయి. నక్సలైట్స్ వున్నారు వారు ఒక సిద్ధాంతానికి కట్టబడి వున్నారు. వారి వ్యవహారాలు ఏమిటో గమనించాలి. దేశంలో ఈనాడు నిరుద్యోగం పోలేదు. ఆకలిమంటలు పోలేదు, దేశంలోని వ్యత్యాసాలు విపరీతంగా పెరుగుతున్నాయి. వీటిని ఎలా ఎదుర్కొని పరిష్కరించాలనేది ప్రభుత్వమునకు వున్న సమస్య. నక్సలైట్స్ చేసేది రైటు అని మేము ఒప్పుకొనడంలేదు. అయినా ప్రభుత్వం తుపాకులతో ఎదుర్కొంటామంటే ఆ సమస్యలన్నిటిని ఎదుర్కోలేరు. పది మంది నక్సలైట్స్ చచ్చినా వేయిమంది నక్సలైట్స్ తయారయే పరిస్థితి వుంది. దేశంలోని రాజకీయ పరిస్థితులు అట్లా వుంచండి, సమాజంలోని పరిస్థితులను అదుపులో పెట్టటం చాలా అవసరం. వైల్ జిల్ పీపుల్‌కు సంబంధించిన కార్యక్రమాలు వకడ్‌బందీగా చేయకుండా నక్సలైట్స్‌ను పూర్తిగా తుపాకులతో అణుస్తాం అంటే అది కేవలం భ్రమ అని దాన్నిగురించి తీవ్రంగా ఆలోచించాలని మనవిచేస్తున్నాను. ఇక పోలీసు విధానం చూస్తే దానిలో వున్న లంచగొండితనం ఎల్లా అరికట్టటం అనేది ఆలోచించాలి. ఒక ఇంట్లో దొంగతనం జరిగి అర్జి ఇస్తే ఎంత మాకు ఇస్తావు అనే పరిస్థితి వుంది. ఇద్దరి మధ్య కొట్లాట జరిగితే ఇద్దరి దగ్గరా డబ్బు తీసుకోవడం అనే పద్ధతి వుంది. These are not exaggerated, nor are they facts far from truth. I will prove every fact. ఇలా లంచగొండితనం విపరీతంగా వున్నప్పుడు లా అండ్ ఆర్డర్ ఎలా మెయిన్‌టైన్ చేయగలరో నాకు అర్థం కావడం

కేవలం శాంతిభద్రతలను కాపాడటమే పోలీసుల భాధ్యతకాదు. అణగారి వున్నవీళ్ళ ప్రయోజనానికి న్యాయం కలిగేటట్లుగా కూడా చూడాలి. లంచం ఎవరు ఇస్తే వారి భరతం పోలీసులు పని చేసే పద్ధతిని అరికట్టాలి. వారికి తక్కువ జీతాలు వుండడం కూడా ఒక కారణం. వారికి స్వల్ప జీతాలు ఇస్తూ లా అండ్ ఆర్డర్ మెయింటైన్ చేయమంటే ఎలా చేయగలరు? అదే లంచగొండితనానికి దారి తీస్తున్నది. ఒక కానిస్టేబుల్ ప్రాణాలకంటే కోర్టుకు వెళ్ళాలంటే ఒక్క రూపాయి డబ్బయినయిదు పైసలు ఇస్తే రెండు పూటలా భోజనానికి, కాఫీకి ఎట్లా సరిపోతుంది? లివింగ్ ఇండెక్సును దృష్టిలో పెట్టుకొని పోలీసు కానిస్టేబుల్‌కు వంద రూపాయలకు తక్కువ కాకుండా జీతాలు ఇవ్వాలి. పోలీసులను విస్తారంగా పెంచుతామని అంటున్నారు. వారి సంఖ్య పెంచడం ప్రధానం కాదు. వారికి సరైన జీతాలు ఇచ్చి, వారిలో లంచగొండితనం అరికట్టించి సరిగా లా అండ్ ఆర్డర్ మెయింటెయిన్ చేయిస్తూ అందరకూ న్యాయం కలుగచేసేట్లు చూడాలి.

ఇక, జైల్స్ విషయం వుంది. రాజమండ్రి జయిలు చూస్తే భూతలంలో నరకం, ఎన్నిసార్లు ఎంతమంది ఎసెంబ్లీలో చెప్పినా దానిలో మార్పురాదు. అక్కడ వుండే ఐరన్ బెనల్స్ మార్చమంటే మార్చరు. అక్కడ కమిటీ వుంది అందులో ఆ ప్రాంతానికి చెందిన యం. ఎల్. ఎ. మెంబరుగా వుండరు. అక్కడి మెంబర్‌ను కమిటీలో మెంబర్‌గా వేయండని అడిగితే ఎందుకు వేయరు? ఆ విషయం వెంటనే ఆలోచించాలని మనవిచేస్తున్నాను ఎక్కడో ఒకటి రెండు హైదరాబాదువంటిచోట్లతప్ప మిగిలిన సెంట్రల్ జైల్స్‌లో కెపాసిటికి మించి ఎక్కువమందిని వుంచుతున్నారు. క్రిక్కిరిసి వుంటే ఆరోగ్య పరిస్థితులు ఎలా వుంటాయో ఆలోచించాలని కోరుతున్నాను. జైలులో వున్నవారుకూడ మనుష్యులే వారిని, వారి పరిస్థితులను మార్చాలి అనే ధోరణిలో జైల్స్‌లో వ్యవహారాలు మార్చాలి. నిన్ననో, మొన్ననో జైలులో ఇచ్చే ఆహారపదార్థాలు ఎలా వున్నాయో ఇక్కడకు తీసుకువచ్చిచూపించారు, కుళ్ళిపోయిన టమాటోలు పనికిరాని వంకాయలు, రాళ్ళతో కూడుకొన్న పప్పులు ఇవన్నీ చూపించారు. అక్కడ వుండేవారుకూడా మనుష్యులని, వారినికూడా మనుష్యులుగా చూడాలని ఆలా మార్పులు తీసుకురావాలని కోరుతున్నాను కనీసం మనం ఇంకొకరికి కీడు చేయకూడదు అనే తత్వం వారిలో కలుగచేయాలి. ఆ విధమైన వారిలో తీసుకురావటానికి ప్రయత్నించాలి.

ఇంకొకటిచెప్పి విరమిస్తాను. రూల్సు ఆంధ్రకు తెలంగాణకు ఉన్నవి. అవి ఇంటిగ్రేటుచేయాలి. 1965లో నేను జయిలు డిమాండుమీద మాట్లాడాను. ఇప్పుడు మళ్ళి మాట్లాడుతున్నాను. అప్పుడేమి మాట్లాడినానో ఇప్పుడూ అదే మాట్లాడుతున్నాను. రూల్సుకు సంబంధించి, వారికి వీరికి డిఫరెన్సు రెండువేలు. అంత స్వల్పం అయినదానికి ఎందుకు డిలెచేయాలి. ఇక్కడుండె జయిలు రూల్సు ఆంధ్రప్రదేశ్ అంతా ఏకీకరణ చేయడానికి తొడ్డడి జయిల్సులో సంస్కరణ తేవాలని కోరుతూ ఒకే పెచ్చరిక చేస్తున్నాను. యీ పోలీసుపాలనలో

డిమ్రకైజేషను సిద్ధాంతం లేకపోతే యీ సమూహంలో డిమ్రకైజేషను పద్ధతిలో పోలీసు ప్రవర్తించకపోతే ప్రమాదాన్ని ఎదిర్కొనవలసి ఉంటుందని మనవి చేస్తున్నాను.

Smt. J. Eshwari Bai :—Sir, the Jails and Police Demands are before the House for an amount of Rs. 1,16,77,000 and Rs. 13,62,72,700 respectively. Thus, a total of Rs. 15 crores and odd are being demanded and this is to be voted. The hon Minister for Education instead of the hon Chief Minister has moved the Jails Demand and the Home Minister for Police Demand, while in 1968-69 the Jails Demand was moved by the Law Minister and the Police Demand by the Chief Minister. I cannot understand why the Chief Minister has not moved the Jails Demand. Perhaps, he wants to see that the agitators-be they the communists or Separatists-are shown their proper place when once they go into the jails.

These jails in Andhra Pradesh are the worst even to this day. The Rajahmundry jaill is notorious and our friends who were kept there have undergone all experiences. Mr. K. S. Narayana lost his health and so are the other detenues. Once again, inspite of our opposition, the P. D. Bill has been passed.

(Dr. T. S. Murthy in the Chair)

యీ పి.డి. బిలు అపోజు చేసినా మెజారిటీతో పాస్‌చేశారు. యీ పి. డి. బిల్లు ఎంత ప్రమాదమయినదో ఆలోచించలేదు. కమ్యూనిస్టులు, నక్సలైట్లు, తెలంగాణ యిట్స్ భయంచేత యీ పి. డి బిల్లు తెచ్చారు ప్రభుత్వం. యీ అజిటేషను చాల తీవ్రంగా జరుగుతోంది. రేపు తెలంగాణ వారినిగాని అరస్టుచేసినా రాజమండ్రి పంపే అవకాశంలేదు. అక్కడవారిని ఇక్కడపెట్టే అవకాశంలేదు.

(శ్రీ జె. వెంగళరావు :—ఇప్పుడు ఎవరిని అరస్టు చేయలేదండి.

Smt J. Eshwari Bai :- On the floor of the House, Sir, I want assurance from the Government that they will not lodge Telangana men in Andhra jails and even import Andhra convicts and keep them in our jails. ఇక్కడ జైల్సు ఇంప్రూవ్ కాలేదు. ముపీరాబాదు సబ్ జయిలులో డబ్బు ఇంప్రూవ్ అవుతోంది కాని జయిలు ఇంప్రూవ్ కాలేదు. అక్కడ డ్రయినేజికూడ లేదు. చుట్టుప్రక్కల కాలనీస్‌లో ఉన్న ప్రజలు దోమలతో బాధపడుతున్నారు. ఆ జెయిలులో ఉన్నవారి చెడ్డ ప్రభావము ఆ కాలని పిల్లలపైన పడుతుంది. జెయిలు సిటీలో ఉండరాదని ఆ సబ్ జెయిలును వుమెన్ కాలేజిగా చేయమని చెప్పాను. వారు వినలేదు. ముపీరాబాదు సబ్-జెయిలు చాల చిన్నది. అందులో 30—40 మందిని డంప్ చేస్తారు. అందులోకి వచ్చినవారిలో చాలమంది పెద్ద రయితుల ప్రోద్బలంతో ఎవరినో కొట్టమని జెయిలులో పెట్టించినవారే. తప్పుచేసినాగాని జెయిలులో మంచిగా చూడాలి. మనకి ఒక పిక్చరు శాంతారాం డైరక్షనుతో వచ్చింది. 'దో ఆంఖే బారాహాత్' అని. Sri Vengala Rao is not a jailor, Sir. He is a Minister

for Police. ముఖ్యంగా బ్రహ్మానందరెడ్డిగారికి చెప్పాలి. అసలు పోలీసు మినిస్టరు ఒకరు, జైలులు మినిస్టరు ఒకరు మనకి. ఎందుకంటే ముఖ్యమంత్రి జైలులదగ్గర ఉంటే ఎంతోమందిని జైలులో పెట్టవచ్చని పోర్టుపోలియోస్ పెంచుకుంటారు. ఇది ప్రజారాజ్యంకాదు. పోలీసురాజ్య అంటాను. అసలు పోలీసుల డ్యూటీస్ ఏమిటి అనేది పెంగళరావుగారు క్లాసెస్ తీసుకోవాలి. ఎక్కడో ఒకచోట చంపేస్తున్నారు పాతస్తున్నారు అయినా పోలీసులు అక్కడకు రారా. డబ్బు ఇస్తే కాల్చివాగాని కేసు మాపప్ చేసేస్తారు. మోటారు సైకిలు ఆక్సిడెంటులో నూరు రెండువందలు ఇస్తే రైటు సైడులో ఉన్నాడు అంటాడు. పోలీసు ఇంత అవకతవకలు చేస్తుంది.

ఒక పోలీసు స్టేషనుకు ఒక యస్. ఐ. ట్రాన్సఫరు అయి ఇంకొక యస్.ఐ. రావాలంటే అక్కడ సర్కిలుకు నేకు వెయ్యిరూపాయ లివ్వాలి. సర్కిలికే వెయ్యిరూపాయలయితే వీడెంత తినాలో చూడండి. పోలీసు యస్. ఐ. మూడు నెలలలో ఒక మోటారుసైకిలు కొనేస్తాడు. పోలీసులు ప్రజలను దోచుకుంటున్నారు. ఇది రామరాజ్యం కాదు. పోలీసు రాజ్యం పోలీసులు బీదలను చాల బాధలు పెడుతున్నారు. ఆజిటేటర్సు శాంతంగా సత్యాగ్రహం చేస్తే పోలీసులు వాని కొట్టి చంపేసినసంగతి తమకుతెలుసు. తెలంగాణ ఆజిటేషనులో 800 పైన వాళ్ళు పొట్టనపెట్టుకున్నారు.

శ్రీ జె. వెంగళరావు :—ఇదికూడ రాంగ్ ఫిగరు అని చెప్పాను.

శ్రీమతి జె. ఈశ్వరీబాయి :—పోలీసు వాళ్ళపైన మేము అదే చెప్పుతూ ఉంటాము. ఎంతవరకు అయితే మీరు పోలీసు వాళ్ళను improve చేయరో అంతవరకు మేము చెప్పుతూనే ఉంటాము. మొన్నకూడా జరిగిన సంగతి, ఒక Mayor ఒక M.L.A. ఆయనపైన కూడా వాళ్ళు ఏదో దౌర్జన్యం చేశారనే సంగతి తెలుసు. అసలు జైలులో భోజనం సంగతి ఉన్నది. మూణ్ణీరావు గారు తీసుకువచ్చి చూపించినారు. జైళ్ళలో ఉండేవాళ్ళు ఏమైనా పశువులా, వాళ్ళు మనుష్యులు కారా ? వాళ్లకు సరియైన భోజనము పెట్టకూడదా ? ఇంత డబ్బు కేటాయించినప్పుడు, వాళ్లకు ఎందుకు భోజనము సరిగాపెట్టకూడదని, అన్నములో ఆన్నీ రాళ్ళు ఉంటాయి. పప్పులో ఏదో వేస్తారట. వారానికి ఒకసారి అయినా కాయగూరలుకూడా ఇవ్వరు.ఎందుకంటే నాకు తెలుసు నేను కూడా జైలులో ఉండివాను. నేను చూసిన జైలు సంగతి చెప్పుతున్నాను. ఎవరైనా జైలుకు political agitation సందర్భములో పోయినప్పుడు, వాళ్ళను గురించి జైలులో improvement ఉండాలి. ఈ గవర్నమెంటు ఏదో మేము పెద్దగా చేస్తున్నామని గొప్పగా చెప్పుకొంటూ ఉంటుంది ఏమి improve చేస్తున్నారు ? Political circleలో మంత్రులను improve చేస్తున్నారు. కాని ముఖ్యంగా జైళ్ళలో convicts కు గాని political prisoners కు గాని ఏలాంటి సదుపాయాలు లేవు. ఇప్పుడైనా గాని ప్రభుత్వమువారు వాటిని improve చేస్తారా అని అడగుతున్నాను.

తరువాత, ఒక information, మీకు ఇవ్వవలసింది ఉన్నది. మన State Police, Central Police పైన 45,000 rupees per month ఖర్చుపెడుతున్నామంటే, మరి Centre ఏమైన మనకు ఆదాయము ఇస్తుందా? అటువంటిది మాకు చూపించలేదు. అది ఎంచేను చెప్పుతారా?

శ్రీ వై. వెంకటరావు :—అధ్యక్షా, ఈ Jails and Police Demand కు allot చేసిన మొత్తము చాలా meagre అని చెప్పాలి ఎందుకంటే, పైన కొన్ని ఆదాయములో, 11 కోట్లు అంత పెద్ద amount కాదు. ముఖ్యంగా శాంతి భద్రతలు కాపాడాలంటే, మనము పోలీసులమీద ఆధారపడాలి. ఇప్పుడు శాంతి భద్రతలు లేకుండా చేసినదానికి కారణభూతులు ప్రభుత్వమని చెప్పుతున్నాను వారికి ప్రోత్సాహము, ఉత్సాహము కల్పించాలని గౌరవ సభ్యులు పెద్దలు చాలా మంది చెప్పారు. గత సంవత్సరం Demand లో కూడా చెప్పారు. వారి unvilling conditions బాగా లేవు, వారికి facilities ఏమీలేవు. వాళ్ళను ఎట్లా better చేయాలని చాలాసార్లు చెప్పినా, ఒక academic interest తో చెప్పినట్లు ఉన్నదిగాని దాని implementation లేదు. అసలు implementation లేకపోవటానికి నేను మంత్రిగారిని అడిగేది ఏమిటంటే మేము చెప్పిన సూచనలు కొన్ని గుర్తుపెట్టుకొని వాటిలో పనికివచ్చిన సూచనల అమలుపరచడానికి ప్రయత్నం చేయాలని ఇప్పుడు ప్రతి ఒక్కరుకూడా నీతి నిజాయితీగా నిర్మలమైన ప్రభుత్వము కావాలని కోరుకొంటారు. నీతి నిజాయితీ, నిర్మలమైన ప్రభుత్వము ఎట్లా వస్తుంది? ముఖ్యంగా శాంతి భద్రతలు కావాలి. శాంతి భద్రతలు కావాలనుకొంటే ఏమి చేయాలి? ఇప్పుడు ఒక గౌరవ సభ్యుడు చెప్పినట్లు, చాలా అంచగొండితనము పోలీసు డిపార్టుమెంటులో ఉన్నదని అన్నారు. నిజమే, చాలా దారుణంగా ఉన్నది. దానికి వారిని కేవలం నిందించడానికి వీలులేదు. ఎందుకంటే constable ఆదాయము, జీతముగాని D. A. గాని చాలా తక్కువగా వున్నాయి. Constables, Head Constables Ministerial staff వీరి జీతాలు, అలవెన్సులు పెంచాలి. అంతే కాదు, వాళ్ళకు quarters లేవు, houses లేవు. Rented buildings లో ఉంటున్నారు. Rented buildings లో ఏదో మొగనూటాలు పడవలసివస్తుంది. ఇంటర్ ఫియరెన్సు ఉంటుంది అంతే కాకుండా వాళ్లు సొసైటీతో డీల్ చేయలసియుంటుంది కనుక వాళ్లకు ప్రత్యేకంగా క్వార్టర్సు కట్టిస్తే బాగుంటుంది అంతే కాదు వాళ్ల సర్వీసెస్ అవసరమైనప్పుడు, ఏ అర్ధరాత్రో వాళ్లను రిక్విజిషన్ చేయాలంటే వాళ్లంతా ఒక చోట ఉంటే రిక్విజిషన్ చేయవచ్చు. అంతే కాదు. వాళ్లకు వెహికల్సు లేవు. అనవసరంగా పంచాయితి రాజ్ డిపార్టుమెంటుకు 2.3 వెహికల్సు ఇచ్చినారు. కాని ముఖ్యమైన పోలీసు డిపార్టుమెంటుకు వెహికల్సు లేవు, ఎస్పెషల్ రూరల్ ఏరియాస్‌లో ఒక పోలీసు స్టేషన్ 20 మైల్లు, 30 మైళ్లు ఏరియాకు కేటర్ చేయవలసియుంటుంది. రిపోర్టు ఇస్తే, వాళ్లు కావాలంటే కానేపు వాళ్ళ మాకు మెన్ లేరు అంటారు. రావడానికి బయలుదేరితే, కానేపు బస్సు అంటారు. కానేపు సైకిల్ వేసుకొని వస్తారు, ఈ రకంగా అవసరమైన

పోటుకు వాళ్లు వచ్చేసరికి చాలా కాలము పడుతుంది వాళ్లు ఎప్పుడు కూడా అవసరం అయిపోయిన తరువాత వస్తూ ఉంటారు ముఖ్యంగా పిమిటివ్ పోలీసు ఎప్పుడైతే పెట్టాలో అప్పుడు పెట్టరు. కాని అది అయిపోయిన తరువాత పెడతారు. అవసరం లేకపోవడము. ప్రిమిటివ్ పోలీసు స్టేషన్ పెట్టి, ఒక జి.ఓ ఇస్యూ చేస్తారు సంవత్సరం పాటు అది అక్కడ ఉంటుందని. కాంట్రి ఇది గుర్తు పెట్టుకొని, అవసరంలేనప్పుడు, కండిషన్స్ మెరుగుపడినప్పుడు, ప్రిమిటివ్ స్టేటస్‌ను తీసివేసే చర్యకూడా తీసుకోవాలి అంతేకాదు, నాకు ఒక విషయము తెలుసు ప్రొమోషన్ కొరకు ఒకాయన పిటిషన్ పెట్టుకొంటె దానిమీద కొన్ని నెలల తరబడి ప్రభుత్వము చర్యతీసుకోలేదు. ఒకాయన ఊరి నుంచి వెళ్లుతున్నాడు. మార్గములో సంపబడ్డాడు. ఆ జేబులో పిటిషన్ కూడా ఉన్నది ఎవిడెన్సులో కూడా దాఖలు చేశారు. కాబట్టి క్రైములో యాక్షన్ తీసుకోనందువల్ల చాలా అనర్థకాలు జరుగుతున్నాయి. మీరు, అవసర మైతే, పోలీసు స్టాఫ్‌ను పెంచుకోండి వాళ్లకు జీతాలు పెంచుకోండి. వారి పరిస్థితులు మెరుగుపరచండి అంతే గాని మరి ఏ సమయములో ఏది చేయాలో అది చేయకపోతే, చాలా ఇబ్బందులు వస్తాయి. అంతే కాదు, ఇంకొక విషయము కూడా ఉన్నది. "జస్టీస్ డిలేయ్డ్ ఈజ్ జస్టీస్ డినైడ్". ఈ మధ్య ఒక సర్పంచ్ మిల్క్ పవుడర్ మిసప్రొప్రియేట్ చేశాడు, ఆడచ్చా లాగేసినాడు. దాదాపు ఒక రిపోర్టు ఇచ్చాము ఈ అసెంబ్లీలోకూడా ఒక ఎల్.ఎ.క్యూ వేశాము. వేస్తే, పోలీసువారికి రికార్డ్సు పంపారు. పంపిన తరువాత కంప్లెయింట్ పోలీసువాళ్ల దగ్గరకు పోతే నాకు మీరు 300 రూపాయలు ఇస్తే, ఛార్జిషీట్ పెట్టిస్తాను లేకుంటే పెట్టించను అంటాడు వాడు మీద వాడు, ఏ సర్పంచ్ లాగేసినాడని రిపోర్టు ఇస్తే. 300 ఇవ్వనుంటాడు కాని వాడు ఇవ్వలేడు. అటువంటివన్నీ అరికట్టాలి. వారి పరిస్థితులు ఏమిటంటే వాళ్ళ పోస్టింగు ఆకామడేషన్ కాకుండా, వెహికల్స్ లే పోవడమే కాకుండా, వాళ్ళకి పర్డీమ్ అలవెన్సు అని ఇస్తారు; పెద్ద ఆఫీసరుకు 200 రూలు ఇస్తారు, చిన్నవాళ్లకైతే ఇంకా చాలా తక్కువ ఇస్తారు. ఇది అయిదేళ్లకు గాను ఇస్తారు. డి.ఎస్.పి వాళ్లకు కూడా ఇస్తారు. వారు ఇచ్చేది 200 రూలు అయితే, వీళ్లు 400 రూపాయలు ఖర్చుపెట్టవలసియుంటుంది. కాబట్టి అది కూడా పెంచాలి. అంతేకాదు, స్టేట్ సర్వీసెస్‌ను కూడా, డి.ఎస్.పీస్ వారి విషయములో స్టేట్ సర్వీసెస్‌ను కూడా మనము ఎన్‌కరేజ్ చేయాలి. ఇప్పుడు ఐ.పి.ఎస్‌కి, స్టేట్ సర్వీసెస్‌కి ప్రమోషను విషయంలో 3:1 రేషియోలో ఉన్నది. దానివల్ల. 16 సంవత్సరాలు సర్వీసు చేసినా కూడా వాళ్లకు ప్రమోషన్ లేకుండా వారికి ఇన్‌సెంటివ్ లేకుండా ఉన్నది. మెరిట్ ఉన్నవాళ్లకు ఏదైనా రివార్డు చేస్తే, వాళ్లు ఏదైనా మంచి చేయగలుగుతారు. కనుక అది కూడా దృష్టిలో పెట్టుకొని వారికి ప్రోత్సాహం ఆ విధంగా కలుగజేయాలి. కాని వాళ్లు అలాగే రిటైర్ అయితే, ప్రోత్సాహము లభించకపోతే వారు ఏమీ చేయలేరు అని నేను మనవిచేస్తున్నాను. కనుక స్టేట్ సర్వీసెస్, ఐ.పి.ఎస్.వాళ్లు వారు సగము వీరు సగము కనీసము ఆ విధంగా చేస్తే బాగుంటుంది. ఈ మధ్య

ఆరు పోస్టులు వచ్చినాయి. అవి ఫిలప్ చేసేదానికి డి.ఎస్.పిస్ నుంచి తీసుకొంటామని అన్నారు. కాని తీరా వచ్చేటప్పటికి, 4 ఐ.పి.ఎస్.లు ఇచ్చారు, రెండు పోస్టులు ఇచ్చారు. ఈ విధంగా జరుగుతున్నది. అంతేకాకుండా గ్రామాలలో చిన్న చిన్న బస్తీలలో దారుణమైన పరిస్థితులు ఉన్నాయి. గ్యాంబ్లింగు హౌసెస్, బ్రోతల్ హౌసెస్, అమ్యూజ్‌మెంటు పార్కులు అని చిన్న చిన్న బస్తీలలో ఇవన్నీ ఉన్నాయి. మరి పోలీసువాళ్లకు సంబంధము లేకుండా ఇవన్నీ జరుగుతున్నాయంటే ఎవరు నమ్మరు. పోలీసులకు అందరికి తెలుసు కాబట్టి అది ఎఫెక్టివ్‌గా స్టాప్ చేయాలి. ఇది వారి దృష్టికి చాలాసార్లు వారి దృష్టికి తెచ్చాను. పైవారుకూడా ఏమి చేయలేని పరిస్థితిలో ఉన్నారు. ఆ అమ్యూజ్‌మెంటు పార్కులో చిన్న చిన్న కుర్రవాళ్లంతా, దారి తప్పిన కుర్రవాళ్లు అంతా వచ్చి ధాన్యము కాస్తా, కూస్తా ఉన్నట్లయితే అది తీసుకు వచ్చి అది వాళ్లకు అక్కడ పెడుతున్నారు. అట్లాగే గ్యాంబ్లింగ్ హౌసెస్. వీటి విషయంలో తప్పనిసరిగా చర్య తీసుకోవాలని నేను ముఖ్యంగా మరి మరీ కోరితే, వాళ్లు సరే అంటున్నారు. ఈ సూచనలన్నీ అమలు పరచడానికి ప్రయత్నం చేయాలని చెప్పుతున్నాను. పోలీసు కాన్‌స్టేబుల్స్‌కు జీతాలు పెంచాలని, వారికి హౌసింగ్ ఎకామడేషన్ ఇవ్వాలనికోరాము. కాని అది జరగలేదు. మంత్రిగారు యీ విషయాలన్నీ గుర్తు పెట్టుకొని అమలుజరపాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీ కె. అంజనరెడ్డి (హిందూపూర్):—అధ్యక్షా, గౌ. మంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన బైలు, పోలీసు డిమాండ్స్‌ను బలపరుస్తున్నాను. ఇవాళ ఆంధ్ర ప్రదేశ్‌లోఉన్న పరిస్థితులను ప్రతిపక్ష సభ్యులు గమనించాలని కోరుతున్నాను. పోలీసు డిమాండ్ చాలా పెరిగింది అని చాలా మంది వాదన తెస్తున్నారు. సామాన్యమానవునియొక్క జీవితపరిస్థితులు సక్రమంగా, ప్రజాస్వామిక పరిధిలో నడుచుకోటానికి అవకాశం కలుగజేస్తే తప్పకుండా పోలీసు అవసరం ఉండదు. దానిని పెంచవలసిన పరిస్థితి ఉండదు. కాని ఏదో ఒక ఉద్యమం పేరిట రాజకీయ స్వార్థంతో కొన్ని కార్యక్రమాలు, అరాజక పరిస్థితులు సృష్టించినపుడు వాటిని అణచివేసి ప్రజలయొక్క శాంతి భద్రతలను కాపాడటానికి పోలీసు బలగాన్ని పెంచవలసి ఉంటుంది. కఠినమైన చర్యలు తీసుకోవలసి వస్తుంది. ఇవాళ దేశంలో ఏ రాజకీయ సమస్యనైనా తమ స్వార్థానికి ఉపయోగించుకొనే ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయి. ప్రజోపయోగకరమైన పద్ధతులు ఆలోచించాలనే దృక్పథం నానాటికి సన్నగిల్లుతున్నది. విద్యార్థులను రాజకీయ రంగంలో పాచికలుగా ఉపయోగించుకొని విద్యా సంస్థలను నాశనము చేయుటము, ప్రజల ఆస్థులకు, ప్రభుత్వ ఆస్థులకు నష్టం కలుగజేయటానికి వారిని ఉపయోగించుకోవటం మన ప్రజాస్వామ్యానికి శ్రేయస్కరం కాదు. ఇండోనీషియాలో విద్యార్థి మూవ్‌మెంట్‌వల్ల ఏమి జరిగిందో చూస్తున్నాము. పాకిస్తాన్‌లో ఆరకమైన ఉద్యమం వచ్చినపుడు దానిని తప్పనిసరిగా అణచివేయటం జరిగింది. విద్యార్థులను తమ స్వార్థానికి ఉపయోగించుకోవటం అన్యాయము. విద్యార్థులకు రాజకీయ సమస్యలతో సంబంధంలేదని, వారిని విద్యా విషయాలు చూసుకోమని చెప్పి ఎంతో రాజకీయాలకు దూరంగా వుంచితే బాగుంటుంది. తెలంగాణా సమస్యతో

విద్యార్థులను ముందు పెట్టటం, బస్సులను కాల్పించటం, బస్సులను పగుల కొట్టించటం, ఎక్కడైనా అంగళ్లు తెరిస్తే దోపిడి చేయటం యీ రకంగా అరాజ కాన్ని సృష్టిస్తే తప్పని సరిగా దీనిపైన చర్యతీసుకోవలసివస్తుంది. ఆ విధంగా చర్య తీసుకొన్నప్పుడు కొట్టారు, అరెస్ట్ చేశారు; కాల్పులు జరిపారు అని మొసలి కన్నీరు కారిస్తే ప్రయోజనంలేదు. విద్యార్థులను రాజకీయాలకు దూరంగా వుంచినపుడే మనం ప్రజాస్వామ్యాన్ని సంరక్షించుకోగలుగుతాము. లేకపోతే విధిలేని పరిస్థితిలో డిక్టేటర్ షిప్ తెచ్చినవారం అవుతాము. తెలంగాణా ఉద్యమం మొట్టమొదట కోర్కెలతో ప్రారంభం అయింది. అది సబబు అయింది. దానికి కావలసిన చర్యలు తీసుకోవటం జరిగింది. కాని తర్వాత వారు ప్రత్యేక తెలంగాణా కావాలని, ప్రజాభిప్రాయం తెలుసుకోవాలని కోరే మనస్తత్వానికి దిగజారిపోవటం జరిగింది. ప్రతి సమస్యపై ప్రజాభిప్రాయసేకరణ చేయాలంటే పూర్వం సంస్థానాలుగా ఉన్నటువంటి ప్రాంతాలలో మైసూరులో మరి ఇతర ప్రాంతాలలో ప్రజల అభిప్రాయం కోరితే, వారు మళ్ళీ రాజరికం కావాలి అంటారు. ఈ సమస్యలపైన ప్రజాభిప్రాయం తెలుసుకొనటం అంటే మనం ప్రజాస్వామ్య పంథాలో పయనించకుండా అరాచక పరిస్థితులు సృష్టించి ప్రజా స్వామ్యాన్ని కోల్పోయే పరిస్థితులకు దారితీసే విధంగా ప్రయత్నం చేయటమే అవుతుంది. శాంతియుత పద్ధతులలో తమతమ అభిప్రాయాలు చెప్పుకోటానికి ప్రతి వారికి అవకాశం వుంది మొన్న మార్క్సిస్ట్ సభ్యులు రైతులు యాత్రచేసి వారి బాధలు, సమస్యలు ఏమిటో ప్రభుత్వానికి చెప్పుకొన్నారు. వారు శాంతి యుతంగావచ్చి చెప్పుకొన్నారు. అట్లాగాక, అరాజకాన్ని సృష్టించి, బందులు జరిపితే శాంతియుత పరిస్థితిలో ప్రజాజీవితం నడిపించటంకోసం కఠినమైన చర్యలు తీసుకో వలసివస్తుంది ఎవరు అధికారంలోఉన్నా, అది ప్రభుత్వ బాధ్యత అయివున్నది. అరాజక పరిస్థితులు సృష్టించినప్పుడు పోలీసులు చర్య తీసుకొంటే దీనిని పోలీసు రాజ్యం అంటే లాభంలేదు. నిర్మాణాత్మకమైన విమర్శలు చేయాలి పోలీసుల తీరాలు పెంచటానికి ప్రయత్నంచేయాలి పోలీసు అందరు ఒకేచోట ఉండటానికి వారికిక్వార్టర్స్ ప్రొవైడ్ చేయాలి. ఏవైనా అవాంతర పరిస్థితులు వచ్చినప్పుడు వారందరినీ ఒకచోటనుండే సేకరించి తీసుకుపోవటానికి అవకాశం ఉంటుంది. భర్తలు బయటకు పోయినప్పుడు అక్కడి స్త్రీలకు ప్రొటెక్షన్ ఉంటుంది ఐ పి ఎ. కు డైరక్ట్ సెలక్షన్స్ ఉన్నవి. ఇక్కడ స్టేటులో సెలక్షన్స్ ఉన్నవి. వాటికి సంబంధించి కొంత అన్యాయం జరుగుతున్నది. డి. ఎస్. పి. అయిన తరువాత ప్రమోషన్స్ వస్తున్నాయి. కాని ఇక్కడ స్టేటులో కొంతమందికి 15, 20 సం.ల సర్వీసు ఉన్నా సెలక్షన్ రావటంలేదు. ఆ ప్రమోషన్స్ విష యంలో ఒక రేష్యో 50-50 పెట్టి వాటికి సౌకర్యాలు కలుగజెయ్యాలి. డ్రస్ అలవెన్సు 6 సం.లకు 200 మాత్రమే యిస్తున్నారు అది చాలా అన్యాయం. సంవత్సరానికి రెండు టోపీలు మార్చాలన్నప్పుడు-వాటిని కొనాలంటే 8 రు.లు అవుతుంది. వాటిని ఉతికించటానికి చాలా ఖర్చు అవుతుంది. కాన్స్టేబుల్స్‌కు

సంవత్సరానికి 2 జతలు మాత్రమే ఇస్తున్నందువల్ల వారు నీట్ అయిన డ్రెస్ వేసుకోడానికి అవకాశం లేకుండా వుంది ఆ అలవెన్సు పెంచాలి. తాలూకా లెవెల్‌లో వున్న ఎస్. ఐ. లకు డిప్యూటీ తహసీల్‌దారుకు ఇస్తున్న గ్రేడ్ ఇవ్వాలి. వారికి వెహికిల్స్ ప్రొవైడ్ చేయాలి. ఆంధ్ర తెలంగాణా జైళ్ళ మధ్య డిస్క్రిమినేషన్ ఉంది. అక్కడ పొట్టిచొక్కాలు ఇస్తున్నారు. ఇక్కడ పొడుగాటి చొక్కాలు ఇస్తున్నారు. ఆహారం విషయంలో ఇక్కడ వారానికి ఒకరోజు నాన్ వెజిటేరియన్ ఫుడ్ ఇస్తున్నారు. ఆ ప్రాంతంలో పెట్టటంలేదు. ఈ విధమైన డిస్‌పారిటీ లేకుండా, రెండు ప్రాంతాలలోని జైళ్ళలో ఒక వర్ధతిన సౌకర్యాలు కలుగజేయాలని కోరుతూ విరమిస్తున్నాను.

శ్రీ సి. జంగారెడ్డి :—అధ్యక్షా, ఈ పోలీసు డిమాండును నేను వ్యతిరేకిస్తున్నాను. శాంతి భద్రతలను కాపాడటంలో యీనాడు పోలీసు ప్రభుత్వంతో సహకరించవచ్చును గాని, ఆది కేవలం కొంతమందికే లిమిటెడ్ పోలీసుగా మారిపోయింది. ఈ పోలీసు పేదవారికి ఉపయోగపడడంలేదు. వీదవాడు అప్లికేషన్ యిస్తే, దానిమీద ఎంక్వయిరీ చేయటంగాని, ఎఫ్. ఐ ఆర్. ఇష్యూ చేయటంగాని, డైరీలో ఎంటర్ చేయటంగాని జరగదు. అప్లికేషన్ ఇచ్చినప్పటికీ దానికి రశీదు ఉండదు. అప్లికేషన్‌తోబాటు 100 రూ. 200 రూ. చెల్లించుకొంటేగాని యాక్షన్ తీసుకోవటం జరగదు. ఆ కౌంటర్ ఇంకా ఎక్కువ డబ్బు ఇస్తే, వారిపైన యాక్షన్ తీసుకోవటం జరగదు. హుజూరాబాద్ తాలూకాలో వావిలాల గ్రామంలో అక్కడి పెత్తందారుకు పేద ప్రజలకు పోరాటము జరిగితే — ఒకరు చనిపోవటం జరిగింది. చనిపోతే—స్పెసిఫిక్‌గా పోలీసువారు కావాలని ఆ ఊళ్లో లేనివారినికూడా కేసులో ఇరికించి - ఇప్పుడు వారిని రిమాండ్‌లో ఉంచినారు. ఈనాడు ఆ ఊరి పెత్తందారు ఆ జైలులో ఉన్నటువంటివారి భార్యలను పోలీసువారికి అప్పజెప్పారు. వారి పంట పొలాలను ఎకరానికి 5 పుట్లు, 10 పుట్లు పండే మెరక తోటలను సర్వనాశనంచేశారు, వంట అంతా దోచుకుపోయారు. వారు పేద ప్రజానీకం, గౌడసమాజానికి సంబంధించిన వారు, పెత్తందారు ఆ ఊళ్ళో ఉన్న తాటి చెట్ల తలలన్నీ నరికించాడు కల్లు పారకుండా. వీద ప్రజానీకం మీకు surrender అవుతున్నామని surrender అయి కుంతరపున 10 వేలు 20 వేల రూపాయలు యిచ్చిన ఉదంతాలు ఉన్నాయి. మాకు అప్లికేషన్ రాలేదని వెంగళరావుగారు అనవచ్చు. మేము adjournmen motion పెట్టినాము Call attention పెట్టినాము. వారికి application రావు. వారు అప్లికేషన్ యివ్వడానికి భయపడుతున్నారు. అప్లికేషన్ యిచ్చిన తరువాత ఆ application పైన చర్య జరగకపోగా, మవ్వు application యిచ్చావా అని రాత్రి యిల్లు కాల పెట్టడం, వాళ్ళను కొట్టడం తటస్థిస్తుంది. కావాలంటే వెళ్ళి చూడండి. అక్కడ పరిస్థితి ఏమి ఉన్నది. అక్కడ ఎందుకు revolt అయినారు? ఒక విప్లవం వచ్చినది, ఒక క్రాంతి వచ్చి ఆ జమీందారు యింటిపై బడితే ఘర్షణ జరిగి ఈ వ్యక్తి చనిపోతే, చని పోయినాక case పెడితే ఈ విధంగా చేస్తున్నారు. ఆ జమీందారు పోలీసు వాళ్ళనందరిని కూడ కట్టుకొని ఎంత మంది ఉన్నారో అంత మందిని పేర్లు పెట్టి

బెదిరిస్తే ఒక్కొక్కరు 10 వేలు 20 వేలు గ్రామ గ్రామానికి చందాలు తీసుకు వచ్చి ఆ జమీందారుగారికి యిచ్చినారు. మీరు కేసులు పెడతామంటే వాళ్లు application యివ్వకపోవడానికి కారణం ఏమిటంటే పోలీసు బలగం అంతా జమీందారుగారి యింటిలో దిగుతుంది. జమీందారుగారి జీపులోనే వస్తారు. వాళ్ళకు జీపులు లేవు. మాకు జీపు లేదు అంటే ఈ జమీందారుగారు జీపు పంపుతారు. జమీందార్ గారి యింటిలోనే దావత్ అవుతుంది. జమీందారుగారి యింటిలో భోజనం దొరుకుతుంది. దొరపోయి ఆ యింటిలో దిగాడు కాబట్టి మనం ఏమి చెప్పినా వినరనే పద్ధతి ఉంటుంది. కాబట్టి పోలీసు బలగం ఏసాబ్లస్లోనో దిగి వీర ప్రజల దగ్గరికి వెళ్ళి చూసినట్లయితే ఈ ఉదంతాలన్నీ బైట పడతాయి. గత సంవత్సరం పోలీసు పెద్దపల్లి తాలూకాలో ముల్లెల అనే గ్రామంలో firing అనవసరంగా చేసినది. దాని మీద కేసులు పెడితే కోర్టులో పోలీసు వాళ్ళు పెట్టిన కేసులు తప్పుడు కేసులని prove అయింది. గ్రామ పంచాయితి ఎన్నికలు జరిపిస్తున్న కొలది పోలీసు బలగం అంతా, డి. ఎస్. పి. గారు పెద్దపల్లి పెట్టి అక్కడ camp వేసి హరిజనులను, గవుళ్ళ వాళ్ళను, తెలుగు వాళ్ళను 4, 5 రోజులు పోలీసు స్టేషన్‌లోనే వేసి పుతకపల్లి Sub Inspector వాగా బాదడం జరుగుతుంది. Police firing చేసినప్పుడు హరిజన వాడలోకి వెళ్ళి తగిలింది. దృష్టివశాత్తు చనిపోలేదు కాబట్టి case ఏమి కాలేదు, ఆ S I. గారిని transfer చేయమంటే leave పెట్టమని చెప్పినారు. Leave పెట్టిన తరువాత తన స్వ గ ఊరికి పోకుండా పోతకపల్లి గ్రామంలో ఉండి, ట్రంగ కేసులు పెట్టించడం, వచ్చిన S. I. కి చాడీలు చెప్పడం కాకపోతే అక్కడ చుట్టుపట్ల జనాను పని చేశాడు కాబట్టి ఆ గ్రామాలకు వెళ్ళి అందరిని కలియు కట్టుకొని ఉల్టా case లు పెట్టించి ఈ విధంగా చేస్తున్నారు. అక్కడ జరిగినటువంటి ఉదంతం చూస్తే ఆసలు ఏళ్ళు మానవులేనా అని ఆలోచించుకోవాలి. తోటలు ఎండబెట్టడం, మోటలు కొట్టుకోనియ్యక పోవడం, కీతగాళ్ళను బంద్ చేయించడం, ఈ విధంగా తోటలను లూటీలు చేసి ఈ విధంగా పరేశాన్ చేస్తూ ఉంటే ఎన్నో applications కలెక్టరుగారికి యిచ్చాము. తుట్టతుదకు మంత్రిగారికి యివ్వడం జరిగింది. S. P. గారు action తీసుకోలేదని మినిస్టర్ గారికి application యిస్తే ఈ application S. P. గారి దగ్గరకు పోతుంది. D. S. P. పైన complaint S. P. గారికి యిస్తే అదే D. S. P. కి ఆ application పోతుంది. ఆ D. S. P., S I. కి పంపుతాడు, C. I. కి S. I. పంపుతాడు. S I. enquiry చేస్తాడు. లేకపోతే జమేదారుకు పంపించి enquiry చేయించి మీరు యిచ్చిన application false అని నిరూపణ అవుతుంది. C. I కి యిచ్చినప్పుడే దాని మీద enquiry చేయాలి S. P. కి యిచ్చినప్పుడు S. P., D. S. P. కి forward చేస్తాడు. D. S. P., C. I. కి forward చేస్తాడు. దీనివల్ల జరిగేదేమి ఉండదు. ఈ పార్టీలలో ఎవరికి అయితే మనం direct గా యిస్తామో, ఎవరితో concern అయితే ఉండదో వారితో మాత్రమే enquiry చేయించాలి. మేము రెండు మూడు applications యిచ్చిన తరువాత, Circle Inspector of Police,

S.I. of Police ను కలిస్తే అన్నారు—మీరు ఎన్ని applications యిస్తే ఏమి, ఆ applications మా దగ్గరికి వస్తాయిగదా! Enquiry చేసేది మేమేగదా! మీరు ఎన్ని applications అక్కడ యిచ్చినప్పటికి అవి నిజం అయితే కూడ తప్పు అని మేము వ్రాసి పంపుతామని నాతో direct గా చెప్పినారు. ఎంత ధైర్యమో వాళ్ళకు చూడండి. ఈ పరిస్థితిలో శాంతి భద్రతలు కాపాడడానికి ఉపయోగపడే బదులు కొంత మందికి పెత్తందారులకు, వారికి అనుకూలమైన వారికి మాత్రం ఈ విధంగా ఉపయోగపడుతోందని మీ ద్వారా మనవి చేస్తున్నాను. జమేదార్ల పేర్లు: వావిలాల అన్నారెడ్డి, నరోత్తమరెడ్డి, జనార్దనరెడ్డి వీరంతాదొరలు. నక్సలైట్ వచ్చినది అంటే భయపడి మూటముల్లె సర్దుకొనివచ్చి మొన్నటిదాకా హనుమకొండలో ఉన్నారు. మళ్లా ఊళ్లలోకి పోయి ఈ విధంగా చేస్తున్నారు. వీళ్లు చేసే చర్యలు ఒకటి కాదు. కేవలం వీళ్ల ప్రజానీకానికే దీనివల్ల నష్టంకాదు. ప్రభుత్వానికి కూడ వాళ్ళు నష్టం కలిగిస్తున్నారు. అబ్కారీ మామ్లూలు ఇంకో వాళ్ళను పట్టనియ్యరు. కల్లు సారాయి దుకాణాలు వేరేవాళ్లు వేలంలోపాట పాడితే ఆ ఊళ్లో దుకాణం దొరకనివ్వరు. ఇల్లు దొరకనివ్వరు. పోతే సారా దుకాణాలు రాత్రిరాత్రివచ్చి దొంగతనం చేసుకుపోతారు. గత సంవత్సరం మా కార్యకర్తలు అక్కడ హాజ్రాజ్ పాడితే అక్కడ గవళ్ళ వాళ్ళందరిని కట్టుకట్టుకొని వాళ్ళ యొక్క లొట్టలన్నీ పగల కొట్ట నియ్యడం, తాడిచెట్లు నరికి వేయడం ఇవన్నీ చేశారు. ఇప్పుడు అక్కడ జరిగేటటువంటి తునకాకు వ్యాపారంలో యితరులు వచ్చి ఎవరు పాటపాడకుండా రెండున్నర లక్షల యొక్క వ్యాపారాన్ని 60 రూపాయలు వేలంపాటలో తీసుకోవాలని ఒక పన్నాగం పన్నుతూ ఊరూరికి భూములు ఉన్నవారితో కాగితాలు వ్రాసుకొని ప్రభుత్వానికి కూడ నష్టంచేసే పరిస్థితి యున్నది. కాబట్టి దయచేసి వీళ్ళ చర్యలను అరికట్టవలసిందిగా పోలీసు మంత్రిగారికి మనవిచేస్తున్నాను. తాలూకా level లోకి కనీసం పోలీసు డిపార్టుమెంటువారికి ఒక జీప్ ఉండాలి. జీప్ లేకపోతే ధనవంతులకు ఆశించి 30 మైళ్ళు 20 మైళ్ళ బండ్లమీద పోతే ఆలస్యం అవుతుంది. సర్కిల్ యిన్స్పెక్టర్‌కు కనీసం ఒక జీప్ అయినా provide చేయాలని మనవిచేస్తున్నాను. వరంగల్ జిల్లాలో అన్ని తాలూకాలకు D.S.P. లను వేసి పరకాల తాలూకాకు వేయలేదు. పరకాల తాలూకా D.S.P. జనగాంలో ఉంటారు. అంటే S.P. ని వదలిపెట్టి, వరంగల్‌లో ఉన్న D.S.P. ని వదలిపెట్టి, ప్రక్కనున్న ములుగు తాలూకా D.S.P. ని వదలిపెట్టి జనగాంకు పోవాలి. జనగాంలో D.S.P. ఉంటాడనే సంగతి వేడ ప్రజానీకానికి గాని ఎవరికి తెలియని పరిస్థితి యున్నది. కాబట్టి అన్ని తాలూకాలకు ఇచ్చినట్లుగానే D.S.P. post పరకాలకు ఇస్తే లేకపోతే దానిని ములుగులోనైనా కలపాలని మనవి చేస్తున్నాను.

(శ్రీ) జి. సత్యనారాయణరావు (ఎల్లందు) :—అధ్యక్షా. ఈ Police demand కు అత్యంత ప్రాధాన్యత ఉన్నది. సుశిక్షితులైన police లేకపోతే శాంతిభద్రతలు ఈ దేశంలో ఉండవు, ప్రత్యేకంగా మన రాష్ట్రంలో ఉండవు. ఇందులో పేర్కొన్న ప్రకారం నక్సలైట్ ఉద్యమాలు, మిగతా ఉద్యమాలు

యిలాంటివి ఏమి చేలరేగకుండా ఉండాలంటే ప్రజలలో శాంతిభద్రతలు కాపాడ బడాలి అంటే సక్రమంగా దేశంలో శాంతిభద్రతలు ఉండాలంటే సుశిక్షితులైన పోలీసులు అత్యంత అవసరం యున్నది. ఇందులో ఇచ్చిన figures చూచుకొన్న ప్పుడు, ప్రతి సంవత్సరం budget ను ఎక్కించి పోతున్నప్పటికి శాంతిభద్రతలు లేకుండా పోతున్నాయా, నాగరికతా ప్రపంచంవైపు పోతున్నామా అనే శంక మానం కలుగుతున్నది. Murder cases 69—70 వరకు చూచుకుంటే 901 నుంచి 1038 వరకు ఎక్కాయి. అలాగే డెకాయిటి 181 ఉంటే 235 కు ఎక్కాయి. Robbery 150 నుంచి 165 కు ఎక్కినాయి. రయిటింగ్ 1711 నుంచి 2589 కి ఎక్కినాయి congible cases కి % కు ఎక్కినాయి. Family Planning మొదలైనవాటికి Zeeps యిస్తున్నాముగాని ఎవరైతే శాంతిభద్రతలు కాపాడవలసిన అవసరం ఉన్నదో అలాంటివారికి జీపులు ఇవ్వడంలేదు. తాలూకా level లో జీప్ లేని కారణం చేత S. I. వాళ్ళు ఎక్కడ murder case report వచ్చినప్పటికీ, మిగతా ఎలాంటి case వచ్చినప్పటికి తక్షణమే వెళ్ళడానికి వీలు లేకుండా పోతున్నది. దానివల్ల First hand information పోతూ ఉన్నది. సరైన information లేక పోవడంవల్ల case కోర్టులోకి వచ్చేసరికి doubtful witness లేకపోతే benefit of doubt యిచ్చుకుంటూ కొట్టివేయడం జరుగు తున్నది. తద్వారా murder లో ఎవరైతే చనిపోతున్నారో వారికి సరైనా న్యాయం జరగకపోవడంవల్ల. benefit of doubt యిచ్చి విడిచిపెట్టి వేయడంవల్ల revenge attitude తీసుకోడానికి కారణం అవుతోంది. మంత్రిగారికి తెలుసు. గత సంవత్సరం ఖమ్మం జిల్లాలో ఖానాపురం murder case acquit కావడం వల్ల మళ్ళీ యింకో murder case జరిగింది. మళ్ళీ ప్రతీకారంగా యింకో murder case జరిగింది, ఇలాంటివాటిని అరికట్టాలంటే First hand information పోలీసువాళ్ళకి ఖచ్చితంగా వచ్చేటట్లు ఉండాలంటే ప్రతితాలూకా level లో circle level లో జీప్స్ తప్పకుండా ఏర్పాటు చేయవలసిన అవసరం ఉన్నదని ప్రభుత్వ దృష్టికి తీసుకువస్తున్నాను. కోర్టులో పోలీసు department వారు తీసుకువచ్చే ప్రతి witness బోనులోకి ఎక్కడంతోటే, defence lawyer యొక్క cross examination కు పూర్తిగాలొంగిపోయి సరైన సమాధానాలు యివ్వక పోవటి case కొట్టివేయడం జరుగుతున్నది. నాకు ఉన్న అనుభవం ద్వారా చెపు తున్నాను. నేను 15 murder case లు చూశాను. అన్నిటిలో acquital ఎక్కడ జరుగుతున్నాయి అంటే cross examination లో witness పడిపోతూఉంటాడు, తద్వారా benefit of doubt అని జడ్జిగారు తీర్పులు యిస్తూ ఉంటారు. అందువల్ల prosecutor అయితేనేమి, Police department అయితే ఏమి cross examination సరిగా తయారు చేయాల్సిన అవసరం ఉంటుంది. లేకపోతే case కొట్టి వేయడం జరుగుతోంది దానివల్ల revenge attiitude తీసుకొని యింకా cases ఎక్కువ కావడానికి ఆస్కారం ఉన్నది. మూడవది — హోస్టయిల్ విట్‌నెస్; కోర్టులోకి తెస్తూవుంటారు; ఒకతన్ని కోర్టులోకి విట్‌నెస్‌గా తీసుకువచ్చినప్పుడు — అతను గనుక హోస్టయిల్ విట్‌నెస్‌గా కోర్టులో అయినట్లయితే, కేసు పూర్తిగా దెబ్బ తినిపోవడానికి ఆస్కారమున్నది

ఈ విధంగా ఎన్నో మర్డర్ కేసులలో, హాస్టయిల్ విట్ నెస్ కావడంవల్లగాని, క్రాస్ ఎగ్జామినేషన్‌లో దెబ్బ తినడంవల్లగాని, ఫస్ట్ ఇన్‌ఫర్ మేషన్‌లో కాంట డిక్షన్ రావడం వల్లగాని యీ కేసెస్ దెబ్బ తినిపోతూవుంటాయి కాబట్టి నేను ప్రభుత్వానికి మనవి జేసేదేమంటే—యీ కేసెస్ — రాబరీ, మర్డర్, డెకాయిటీ .. మొదలైనవన్నీ ఆరికట్టబడాలంటే, కోర్టుస్‌లో సక్రమమైన సాక్ష్యం యిప్పించే మార్గం ఆలోచించాలి రోజు రోజుకూ యీ కేసెస్ ఎక్కువ అయిపోతున్నాయి. ఖమ్మం జిల్లాలో చూస్తే — రోజూ కొట్లాటలే; రోజూ ఒకరిపైన ఒకరి దాడులే; మంత్రిగారికి తెలుసు — ఇవి అరికట్టబడకపోతే శాంతిభద్రతలు అనే దానికే యింక ఆస్కారముండదు; ఈ విషయంలో పైనుండే ప్రత్యేక చర్యలు గనుక తీసుకోకపోయినట్లయితే, పోలీసువారి ప్రోద్బలం వలన కూడా యివి ఎక్కువ అయిపోతూవుంటాయి. యింక గాంబ్లింగ్ హౌసెస్ వున్నాయి; నేను పేపర్ స్టేట్‌మెంటు యిస్తే, ఆరోజు పూర్తిగా అరికట్టబడ్డాయి ఈరోజున ఖమ్మంమెట్టులో ఎక్కడ చూసినా మూడుముక్కలాట లాడుతున్నారు. సామాన్య రైతులు తమ పంట అమ్ముకుని వచ్చి, మూడుముక్కలాట దగ్గర కూర్చోవడం, పంట అమ్మి తెచ్చుకున్న డబ్బు అంతా పూర్తిగా పోగొట్టుకోవడం జరుగుతున్నది. పోలీసువారికి తెలుసు. ఈ క్లబ్బు బాహాటంగా మెయిన్‌టెయిన్ చేయబడుతున్నాయి. వారే వీటికి ప్రోద్బలం యిస్తున్నారు. డిపై.యస్.పి. లెవెల్ నుండి అందరూ—అంచెలవారీగా అందరూ పంచుకోవడం జరుగుతున్నది. ఈ విధంగా గాంబ్లింగ్ డెన్స్ క్లబ్బువారిచేత పోషింపబడుతున్నాయి. ఇవి అరికట్టబడకపోతే మాత్రం శాంతిభద్రతలు పూర్తిగా మృగ్యమవుతాయి. ముఖ్యంగా యీ గాంబ్లింగ్ హౌసెస్ పోవాలి; బ్రోథెల్ హౌసెస్ పోవాలి; ఈ క్లబ్బును అరికట్టినప్పుడే యివన్నీ పోతాయి. అప్పటివరకూ శాంతిభద్రతలు మెయిన్‌టెయిన్ కావడానికి ఆస్కారం వుండదు.

ఇంక మన ఐ. డి. సి. లో హోంగింగ్ పనిష్‌మెంట్ వున్నది; ఇదిమాత్రం యీ నాగరిక ప్రపంచంలో ప్రీమియెట్ చేయగలిగినది కాదు. ఈ హోంగింగ్ పనిష్‌మెంటును తీసివేయ్యాలని నేను కోరుతున్నాను.

ఇంక, పోలీసు డిపార్టుమెంటులో— శాంతిభద్రతలు కాపాడే వీరికి ఎమాల్యుమెంట్స్ మాత్రం చాలా తక్కువగా వున్నాయి. బత్తా తగ్గించేస్తున్నారు. ఇవి గనుక ఎక్కువ చేయకపోతే వారు సక్రమంగా పనిచేయడానికి ఆస్కారం లేదు. ఇవాళ తెలంగాణా ఉద్యమమైతేనేమి, నక్సలైట్ ఉద్యమమైతేనేమి, ఎంతమంది పోలీసువారు చనిపోతున్నారో మనం చూస్తున్నాం. అందువలన లేబర్ కు సంబంధించివున్నట్లుగాని, పి ఎఫ్. తో బాటు ప్రత్యేకంగా కొంత కేటాయించి వీరికిగాను, కంపల్సరీ ఇన్స్యూరెన్సు స్కీము ఏర్పాటు చేయాలి. వారి జీవితాలు ఏమి అవుతాయో చెప్పలేము, అందువలన ప్రత్యేకంగా యీ స్కీము గూర్చి ఆలోచించవలసినదిగా కోరుతున్నాను.

అట్లాగే వారి టి. ఎ; డి. ఎ. కూడా పెంచవలసినదిగా వేమ కోరుతున్నాను; హౌసింగు ఎలవెన్సు కూడా పెంచాలి; ప్రభుత్వం శాంతిభద్రతల

పరిరక్షణ విషయం ప్రధానంగా దృష్టిలో పెట్టుకుని, యీ గాంబ్లింగు హౌసెస్‌ను తగ్గించాలి. ఈ మూడు ముక్కలాటలను అరికట్టాలి. లేకపోతే పరిస్థితులు చేయిదాటిపోయే విధంగా తయారవుతాయి; ప్రజా జీవితం చాలా కష్టంగా తయారవుతుంది. ప్రజాశ్రేయస్సును దృష్టిలోకి తీసుకుని, ప్రభుత్వం వీటన్నింటినీ అరికట్టడానికి తీవ్రచర్యలు తీసుకోనవలసినదిగా కోరుతూ నేను విరమిస్తున్నాను.

(శ్రీ బి. వెంకటరెడ్డి (పరచూరు):— అధ్యక్షా! గౌరవనీయులైన హోంశాఖామంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన డిమాండును బలపరుస్తూ నేను కొన్ని విషయాలు మీ ద్వారా వారి దృష్టికి తీసుకురావలయుననుకుంటున్నాను. శాంతి భద్రతలను కాపాడడం, నేరాలను నిరోధించడం, నేరాలు ఆచూకీ తీయడం పోలీసువారి కర్తవ్యం. మన రాష్ట్రంలో నక్సలైట్ల కార్యకలాపాలు, అతివాద కమ్యూనిస్టుల కార్యకలాపాలు, సంఘ విద్రోహుల కార్యకలాపాలు, గూండాల కార్యకలాపాలు చాలా ఎక్కువ అయిన విషయం తనకు తెలుసు. ఎన్నో దౌర్జన్యాలు, ఎంతమందినో హత్య చేయడం, ఎన్నో దోపిడీలు చేయడం, వాటికి ఎంతోమంది గురికావడం తమకు తెలుసు. ఎంతోమంది ప్రాణాలు పోగొట్టుకోవడం ఎంతోమంది ఆస్తులు పోగొట్టుకోవడం తమకు తెలుసు. ఈ నక్సలైట్లు— అతివాద కమ్యూనిస్టుల కార్యకలాపాలతో ప్రజలలో భీతావహం బయలుదేరినది. పరిస్థితిని అదుపులో పెట్టడానికి మనకు తగిన పోలీసు బలం లేదా; మనకు తగిన పోలీసు బలం లేక, పొరుగు రాష్ట్రాలనుండి కూడా మనం పోలీసు దళాలను తెచ్చుకున్న విషయం తమకు తెలుసు. వీటిని అదుపులో పెట్టడానికి పోలీసు ఫోర్సెస్‌ను ఎక్కువ చేయవలసిన అవసరం వున్నది. ఇప్పుడు మన రాష్ట్రంలో పోలీసు స్టేషన్లు తక్కువగా వున్నాయి. బ్రిటిష్ కాలములోని పోలీసు స్టేషన్లే యిప్పుడూ వున్నాయి. ఏమాత్రం కూడా ఎక్కువ చేయలేదు. పోలీసు స్టేషన్స్ ఎక్కువ చేసి తద్వారా పోలీసు ఫోర్సు ఎక్కువచేసి శాంతిభద్రతలు కాపాడుతూ, ప్రజలలో భీతావహాన్ని పోగొట్టడానికి ప్రయత్నించవలసినదిగా నేను ప్రభుత్వాన్ని కోరుతున్నాను. పోలీసువారికి ఎన్నో విధులూ, బాధ్యతలూ వున్నాయి. ఎక్కడ ఏ అల్లరి జరిగినా, ఏ దౌర్జన్యం జరిగినా, వారు ప్రాణాలకు తెగించి పనిచేయవలసి వుంటుంది. కాని వారి జీవన పరిస్థితులు మాత్రం చాలా అధ్వాన్నంగా వుంటున్నాయి. కానిస్టెబుల్, హెడ్ కానిస్టెబుల్— వారి జీతాలు వ్యూహాన్ని జీతాల కంటే కూడా అధ్వాన్నంగా వుంటున్నాయి. సబ్-ఇన్‌స్పెక్టరు జీతము క్లర్కుతో సమానంగా వుంటున్నది. వారికి తిండి, గుడ్డ, వసతి సౌకర్యాల విషయంలో ఎటువంటి లోటూ లేకుండా చూడవలసిన బాధ్యత ప్రభుత్వంపైన వున్నది. పోలీసు కానిస్టెబుల్‌కు సంవత్సరానికి రెండు నిక్కర్లు, రెండు షర్టులు యిస్తున్నారు. వీటితో సంవత్సరమంతా తమ బాధ్యతలను నెరవేర్చడం ఎంత కష్టమో ఆలోచించండి; కనీసం—ఆరు షర్టులు, ఆరు నిక్కర్లయినా యిప్పించవలసినదిగా హోంమంత్రిగారిని కోరుతున్నాము. ఇంక, డి.యస్.పిస్‌ను ప్రొవిన్షియల్ గవర్నమెంటు రిక్రూట్ చేస్తుంది; ఎ యస్. పిస్‌ను సెంట్రల్ గవర్నమెంటు రిక్రూట్ చేస్తుంది.ఎ.యస్.పిస్‌కు అయిదు సంవత్సరాలలో ప్రమోషన్లు వస్తుంది;

డి.యస్.పిస్‌కు మాత్రం పదేళ్లు వున్నా ప్రమోషన్ మాత్రం లేదు. వారి విషయంలో 25 పర్సెంట్, 75 పర్సెంట్ అనిగాకుండా, 40 పర్సెంట్ డి.యస్ పిస్‌కు, 60 పర్సెంటు ఎ.యస్.పిస్‌కు అని ప్రొవిన్షియల్ గవర్నమెంటు సెంటర్‌కు సూచిస్తుందని ఆశిస్తున్నాను. అలాగే ట్రావెల్ ఎలవెన్స్- డి.యస్.పిస్‌కు రెండు వందలు యిస్తున్నారు; ఎ.యస్.పిస్‌కు అయిదు వందలు యిస్తున్నారు. ఈ డిస్‌పారిటీ ఎందుకు? డి.యస్.పిస్‌కు కూడా అయిదు వందలు యిస్తే బాగుంటుందని నేను ప్రభుత్వానికి సూచిస్తున్నాను.

పోలీసు స్టేషన్లు ఎక్కువ చేయాలి; పోలీసు పేస్కేల్సు రివైజు చేయాలి; పోలీసు ఆఫీసులోని యల్.డి.సిస్‌కు వారికి ప్రమోషన్సు లేవు. అక్కడ పనిచేసే యల్ డి.సిస్‌కు, యు.డి సిస్‌కు ప్రమోషన్ అవకాశాలు ఎక్కువ చేయడానికి కృషి చేయవలసినదిగా కోరుతున్నాను. ఐ. జి పి. ఆఫీసుకు ఎటాచ్ అయివున్న (ఫారిన్‌సిక్ లాబ్) సైంటిఫిక్ ఎక్స్‌పర్ట్సు, వారి పేస్కేల్సు కూడా రివైజ్ చేయవలసినదిగా కోరుతున్నాను. ఈ విషయాలన్నీ హోం మంత్రిగారు కన్సిడర్ చేస్తారని ఆశిస్తూ యింతటితో సెలవు తీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య:—పోలీసుకు పాత టి. ఏ. యిస్తున్నారు. డబ్బులేదు, డబ్బులేదు అని, సరిగ్గా చేతకాక పోలీసులకు కూడా డబ్బు రాని పరిస్థితి ఉంటే వీరి కుటుంబానికి చెందినవారు కాబట్టి తిండికి కూడా వారు బాధలు పడుతున్నారు. వారి పేస్కేల్సు గురించి మళ్లా ఆలోచిస్తారున్నారు. ఈ రెండు పాయింట్సూ చెప్పాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీ జి శివయ్య:—ఇది పోలీసురాజ్యమా లేక నాన్‌పోలీసు రాజ్యమా? ఇది వెల్ఫేరు స్టేటా, నాన్ వెల్ఫేరు స్టేటా? పోలీసు వారికీ, పోలీసు డిపార్టుమెంటుకూ వచ్చిన రోగమేమంటే—పోలీసువారి పని యీస్టు ఇండియా కంపెనీ కాలం నుండి యివ్వటివరకు కూడా డబ్బు గలవాళ్ళని రక్షించడమే తప్ప వేరవారిహక్కులు రక్షించడంకోసం కాదని స్పష్టమవుతున్నది. మొన్న తిరుపతిలో కార్మికులు ప్రశాంతంగా హంగర్ స్ట్రయిక్ చేస్తుంటే పోలీసువారు బ్రేక్ చేసుకొని, ఫైరింగు, లాఠీచార్జి చేసి ఆ కార్మికులను అరెస్టుచేశారు మేనేజ్‌మెంటు వారిని ఫ్రీగా వదిలిపెట్టారు. మేనేజ్‌మెంటు లాకవుట్ చేసింది. కార్మికులు ఈ సొత్తుమాది, భద్రంగా కాపాడతామని అంటున్నారు. పోలీసు వారిలో డబ్బు గల వారిని కాపాడడమే వారివృత్తి అనే అభిప్రాయమున్నది అందులో మార్పు వస్తేనే గాని దేశం బాగుపడదు. ఆ మార్పు రావడానికి ప్రభుత్వం తగు చర్యలు తీసుకోవాలని కోరుతున్నాను

శ్రీ బి. నరసింహారెడ్డి (కొల్లూరు): అధ్యక్షా, ఈ పోలీసు డిమాండు న్యాయం ముందు నిలువదని, వాస్తవాలెక్కకు నిలవదని, యిది ప్రజాస్వామ్యానికి వ్యతిరేకమని దీని ముఖం చూస్తేనే తెలుస్తుంది. అత్యధికప్రజల ప్రజా ఉద్యమానికి, ప్రజాస్వామ్యానికి యివి గొడ్డలిపెట్టు అని దీని ముఖం చూస్తేనే తెలుస్తుంది. మంత్రిగారు ప్రథమంలో చెప్పిన మూడు ఉద్దేశాలు చూస్తేనే యీ డిమాండు వాస్తవంలో చెల్లదని, నిలవదని, ఏ హేతువాదానికీ, ఏ న్యాయము

శాస్త్రీనికి నిలవదనీ, ఏ ప్రజాస్వామ్య సిద్ధాంతాల ముందూ దీనికి బలం లేదనీ తెలుస్తుంది. పోలీసు డిమాండు ప్రతిపాదించేటప్పుడు, శాంతిభద్రతలు కాపాడడం నేరాలను నిరోధించడం. ఆచూకీ తీయడం—యీ మూడు సూత్రాలూ మనవి చేశారు. ఇంతకంటే పెద్దగా మనవి చేయలేరని నాకు తెలుసు. అత్యధిక ప్రజాస్వామ్యానికి వ్యతిరేకంగా యీ పోలీసు రాజ్యాన్ని నడుపుతున్నప్పుడు దీని గురించి ఎవరు లాంగ్వేజిలో చెప్పగలిగింది ఇంత మాత్రమే. ఆ ఎవరు లాంగ్వేజిలో చెబుతున్న ఉద్దేశాల ప్రకారం కూడా ఈ డిమాండు చెల్లదని తేలిపోతున్నది. పూర్వం కొండా వెంకట రంగారెడ్డిగారు యీ డిమాండును ప్రవేశపెట్టుతూ వారు కూడా కొద్దిగొద్ది తెలుగు మాట్లాడుతూ యీ శాంతిభద్రతలు కాపాడడం, నేరాలను నిరోధించడం, ఆచూకీ తీయడం అనే మాటలు మాట్లాడారు. అసలు మొట్టమొదటగా చెబుతున్న శాంతిభద్రతలు ఎక్కడ వున్నాయి? ఆధునిక మహానగరమైన యీ హైదరాబాదులో లేవు, వరంగల్‌లో లేవు, అట్టడుగున పడి కొట్టుమిట్టాడుతున్న శ్రీకాకుళం, వరంగల్లు జిల్లా అవధుల్లో లేవు. ఇబ్రహీంపట్టణం తాలూకా—నైజాం సర్కారు పేట భూములలో కూడా శాంతిభద్రతలు లేవు. పోలీసు కాంపులు, పోలీసు పేట, లంచము, నిలువు దోపిడీలు, దానికి అణగిపోతున్న మహాజనం యొక్క ఆక్రందనలే చూస్తున్నాము కారణాలేమైనా కావచ్చు, నివారణలేమైనా కావచ్చు. శాంతిభద్రతలు లేవనేది ప్రభుత్వమే ఒప్పుకొంటున్నది. శాంతిభద్రతలు రోజురోజుకూ అస్థిరమైపోయి, మహాజనం భద్రతారాహిత్య పరిస్థితిలో వున్నారనేది ప్రభుత్వం ఒప్పుకొంటున్నాం. ఈ ఉద్దేశం వెనకేదనేది చాలా స్పష్టం. ఈవేళ నేరనిరోధన అన్నారు. ఎందుకు, అడుగుతున్నారో అర్థం కావడం లేదు. హోం మంత్రిగారు ప్రకటించిన నేరాల లెక్కలున్నాయి 1966 వ సంవత్సరంలో 26,795 నేరాలుంటే 67 లో 27,569, 68 లో 28,364, 69 లో 29 2 0—యిట్లా ఏటా వేయి నేరాలు పెరుగుతున్నాయి. దీని నేర నిరోధమందామా లేక నేరానికి దోహదమందామా? నేరనిరోధం లేదనేది దీని సుఖం చూస్తేనే తెలుస్తున్నది. ఇక, ఆచూకీ విలువలేమిటో కూడా మనకు తెలుసు. హోం మంత్రిగారి రిపోర్టులో 8 వ పేజీలో యీ ఆచూకీ 68 ఆఖరునాటికి 57,2 పర్సంటు వుండగా 69 ఆఖరునాటికి 55.9 పర్సంటు అని చెప్పారు. ఒక సంవత్సరానికి 5 తగ్గింది. ఆచూకీ చాలా తగ్గుతున్నది. ఆచూకీ అనేది 50 పర్సంటు టాక్చరుగా సాగిపోతున్నది. ఈ విషయం హోంమంత్రిగారు అంగీకరించవచ్చు. కాని వారి లెక్కలనుబట్టి చూచినాకూడా, ఆచూకీ అనేదినగ్నంగా విఫలమయిపోతున్నదని తేలింది. ఈ మూడు ఉద్దేశాలలో చెప్పిన శాంతిభద్రతలు ప్రముఖ్యం, నేరనిరోధం గురించి చెప్పాలంటే రాష్ట్రంలో నేరాలు పెరుగుతున్నాయి. మీరు చెప్పే ఆచూకీ సంపూర్ణంగా విఫలమైపోతున్నది. అంటే దీనికి ఫండమెంటల్‌గా కారణాలుండాలన్నమాట ఆ కారణాలతో హోంమంత్రిగారు ఏకీభవించరుగానీ మీరు ప్రవేశపెట్టిన డిమాండు యీ ప్రభుత్వంయొక్క పరిపాలనా అసమర్థతను చాలా నగ్నంగా, తేటతెల్లంగా వెల్లడి చేస్తున్నది. శాంతిభద్రతల రాహిత్యానికి మహాజనాన్ని గురిచేసే ఏ ప్రభుత్వమైనా—ఆచూకీ పేరుతో దారుణంగా ప్రజలను చిత్ర

హింసలు పెట్టే ఏ ప్రభుత్వమైనా—పరిపాలనం అనిర్వాచ్యమని స్పష్టం. మనం ఈ వేళ ఒక కొత్త పరిస్థితిలో వున్నాము. మన సభ్యులు చాలామంది వారికి పార్లమెంటరీ విలువలు గొప్పగా వున్నాయనీ కమ్యూనిస్టులకు అవి లేవేలేవనీ చెప్పుకుంటారు. ప్రజాస్వామ్యమంటే కమ్యూనిస్టులకు తెలియనే తెలియదని చెబుతారు వారు. గాంధీజీకి వారసులమనీ, ప్రజాస్వామ్యం, ప్రజాస్వాస్థ్యం అని అందరికంటే ఎక్కువగా చెప్పుకునే ఈ కాంగ్రెసు పెద్దల పరిపాలనను పరిపాలన అని చెప్పగలమా? పార్లమెంటనే కవరులోనే అపభ్రాంతి పాలైన, వారి వార్టీలోనే ఒక భాగంలో వున్న వారంతా నిరసించిన, సుప్రసిద్ధ జూరిస్టు నిరసించిన, తమ పతనానికి కారణమైన యీ పి. డి. యాక్టును ఉపయోగించి, పేరూ ఊరూ లేకుండా, నేరారోపణ లేకుండా, అర్ధరాత్రి కృద్ధవర్తనచేసి, మేధావుల విజ్ఞానం పైన ఒక బండిపోటు యాక్టుపెట్టి, చూసిమీద ప్రకటించవలసిన దుర్గతి ఈ ప్రభుత్వానికి వచ్చిందంటే యీ పరిపాలనలో ప్రజాస్వామ్యమున్నదా? ఉన్నదనడానికి యిది నిదర్శనమెట్లా అవుతుంది? పార్లమెంటరీ ప్రజాస్వామ్యం నాలుగుపాదాల నడుస్తున్నదని చెబుతున్నారు. నక్సలైటు ఉద్యమం తగ్గుముఖం పట్టుతున్నదని హోం మంత్రిగారు చెబుతున్నారు

ఈ సందర్భంలో ఏవో కొన్ని ప్రాంతాలలో వరంగల్లు జిల్లాలో అడవులలో ఒకానొక ప్రాంతంలోను శ్రీకాకుళం జిల్లాలో—హోం మినిస్టరు గారు చెప్పినట్లుగా, దానిని భేదించవలసిన అవసరం నాకులేదు—ఒకానొక ప్రాంతంలోను నక్సలైట్స్ ఎన్‌కౌంటర్స్ వస్తుంటే జిల్లాలకు జిల్లాలు కల్లోలిత ప్రాంతాలుగా ప్రకటించవలసిన దుర్గతి ప్రభుత్వానికి ఎందుకు పట్టింది? శ్రీకాకుళం జిల్లాను, ఖమ్మం జిల్లాలో అనేక ప్రాంతాలలోను, వరంగల్లుజిల్లాలోను, అనేక కారణాల వల్ల మరికొన్ని నగరాలలోను, మహానగరాలు మొదలు అడవులవరకు కల్లోలిత ప్రాంతాలుగా సెట్టివేయబడిన తరువాత ఆ కల్లోలిత ప్రాంతాలలో మామూలు ప్రజాస్వామ్య కార్యకలాపాలకు స్వేచ్ఛ లేకుండా అణచివేయబడిన తరువాత ఇది పార్లమెంటరీ ప్రజాస్వామ్యమని చెప్పుకోడానికి అవకాశం ఎక్కడైనా ఉందా? రానురాను పోలీసు రాజ్యంగా మారుతున్న స్థితి కాదా, అధ్యక్షా, ఇదంతా? పార్లమెంటరీ ప్రజాస్వామ్యమనే ముసుగులో ఈనాడు పోలీసు రాజ్యం వేగంగా విస్తరిస్తూ అవుతూ మొత్తం రాష్ట్రమే పోలీసు రాజ్యంగా మారుస్తున్న ప్రభుత్వం కదా ఇది, అధ్యక్షా. గవర్నమెంటులో ప్రతి వారు, హోం మినిస్టరుగారితో సహా, అనేకమంది గౌరవసభ్యులతో సహా, ఎక్కడైనా ఒక్కటే మాట చెబుతారు -పోలీసు బలగాన్ని పెంచాలి. ఎక్కడ చూచినా పోలీసు ఆధారం కావాలనే అంటారు. కంటెప్ప ఫండమెంటల్ చర్యలమీద ఆధారపడి సమూలమైన మార్పుల మీద ఆధారపడే పద్ధతులలోనికి వారు ఈనాడు చిత్తశుద్ధితో దిగేపరిస్థితిలో లేరు. ఇంతవరకు పోలీసురాజ్యాన్ని వ్యతిరేకిస్తున్నామంటే ఒకపరిస్థితి ఉండేది. నైజాం రాజ్యం ఉండేది, తరువాత కాంగ్రెసు పాలన వచ్చింది. చట్టం ప్రకారం రావలసింది మీరు అనుభవించవలసిందే అంటున్నారు భూసంస్కరణలు నైజాస్తే అంటున్నారు. మేము చేసినది ఏదో చేస్తున్నాము, అంతకంటే కావలసిందిలేదు, భూసంస్కరణలు అంటే ఎరుపులు, పిత్తనాలు ఇంకా అనేకం వున్నాయని చెబు

రుస్నారు. ఈనాడు ఆ ప్రాంతాల్లో, ఒక చిత్రమైన పరిస్థితిలో పడ్డారు. ఒక వైపున ఎమ్మెల్యే రెడ్డి గారు భూమిని పంచుతామని చెబుతున్నారు నల్గొండ జిల్లాలోని ఇబ్రహీంపట్నంలోను మరొకచోట బంజరుకు పంచుతోకున్నాము, కాలు దారులు నిలబడండి అంటున్నారు రెండవ వైపున వెంగళరావుగారు ఇబ్రాహీం పట్నంలో, ఆనినాదాలు అందుకున్నచోటనే, వెళ్ళి గ్రామగ్రామాన పోలీసుబండిని తోలి నిరపరాధులైన ఆటవిక జనాన్ని బారుగుంగా చిత్రహింసలపాలు చేస్తున్నారు. న్యాయం తప్ప మరొకటి తెలియని లంబాడీ ఆటవికుని కొద్దిగా వ్యవసాయం నేర్పుకున్న నరసన్నపేట కోయఆటవికుని ఈనాడు కోర్టులకు ఈడ్చి భూమినుంచి పర్వాటు చేస్తున్నారు. గిరిజనోద్ధరణ అంటూ చెబుతున్నారు. గిరిజనులకోసం అభివృద్ధి భాగం కేటాయిస్తున్నామని ఒకవైపు ఒకే ఊదర కొడుతున్నారు. రెండవవైపు తమ బ్రతుకు తాము బ్రతుకుతూ ప్రగతిపథంలో ముందడుగు వేసే మహాత్ములు తమ భూములమీద నిలబడటానికి ముందుకువస్తే, వ్యవసాయం ఎరుగని వారుకూడా ముందడుగు వేసి సమాజంలో ఒక నాగరిక పథంలోనికి వారు దిగిన తరువాత వారిపై అడవి చట్టం తీసుకువచ్చి అడవి మంత్రిగారు, భూమి చట్టం తెచ్చుకువచ్చి రెవిన్యూ మంత్రిగారు, వారికి తోడుగా భూస్వాములు, పోలీసులు దండయాత్ర చేసి జనాన్ని చిత్రహింసలు పెడుతున్నారుకదా, అధ్యక్షా. నేను తమకు ఆ కోయ ప్రాంతాలనుంచి యిదివరకు శాసనసభ్యుడిగా ఎన్నికై వచ్చిన బుచ్చయ్యగారు పంపిన రిపోర్టును సిద్ధపరిస్తాను. ఎక్కువ వ్యవధి తీసుకోకుండా క్లుప్తంగా మనవిచేస్తాను. కొప్పురాయ గ్రామంలో 14 కోయగూడెంల మీద ఈనాడు పోలీసు రాజ్యం నడుస్తున్నది. ఒక్క నక్సలైట్ ఎన్‌కౌంటరుకూడా జరుగ లేదు. కొప్పురాయ గ్రామంలో రోజూ 14 మంది — అక్కడ 100 జనాభాకంటె వుండరు — పెట్టినకి, 6 కోళ్ళు, మూడుసేర్ల బియ్యం మొత్తం గ్రామంమీద సమష్టిగా రూ. 8 లు, బారా హనుమంతునుంచి రూ. 50 లు, బార మిత్తయ్య నుండి రూ. 100 లు యీ విధంగా వివరంగా లెక్కలు చెప్పారు. చివరకు పాతిర్ల డ్డి 21 కోళ్ళు 0 మంది పెట్టి — ఆ కోయజనాన్ని ఆ మాత్రం అడవికి పోయి ఆకు అలము తిని గడ్డ ద్రవ్యంకుని బ్రతుకకుండా వారిని పోలీసుకాంపులలో పెట్టి వారితో పెట్టిచాకిరీ చేయించుకుంటున్నారు. అంతేకాదు. కోయగూడేల రిపోర్టునో ముగింపులో చెబుతూ చర్లపల్లి, గుమ్మడిపల్లి, మెట్టు, మోదుగుల గూడెం, కొప్పురాయి మొదలగు గ్రామాలనుపీకి దూరంగా కట్టాలని తారుమారు చేసి కాంపులో చుట్టూ ఉండాలని నిర్బంధం పెట్టేస్తున్నందువల్ల గ్రామాలలో ప్రజలకు తిండిగింజలు దొరుకక చిక్కుడుగింజలు తిని జీవిస్తున్నారు. ఇటువంటి వారిని పశువులు బాధించినట్లు బాధిస్తున్నారు. పైన పేర్కొన్న ఘటనలు జనవరి నెలలో జరిగినవి. కనుక తమరు దయచేసి ఏదరు గ్రామస్థులను ఇప్పుడున్నచోటనే ఉండనివ్వగలరని వారిపై ఎలాంటి నిర్బంధ చర్యలు జరుగకుండా తగుచర్యలు తీసుకోగలరు అయ్యా, వారిలవరపున కోయనాయకుడు ప్రార్థన చేస్తున్నాడు కాబట్టి సవోప్రభూ, అడవిలో ఉన్నచోటనే వుండనివ్వండి. మీ గిరిజనోద్ధరణ సంగతి అటుంచి మమ్మల్ని మా స్థానాలనుంచి అమాంతంగా లేపి పోలీసు

శిబిరాలలో నాజీ కాన్సెంట్రేషన్ కాంపులలో ఖైదీల్ని పెట్టి భీభత్సం సృష్టించి బందిఖానాలో వుంచిన పద్ధతిలో కాపలాడా చూడండి అని కోయపిలిపించడం చెప్పుకుంటున్నారు. అది పరిస్థితి. ఈసారు చాలా రాడికల్ స్లోగన్స్ ఇస్తున్నారు. పోషలిజం అంటే కాని ప్రజలముందు వీరికి దారి దొరకడంలేదు. నిర్మూలిస్తాం అని చెప్పుకుంటున్నారు. రెండుసంవత్సరాల క్రితం మహేశ్వరంలో దారి చూపించండి అంటే కలెక్టరు, డిప్యూటీ కలెక్టరు దారి చూపించలేదు. ప్రజలకు పోవడానికి కాపలసిన ప్రొటెక్షను లేదు. ప్రజలకు మరొకదారి లేదు. చివరకు ప్రజలు తమంత తామే పోవడానికి నిశ్చయించుకుంటే పోలీసు అడ్డుపడి ప్రజలను కాల్చివేసినది. నా నియోజకవర్గంలో రాపులపల్లి గ్రామంలో ఒకప్రాంతం మొత్తం జనాభా వ్యవసాయానికి పోవడానికి దారి లేకపోతే చివరకు ప్రజలు దేశముఖ్‌లు చెలకలు కట్టుకుపోవుంటే, అటు వెళ్లబోతే పోలీసులు అడ్డుకున్నారు. ప్రాథమిక హక్కులకు కూడా పోలీసు పరాన్నభుక్కుల చేతులలోను ఆక్రమణదారుల చేతులలోను ఉంటూ బందిపోటు ఏజెంటుగా పనిచేస్తున్నది. అధ్యక్ష సుమోకియా ఈ వేళ ప్రభుత్వానికి ధైర్యంవుంటే రాడికల్‌గా ప్రజాస్వామికరించాల్సి ప్రతిపక్షాలను ఎదుర్కోవాలి. ప్రతిపక్ష ఉద్యమాన్ని ఎదుర్కోవాలి ప్రజా ఉద్యమాన్ని ఎదుర్కోవాలి. తామే భూములను పంచిపెట్టడు యీ ప్రభుత్వానికి భయమే అక్కరలేదు. భూములకీదరకు వచ్చినవారి సంగతే కాదు. ఖమ్మం జిల్లా, బాణాపురం సంగతి నేను చెప్పవలసిన అవసరం లేదు. అక్కడ ఇటీవలనే వ్యవసాయ కార్మికులు రమ వాళ్ళకోసం పోరాడారు. ఆ బాగ్రౌండులో బాణాపురం గ్రామస్థులు రుట్టుపక్కల ఎక్కడికో వెడితే అక్కడ స్థానిక కాంగ్రెసు కార్యకర్తలు కొంతమంది భూస్వాములతో కలిసి అమానుషంగా కత్తులు, గొడ్డళ్ళు తీసుకుని దాడిచేస్తే 8 మంది గాయపడ్డారు. ముగ్గురి పళ్ళు ఊడిపోయాయి. పోలీసు తీసుకున్న చర్యకు ప్రజలు నిలబడి ఎదిరించేసరికి ఎక్కడివారు అక్కడకు వెళ్లవలసివచ్చింది. ఈ సందర్భంగా వచ్చిన మెమో చూస్తే తెలుస్తుంది.

"At the instance of congress leader like Upendraiah and others, the police along with the Sub-Inspector came next day. Any fair-minded officers should have taken vengence against the congress land lords who supported this goondagiri. The words that could be expected of a police officer, he took both sides for the racket that took place. No. It is not that was done. The Sub-Inspector with his police force guided by the land-lords and their goondas went from House to house and like the beasts bezt the people indiscrimi ately not leaving even the children and pregnant women. About 80 people mostly women were rounded up and harrassed for a whole day without food and water". వీరిలంలో ప్రతిపక్షనాయకులుగా ఉన్నవారిని పోలీసులు బూట్లకాళ్ళతో తన్ని వారి యజమానులను సంతృప్తి పరుస్తారు. మా జిల్లా కమిటీ సభ్యుడు రామిళ్ళ సత్యం, బాణాపురం సర్పంచ్‌ని అరెస్టుచేసి క్రాళ్ళతో కట్టి బూట్‌కాళ్ళతో తన్నారు కొట్టారు. కాంగ్రెసు నాయకులముఖ్యమ. ఈవిషయం హోం మినిస్టరు గారికి చెప్పిన తరువాత కొంతకాలం ఆగింది. తరువాత కంటన్యూ అవుతోంది. ఈ ఉద్యమాన్ని పార్టీని అణిచే కార్యక్రమం జరుగు

తోంది. కట్టుబాడు గ్రామంలో ఒక హత్య జరిగితే హంతకులనైపు పోలీసులు నిలబడి హత్యకు సాములైన వారి ఇండ్లను లూటీ చేస్తున్నారు.

(శ్రీ బి. నరసింహా రెడ్డి:— నా నియోజకవర్గములోని వెంపటి గ్రామములో నిన్న మొన్న ఒక ఘటన జరిగింది. హత్య జరిగింది. దానికి గురి అయినవారు మా పార్టీ కార్యకర్తలు. ఈ హత్యకు రెచ్చిపోయి ఆ జనము 1, 2 ఇండ్లపైన పడ్డారనే కంకణ పెట్టి మొత్తము మా పార్టీ నాయకులను ఇన్‌వాల్వ్ చేసి హత్యకు సంబంధించిన ప్రధాన పుర్దరర్స్‌ని వదిలిపెట్టి 4, 5 గ్రామాలలో పోలీసులు భీభత్సము చేస్తున్నారు. నిజానికి హత్యకు గురి అయినవారు మా పార్టీ కార్యకర్త. కాని మా పార్టీ నాయకులను 80 మందిని ఆ ఊరి దేశముఖ్ ఇంటిలో 3 రోజులు పెట్టి చిత్రహింసల పాలు చేసి ఈ రోజున 16 మందిని జైలుకు తీసుకు పెళ్లారు. 4, 5 గ్రామాలలో పోలీసులు భీభత్సను చేస్తున్నారు దాన్ని గురించి రిపోర్టు వస్తున్నవి ప్రతిపక్ష పార్టీ యొక్క ప్రజా ఉద్యమాన్ని ఎదుర్కొనడానికి ఈ నాడు ప్రభుత్వము పోలీసును ఒక ఆయుధముగా ఉపయోగిస్తున్నది. న్యాయమైన హక్కుల కోసము పోరాడుతున్న కార్మికుడు తుపాకీ గుండుకు బలి అవుతున్నాడు నరసంపేట తాలూకాలో బంజరాయి భూములకోసము పోరాడిన 500 మంది కేసులలో వున్నారు. ఇబ్రాహింపట్నం తాలూకాలో బంజరుభూముల కోసము పోరాడిన 200 మంది కేసులలో ఇన్‌వాల్వ్ అయివున్నారు. ఎంతమంది బంజరు భూముల సత్యాగ్రహంలో అరెస్ట్ చేయబడినారో అనేది మంత్రిగారు చెప్పారు. అది నాకు సరిగా జ్ఞాపకము లేదు కాని కొన్ని వేల మంది అరెస్ట్ చేయబడ్డారు. ప్రజలు తమ న్యాయమైన హక్కులకోసము పోరాడితే పోలీసు పసుబలము వచ్చి అణచివేస్తుంది. ప్రతిపక్షము వారు వారిని రక్షించడానికి ముందుకు వెడితే వారిని అవమానాల పాలు చేసి నాయకులను బూట్లకాళ్ళతో తన్ని, వారిపైన అవసరమైతే కేసులు పెట్టి సంబంధములేనివారిని కేసులలో ఇరికించడము జరిగిపోతున్నది నా పైన హత్యా నేరము మోపారు. ఆరోజున నేను అక్కడ లేని విషయము అందరకు తెలుసు. కోర్టు అల్వోట్ చేసిన విషయము అందరకు తెలుసు దీనిని అవకాశముగా తీసుకొని దెబ్బతీయాలనేదే ఉద్దేశ్యము. పాలకవర్గ పార్టీ అన్యాయమైన భూస్వాములు ఘర్షణ రెచ్చగొడతారు. ఈ ఘర్షణ నుంచి సామాన్య ప్రజలు వారి యిల్లు, వాకిలి రక్షించుకోనడానికి పూనుకొంటే పోలీసులు రంగములో ప్రవేశించి వివరీతమైన భీభత్సము చేసి దానిని అవకాశముగా తీసుకొని పార్టీ నాయకులను జైలులో పెడుతున్నారు ఈవిధంగా ప్రతిపక్షాలను అణచడానికి, ప్రజా ఉద్యమాలను అణచడానికి పోలీసులను ఒక ఆయుధముగా వుపయోగించదలచుకొన్నప్పుడు ప్రజాస్వామ్యము ఎక్కడ వుంది? పార్లమెంటరీ ప్రజాస్వామ్య విలువలు ఎక్కడ వున్నవి? శాంతిభద్రతల గురించి మహా ఘనముగా చెప్పుకొంటున్నారు. ఖమ్మంజిల్లాలోని రామన్నపేటలో పోలీసు కాంప్ పెట్టారు. అక్కడ సైదాబీ అను స్త్రీని పట్టపగలు చెరచడము జరిగింది. ములుగు తాలూకాలో నక్సలైట్స్ పేరు చెప్పి మనలను వెగళరావుగారు మభ్య పెడుతున్నారు. ఎంతమంది నక్సలైట్స్‌ని అరెస్ట్ చేశారనే లెక్క చెప్పలేదు. ములుగుతాలూకాకు మేము వెళ్ళి వచ్చాను. పసిరి గ్రామములో చిట్టెమ్మ అను

స్త్రీని ఉదయము 10 గంటలు సైములో ఆమె ఇంటిలో పడి కొడుతూ వుంటే మొగుడు భయపడి పారిపోయినగారు ఆమె కూడ తన మానాన్ని కాపాడుకొనడానికి బజారులో పరుగెత్తి ఇంకొక చోటకుపోయి మానాన్ని కాపాడుకొనవలసింది. పోలీసు మనస్తత్వము యిది. ఇది ఈ ప్రభుత్వను యొక్క సైశాచిక, అనాగరిక, విధానానికి నిదర్శనము తప్ప మరొకటి కాదు. ప్రొద్దున లేస్తే పోలీసును బలపరచాలని అంటారు. వీరి ద్వారా ఏ సమస్యలు పరిష్కారమైనవి? విశాలాంధ్రలో పరిజారాష్ట్రము గాని, తెలంగాణా మూల సమస్యల పరిష్కారము కాని ఈ పోలీసు రాజ్యము ద్వారా పరిష్కరించే అవకాశము లేదు ఏ ప్రభుత్వమైనా సరే అది పడిపోయేముందు పోలీసుపైన ఆధారపడుతుంది. దానికి నూతనపు రోజులు వస్తే ముందు, దాని కాలము మూడినప్పుడు పోలీసుపైన ఆధారపడుతుంది వెంగళరావు గారు తన భుజకీర్తులుగా పోలీసు బలగము వుందని, పోలీసు బలాన్ని పెంచాలని, తాను వాడని, వీరిని కొట్టగలగుతున్నాననే ప్లానుతో గజ్జెలు కట్టుకొని వీర విహారము చేస్తున్నారు. మిలిటరి పైన ఆధారపడిన అయూబ్ ఖాన్ ఏమయిపోయాడు? ఇంతకుముందు రజాకార్ రాజ్యముగా సాగిన నైజాం ఊరుపేరు లేకుండా పోయాడు రాను రాను సైనిక పాలక మీద ఆధారపడిన బ్రిటిష్ ప్రభుత్వము పతనమైనది? ఈ రోజున రేడియో స్లోగన్ చాటున ప్రజాస్వామ్యము చాటున, సోషలిస్టు స్లోగన్ చాటున, పార్లమెంటరీ ప్రజాస్వామ్యము చాటున ఈ కర్కశమైన, నిరంకుశమైన, అనాగరికమైన బందిపోటు పోలీసు రాజ్యము ప్రవేశపెట్టి వ్యాపింపచేస్తే వారి పతనము తప్పదని మనవిచేయ దలచుకొన్నాను.

శ్రీ జె. వెంగళరావు:—అధ్యక్షా, పోలీసు డిమాండుమీద చాలమంది మిత్రులు మాట్లాడారు. భీమిరెడ్డి నరసింహారెడ్డిగారు, కొంతమంది మిత్రులు ఉద్రేకముగా మాట్లాడారు. కొంతమంది నిర్మాణాత్మకముగా, ఇవాళ్ళవున్న పరిస్థితులలో పోలీస్ డిపార్టుమంటును ఎట్లా మోడరనైజుచేయాలి, వారికివున్న ఇబ్బందులు ఏమిటి అనేవి కన్ స్ట్రక్టివ్ గా చెప్పారు. పోలీసు డిపార్టుమెంటుచేసే పని కొంతమందికి కోపము కల్గిస్తుందని నాకుతెలుసు అయినా చేయకతప్పదు. తమకు తెలియని విషయము కాదు అధ్యక్షా. గతసంవత్సరకాలములో మన రాష్ట్రములో క్లిష్ట పరిస్థితులు ఏర్పడినవి. ఒ ప్రక్క తెలంగాణా ఉద్యమము, రెండవప్రక్క నక్సలైట్సు ఉద్యమము, అనేక అరాచక పరిస్థితులు. ఈ సందర్భంలో ఈరాష్ట్రములో పోలీసు డిపార్టుమెంటు తనబాధ్యతను నిర్వర్తించవలసిన పరిస్థితులు ఏర్పడినవి. కొన్నిలోపాలు వున్నప్పటికి ఎంతోచక్కగా ఈ డిపార్టుమెంటు నిర్వహించిందని చెప్పకతప్పదు. పోలీసు డిపార్టుమెంటులో ఎన్నోలోపాలు వున్నవి, కరప్షన్ ఎక్కువగా వుంది, ఇన్ ఎఫిషియన్సీవుంది, దానిని అంతా బాగుచేయాలని చెప్పారు. సంతోషము. ఈ డిపార్టుమెంటులో వున్నవారంతా దేవతలు, తప్పులేదు అని చెప్పడములేదు. ఉన్నతప్పులను సవరించడానికి ప్రభుత్వము ప్రయత్నముచేస్తుందని, ఇంకా దానిని బాగుచేయడానికి ప్రయత్నముచేస్తుందని మనవిచేస్తున్నాను. మనరాష్ట్రములో పోలీసు డిపార్టుమెంటుపైన మనము ఎంతఖర్చుపెట్టాలో అంత ఖర్చుపెట్టడములేదని

సభ్యుల దృష్టికి తీసుకొనివస్తున్నాను. 20 సంవత్సరాలక్రితము ఎస్సైపోలీసు స్టేషన్ పున్నో ఈనాడుకూడ ఉంటే పున్నవి. రాష్ట్రములో జనాభా పెరిగింది. పరిశ్రమలు ఎక్కువగా వచ్చినవి, కాలేజీలు, స్కూల్సు ఎక్కువగా పెంచారు, దానితోపాటు అరాచకము, నేరాలు పెరిగినవి, దానిని అదుపులోకి తీసుకురావడానికి, శాంతిభద్రతలను పరిరక్షించడానికి డిపార్టుమెంటు పెరగలేదు. పోలీసు స్టేషన్సురాలేదు. ప్రతివారు చెబుతున్నారు. ఈనాడు భీమిరెడ్డి నరసింహారెడ్డిగారు, యితరమిత్రులుచెప్పారు. మనరాష్ట్రములో 10 వేలమంది జనాభాకు 8 మంది పోలీసులవున్నారు. 100 స్క్వేర్ మైల్లకు ఒక పోలీసు కానిస్టేబులు వున్నాడు ఇతర రాష్ట్రాలతో పోల్చిచూడండి, కేరళలో 10 వేలమంది జనాభాకు 7 మంది పోలీసులు వున్నారు. 100 స్క్వేర్ మైల్సకు 80 మంది పోలీసు కానిస్టేబుల్స్ వున్నారు. వెస్ట్ బెంగాల్‌లో 45 మంది వున్నారు. మనము అన్నిరాష్ట్రాలకన్న చాల తక్కువ పర్సంటేజి 4.07% బడ్జెటులో పోలీసు డిపార్టుమెంటుపైన ఖర్చు పెడుతున్నాము. బెంగాలులో చాల ఎక్కువగావుంది. చెబితే గుండెపగులుతుంది. మిగతా రాష్ట్రాలు ఇంకా ఎక్కువ ఖర్చుపెడుతున్నవి. మనం చాలా తక్కువ ఖర్చు పెడుతున్నాము. శివయ్యగారు వది వెల్‌ఫేర్ స్టేటూ పోలీస్ స్టేటూ అని అడిగారు, వెల్‌ఫేర్ స్టేట్ అనుకనే పోలీస్ డిపార్టుమెంటుమీద ఎక్కువ ఖర్చుపెట్టడం లేదు. అనవసరంగా పోలీస్‌మీద ఖర్చుపెట్టటంకన్న అభివృద్ధి కార్యక్రమాలమీద ఖర్చుపెట్టాలని అనుకొంటున్నాను. కాని ఈనాటిపరిస్థితుల బట్టి చానికి కొంత అభివృద్ధిచేయకతప్పదు. అభివృద్ధిచేయకపోతే అరాచక పరిస్థితులను అమలులో పెట్టటంకష్టం.

(Mr. Deputy Speaker in the Chair)

అందువల్ల ఈసంవత్సరంనుండి సంవత్సరానికి 60 లక్షలు ఖర్చుపెట్టి అభివృద్ధి పర్చాలనుకొంటున్నాము వెహికిల్స్ ఎక్కువగా ఇవ్వాలన్నారు. ఇవన్నీ ప్రభుత్వదృష్టిలోవున్నాయి కానిస్టేబుల్స్, సబ్ ఇన్స్‌పెక్టర్లు మొదలైన వారికి జీతాలు తక్కువగా వున్నాయని చెప్పారు నేను అంగీకరిస్తున్నాను. కాని ఒక్కసారి పెంచివేస్తే కొన్నికోట్లకు వెడుతుంది ప్రభుత్వ ఆర్థిక పరిస్థితులబట్టి క్రమేణాచేయాలి. ప్రభుత్వం వీటన్నిటిని సానుభూతితో ఆలోచిస్తుందని మనవిచేస్తున్నాను. అదేవిధంగా పోలీసులకు ఇండ్లవిషయంలో మనరాష్ట్రం చాలా వెనుకబడివుంది. ఇతరరాష్ట్రాలలో 50%, 70% ఇండ్లు సమకూర్చగలిగితే మన state లో పాతవాటితో కలిపితే 30% కూడా లేని పరిస్థితులున్నాయి. ఈసంవత్సరంనుండి ప్రత్యేకశ్రద్ధతీసికొని 20 లక్షలలో ఈసంవత్సరం హైదరాబాదుసిటీలో ఇండ్లుకట్టటానికి ఈమధ్యనే శాంక్షన్ చేయటం జరిగింది. వచ్చేసంవత్సరం కేంద్రంనుండి లోన్ తీసికొని ప్రతిసంవత్సరం 25 80 లక్షలు ఖర్చుపెట్టి జిల్లాలలోకూడా గృహవసతి కలగచేయటానికి ప్రభుత్వం శ్రద్ధతీసికుంటుందని మనవిచేస్తున్నాను. పోలీసుడిపార్టుమెంటు అన్యాయంగా ప్రవర్తిస్తున్నది, P. D. Act తీసుకువచ్చి అణచిపారేయాలని చూస్తున్నారని నరసింహారెడ్డిగారు, ఇతరులు చెప్పారు. P. D. Act లో

అణచాలని, అరెస్టులుచేయాలని దుర్మార్గంగా ప్రవర్తించాలని మాఉద్దేశంకాదు. అది ప్రభుత్వానికి సంతోషకరమైన విషయముకాదు. దయచేసి అపార్థము కల్పించవద్దని మనవిచేస్తున్నాను. చాలామంది డెమోక్రసీగురించి చెప్పారు. ఈనాడు కేంద్రహోంమంత్రి చవాన్‌గారు చెప్పినమాట గుర్తు పెట్టుకోవలసిందిగా కోరుతున్నాను. మనంకూడా అప్రమత్తంగావుంటే దేశం అరాచకంలోకి వెడుతుంది, వెస్ట్ బెంగాల్‌లో నక్సలైట్లు పాకిస్థానుద్వారా వైనా ఆయుధాలురావటం ఇవన్నీ గుర్తు పెట్టుకోవాలని వారు చెప్పారు. ఈనాడు డెమోక్రసిని రక్షించుకోవలసిన అవసరంవుంది. డెమోక్రసీ అంటే మెజారిటీయొక్క అభిప్రాయానికి మైనారిటీ విలువ ఇవ్వనినాడు అది డెమోక్రసికాదు. దానినిగురించి మాట్లాడే అధికారం దని మనవిచేస్తున్నాను. నక్సలైట్లసిద్ధాంతంకాని, ప్రత్యేక తెలంగాణా అందోళనకాని, మార్క్సిస్ట్ కమ్యూనిస్టుల భూమిపంపిణీ విధానంకాని ప్రశాంతంగా, చట్టబద్ధంగా, శాంతియుతంగా జరిపితే ఎవరికీ అభ్యంతరం లేదు. కాని ఈప్రభుత్వాన్ని స్తంభింపచేస్తాము, బస్సులు తగలబెడతాము, కపోతే యింకేదోచేస్తాము అని బెదిరిస్తే ప్రభుత్వం చూస్తూ ఊరుకోదు. అలా ఊరుకుంటే అది ప్రభుత్వంకాదని చేప్పేవారిలో నేను ఒకడిని. ఈనాడు మేము మైనారిటీలోవున్నాము. మామాటలు వినకపోతే ఈ ప్రభుత్వాన్ని స్తంభింపచేస్తాము. అమాయకులైన ప్రజలను రెచ్చగొట్టి బజార్లలోకిపంపి బస్సులు తగలబెట్టించి ఏదోచేస్తాం అంటే అదినడవదు, నడవటానికి వీలుకేదని మనవి చేస్తున్నాను. మీకు నిజంగా ప్రజాస్వామ్యం మీద విశ్వాసం వుండి, మీ సిద్ధాంతాలు చెప్పుకొని ఎన్నికలలో గెలవండి. మాకు సంతోషం. మీరు మెజారిటి సంపాదించుకొని పరిపాలించండి. కాని ప్రజాస్వామ్యం పేరు చెబుతూ ప్రజల మెజారిటి వున్న దానిని వ్యతిరేకించి అది చేస్తాం; ఇది చేస్తాం అని భయపెట్టి, బెదిరిస్తే ఆ బెదిరింపులు నడవవు, వాటికి తలవంచము అని చెబుతున్నాను. మీరు ప్రజల దగ్గరకు వెళ్ళండి మేమూ వెడతాము. వారికి మీ అభిప్రాయాలు తెల్పి వారి అభిమానాన్ని పొందితే ఎవరికీ అభ్యంతరం లేదు. కాని వున్న పరిస్థితులకు చికాకు కల్పించి అరాచకాన్ని కల్గించి రాష్ట్రాన్ని నాశనం చేస్తాం, వారిని వెళ్లగొడతాం. వీరిని ఏదో చేస్తాం అని ఉపన్యాసాలు చెబితే ఆ కాలం పోయిందని చెబుతున్నాను. ఈనాడు తాడూ బొంగరం లేనివారికే అంత ధైర్యం వుంటే ఇంత బలం, ఇంత స్థిరమైన వున్న ప్రభుత్వానికి ఎంత ధైర్యంవుండాలి? నరసింహా రెడ్డిగారికి ఒక విషయం చెబుతున్నాను. పోలీసు పక్షపాతంగా వ్యవహరించరు. అలా వ్యవహరించకుండా చూస్తామని హామీ ఇస్తున్నాను. వారు యెంపిటిని గురించి చెప్పారు. కాంగ్రెసుకు ఏమి సంబంధం? రైటు కమ్యూనిస్టులు, లెఫ్టు కమ్యూనిస్టు కార్యకర్తను మర్డర్ చేస్తే వీరు వెళ్ళి వారి ఇల్లు తగులబెట్టారు. దానికి నేను ఏమిచేయాలి? పోలీసులు న్యాయంగాప్రవర్తిస్తారు. నిష్పక్షపాతంగా వ్యవహరిస్తారని మనవిచేస్తున్నాను. ఈనాడు నక్సలైట్ల కార్యక్రమం వుంది. వారిగురించి సుబ్బయ్యగారు చాలా జాగ్రత్తగా మాట్లాడారు. వారు కేరళలో ప్రభుత్వంలో వున్నారు. వారు కూడా నక్సలైట్స్‌ను కాల్చి పారేశారు.

ఎన్‌కౌంటర్‌లో, ఇక్కడ ఉపన్యాసాలు చెబితే సరిపోదు. వారి కార్యక్రమం అన్ని జిల్లాలలోనూ అశాంతిని కలుగజేసింది. దోపిడీలు చేసి హత్యలు చేసే ఈ రాష్ట్రంలో అరాచక పరిస్థితులు కల్పించాలని వారి plan వుంది. మన దగ్గర వున్న పోలీసు సిబ్బంది, అధికారులు జాగ్రత్తగా పనిచేస్తూ ఎంతో శ్రమపడుతూ వారి plansను భంగపరచి రాష్ట్రములో ప్రశాంత పరిస్థితులు కలుగచేశారు. అందుకు వారిని అభినందించక తప్పదు. దానిని పరిష్కరించటానికి మార్గాలు వున్నాయి. ఆ ప్రాంతాలలోని అటవీ జాతివారి ఆర్థిక పరిస్థితి బాగుచేయటానికి ప్రభుత్వం అనేక కార్యక్రమాలు తీసి వుంటున్నది. నక్సలైట్స్ ప్రభావం అక్కడ తొలగించడా చేయటానికి ప్రభుత్వం పూనుకొంటున్నది.

శ్రీ కె. గోవిందరావు:— నక్సలైట్స్ పేరుతో అమాయకులను హింసించటం మంచిదా? పోలీసులు చేయవలసిన పని అదేనా?

శ్రీ కె. వెంగళరావు:— కేరళలో మార్క్సిస్టులను కూడా అంటున్నారు. నంబూద్రిపాద్ అంటున్నారు. అమాయకుల ప్రాణాలకి ఎవరూ పోవటంలేదు.

శ్రీ కె. గోవిందరావు — మేమొక మెమోరాండం సబ్‌మిట్ చేశాము.

శ్రీ కె. వెంగళరావు: — నేను వెళ్ళాను గోవిందరావుగారు వెళ్లని చోట్లకు నేను వెళ్లాను. వున్న పరిస్థితులు ఆలోచించండి. ఎవరు రాజ్యం చేయనివ్వండి. లేదు ప్రత్యేక రాష్ట్రం చేసుకొన్నా అభ్యంతరం లేదు. కాని దేనికైనా ప్రశాంత పరిస్థితుల్లో చట్టబద్ధంగా చేసుకుండా అరాచకాన్ని సృష్టిస్తాం, బస్సులు పగలగొడతాం, తగలపెడతాం, దౌర్జన్యం చేస్తాం అని బెదిరిస్తే లేదు మనము సహకరించకపోతే రాజ్యం కర్మం కూడా కట్లాగే కాలుతుందని చెబుతున్నాను. మనకు ఎన్ని అభిప్రాయ బేధాలున్నా వాటిని ప్రజాస్వామ్యంగా పరిష్కరించుకోవాలి కాని అరాచకాన్ని పురిగొల్పే, ప్రోద్బలం చేసే పనులు ఏవీ చేయవద్దని మనవి చేస్తున్నాను.

ఈ పోలీసు డిపార్టుమెంటును పటిష్టం చేసి లోపాలు తొలగించి బాగా పని చేయడానికి సభ్యుల సూచనలను పాటిస్తాము. సిటీని గురించి కొంతమంది చెప్పారు. యీ సంవత్సరం కంట్రోలు రూమును అభివృద్ధి చేయడానికి 5 లక్షల రూ.లు కేటాయించాము మార్చి లోగా సిటీ కంట్రోలు రూము అభివృద్ధి చేసి సిటీ నాలుగు మూలా అవసరం అయిన చోట్ల సిబ్బంది ఎక్కువ చేసి కార్లు ఎక్కువ చేసి వైర్‌లెస్ ఎక్కువ చేసి బాగా మాడరనైజు చేసి బాంబాయి, ఢిల్లీ మాదిరిగా చేయాలనే కార్యక్రమం చేస్తాం. కొంతమంది యీ డైరక్టు రిక్రూట్‌మెంటు యస్ ఐ.లు లేనందువలన ఎడ్మినిస్ట్రేషను దెబ్బ తింటుందని అన్నారు. అది గవర్నమెంటు దృష్టిలో ఉంది. రాంకు ప్రమోషన్సు ఎక్కువయినందువలన డైరక్టు ఉన్నమాట నిజం. అది కూడా అభివృద్ధి చేసి డైరక్టు రిక్రూట్‌మెంటు చేయడానికి ప్రయత్నిస్తాం. ఇప్పుడు పెద్దలు గోపాలకృష్ణయ్యగారు చెప్పారు. యీ డి. ఎ. చాల తక్కువగా ఉందన్నారు. డి ఎ. 1-75 పైసల నుంచి 2-27 పైసలకు యీ రివైజుడు రేట్సులో పెంచారు. ఇప్పుడు కొంత మెరుగుగానే ఉంది. పూర్తిగా వారి డి. ఎ. వారికి దొరకుతుండి. స్నేహితులు ప్రశాంత

పరిస్థితులు తెలకొల్పి నాతో పూర్తిగా సహకరించాలని మనవి చేస్తూ పోలీసు డిపార్టుమెంటులో ఉన్న లోపాలు సరిచేసి బాగా పనిచేసేటట్లు చేస్తామని మనవి చేస్తూ శలవు తీసుకుంటున్నాను.

శ్రీ జి. లచ్చన్న (సోంపేట):— పోలీసుల టి. ఎ. 2-17 పైసలన్నారు. ఇప్పుడు కాస్ట్ ఆఫ్ లివింగ్ పెరిగిన తరువాత ప్రభోర్షనేటుగా వారి డి. ఎ. కూడ పెరగాలి. తరువాత శ్రీకాకుళం జిల్లాలో పోలీసు హెడ్ క్వార్టర్సు ఏర్పాటు చేస్తామని క్రిందటి బడ్జటులో చెప్పారు. అది అమలుచేస్తారా లేదా అని గోడ మీద వ్రాసుకోవాలా?

శ్రీ జె. వెంగళరావు:—డి. ఎ. 2-60 ఉంది. సప్లైటు వగైరా ఉద్యమాలలో మ్యూటి చేసినవారికి అదనంగా ఫీడింగు చార్జెస్ మూడు రూపాయలు ఇస్తారు. శ్రీకాకుళం జిల్లాకు ఒక కోటి రూపాయలు కావాలి. ప్రిన్సిపల్‌గా అగ్రి అయినాము. డబ్బు రాగానే చేస్తాము.

శ్రీ జి. లచ్చన్న:— పోలీసువారి స్కేల్సు గురించి చెప్పండి.

శ్రీ జె. వెంగళరావు:— సానుభూతి ఉందిగాని డబ్బు కొరతగా ఉంది.

శ్రీ టి. పాపారావు (పర్వతీపురం):— శ్రీకాకుళం జిల్లాలో సప్లైటు మూమెంటు ఎక్కువగా ఉండని మంత్రిగారు ఒప్పుకున్నారు. విజయనగరం నుంచి శ్రీకాకుళం 40 మైళ్ళు వెళ్ళిరావడం కష్టంగా ఉంది. ఇక ముందయినా ఏర్పాటుచేస్తారా?

శ్రీమతి జె. ఈశ్వరీబాయి:— పిల్లలను తెచ్చుకొట్టి బస్సులను తగలెట్టడం లీడర్సు చేసేపని కాదు. ప్రజాసమితి చేయదు. వారిని పోలీసు తెచ్చుకొడుతుంది. ఇటువంటి అన్యాయాలు జరగకుండా...

శ్రీ కె. ప్రభాకరరావు:— వారికి డి. ఎ. 2-70 పైసలంటే స్టేట్ మొత్తం మీద ఎక్కడ చూచినా హోటల్సులో పూటకి భోజనం 1-40 పైసలు తక్కువ పెట్టరు. వారు ఏ విధంగా ఆన్ట్సీగా బ్రతుకుతారు?

శ్రీ ఆర్. మహానంద :— 80 గ్రామాలకు దర్శి స్టేషను ఒకటే ఉంది. ప్రత్యేకంగా స్టేషను పెట్టమని రిప్రజెంటు చేశాను. తరువాత యూ టి. ఎ. శాంక్షను చేయడంలో ఒక జిల్లాకు ఉన్న డబ్బు వేరొక జిల్లాకు ట్రాన్సఫరు చేస్తున్నారు. అలాంటివి లేకుండా ఏర్పాటుచేస్తారా?

శ్రీ కాజ రామనాధం :— సూపరింటెండెంట్సు, స్పెషల్ అలవెన్సు విషయంలో సిటీలో ఉన్నవారికి స్పెషల్ అలవెన్సు ఇచ్చి డిస్ట్రిక్టులో ఉండేవారికి ఇవ్వడంలేదు. అందుకు డిస్ట్రిక్టులో ఉండడానికి సుముఖంగా లేరు. కాబట్టి వారికికూడ యూ అలవెన్సు ఇచ్చి ఏర్పాటు చేస్తారా?

శ్రీ ఎ. మధుసూదనరెడ్డి (కామారెడ్డి):-పోలీసువారిపయిన కంప్లయింట్ వచ్చినా తప్పక చర్య తీసుకుంటామన్నారు డిశంబరులో మా యస్ ఐ. ను గురించి నా కాన్స్టిట్యూయన్సీలో ఉన్న సమితి ప్రసిడెంటు నేను కలిసి వారు చేసిన దుష్ట చర్యలు ప్రాతపూర్వకంగా ఇచ్చాము. మంత్రిగారు పరిశీలిస్తాం

అన్నారు. కాని ఇంతవరకు చర్య తీసుకొనలేదు. సాక్ష్యం ఇచ్చినవారు అక్కడ ఉండడం కష్టంగా ఉంది. తగిన చర్య తీసుకోకపోతే సాక్ష్యం ఇచ్చిన వారు అక్కడ బ్రతకడం కష్టంగా ఉంది. ఇది ప్రజాస్వామ్యమా లేక పోలీసు రాజ్యమా?

(శ్రీ) జి. శివయ్య :— పోలీసుల స్కేల్సు చాల తక్కువ. కాన్‌స్టేబుల్ జీతం ప్యూను స్కావెంజరు జీతంతో సమానం. హెడ్ కాన్‌స్టేబులు జీతం యల్.డి.సి. జీతంతో సమానం. యస్. ఐ జీతం యు.డి.సి. జీతంతో సమానం. యీ జీతాలు పెంచితే అనస్టీగా పనిచేస్తారేమో చూస్తారా?

(శ్రీ) బి. నరసింహారెడ్డి :—మంత్రిగారి హామీ ప్రకారం యీనాడు పేదల పైన ఉన్న కేసులు ఎత్తివేస్తారా? వరంగల్ ఖమ్మం జిల్లాలలో వ్యవసాయ కార్మికులు పెంచు కూలీలకు ఆందోళనచేస్తే వారిపైన పెట్టిన కేసులు ఎత్తివేస్తారా? విచారించి తగిన చర్య తీసుకుంటారా?

శ్రీ ఎం. మాణిక్యరావు:—ఆజిటేషను విషయంలో పోలీసులు న్యాయంగా చేశారన్నారు. జుడిషియల్ ఎంక్వయిరీ చేస్తారా? షంషాబాద్ రాజభవన్ వద్ద జరిగినవి ఎంక్వయిరీ అయినది. ఆ రిపోర్టులు యీ హవుస్‌లో పెడతారా? పోలీసు వెల్‌ఫేసు ఫండులో 9 లక్షలుంది. దాని విషయం చెప్పలేదు. ఇప్పుడు లెక్క ప్రకారం ప్రతి ఆఫీసరు మూడు సంవత్సరములు ఒకచోట పనిచెయ్యాలి. ఇక్కడ 7-8 సంవత్సరము లనుంచి ఉన్నవారున్నారు. వారికి రూల్సు లేవా ప్రొపోజరు ఏమి?

(శ్రీ) యస్. వేమయ్య :—బంజరు భూముల విషయంలో జి.వో. ఇవ్వడం సత్యాగ్రహం చెయడం కేసులు పెట్టడం జరుగుతోంది. ఇంతవరకు కొన్ని కేసులున్నవి. అవి గవర్నమెంటు విత్‌డ్రా చేస్తారా? ఆ బంజరు భూముల సందర్భంలో జైయిలులో చనిపోయిన కేసులు విచారణ చేస్తారా? ఎడ్మినిస్ట్రేటివ్ రిపోర్టు మంత్రిగారు చదివారా? హౌసింగ్ ఎకామడేషను డిపార్టుమెంటు వెహికిలమెంటుగా కామెంటు చేసింది. అది చూచి పరిష్కరించడానికి ప్రయత్నిస్తారా?

(శ్రీ) జె. వెంగళరావు :—అధ్యక్షా, నేను చాలావరకు, నా speech లోనే చెప్పాను. ఇప్పుడు వారు చెప్పిన ఆఖరు point, housing విషయముకూడా నేను చెప్పాను. ఇదివరకు మనము ఎంత తక్కువగా ఉన్నాము, ఇతర రాష్ట్రాలలో ఎట్లా ఖర్చుపెట్టారు, ఈ సంవత్సరం ఎంత ఖర్చుపెట్టాము, వచ్చే సంవత్సరము ఎంత ఖర్చుచెడుతున్నాము అని ఈశ్వరీబాయిగారు చెప్పారు. ప్రజాసమితివారుగాని, ఎవరుగాని students ను ఏమీ రెచ్చగొట్టలేదని అన్నారు. చాలా సంతోషము, Police Department రెచ్చగొట్టకుండా నేను చూస్తాను. ఇప్పుడు వారు రెచ్చగొట్టకుండా ఉంటే చాలు. పోలీసువాళ్లు అక్కడికి పోనే పోరు. తరువాత చాలామంది శ్రీ కాకుళంజిల్లా headquarters విషయం చెప్పారు. నేను ఇందాకా చెప్పాను. అదికూడా ప్రభుత్వ ఆలోచనలో ఉన్నది. ఎంత త్వరగా డబ్బులు లభ్యమైతే, అంతత్వరగా చేయడానికి

అభ్యంతరం లేదు ఇంకా చాలామంది చెప్పారు, మధుసూదనరెడ్డిగారువచ్చి రాగానే enquiry చేసి ఆ report తెప్పించి చూడకుండా ఎవరు చెప్పినప్పటికల్లా Sub-Inspector ను transfer చేస్తే, ఒక Sub-Inspector కూడా పనిచేయరు అందువల్ల నిజంగా Sub-Inspector మీద నేరము ఉన్నదా లేదా అనేది చూడకుండా transfer జరగదు. ఆ report కోసం నేను wait చేస్తున్నాను. అది రావడంతోటే నేను చర్యతీసుకొంటాను. ఇప్పుడు మాణిక్యరావుగారు చెప్పారు. Welfare fund విషయంలో అది I.G P. గారు చూస్తున్నారు. చాలా సక్రమంగా జరుగుతుంది. ఈ సంవత్సరం raffle లో 25 లక్షలు రూపాయలు ఒక Police Raffle కోసం tickets అమ్మి ఆ Raffle లోని డబ్బును అక్కడపెట్టి Police Department లో పనిచేస్తున్నటువంటి బీదవాళ్ళకు, వాళ్ళ పిల్లల సౌకర్యంకొరకు, లేకపోతే పిల్లలు చనిపోతే, వాళ్ల కుటుంబానికి సహాయం చేయడానికి 25 లక్షల రూపాయలు అక్కడపెట్టి దానిమీద వచ్చేటటువంటి దానితో చేయాలనేటటువంటి సంకల్పము ఉన్నది. అది బాగా manage అయ్యేటట్లు చూస్తామనికూడా నేను చెప్పుతున్నాను.

(శ్రీ) పి.వి. నరసింహారావు :—అధ్యక్షా, ఈ చర్చ సందర్భంలో జైళ్ళకు సంబంధించినంతవరకు ప్రాథమికంగా 2, 3 విషయాలు గౌరవసభ్యులు చెప్పడం జరిగింది. (1) జైళ్ళలో చాలా overcrowding ఉన్నది, చాలా ఎక్కువ అయిపోయింది సంఖ్య. ఆ సంఖ్యకు తగినంతచోటు అక్కడలేదు, వసతిలేదు, చాలా ఇబ్బందికరంగా ఉంది అనేది ఒకటి. రెండవది, జైళ్ళలో ఇస్తున్నటువంటి ఆహారము ఏమంత బాగాలేదు. అది మానవమాత్రులు ఎవరు తినేటట్లులేదు అనేటటువంటి ఆరోపణ వచ్చింది. మూడవది, ఈ Central Jails లో తరువాత Junior Certified Schools లో అసలు విద్యాసౌకర్యాలు సరిగా లేవు. విద్యకు సంబంధించి కార్యక్రమం అక్కడ జరుగుతున్నప్పటికి దానికి ఒక స్వరూపము అంటే ఒక పటిష్టమైన కార్యక్రమం అక్కడ లేదు. ఎంతో కాలముగా ఈ లోపము అక్కడ ఉన్నదని, ఈ మూడు విషయాలు ప్రధానంగా వచ్చినాయని నేను మనవిచేస్తున్నాను.

(శ్రీ) కె. గోవిందరావు :— వైద్యసౌకర్యముకూడా లేకుండా పోతూంది.

(శ్రీ) పి. వి. నరసింహారావు :—అధ్యక్షా, సభవారికి గుర్తు ఉంటుంది. దాదాపు 7, 8, 10 సంవత్సరాలుపట్టి మన జైళ్ళలో ఉన్నటువంటి over crowding తగ్గించడానికి అనేక ప్రయత్నాలు చేయడం జరిగింది. నాగార్జునసాగర్ area లో రైతాలువద్ద. తరువాత అనంతపురంలో పెట్టినటువంటి Open Air Jails యొక్క ప్రధానమైన లక్ష్యము ఏమిటంటే, ఇతర Jails లో ఉన్నటువంటి జనసమ్మర్దాన్ని తగ్గించి వీలైనంతవరకు జైలు అనేటటువంటి ఒక వాతావరణము లేకుండా ఒక క్యాంపు అనే వాతావరణంలో వాళ్లచేత పనిచేయించడం, వాళ్ళ మనస్తత్వము చాలావరకు మార్చడానికి ప్రయత్నం చేయడం. ఈ ఉద్దేశాలతో ఈ Jails పెట్టడం జరిగింది. ఈ ఉద్దేశాలు చాలావరకు నెరవేరినవి. ఎందుకంటే ఈ open air Jails ఉన్నప్పటికి అక్కడినుంచి పారిపోవడంగాని, అక్కడ

అవాంఛనీయమైనటువంటి సంఘటనలు జరగడం గాని ఏమీ మా దృష్టికి రాలేదు. అంచుని పనస్తత్పూర్వం చూచినట్లయితే అంతపురముగాని, ఇక్కడ కాలాలో గాని, పైతోలుగాని చాలా విజయవంతంగా నడుస్తున్నాయని చెప్పడానికి ఆధారాలు ఉన్నాయి. అయితే, అధ్యక్షా, జైళ్ళకు భవనాలు పెద్దగా పెంచడం జరగలేదు. కొత్త accommodation కలిగించడం లేదు అనేమాట వాస్తవమే. అది నేను ఇచ్చినటువంటి Note లో కూడా ఉన్నది. ఎందుకంటె ఈ రోజున ఉన్నటువంటి ఈ priorities లో buildings programme Jails Department లో పెద్దగా పెట్టుకోవడం జరగలేదు. అయితే నిజామాబాదులో ఒక District Jail కొత్తగా తెరవడం జరిగింది. ఇదివరకు District Jail గా ఉన్నటువంటి దానిని Central Jail గా మార్చడం జరిగింది. దానివలన, అక్కడ కొంత accommodation పెంచడానికి అవకాశం ఉంటుందని మనవిచేస్తున్నాను. ఇప్పుడు ఉన్నటువంటి పరిస్థితులలో పెద్దపెట్టున ఈ భవన నిర్మాణ కార్యక్రమము Jails Department లో చేపట్టడం అనేది సంభవంగా కనిపించడంలేదు. అయితే రాజమండ్రి జైలులో కొంత ఏర్పాటుచేస్తున్నాము. అక్కడ ఉన్నటువంటి accommodation పెంచడానికి కొంత ప్రయత్నం జరుగుతున్నది. దానికొరకు కొంత డబ్బు కూడా సమకూర్చడానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నామని మనవిచేస్తున్నాను. అయితే మనము ఎంత సమకూర్చినప్పటికీ అప్పుడప్పుడు అవాంతరంగా వచ్చే టటువంటి పరిస్థితుల వల్ల మనము అనుకోని సంఖ్య జైళ్లలో పెరిగిపోతూ వుంటుంది అది తాత్కాలికంగా పెరుగుతుంది. ఒక నెల రోజులో, 15 రోజులో పెరుగుతుంది. తరువాత మళ్ళీ normal స్థితికి వస్తుంది. కనుక మరీ అసాధారణ పరిస్థితులలో హఠాత్తుగా పెరిగిపోయేటటువంటి సంఖ్యకు కూడా కావలసిన accommodation ప్రతిచోట మనము కల్పించడం అనేది సాధ్యం కాదు. కనుక ఈ అసాధారణ పరిస్థితులలో వచ్చేటటువంటి జననిర్బంధం తప్ప normal పరిస్థితులలో మన జైళ్ళలో అక్కడ ఉన్నటువంటి వసతులు normal గా ఉండే సంఖ్యకు చాలును అనే అభిప్రాయము ప్రభుత్వానికి ఉన్నది. ఇందులో ఇంకేమైనా కాస్తా పెంచవలసి ఉంటే, నిజామాబాదు, రాజమండ్రిలో కొంత వరకు పెంచడానికి ప్రయత్నం చేస్తామని మనవి చేస్తున్నాను. ఇక విద్యా సౌకర్యాలగురించి, ఇక్కడ హైదరాబాదు Central Jailలో గాని, రాజ మండ్రిలో గాని అసలు ఒక regular Course అంటూ వాళ్ళు జరపడం లేదు. ఏదో ఆంధ్ర సారస్వత పరిషత్ పరీక్షలకు, హిందీ పరీక్షలకు ఖైదీలను తయారు చేసి కూర్చోనపెడుతున్నారు. Results బాగానే ఉన్నాయి. బాగానే చదువు కొంటున్నారు. కొంత కాలంగా ప్రభుత్వము దీన్నిగురించి ఆలోచిస్తున్నది ఏమిటంటె ఈ పరీక్షలనేగాక అసలు H.S.C, S.S.C, పరీక్షలకుగాను regular గా ఒక school లాగానే నడిపి దానికి కావలసినటువంటి సిబ్బందిని ఇచ్చి ఉపాధ్యాయులను ఇచ్చి నడపాలనేటటువంటి ఉద్దేశం ఉన్నది. ముఖ్యంగా junior certified schools లో అక్కడ పిల్లలే ఉంటారు. కాబట్టి ఒక regular school లాగా నడపాలని అనుకొంటున్నారు. దానికి ప్రభుత్వము ఆమోదము తెలిపింది. దానికి sanction ఇవ్వడం జరిగిందని మనవి చేస్తున్నాను. బహుశా వచ్చే విద్యా

సంవత్సరం నుంచి ఈ Junior Certified Schools లో regular schools గడు స్తాయి. అక్కడ qualified teachers ఉంటారు. I. G. of Prisons D.P I. ఇద్దరు కూర్చొని దానిని work out చేసి అక్కడ పనిచేసే సిబ్బంది కావాలి, ఎంత మంది ఏ యే grade teachers కావాలనేది కూడా నిర్ణయం చేసుకొని అది నడుపుతారని మనవి చేస్తున్నాను. అదే విధంగా Central Jailsలో కూడా ఈ prisonersకు సంబంధించి ఇలాంటివి నడపడానికి ప్రయత్నాలు ఉంటే తప్పకుండా నడపాలని చెప్పినాము. I. G. of Prisons ఈ సందర్భంలో proposals పంపడానికి అంగీకరించినారు. ఆ proposals వచ్చిన తరువాత వాటిని పరిశీలిస్తామని చెప్పుతున్నాను. ఈ ఆహారాన్నిగురించి ఒకే ఒక మాట చెప్పవలసి యున్నది. ఆహారం జైళ్ళలో ప్రత్యేకంగా పనికిరానటువంటిది ఇస్తున్నారనే మాట సరియైనది కాదు. Rationing ఉన్నటువంటి చోట ra ioning నియమాలకు కట్టుబడి ఆ నియమాలలో బయట మన పౌరులు ఏ పదార్థాన్ని తింటున్నారో ఆ పదార్థములోనుంచే. ఆ source నుంచే అక్కడ జైలులో ఇవ్వడం జరుగుతున్నది. ఇప్పుడు rationing ఎత్తివేసినారు గనుక హైదరాబాదు, విశాఖ పట్టణములలో మళ్ళీ tender system పెట్టవలసి యుంటుంది Rationing ఉన్నంతవరకు ఏమీ వ్యత్యాసము లేదు. ఇప్పుడు కూడా tender system ద్వారా ఇదివరకు చేస్తున్నట్లు చేయవలసి యున్నదని మనవి చేస్తున్నాను. వైద్య సౌకర్యాలు పెద్ద పెద్ద జైళ్ళలో ఉన్నాయి. ఏమైనా కష్టమైన కేసులు ఉంటే, వెంటనే hospitalకు తీసుకు వెళ్ళడం జరుగుతున్నది. అక్కడ ఏమీ పెద్ద లోపాలు ఉన్నట్లు కనిపించడం లేదు. వైద్య సౌకర్యాలు, మందులు అవీ బాగా ఇవ్వడం జరుగుతున్నదని నా అనుభవం వలన నేను చెప్పుతున్నాను. నేను Central Jails లో ఉన్నటువంటి hospitals కూడా ఇదివరకు నేను visit చేసిన వాడిని కాబట్టి నేను చెప్పుతున్నాను. అక్కడ అంత లోపాలు ఉన్నట్లు కనుపించడం లేదు. ఎక్కడైనా ఏమైనా ప్రత్యేకంగా Central Jail గురించిగాని, ఒక Jailను గురించిగాని ఒక లోపము ఉన్నట్లు చెప్పినట్లయితే, తప్పకుండా అలోచిస్తామని మనవి చేస్తున్నాను.

శ్రీ జి. శివయ్య :—మంత్రిగారు ఆహారం విషయం చెప్పుతున్నారు. వారు ఎప్పుడు జైలులో ఉండలేదు, ఉండేవాళ్లకు మాకు తెలుసు. మీకేమి తెలుస్తుంది ఆ బాధ. ఆ ఇచ్చేటటువంటి ration కూడా అక్కడ కావలా కాచే వారందరు తింటున్నారు. మీరు ఎంత ration ఇస్తున్నారో అది స్వయంగా ఇస్తే చాలా సంతోషం మాకు. రాళ్ళు, మట్టి ఇవన్నీ కలిపి వాళ్లకు ఇస్తున్నారు. తరువాత వారికి beds, rugs ఇస్తారే, వాటిలో పురుగులు bugs చేరినాయి. అంతకంటె rigorous imprisonment ఈ ప్రపంచంలో ఇంకేమి లేదు. ఆ Jails Jailsగా ఉన్నాయా ? మేము అనుభవించినాము కాబట్టి మాకు తెలుసు.

Mr. Deputy Speaker : - Members will have to sit for 10 or 15 minutes because we have got the cut motions to be voted and other demand to be moved.

(శ్రీ) పి. సుబ్బయ్య :—ఇప్పుడు వైజాగ్ జైలులో దాదాపు 150 మంది naxalites అక్కడ వాళ్లకు తగినటువంటి వైద్య సౌకర్యములులేక చనిపోయారని మాకు వార్త వచ్చింది. మరి వైజాగ్‌లో దాన్ని గురించి అన్నీ బాగా ఉన్నాయని చెప్పారు. అసలు తెలంగాణా జైళ్లలో ఉండేటటువంటి ఖైదీలకు ఆటువైపు వుండేటటువంటి ఖైదీలకు rationing లో 2 బౌన్సుల తేడా ఉన్నది. దీనిని అప్‌డేట్ విస్తరింప చేయమని మంత్రిగారికి చెప్పితే, వారు చేస్తాము చేస్తాము అని 1965 నుంచి చెప్పుతున్నారు. ఇంతవరకుకూడా ఏమీ కాలేదు. దాన్నిగురించికూడా ఏమీ చెప్పలేదు.

(శ్రీ) కుడుపూడి ప్రభాకరరావు (అమలాపురం) :—మెంబర్స్ చెబుతున్నటువంటి అసౌకర్యాలు జైళ్లలో ఎక్కువగా కన్నట్లు ఉంది. అందువల్లనే యీ మధ్య నక్సలైట్స్ అందులో ఉండరుండా పారిపోతున్నారు. సరైన సౌకర్యాలు ఏర్పాటుచేస్తే వారు దాట్లో ఉంటారేమో జాగ్రత్తగా ఆలోచిస్తారా ?

(శ్రీ) వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—జైలు కోడ్ మారుస్తున్నామన్నారు ఆది ఇంతవరకు రాలేదు. నక్సలైట్స్ అనే పేరుతో అరెస్టు కాబడినవారికి వైద్య సౌకర్యాలులేక, ఆహారంలో పొరపాట్లు అయి చాలా ఇబ్బంది పడుతున్నారు. చాలా తక్కువ ట్రీట్‌మెంట్ ఇస్తున్నారు. హ్యూమన్ ట్రీట్‌మెంట్ ఇవ్వటానికి వారిని పొలిటికల్ ప్రిజనర్స్‌గా రికగ్నిషన్ ఇచ్చి, వారికి సౌకర్యాలు కలుగ జేస్తారా ? హ్యూమన్ ట్రీట్‌మెంట్ ఇవ్వటంలో పొరపాటు జరగకూడదు. సనకాబుచ్చి కోటయ్యకు మెడికల్ ట్రీట్‌మెంట్ లేక, స్లీప్లనల్ జబ్బు వచ్చి కదలలేకుండా ఉన్నారు. వారికి సరిగా మెడికల్ ట్రీట్‌మెంట్ ఇప్పించే ఏర్పాట్లు చేస్తారా ?

श्री बदरी विशाल पित्ती :—अध्यक्ष महोदय। आहार के विषय में सरकार की तरफ से हर एक कैदी के लिए रकम मुकर्रर है। यह आडिट रपट जिस का मैं ने पहले भी जिकर किया था उस के अनुसार जितनी रकम दी जाती है उस से उतना खाना उतने केलरीज का नहीं मिल सकता। मैं यह जानना चाहूंगा कि क्या सरकार की ओर से इस आडिट रपट पर विचार किया जाएगा और उस के अनुसार उतने केलरीज का खाना कैदियों को दिया जाएगा।

(శ్రీమతి) బి ఈశ్వరీబాయి :—సికింద్రాబాద్ సబ్ జైలుగురించి చెప్పలేదు. అది చాలా చిన్నజైలు. అందులో 15 వందలు, 2 వేల ఖైదీలను అందులో పెడతారు. అక్కడ డ్రయినేజ్ లేదు. ఆ డర్టీ అంతా చేలలోకి వదలుతున్నారు. ఆ చుట్టుప్రక్కల కాలనీలవారికి బాధగా ఉంది. రాజమండ్రి జైలు ఎప్పుడో డచ్ పీపుల్ ఉన్నప్పుడు కట్టినది. అది కూలిపోతున్నది. అందులో వీరంకరిని తీసుకు పోయి పెడుతున్నారు. ఆ జైలును ఇంప్రూవ్ చేయాలి.

(శ్రీ) ఎం. మాణిక్ రావు :—మానవుడు తినే రైస్ ఇస్తున్నామని మంత్రిగారు చెబుతున్నారు. నేను నిన్న ఆ రైస్ ఇక్కడకు తీసుకవచ్చి చూపించాను. ఆ రైస్ తినే సౌభాగ్యం ఎపుడూ మంత్రిగారికి కలుగలేదు. వారు ఆ రైస్

నాలుగురోజులు తిని చెప్పాలి, ఆ రైస్‌లో రాళ్లు, రబ్బరు పీసెస్ లన్నీ ఉన్నవి. మీరు కాల్ చేసిన కెండర్స్‌లో — Specifically, they have already stated in the list. Yesterday, I have not shown in this House the second grade quality they are asking. అని అంటున్నారు. మీరు కెండర్స్‌లోనే సెకండ్ క్వాలిటీ అంటే— కాంట్రాక్టర్ జైలర్ కలిసి ఇక ఏ క్వాలిటీ రైస్ తెస్తారో ఆలోచించండి. ఆంధ్రలో వార్డన్ అంటాము. ఇక్కడ జవాన్ అంటాము. వారిద్దరికి రెస్పాన్సిబులిటీ ఆఫ్ వర్క్ ఒకటే. కాని పేస్కేల్స్‌లో అక్కడి వారికి ఇక్కడవారికి తేడా ఉంది. హైకోర్టునుండి చెబితే—అడ్వొకేట్ జనరల్ ఏమి చెప్పారు అంటే—We are considering that. They have showed also of 8-1-1969 అని చెప్పారు. Still to day the jwans of this Telangana region are getting lower pay than their counter-parts. Why this discrimination in both the regions between the wardens and jawans ?

(శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు :—టెండరింగులో రెండు రకాల విధ్యం ఉంటాయి. కోర్స్‌రైస్ అని ఫైన్ రైస్ అని ఉన్నవి. కోర్స్‌రైస్ జైళ్లలో ఇస్తున్నారు. ఇపుడు టెండరింగు పోయింది.

They will revert to the system of tenders. There will be no difficulty.

Sri M. Manik Rao :—For each tender, you have mentioned second grade quality. Is it the intention of the Government to purposely ask for second grade quality ? Other articles you are purchasing. Specifically you have mentioned second grade.

Sri P. V. Narasimha Rao :—I will look into it.

Sri M. Manik Rao :—What is the meaning of second grade ?

(శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు :—సెకండ్‌గ్రేడ్ కాదండి. కోర్స్‌రైస్—పాలకన్నాలు, హైఈల్డింగు వెరైటీ—అక్కడున్నవి.

(శ్రీ ఎం. మాణిక్‌రావు :—ఒక్క రైస్‌యే కాదండి. మెరపకాయలు వగైరా అన్నీకూడ మీరు స్పెసిఫిక్‌గా సెకండ్‌గ్రేడ్ అన్నారు.

(శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు :—మీరు నాకిదకం తీసుకురండి అని కెండర్‌లో చెప్పటం ఉండదు అనుకొంటాను. ఫస్ట్‌గ్రేడ్ అంటే ఫైన్ రైస్. సెకండ్‌గ్రేడ్ అంటే కోర్స్‌రైస్. సెకండ్‌గ్రేడ్ అని కాదు; కోర్స్‌రైస్ అని అనుమానిస్తే—అదికూడ ఎన్‌సిడరు చేస్తాము.

(శ్రీ వి. బి. రాజు :—మొన్న స్పీకరుగారు ప్రిసైడ్ చేస్తున్నప్పుడు యీ విషయం వచ్చింది. అది స్పీకరుగారి అబ్జర్వ్ చేశారు. అది రికార్డులోఉంది If it is mentioned as second grade, it should be examined. It is not good as food. Not only about rice, but about all other food commodities as well, that discrimination shall not be there.

Sri P. V. Narasimha Rao :—I have already submitted that the word "second grade" if it is really being used, we will consider.

Sri M. Manik Rao :—What about jawans and what about the discrimination in salary ? They are called wardens there and here jawans.

(శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు :—కొన్ని డిపార్టుమెంట్స్‌లో ఉంటూ వచ్చింది. దానిని ఈ ఫ్లైజ్ చేయటానికి ప్రయత్నం చేస్తున్నాము.

Sri G. Siviah :—Sir, you are giving certain ration. We are not questioning that. But the only difficulty is the same is not properly given to the prisoners. It does not reach many of them. What you grant is not reaching the prisoners. They are struggling for existence. The articles supplied are full of bugs and other insects. No human being can live. In Crittoor District jails where 19 of my Collagues were recently sentenced, I know how they have suffered.

ఆంధ్రజైళ్ళలో, తెలంగాణాజైళ్ళలో ఫుడ్ విషయంలో తేడా చూపిస్తున్నారు.

Sri P. V. Narasimha Rao :—From now on, I shall again restart the process of visiting the jails and finding out what things are.

Sri G Siviah :—That is no use. This is a vital issue. Even if you request anybody else, we are not going to leave this matter so easily, because we know how we suffered inside the jail. You give anything you like ; that is all what we want. But give us.

Sri P. V. Narasimha Rao :—What Mr. Siviah says is that there is a scale according to which food is to be given. His complaint is that even that scale is not being adhered to and that quantity is not being given to the prisoners. This cannot be happening in every jail.

Sri G. Siviah :—In almost all jails. You don't insult us.

Sri P. V. Narasimha Rao :—I have got it examined at several places. I know that this is not always correct. May be at some places this may be happening for some time when the jail authorities are not particularly careful. In such cases, we shall certainly see and stop it.

DEMAND No. XII—JAILS—Rs. 1,16,77,000

Mr. Deputy Speaker : -The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,16,77,000 for Jails by Rs. 100

To criticise the Government for not providing vehicle to open air Jail at Anantapur.

The cut motion was negatived.

Mr. Deputy Speaker :—The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,16,77,000 for Jails by Rs. 100

జైళ్ళను కట్టుదిట్టముగా జాగ్రత్తగా వుంచలేనందుకు నిరసనగా.

To reduce the allotment of Rs. 1,16,77,000 for Jails by Rs. 100

రాష్ట్రంలోని, తాలూకా జైళ్ళలో, పరిమైన వసతులను ఖయిదీల కేర్వరచక, తక్కువ రేషన్ యిస్తూ, అనారోగ్యముకు గురిచేయుచున్న ఖయిదీల బాధలను ప్రభుత్వ దృష్టికితెచ్చి, నివారించుటకై.

The cut motions were negatived.

Mr. Deputy Speaker :—The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,16.77,000 for Jails by Rs. 100

నక్సలైట్ ఖయిదీలను, రాజకీయ ఖయిదీలుగా పరిగణించి, వారికి ప్రత్యేక సదుపాయములు కల్గించవలయునని కోరుటకై.

The cut motion was declared negatived.

A Poll was demanded and the House divided.

Ayes : 34, Noes : 105, Neutrals : 11.

The cut motion was negatived.

Mr. Deputy Speaker :—The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,16,77,000 for Jails by Rs. 100

Failure to provide better amenities to the prisoners both politicals and criminals.

The cut motion was negatived.

Mr. Deputy Speaker :—The question is :

To reduce the allotment of Rs. 1,16 77,000 for Jails by Rs. 100

For not constructing new jails as the present ones are too old

To reduce the allotment of Rs. 1,16 77,000 for Jails by Rs. 100

For not providing proper amenities to the Jailors.

The cut motions were negatived.

Mr. Deputy. Speaker:—The question is:

To reduce the allotment of Rs. 1,16,77,000 for Jails by Rs. 100

Goverment failed to frame Rules and regulations to govern the services of the teachers working in senior certified schools, even though they are in service from last 6 or 7 years and atleast not adopted the A. P. Educational Rules.

To reduce the allotment of Rs. 1,16,77,000 for Jails by Rs. 100

Government failed to provide necessary amenities in jails.

To reduce the allotment of Rs. 1,16,77,000 for Jails by Rs. 10.

As the jail authorities, are not giving food rations to all prisioners in most of the jails in the state, as provided under rule and given less rations and not properly cooked food,

To reduce the allotment of Rs. 1,16,77,000 for jails by Rs. 10

As the jail staff at the district jail Chittoor did not attend the under trail prisoner by name Sri K. Krishna Reddy, who was sick on

15-2-70 from 10 p. m. till 11 a. m. on 16-2-70, inspite of repeated demands from the prisioner.

To reduce the allotment of Rs. 1,16,77,000 for jails by Rs. 100

The District Jail at Chittoor is not well maintained and blankets given to prisioners containing a lot of worms etc.

To reduce the allotment of Rs. 1,16,77,000 for jails by Rs. 100

Ta criticise the Government for not improving the facilities for prisioners in the state.

To reduce the allotment of Rs. 1,16,77,000 for jails by Rs. 100

To criticise the Government for its failure in improving standards in their staff.

The cut motions were negatived.

DEMAND. No. XIII—POLICE—Rs. 13,62,72,700

Mr. Deputy Speaker:—The question is:

To reduce the allotment of Rs. 13,62,72,700 for Police by Rs. 100

To criticise the Government for its failure for not keeping Law and Order in the state.

The cut motion was declared negatived.

A poll was demanded and the House divided.

Ayes: 34, Noes: 105, Neutral, Nil:

The cut motion was negatived.

Mr. Deputy Speaker:—The question is:

To reduce the allotment of Rs. 13,62,72,700 for Police by Rs. 100

To criticise the Government for its failure in not improving the living conditions of low paid police staff in the state.

To reduce the allotment of Rs. 13,62,72,700 for Police by Rs. 100

To criticise the Government for no providing better facilities for the families of police personel in the State.

To reduce the allotment of Rs. 13,62,72,700 for Police by Rs. 100–

To criticise the Government for its failure in providing financial help to the families of displaced constables in the state.

To reduce the allotment of Rs. 13,62,72,700 for Police by Rs. 100

To criticise the Government for its failure in providing better houses for police personel in the state.

To reduce the allotment of Rs. 13,62,72,700 for Police by Rs. 100

To criticise the Government for not increasing the daily allowance for the constables when they are sent out from stations on duty.

To reduce the allotmet of Rs. 13,62,72,700 for Police by Rs. 100

To criticise the Government for not having proper checku over the constables in the state.

To reduce the allotment of Rs. 13,62,72,700 for Police by Rs. 106

To criticise the Government for failure in not increasing the standard of Police personnel in the state.

To reduce the allotment of Rs. 13,62,72,700 for Police by Rs. 10/-

కృష్ణాజిల్లా మదినేపల్లిలో లోగడ నుండిన్న పోలీసు స్టేషను తీసివేయుట వల్ల ప్రజలకు యిబ్బందిగా వున్నందున తిరిగిచానిని నెలకొల్పనని ప్రభుత్వమునకు విజ్ఞప్తులు వచ్చినా నెలకొల్పుటలో జాప్యం చేస్తున్నందుకు ప్రభుత్వమును విమర్శించుటకుగాను.

The cut motions were negatived.

Mr. Deputy Speaker:—The questions is :

To reduce the allotment of Rs. 13,62,72,700 for Police by Rs. 100

రాష్ట్రములో శాంతి భద్రతలను కట్టుదిట్టముగా కాపాడలేనందువల్ల.

To reduce the allotment of Rs. 13,62,72,700 for Police by Rs. 100

తాలూకా ప్రాంతములయందు యుండు పోలీసు కేంద్రములవారు నక్సలైట్సు ఇతర అలువాద శాంతిభద్రతలు సక్రమంగా చూచుకోనందులకు నిరసనగా

Mr. Deputy Speaker :—The question is :

To reduce the allotment of Rs. 13,62,72,700 for Police by Rs. 100

Failure to maintain Law and Order in most parts of the state.

To reduce the allotment of Rs. 13,62,72,700 for Police by Rs. 100

To criticise the Government for not providing adequate security for scheduled castes and other weaker sections.

To reduce the allotment of Rs. 13,62,72,700 for Police by Rs. 100

For causing death of over three hundred innocent people of Telangana by opening fire without provocation.

To reduce the allotment of Rs. 13,62,72,700 for Police by Rs. 100

రాష్ట్రములో నక్సలైట్లనే మిషతో, అమాయకులను కూడ లాకపులలో (పోలీసు) నెలల కొలది వుంచి బాధిస్తున్న వైఖరిని నిరసించుటకు.

To reduce the allotment of Rs. 13,62,72,700 for Police by Rs. 100

రాష్ట్రం మొత్తంపై, పోలీసు వున్నతోద్యోగులపై సంవత్సరముల తరబడి యాంటికరప్షన్ వారి వద్ద పెండింగ్‌లో నున్న కేసులను పరిష్కరించి, శిక్షించ నందులకై ఖండించుటకు.

To reduce the allotment of Rs. 13,62,72,700 for Police by Rs. 100

రాయలసీమ జిల్లాల్లోను, యితర రాష్ట్రాలల్లోను, బెంగుళూరులోని పి. టి. సి. చిట్‌ఫండ్ కంపెనీ ముఖ్యపట్టణాల్లో కాళహస్తి, మదనపల్లి,

తాడిపత్రి, అనంతపుర, కడప, నెల్లూరు జిల్లాలోని గూడూరు పట్టణాలల్లో అనేకుల నుండి వేలాది డబ్బులు వసూలుచేసి, ఆఫీసులు ఎత్తి మోసగించినట్లు ఫిర్యాదులు పంపియున్నా పోలీసు శాఖ చర్య తీసుకొనక, వారిని కాపాడు తున్నందుకు ఖండించుటకై.

The cut motions were negatived.

Mr. Deputy Speaker :— The questions is :

To reduce the allotment of Rs. 13,62,72,700 for Police by Rs. 100

రాష్ట్ర వున్నత న్యాయస్థానము, తరిమెల, నాగిరెడ్డి లాంటి డిటెన్యూలును విడుదల చేసినా, ప్రభుత్వం వారిని, మరో 30 మందిపై కుట్రకేసులు బనాయించు తూన్న దారుణ దమననీతిని ఖండించుటకై, తక్షణమే కేసులను వుపసంహరించు కొని విడుదల చేయమని కోరుటకై.

To reduce the allotment of Rs. 13,62,72,700 for Police by Rs. 100

చిత్తూరు జిల్లా, శ్రీకాళహస్తి తాలూకా, స్టేషన్ హౌస్ ఆఫీసరుగా ప్రమోషను చేయబడిన వ్యక్తిపై అనేక, ఆరోపణలుండియు, ఆ తాలూకాలో ప్రభుత్వ భూములు, పల్లకూలలో సాగుచేయుచుండియు, దానివు 10 ఏండ్లుగా యీ పట్టణంలోనే వుంటున్నా అతనిని అక్కడే వుంచిన ప్రభుత్వ పాక్షిక వైఖరిని విమర్శించుటకు.

The cut motions were negatived.

Mr. Deputy Speaker :—The question is :

To reduce the allotment of Rs. 13,62,72,700 for Police by Rs. 100

To reduce the allotment of Rs. 13,62,72,700 for Police by Rs. 100

For failure to maintain Law and Order situation in the State.

To reduce the allotment of Rs. 13,62,72,700 for Police by Rs. 100

రాష్ట్రములో పోలీసువారికి సరిఅయిన జీతములు యిచ్చే విషయం పెంచ నందున అసినితికి తోడ్పడుటకు గురిఅగుచున్నారని తెలిసి ప్రభుత్వము అమలు చేయుటలో విఫలమైన దున ప్రభుత్వమును విమర్శించుట.

The cut motions were negatived

Mr. Deputy Speaker : – The question is :

To reduce the allotment of Rs. 13,62,72,700 for Police by Rs. 100

For not providing proper facilities to the police by vehicles and with other amenities.

To reduce the allotment of Rs. 13,62,72,700 for Police by Rs. 100

For not establishing out post station at Santhanelem, Sathyavedu Taluk, Chittoor District.

To reduce the allotment of Rs. 13,62,72,700 for Police by Rs. 100

For not improving strength of Policemen in each Police Station in the State.

The cut motions were negatived

Mr. Deputy Speaker : - The question is:

To reduce the allotment of Rs. 13,62 72,700 for Police by Rs. 100

Government failed to enhance D. A. and T. A. to Police constables & Head Constables and also rent free quarters and also failed to supply cycles.

To reduce the allotment of Rs. 13,62,72,700 for Police by Rs. 100

Government failed to locate a Police Station at Mundlanoor, Darsi Taluk, Ongole District even though there are Government buildings.

The cut motions were negatived.

Mr. Deputy Speaker :— The question is :

To reduce the allotment of Rs. 13,62,72,700 for Police by Rs. 100

As the police is unnecessarily interfering with the rights of workers and poor peasants, during their rightful peaceful struggles against their exploiters in support of rich people, even as aginst Law.

To reduce the allotment of Rs. 13,62,72,700 for Police by Rs 100

As the Government is not upgrading the posts of Inspectors of Police as Gazetted posts, though the posts of Tahsildar., Block Development Officers are made gazetted Officers.

To reduce the allotment of Rs. 13,62,72,700 for Police by Rs. 100

As the police kept M/s. Purushotham Rao. Narayana Reddy and some others in the District jail at Chittoor (Judicial custody) from last 2 months even without laying a charge sheet in the Court.

To reduce the allotment of Rs. 13,62,72,700 for Police by Rs. 100

As the Police at Kalahasti. Tirupati and other areas in Chittoor district are treating the members and sympathisess of the Communist Party of India, in the said areas, to dub them as Naxilities and put them in jail on false charges.

The cut motions were negatived.

Mr. Deputy Speaker :— The question is:

To reduce the allotment of Rs 13,62,72,700 for Police by Rs. 100

As the Government is not considering to increase the salaries and allowances for police constables in the State as the cost of prices are soaring up.

The cut motion was declared negatived.

A poll was demanded and the House divided thus:

Ayes : 36 Noes : 104.

The cut motion was negatived.

Mr. Deputy Speaker :— The question is:

To reduce the allotment of Rs. 13,62,72,700 for Police by Rs. 100

నక్సలైట్ల నాయకులు, నాగిరెడ్డి వగైరాలను హైకోర్టు విడుదల చేసి నప్పటికి వారిపై కుట్ర కేసును జనాయించినందుకు నిరసనగా—

To reduce the allotment of Rs. 13,62,72,700 for Police by Rs. 100

నక్సలైట్లు రాష్ట్రాన్ను రాజకీయ గా పరిష్కరించే బదులు పోలీసు బలంపై ఆధారపడి నిరపరాధుల్ని విచ్చల విడిగా కాల్చిచంపే హత్యాకాండను కొన సాగిస్తున్నందుకు—

The cut motions were negatived.

Mr. Deputy Speaker :—The question is :

To reduce the allotment of Rs. 13,62,72,700 for Police by Rs. 100

సర్వత్ర నిరసించబడి అపఖ్యాతిపాలైన పి. డి. ఆక్ట్‌ను ప్రవేశపెట్టి రాష్ట్రాన్ని పోలీసు రాజ్యం గా మారుస్తున్నందుకు నిరసనగా—

The cut motion was declared negatived.

A poll was demanded and the House divided.

Ayes : 36, Noes: 105, Neutrals : Nil.

The cut motion was negatived.

Mr. Deputy Speaker:- The question is :

"That the Govarnment be granted a sum not exceeding Rs. 1,16,77,000 under Demand No. XII. "Jails".

The motion was adopted and the Grant was made.

Mr. Deputy Speaker : —The question is :

"That the Government be granted a sum not exceeding Rs. 13,62,72,7 0 under Demand No. XIII - Police."

The motion was adopted and the Grant was made.

DEMAND NO. XXXII - ELECTRICITY

—Rs. 6, 69, 02, 000

Mr. Speaker :—The hon. Minister may move the Demand.

The Minister for Power (Sri V. Krishnamoorthy Naidu) :—Sir, On the recommendation of the Governor, I beg to move that the Government be granted a sum not exceeding Rs. 6,69,02,000 under Demand No. XXXII - Electricity."

Mr. Deputy Speaker :- Members may please move the cut motions.

Sri V. B. Raju :— Sir, I beg to move:

To reduce the allotment of Rs. 6,69,02,000 for Electricity by Rs. 100

Failure of the Government in giving relief to the peasentry in the dry areas in lifting ground water, through energisation of pump sets.

Sri Y. Venkat Rao :— Sir, I beg to move:

To reduce the allotment of Rs. 6,69,02,000 for Electricity by Rs. 100

To criticise the Government fo its failure in controlling the stores efficiently in the State.

To reduce the allotment of Rs. 6,69,02,000 for Electricity by Rs. 100

To criticise the Government for its failure in extending the power to rural parts of the State.

To reduce the allotment of Rs. 6,69,02,000 for Electricity by Rs. 100

To criticise the Government for its failure in working efficiently and not taking proper care to arrest thefts in departmental stores in the State.

To reduce the allotment of Rs. 6,69,02,000 for Electricity by Rs. 100

To criticise the Government for its failure in not collecting the arrears from all categories in the State.

To reduce the allotment of Rs. 6,69,02,000 for Electricity by Rs. 100

To criticise the Government for its failure in arresting the theft of energy in the state which is going on deliberately in the state.

To reduce the allotment of Rs. 6,69,02,000 for Electricity by Rs. 100

To criticise the Government for its failure in accepting the resolution passed by Rayalaseema Development Board in which they requested the Government to reduce the minimum return and subsidise the same.

To reduce the allotment of Rs. 6,69,02,000 for Electricity by Rs. 100

To criticise the Government for not reducing the minimum guarantee for agricultural consumers in the State.

Sri K. Ramanatham :— Sir, I beg to move:

To reduce the allotment of Rs. 6,69,02,000 for Electricity by Rs. 100

విద్యుచ్ఛక్తి సరపరాలో గ్రామీణ ప్రాంతాలను ఎన్నిక చేయుటలో పక్ష పాతంతో వ్యవహరిస్తున్నందుకు ప్రభుత్వమును విమర్శించుటకుగాను.

To reduce the allotment of Rs. 6,69,02,000 for Electricity by Rs. 100

విద్యుచ్ఛక్తితో పంపుసెట్లుద్వారా వ్యవసాయం చేసుకునే రైతులపై.

Sri C. Janga Reddy :—Sir, I beg to move:

To reduce the allotment of Rs. 6,69,02,000 for Electricity by Rs. 100

వ్యవసాయపు పంపుసెట్లు హెచ్.పి. ఒక్కింటికి 35 నుంచి 50కి పెంచుటకు వ్యతిరేకముగ

To reduce the allotment of Rs. 6,69,02,000 for Electricity by Rs. 100

Telangana development special funds లో గ్రామీణ విద్యుదీకరణ జిల్లాపరిషత్తువారలు సిఫారసు చేసిన గ్రామములను వదిలి ప్రభుత్వము వారు వేరే గ్రామములు చేపట్టినందులకు

To reduce the allotment of Rs. 6,69,02,000 for Electricity by Rs. 100

Telangana Section Officers కు ఒక్కరికిగూడా ప్రమోషన్ ఇవ్వనందులకు నిరసనగా

To reduce the allotment of Rs. 6,69,02,000 for Electricity by Rs. 100

ఆలియాబాదు (పోచారము) కామారెడ్డిపల్లి మరియు తిరుమలగిరి తాలూకా పరకాల గ్రామములకు ఒక్కొక్కదానికి కేవలము 40 వేల ఖర్చుచే విద్యుదీకరణ పూర్తిగ 1969-70 కే పట్టుపోవుటకు నిరసనగా

Sri Md. Rajab Ali :— Sir, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 6,69,02,000 for Electricity by Rs. 100

విద్యుచ్ఛక్తిని గ్రామీణ ప్రాంతాల్లోని, వ్యవసాయ బావులకు తక్కువ రేటుమీద పరఫరా చేసి, అధికోత్పత్తిని పెంపొందింపజేయని ప్రభుత్వ అలసత్వ వైఖరిని ఖండించుటకై

Sri G. Sivaiah :— Sir, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 6,69,02,000 for Electricity by Rs. 100

Failure to provide electricity in several villages of Yellareddy taluq and Gandhari

Sri B. Niranjana Rao:— Sir, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 6,69,02,000 for Electricity by Rs. 100

For not providing electrification of Bantumilli Head quarters and Panchayat Samithi Bantumilli.

Sri Y. Venkat Rao:— Sir, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 6,69,02,000 for Electricity by Rs. 100

To criticise the harassment of innocent ryots by the officers of the Electricity Department by disconnecting the services.

To reduce the allotment of Rs. 6,69,02,000 for Electricity by Rs. 100

For not reducing the Annual Minimum guarantee for agricultural lands.

Sri M. Chinna Nagaiah :—Sir, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 6,69,02,000 for Electricity by Rs. 100

పవరు సప్లయి గుంటూరు జిల్లాలో నరసరావుపేట తాలూకాలో ఎల్లమంద శివారు గ్రామాలు ఎనుంగుపాలెం, బుక్కాపురం, అవిశాయిపాలెం, యిర్లపాడు మెయిను గ్రామంకి, సానిపల్లె గ్రామాలకు, గుంటూరు తాలూకా, వల్లభాలంగిపురం శివారు గ్రామాలు అన్నపట్టు, కొప్పట్టు, తుర్లపాడు, పందెపూడి, తెరపాడు, మొగలిమూడి, కాట్రపాడు గ్రామాలకు, మల్లాయిపాలెం శివార్లకు విద్యుచ్ఛక్తి యివ్వమని గత సంవత్సరంలో కోరడమైనది. ఇంతవరకు యివ్వనందుకు ప్రభుత్వమును విమర్శించుటకు

To reduce the allotment of Rs. 6,69,02,000 for Electricity by Rs. 100

గుంటూరు తాలూకా రావిపాడు గ్రామం విద్యుచ్ఛక్తి సప్లయి చేయుటకు గత సంవత్సరము 1969-70 ప్రోగ్రాం వేయక తీసివేసినందుకు ప్రభుత్వము యింతవరకు పూర్తి చేయనందున విమర్శించుట

To reduce the allotment of Rs. 6,69,02,000 for Electricity by Rs. 100

విద్యుచ్ఛక్తి ఆంధ్రప్రాంతంలో చాలా తక్కువగా గ్రామాలకు వారిజన వాడలకు గాంధీయుగములోకూడా పవరు అందించుటలో విఫలమైనందుకు ప్రభుత్వమును విమర్శించుట

Sri R. Mahananda :—Sir, I beg to move:

To reduce the allotment of Rs. 6,69,02,000 for Electricity by Rs. 100

For not reducing the minimum charges on electricity and also for not waiving the 12% remuneration on Rural Electrification schemes.

To reduce the allotment of Rs. 6,69,02,000 for Electricity by Rs. 100

For not sanctioning of location of a Electrical Sub-Station at Darsi in Ongole district.

Sri G. Siviah :—Sir, I beg to move :

To reduce the allotment of Rs. 6,69,02,000 for Electricity by Rs. 100

As the Government failed to realise the Importance of Rural Electrification for agricultural purpose in the State and did not provide sufficient money to the Andhra Pradesh Electricity Board for the said purpose during 1970-71.

To reduce the allotment of Rs. 6,69,02,000 for Electricity by Rs. 100

For not waiving the minimum charges for the electricity power consumed for Agricultural purpose, in drought and famine affected areas in the State.

To reduce the allotment of Rs. 6,69,02,000 for Electricity by Rs. 100

For not reducing the electricity charges for agricultural purpose in the State from 0.12 ps to 0.08 ps. per unit power consumed.

To reduce the allotment of Rs. 6,69,02,000 for Electricity by Rs 100

As the A. P. Electricity Board did not include all the rural electrification selected and recommended by the Planning and Development Board of Rayalaseema during 1970-71.

To reduce the allotment of Rs. 6,69,02,000 for Electricity by Rs. 100

For not electrifying Appambattu, Mambapuram, Manchiveela Agaram, Kosalavagaram, Patarkadu. Maharajapuram, Sriharipuram, villages in Pichatur Samithi area in Chittoor district.

To reduce the allotment of Rs. 6,69,02,000 for Electricity by Rs. 100

For not electrifying Lakshmipuram, Bandakindamalapalli and other State border villages (near Eduvaipalli village) in Puttur taluk Chittoor District.

To reduce the allotment of Rs. 6,69,02,000 for Electricity by Rs. 100

For not electrifying S. V. Puram village under rural electrification scheme in Puttur Tq. Chittoor District.

To reduce the allotment of Rs. 6,69 02,000 for Electricity by Rs. 100

For not electrifying Prasavvavenkaleswarapuram, Balijapalli, Sanjeevarayapuram and Satyabayalu villages, under rural electrification scheme in Puttur Taluk, Chittoor district.

To reduce the allotment of Rs. 6,69,02,000 for Electricity by Rs. 100

For not electrifying Kalluru village (near Vadamalapet) under rural electrification scheme in Puttur taiuk, Chittoor district.

To reduce the allotment of Rs. 6,69,02,000 for Electricity by Rs. 100

For not electrifying Nilvvurallakammapalli, Temmarajupalli, Pullama Naidu Kavdiga, Surrarallapalli Chittattur, Kalepalli villages in Puttur taluk, Chittoor district.

To reduce the allotment of Rs. 6,69,02,000 for Electricity by Rs. 100

For not electrifying Nettikuppam group of villages in Puttur taluk, Chittoor district.

To reduce the allotment of Rs. 6,69,02,000 for Electricity by Rs. 100

For not electrifying Nandimangalam revenue village group in Puttur taluk, Chittoor district.

To reduce the allotment of Rs. 6,69,02,000 for Electricity by Rs. 100

As the A. P. State Electricity Board is delaying to construct a Sub-Station at Kottapallimitta, in Puttur Taluk, Chittoor district.

To reduce the allotment of Rs. 6,69,02,000 for Electricity by Rs. 100

For not electrifying Kottapalli and other villages under scheme No. CR. RM. 319/65-66 in Puttur taluk, Chittoor district.

To reduce the allotment of Rs. 6,69,02,000 for Electricity by Rs. 100

For not electrifying Devaragudipalli and other villages under scheme No.CR.RM 320/65-66 in Puttur taluk, Chittoor district.

To reduce the allotment of Rs. 6,69,02,000 for Electricity by Rs. 100

For not electrifying Goduguchinta and other villages under Scheme No. DR.RAY 586/65-66 in Puttur taluk, Chittoor district.

To reduce the allotment of Rs. 6,69,02,000 for Electricity by Rs. 100

For not electrifying Amakulapalli and other villages under rural electrification scheme No.CR.RM 318/65-66 in Puttur taluk, Chittoor District.

To reduce the allotment of Rs. 6,69,02,000 for Electricity by Rs. 100

For not electrifying Vedurukappam and other villages under rural electrification scheme No.CR.RM 34/65-66 in Puttur taluk, Chittoor District.

To reduce the allotment of Rs. 6,69,02,000 for Electricity by Rs. 100

For not electrifying Erramarajupalli and other villages under rural electrification scheme No.CR.RM 345/65-66 in Puttur taluk, Chittoor District.

To reduce the allotment of Rs. 6,69,02,000 for Electricity by Rs. 100

For not electrifying Movdivengavapalli and other villages under rural electrification scheme No.DR.NLR.Z/66–67 in Puttur Taluk, Chittoor district.

To reduce the allotment of Rs 6,69,02,000 for Electricity by Rs. 100

For not eletrifying Pataguvta and other villages under rural electrification scheme No. DR.NLR 7/66-67 in Puttur Taluk, Chittoor district.

Sri K. Ramachandra Reddy :—Sir, I beg to move:

To reduce the allotment of Rs. 6,69,02,000 for Electricity by Rs. 100

For not expediting the rural electrification in Rayalaseema.

To reduce the allotment of Rs. 6,69,02,000 for Electricity by Rs. 100

For not reducing the 12½% remuneration as put for rural electrification Rayalaseema.

Sri G. Satyanarayana Rao :—Sir I beg to move:

To reduce the allotment of Rs. 6,69,02,000 for Electricity by Rs. 100

For not reducing current rates for providing the current to the agriculturists.

Sri R. Bhoom Rao :—Sir, I beg to move:

To reduce the allotment of Rs. 6,69,02,000 for Electricity by Rs. 100

To criticise the Government for enhancing the rates for ryots using current pump sets.

To reduce the allotment of Rs. 9,69,02,000 for Electricity by Rs. 100

To criticise the Government for its failure for not controlling the wastage of current.

Sri D. Venkatesam :—Sir, I beg to move:

To reduce the allotment of Rs. 6,69,02,000 for Electricity by Rs. 100

To criticise the Government for not increasing the grants to Panchayat Raj Institutions and other Quasi Government Institutions like Co-operative etc., in proportion to D.A. are being enhanced now and then.

Mr. Deputy Speaker :—Cut motions moved.

THE HOUSE IS ADJOURNED TO MEET AGAIN AT 4-00 p.m. TODAY

(The House then adjourned till Four of the clock)

(The House reassembld at Four of the Clock)
(Mr. Speaker in the Chair.)

RULING BY THE CHAIR

re: MOTION TO CENSURE SRI N. CHENCHURAMA NAIDU, M L.A. MINISTER FOR MUNICIPAL ADMINISTRATION.

Mr. Speaker :—Sri Badri Vishal Pitti, member of this House belonging to the Samyuktha Socialist Party has addressed two letters. one dated 16-2-70 and the other one dated 24-2-1970, seeking permission for moving a motion to censure Sri Chenchurama Naidu, hon. Minister for Municipal Administration. the first one on the ground that the statement made by the Minister under Rule 74 of the Assembly, is not only unsatisfactory but self contradictory, and secondly, in the light of the adverses observations made by the Lordships of the Andhra Pradesh High Court, in Writ Petition No. 2465 of 1968, regarding the action in the matter of granting permission to fell the timber etc.

Since there is no provision in the Andhra Pradesh Legislature Assembly Rules, for moving motions of this nature seeking to censure the conduct of a particular Minister in his executive capacity or against the Ministry as a whole, except by way of a no-confidence motion, against the Ministry under Rule 75 of the Assembly Rules. the hon. Member was requested to cite precedents of any Legislature in our Country or any other democratic country, for considering the question of admissibility. When this matter was taken up on 26-2-1970, the hon. Member was not in a position to quote of any instance of any Legislature where any such motion was permitted to be moved against an individua Minister. Moreover there is no provision under any of the Rules either of our Parliament or any State Legistature in this country, for moving such a motion.

However, the procedure followed in the Parliment in the United Kingdom, provides for moving a Censure motion against the entire Ministry and not against an individual Minister.

A diligent search of the Proceedings of the Parliament in the United Kingdom does not reveal a single incident where a similar motion of this type was permitted.

A reading of the Proceedings of several such motions in the United Kingdom goes to clearly show that a Censure motion against the Government is treated as synonymous with that of a no-confidence Motion and absolutely no difference is made between the one and the other.

Since a clear provision is made under the Rules of every Legislature in this country for moving a no-counfidence Motion against the Ministry as a whole, and in the absence of any rule or precedent, in support of a Censure motion being moved against an individual Minister, I am of opinion that it is neither proper nor desirable to consider the admissibiity of such motions even in cases where the action or conduct of a particular Minister is questionable; based on the observations of a complent judiciary or tribunal.

For the above reasons both these two Censure motions and also

the other one given by him against the Chief Minister and the Minister for Municipal Administration in his letter dated 24-2-70 regarding the judgment of the Andhra Pradesh High Court in May, 1969 in the promotion of Superintending Engineer's in the Public Health Department are disallowed.

Sri N. Ramachandra Reddy :—In view of your observation, do you think it proper to amend that rule and insert a rule as existed in the Hyderabad Assembly Rules, so that in future we can take up censure motions against individual Ministers.

Mr. Speaker :—It is for the Rules Committee to consider. I will bring this to the notice of the Rules Committee ; it is for that Committee to decide ; and ulitmately whatever the Rules Committee decides the House has got to approve.

Sri N. Ramachandra Reddy:—If we decide everything by majority, we will not be doing justice. That is why I feel the need that there should be provision for moving censure motions against individual Ministers.

Mr. Speaker :—Whatever recommendations are made by the Rules Committee, finally they have to be approved by the House, and once the House approves, everybody is bound to follow.

श्री बदरी विशाल पित्ती :—आप ने जो रूलिंग दी है मैं कुछ कहना चाहता हूं। कौल साहब की किताब के पृष्ठ ५४० पर बताया गया है कि १९६४ में लोक सभा में इस तरह का प्रश्न आया था जो प्रधान मंत्री या फारन मिनिस्टर के विरुद्ध था। स संबन्ध में मैं पढ रहा हूं :

No leave of the House is requirrd to move a censure motion. It is in the discretion of the Government to find time and fix a date for its discusion. There is no specific provision in the rules for the moving of a censure motion. Such a motion is governed by the rules applicable..

Mr. Speaker :—Whatever I have just now quoted, you are reading the same thing..

Sri Badri Vishal Pitti :—To the motion in general (a) . and can be admitted as a No-Day-Yet Named Motion. इसी चीज को मैं स्पष्ट करना चाहता हूं। इस में यह है :

Mr. Speaker :—Even there, it is stated, 'if the Government agrees'. It is within the discretion of the Government. They must find time. They must say, 'we agree' and they must fix time for its discussion.

Sri Badri Vishal Pitti :—The censure motion can be moved against the Council of Ministers or individual Minister.

Mr. Speaker :—They do not move a censure motion. Censure Motion and no-confidence motion practically mean the samething. Here also it means the samething. You have got that right always to move a censure motion which amounts to a no-confidence motion against the Ministry as a whole. You have got that right.

BUSINESS OF THE HOUSE

Mr. Speaker :—The House will now take up the High Court Judgment delivered in W. P. No. 2465 of 1968.

श्री बदरी विशाल पित्ती :—दो घंटे का समय कम रहेगा। जैसे जैसे इस पर चर्चा होती जाए आप विचार करके समय दें।

Mr. Speaker :—There is another important matter Re : Hosur firing. This we will take up from 6 to 8 p. m. If you want more time, we can sit for another half-an-hour or 45 minutes. It is only a question of convenience.

(శ్రీ) వావిలాలగోపాల కృష్ణయ్య :—అది కనుక మీరు ఆలోచిస్తామంటే, అది ముందు తీసుకోవచ్చు

Mr. Speaker :—We will sit for some more time if you all want and if it is necessary.

SHORT DISCUSSION ON A MATTER OF URGENT PUBLIC IMPORTANCE

re :—JUDGEMENT OF THE HIGH COURT DELIVERED IN On 20-2-1970.

(శ్రీ) సి. హెచ్. రాజేశ్వరరావు (సిరిసిల్ల) :—అధ్యక్షా, ఈనాడు తమ అనుమతితో చాలా ముఖ్యమైన సమస్యపైన సభ చర్చిస్తున్నది. ప్రజాస్వామ్యంలో లెజిస్లేచరు, ఎగ్జిక్యూటివ్, జుడిషియరీ—యీ మూడు ముఖ్యమైన అంగాలు. ఈ మూడు అంగాలూ ఈ సంఘంయొక్క సమస్యలను చాలా ఉన్నతమైన బాధ్యతతో అర్థం చేసుకొని, రూల్ ఆఫ్ లాను దృష్టిలో పెట్టుకొని, ఆయా కాలాలకు సంబంధించిన రాజకీయ, ఆర్థిక పరిస్థితులను కూడా గమనంలో పెట్టుకొని నిర్ణయాలు చేస్తూ, ఒకరికొకరు సాధ్యమైనంతవరకూ అర్థం చేసుకుంటూ, గౌరవిస్తూ, అవసరమైన సందర్భాలలో విధిలేని పక్షంలో సవరిస్తూ, కూడా ముందుకు పోతేనే ఈ ప్రజాస్వామ రథాన్ని ముందుకు తీసుకు పోవడంలో భారతదేశ ప్రజాస్వామ్య పురోగమనంలో ఆంధ్ర రాష్ట్రం తమవంతు కర్తవ్యాన్నికూడా చక్కగా నిర్వహించగలదని నేను వేరే మనవి చేయనక్కరలేదు. ఇటువంటి సత్సాంప్రదాయాలు నిర్మించవలసిన బాధ్యత మనపైవున్న యీ శాసనసభ యీనాడు యీ సమస్య చర్చించేటప్పుడు నేను ఒకటి, రెండు ముఖ్యమైన విషయాలు మీద్వారా సభవారి దృష్టికి తెస్తున్నాను. హైకోర్టువారు చాలా బాధ్యతగా పూర్వాపరాలన్నీ పరిశీలనచేసి. దానికి సంబంధించిన న్యాయాన్యాయాలు కూడా పరిశీలనచేసి, యీ ప్రత్యేకమైన కేసులో తీర్పు యివ్వవలసిన అవసరం ఏర్పడింది. ఇది ఒక ప్రత్యేకమైన సందర్భం అనేది మనం గమనిస్తాము. ఏ కోర్టు తీర్పులోనైనా ప్రభుత్వ నిర్ణయాలకు వ్యతిరేకంగా కోర్టువారు చెప్పేటప్పుడు ప్రభుత్వం తరపున, ప్రభుత్వ అడ్వకేట్ జనరల్ ప్రభుత్వం తరపున వాదిస్తారు. కాని యీ ప్రత్యేకమైన కేసులో విచిత్రమైన పద్ధతి సాగింది. ప్రభుత్వ ఉత్తరువులనే ప్రభుత్వం సవరించుకోవడం జరిగింది. ప్రభుత్వం తరపునే ప్రభుత్వం యొక్క ఉత్తరువులకు వ్యతిరేకముగా అడ్వకేటు

జనరలుగారు వాదించడం జరిగింది, ఇందులో ఉత్పన్నమైన ముఖ్యమైన అంశాలను యీ ప్రజాస్వామ్య సాంప్రదాయాలలో ఉత్తమమైన గుణపాఠాలుగా స్వీకరిస్తేనే ఉపయోగం ఉంటుందితప్ప వేరు విధంగా చేస్తే ఉపయోగం ఉండదు. ఈ కేసు విషయంలోని వివరాలు గౌరవ సభ్యులు జడ్జిమెంటులో చూచే వుంటారు. ఇందులో జి. ఓ. ఎం. ఎస్. నం. 136, ఫారెస్టు అండ్ అగ్రికల్చర్ డేటెడ్ 28-4-68, జి. ఓ. ఎం. ఎస్. నం. 181 ఫారెస్టు అండ్ అగ్రికల్చర్ డేటెడ్ 24-1-67 చర్చలోకి వచ్చాయి. హైదరాబాదు రాష్ట్రములో జాగీరుదారీ విధానం వుండేది. జాగీరుదారుకు యిందులోని అనేక ఆస్థులపైన యాజమాన్యం, హక్కు, అధికారికమైన హక్కులు వుండేవి. పోలీసు యాక్షను తరువాత, మిలిటరీ గవర్నమెంటు వచ్చిన తరువాత రెగ్యులేషనుద్వారా యీ జాగీర్దారీ విధానం ఎబాలిష్ చేయడం జరిగింది. అంతకుముందు ఆదిలాబాదు జిల్లాలోని పోటియాగ్రామానికి సంబంధించిన జాగీర్దారు ఆ జాగీరులోవున్న మొత్తం ఫారెస్టులో 3/4 వంతులకు తాను అధిపతినని, మిగతా 1/4 వంతుకూ ప్రభుత్వానికి ఆధిపత్యం వున్నదని అనడం జరిగింది. 1/4 వంతు అడవికి తాను యజమానిని కాబట్టి అది తనకు సంక్రమింపజేయాలనీ ఆ టింబరు తన స్వాధీనం చేసుకుంటాననీ, యీ జాగీరుదారుగారి తండ్రిగారి కాలంలో — ప్రభుత్వంతో పిటిషను పెట్టుకోవడం జరుగుతూ వచ్చింది. ఆ పర్యవసానంగా పోలీసు యాక్షను తరువాత యీ కొత్తగా వచ్చిన జాగీరు ఎబాలిషను రెగ్యులేషను 15-7-49 లో అమలులోకి వచ్చింది. ఎబాలిషను చేయబడిన జాగీరులకుగాను జాగీర్దారులకు నష్టపరిహారం యిచ్చే పద్ధతులు చర్చించి నిర్ణయించేటప్పుడు కొంత ప్రొసీజరు నిర్ణయించడం జరిగింది. 25-1-50లో కమ్యుటేషను రెగ్యులేషను వచ్చింది. ఆ పద్ధతి ప్రకారం జాగీర్లకు వుండే సర్వ హక్కులూ ఎన్‌ఫోర్సియబుల్ కాకుండా, స్టేటుగతం అయిపోయాయి. ప్రభుత్వమే యాజమాన్యపు హక్కును స్వీకరించిన తరువాత, యిక జాగీర్దారుకు దానిపైన ఏమీ హక్కులుండవు. కాని జాగీరు రెగ్యులేషను కంటే పూర్వం నుంచీ తాను 3/4 వంతుపైన యజమానిగా — అడవిలోని టింబరులో యాజమాన్యపు హక్కు కోరుతున్నాడు కాబట్టి ప్రభుత్వానికి పిటిషను పెట్టుకోవడం జరిగింది. జాగీరు ఎబాలిషను అయిన తరువాత కూడా అనేకసార్లు ప్రభుత్వాన్ని కోరడం—ప్రభుత్వ అధికారులకు, సెక్రటేరియట్‌లోవున్న ఫారెస్టుశాఖ అధికారులకు అతను పిటిషను పెట్టుకోవడం, వారు ఒక్కసారి కాదు, అనేక దఫాలు వారికి వ్యతిరేకంగా తీర్పు యివ్వడం జరిగింది. ఇది సాధ్యపడదు. జాగీరు ఎబాలిషను చట్టం ప్రకారం యజమాన్యపు హక్కులన్నీ ప్రభుత్వానికి సంక్రమించాయి, మీకు అడవిపైన యిప్పుడు హక్కులు లేవు, ఏమైనా అధికారం వుంటే నష్టపరిహారం పొందే అధికారం వున్నది తప్ప, మరేమీ లేదు, ఆ నష్టపరిహారం కూడా ఎంత మొత్తం పొందాలనేది ప్రొసీజరు ప్రకారం తీసుకోవలసినదేకాని, మీకు వేరే హక్కు లేదని చెప్పిన తరువాతకూడా ఆయన ఆదే పనిగా వట్టుదలతో పిటిషనులు పెట్టుతూ, పైరవి సాగిస్తూ వచ్చారు. 20-1-50న రెవిన్యూ మంత్రిగా వున్నవారు, అంతకు వారం రోజుల ముందు

సెక్రటరీగారూ కూడా నీకు ఏలాంటి హక్కులూ లేవు, హక్కులన్నీ ప్రభుత్వ హస్తగతం అయిపోయాయనీ. మీరు యిట్లా కోరడానికి వీలులేదని చెప్పడం జరిగింది. కాని, ఆయన 52లో వచ్చిన కమ్యుటేషను రెగ్యులేషను ప్రకారం కాంపెన్సేషను సంపాదించుకొనే ప్రయత్నం వదులుకుని—కాంపెన్సేషను ఎప్పటికైనా పదివేలో, 20 వేలో, 30 వేలో వస్తుంది దానివల్ల లాభం లేదు. అడవిలో నాలుగింట మూడు భాగాలు తనకు వస్తేనే ఎక్కువ డబ్బు వస్తుందని అందుకోసం ప్రయత్నం చేశారు. కోర్టువారి తీర్పు ప్రకారమే ఆరేడు లక్షల రూపాయల విలువగల టింబరు ఉన్నది. ఆయన ఫారెస్టులో భాగం పొందితే ఎక్కువ డబ్బు సంపాదించుకోవచ్చుననే ఆశతో, చట్టములోనూ, రూల్సులోనూ నిర్దేశించిన, కమ్యుటేషను రెగ్యులేషన్సులో చెప్పిన పద్ధతిలో ప్రయత్నించకుండా, వేరే బాక్ డోర్ పద్ధతులు పట్టి. గవర్నమెంటుకు డైరెక్టుగా పిటిషనులు పెట్టుకుంటూ ప్రయత్నాలు సాగిస్తూ వచ్చారు. ఆయనకున్న అపీలు పవర్సుకూడా ఎగ్జాస్టు అయిపోయాయి, ఒకటి రెండు సార్లు. ఇక తిరిగి ఆయన అపీలు చేసుకొనే అధికారం కూడా లేదు. ఎబాలిషన్ చట్టం ప్రకారం, ఆ ప్రొసీజరు ప్రకారం అయిన పోవడానికి నిరాకరిస్తున్నాడు. ఈ సందర్భంలో మరీమరీ పిటిషన్సు వస్తుంటే ఎగ్జిక్యూటివ్ వారు విచిత్రమైన పద్ధతులు ప్రవర్తించడం జరిగింది. 15-7-52 న అప్పటి రెవిన్యూ మంత్రిగారు యీ ప్రత్యేకమైన పిటిషనరుపైన అనుగ్రహం చూపించి 40 ఏండ్లనుంచీ, అతని తండ్రిగారి కాలంనుంచీ పోరాడుతున్నారు కాబట్టి, అంతకుముందు ప్రభుత్వం ఒకానొక సందర్భంలో అతనికి మూడు భాగాలు, ప్రభుత్వానికి ఒక భాగం ఆనే విధంగా చర్చించారు కాబట్టి, అతనికి న్యాయం వుందని, హక్కు వుందనీ తీర్పు యిస్తూ 25,254 రూపాయలు ధర కట్టి యివ్వాలని కూడా తీర్పు చేశారు. ఆ తీర్పు కూడా కోర్టు పరిశీలనలోకి వచ్చింది. అప్పటి మంత్రిగారు తన అధికారానికి మించి, జూరిసిడిక్షను దాటి చేశారనీ వచ్చింది, జాగీరు ఎబాలిషను అయిపోయినప్పుడు, ఆ జాగీరు హక్కులన్నీ ప్రభుత్వానికి సంక్రమించినప్పుడు, జాగీరు ఎబాలిషను యాక్టు ప్రకారం ఏమైనా చర్చించడానికి జాగీరు అడ్మినిస్ట్రేటరుకు సర్వాధికారాలున్నప్పుడు. ఆయన ఆ జాగీరు ఎడ్మినిస్ట్రేషను దగ్గరకు పోకుండా నేరుగా ప్రభుత్వం దగ్గరకు వెళ్ళి, మంత్రిగారికీ, సెక్రటరీగారికి నేరుగా పిటిషను పెట్టుకోవడం న్యాయం కాదు, జూరిసిడిక్షన్ లేదు, అది చట్టానికి వ్యతిరేకం, రాజ్యాంగానికి వ్యతిరేకం అని అనేక సందర్భాలలో చెప్పినప్పటికీ అప్పటి మంత్రిగారు 15-7-52 న 25 వేల రూపాయలకుపైగా నష్టపరిహారం యివ్వాలని నిర్ణయించారు. ఆ పిటీషనరు సంతృప్తి పడలేదు. 25 వేలు కాంక్షించింది. అంతకంటె ఎక్కువగా ఖర్చు పెట్టిఉంటాడు ఇప్పటికి. టింబర్ సంపాదించుకోవాలని సహజంగా పిటీషనరు కోరిఉండవచ్చును. సహజమైన కోరికలు ఉండవచ్చును. వీనిని ఆచరించేటప్పుడు, పరిశీలించేటప్పుడు, ప్రభుత్వం అనేది ఒకటి ఉంది కాబట్టి దాని. రూల్సు, రెగ్యులేషన్సు, చట్టాలు అంటూ వున్నాయి కాబట్టి. దాని ప్రకారం పరిశీలించడంలో ప్రభుత్వం ఎలాంటి ప్రయత్నం చేసినదో పరిశీలించవలసిఉందికి

18-11-66 న, అంటే దాదాపు నాలుగున్నర సంవత్సరాల తరువాత మరల ఫారెస్టు మినిస్టరుగారు ఒక పిటీషను పుచ్చుకోడం జరిగింది. అందులో పాత కోరికలే కోరారు. తండ్రికాలంనుంచి హక్కు వుందని మేము ప్రయత్నం చేసామని అనేక రిపోర్టులున్నాయని పరిష్కారం కాలేదు కాబట్టి, మీరైనా పరిష్కారం చేయాలంటూ ఉంది. అంతకుముందు నాలుగు పర్యాయాలు రిజెక్ట్ చేశారు. రివిజనరీ పవర్సుతోనూ, అప్పిలేటు పవర్సుతోనూ వీలులేదని త్రోసిపారవేశారు. రివెన్యూ మినిస్టరుగారు త్రోసిపారవేశారు. తరువాత 18-11-66 న ఫారెస్టు మంత్రిగారు దరఖాస్తును ఎంటర్ టేన్ చేయడం జరిగింది. అది ఏ పద్ధతిలో జరిగింది, ఏ సందర్భంలో జరిగింవనేది కోర్టువారిచ్చిన తీర్పులోని అంశాలు చూస్తే విచిత్రంగా కనిపిస్తుంది. ముఖ్యమైన విషయాలు తమ దృష్టికి తెస్తాను, G. O. Ms. No. 31, the implementation of which is sought by the petitioner came to be passed in the following circumstances. It would appear from the files that the petitioner presented an application to the Minister for Forests on 18-11-66.

మినిస్టరుగారు పిటిషనుపై నోట్ వ్రాసారు. "Secretary, Forest-Department-please examine and put up". అని వ్రాసారు There is O. N.—presumably Office Note-of the concerned Secretary which reads:

"As it is already a decided case there is no need still to examine; there is no need at all to examine further points raised by the petitioner at this late stage." అని సెక్రటరిగారు మంత్రిగారి ఎండార్స్ మెంట్ పరిశీలన చేసిన తరువాత రిపోర్టు పెట్టారు. Now the Court says; "What directions were given by the Minister for Forests after he saw this note are not put on paper or if they were put on paper they are not before us but there is a lengthy typed office note under the intials of the concerned officials of the Secretariat. One of them has initialled on 16-12-66, another on 7-12-66 and the third on 9-12-66. The office note contains 16 paragraphs and it was marked to the Minister concerned. Paragraph 15 and 16 of the office note may be extracted as they give out the opinion of the officers of the Secretariat concerned with the Forest Department. Para 15: "As already stated the petition was rejected in consultation with Law Department as the petitioner had no enforceable legal claim against Government." Para 16:—"The file may be circulated to the Minister, Municipal Admn." అప్పుడు మరల కోర్టు వారు ఏమంటున్నారు? "The Minister orders thereon giving his reasons for disagreeing with office note may be extracted. Para 20 and 21 are the material parts of the order. "20· There are a few other aspects of the case that deserve consideration which to my lay mind weaken the legal aspect.

I am referring to the counter-affidavit filed by the Government in the High Court in W. P. 91/60 where it has been categorically admitted by the Government to the following effect· 'Having recognised the share of the Jagirdar in the forest and also having determined the extent of his share, any dispute between the jagirdar and the third party should not hold up the payment of the jagirdar indefinitely;

having waited for 7 years, Government directed the petitioner and the 3rd respondent to approach civil court failing which they will proceed to make payment to the ex-jagirdar, the 2nd respondent. Even in the notice sent to Sri Madhavarao, advocate, it was specifically stated.....Taking all these facts into consideration I consider that the petitioner may be allowed to fele the 1/4 share of timber. The C. C. F. may be asked to demarcate the 3/4 share of the forest and hand it over to the petitioner. కోర్టువారికిచ్చిన మూల్యమైన అభిప్రాయమును తమ దృష్టికి తెస్తున్నాను. "This note of the Minister was made on 12-12-66 and as per the directions of the Minister for Forests, the files were circulated to the Minister for Law and Minister for Finance and the Law Minister appears to have signed on 15-12-65 and the Finance Minister on 17-1-67. After that the G. O Ms. No. 131 dated 24-1-67 was issued. It may be necessary to quote the operative portion of this G. O....."

There is another important observation of the Court which I bring to your notice :—"It must be stated that concerned Minister for Forests who was responsible for passing the orders has not only failed to make note of the several orders passed earlier by the Government rejecting the claims of the petitioner and directing the petitioner to approach the Jagir Administractor but also failed to bring the matter to the notice of the Chief Minister or to Council of Ministers as required under the Business Rules of the Government, before he thought fit to reject the frank and objective note of the officials concerned who made it very clear that the matter was considered many times and rejected. We are unable to believe that the Minister would not have been conversant with the business rules of the administration as the second schedule of the business rules and Secretariat instructions make it absrary clear that the proposals involving alienation, either temporary or permanent or of a sale, grant or lease of Government property exceeding Rs. 50.000 in value, except when such alienations, sale, grasent lease of the Government property is in accordance with the rules or with the general scheme already approved by the Council, should go before the Council of Ministers. If timely action was not taken by the Chief Minister, we are afraid the Government would have beenreput to loss as per its own estiimate, to the tune of Rs. 7 lakhs byterason of the extraordinary action of the Minister for Forest in reope nning a settled matter and passing orders There seems to be some mys ey as to how the lengthy office note of. 16 paragraphs came to be putup and under whose orders notwithstandingthe fact that in answr to the Minister's note on the application to examine the case,the Secretary concerned pointed out that it is an already decided case and there is nothing to examine at all the further points raised by the petitioner at this late stage. It is manifest that the Minister turned a deaf ear when it was pointed out to him that the Government had no jurisdiction in view of the provisions of the abolition regulation and the commutation regulation and did not want to be bound by the sregulations. Not only he did not want to be bound by the regulation to which his attention was drawn by the officials, but it is also evident that he was unwilling to be guided by

the rules of business which provide for reference of matters of this nature to the Council of Ministers through the Chief Minister. When he has directed the concerned officials to circulate the file to be seen by the Ministers for Law and Finance, there is no reason why he should have ignored or by passed the Chief Minister and be content only by directing the file to be circulated to the aforesaid two ministers. The Chief Minister's note dated 12-7-67 to the Secretary, Food and Agriculture makes it absolutely certain that whatever the Minister did was behind the Chief Minister's back and it is astonishing that in a matter of this importance involving a property worth about 7 lakhs of rupees the Minister should have failed to inform and consult the Chief Minister for the ultimate responsibility of running the executive Government is that of the Cabinet of which the Chief Minister is the key-stone. We regret to point out that the then Minister for Forests has not acted with that responsibility expected of him and chose to deal with the public property as if it were his own. That in effect and substance is also the defence of the Government in the writ petition."

ఇవి కోర్టువారు చెప్పిన తీర్పులోని ముఖ్యాంశాలు. ప్రభుత్వమువారు 181 నంబరు జి. ఓ. ని ఇస్యూచేశారు. అనేక సందర్భాలలో న్యాయమైన సమస్యల పరిష్కారము కొరకు కాస్త ఇబ్బందులతో కూడుకొన్న జి. ఓ. లను సవరించడమో, కొత్త జి. ఓ ను తయారుచేయడమో అవసరము వచ్చినప్పుడు సామాన్య ప్రజలు ఎన్నో ప్రయాసలు పడినప్పటికీ అసంభవంగా వుండే ఉక్కు చట్రముగా వున్న సెక్రటేరియట్ నుంచి ఇంత సులభముగా, మృదువుగా, యిబ్బంది లేకుండా ఒక ప్రత్యేకమైన ఆర్డరు వేయబడినది. అనేక పర్యాయాలు సెక్రటరీచేత, మంత్రులచేత త్రోసివేయబడిన, జూరిస్‌డిక్షనుకు భిన్నముగా వున్నదని స్పష్టముగా తేల్చివేసిన తరువాత, స్టాఫ్ నోట్ తరువాత నోట్ పెట్టి పేరాగ్రాఫ్ తరువాత పేరాగ్రాఫ్ వివరించి వ్రాసినప్పటికీ దానిని మసిపూసి మారేడుకాయ చేసిన పద్ధతిలో ఒక ప్రత్యేకమైన నోట్ వచ్చి, దానిమీద కొత్త జి. ఓ. రావడము జరిగితే, సెక్రటేరియట్‌లోనో, బయట తెలిసిన పౌరులో ఇంత అన్యాయము జరుగుట మంచిది కాదు, మన దేశానికి, మన పరిపాలనకు, వున్న రాజకీయ వాతావరణానికి మర్యాద కాదని తెలుసుకొని ముఖ్యమంత్రిగారి దృష్టికి తీసుకొనివచ్చివుంటారు. కోర్టు వేర్కొన్నట్లు జి. వి. సుధాకరరావుగారు చెప్పకముందే ముఖ్యమంత్రిగారికి తెలిసినట్లు ఇందులో తెలుస్తున్నది. అప్పుడు ముఖ్యమంత్రిగారు మేల్కొని అక్కడకు ఆ విషయాన్ని ఆపుచేయడము, కొత్త జి. ఓ. ని ఇస్యూచేయడము ద్వారా అంతకుముందు ఇస్యూ చేయబడిన జి. ఓ. ని కాన్సిల్ చేయడము జరిగినది. ఆ కాన్సిల్ చేయబడ్డ జి. ఓ. కి వ్యతిరేకంగా, కొట్టివేయబడిన పాత జి.ఓ.కి ప్రాణము పోయాలని, ముఖ్యమంత్రి ఇంటర్ వెన్షన్ తరువాత వచ్చిన జి. ఓ. ని రద్దు చరచాలని, ఆ వ్యక్తి కోర్టుకి వెళ్ళి ఇంతదాకా తీసుకువచ్చినతరువాత కోర్టువారు పరిశీలన చేసి తీర్పు యిచ్చారు. అప్పుడు ఫారెస్ట్ మినిస్టరు ఫైల్స్ చూసి పరిశీలన చేసి నిర్ణయము చేసిన లా మినిస్టరు, ఫైనాన్స్ మినిస్టరు తక్కువ బాధ్యులని నేను అనడము సరియైనది కాదు. మిస్టీరియస్ పరిస్థితి

అని కోర్టువారు అన్నారు. ఆ మిస్టీరియస్ ఏమిటో ఇన్ని రోజుల తరువాత ఇప్పుడు తిరిగి ఆలోచించడమంటే మాపు యిబ్బంది కలుగుతున్నది కాని ప్రత్యేక మైన పరిస్థితులలో అధికారాన్ని ఉపయోగించుకొని, జాగ్రత్తగా, మెలకువతో, చప్పుడు లేకుండా లాభాలు సంపాదించుకొందామనే స్వార్థబుద్ధితో జరిగింది. ఇంకొకటి లేదు అని కోర్టువారు శంకారాహిత్యముగా చెప్పిన విషయములో సత్యముంది కాని ఏమాత్రము అతిశయోక్తి లేదని మనవి చేస్తున్నాను. ఇప్పుడు దానిని తిరిగి దొరికించుకొని, ప్రాసిక్యూషను పెట్టి ఎవరిమీదో కేసు పెట్టి, డబ్బు సంపాదిద్దామని, తిరుగతోడుదామని చెప్తే సాధ్యము కాకపోవచ్చు. ఉన్నత న్యాయస్థానము వారు ఫారెస్టు మినిష్టరు, మిగిలిన ఇద్దరు మంత్రులను పేర్కొంటూ ప్రత్యేకమైన కృత్రిమ పద్ధతిలో జరిగిపోయింది, జరిగి పోయిన దానికి నష్టము కాకుండా పెంటనే ఆపుకొన్నారు లేకపోతే ఎంత పెద్ద ద్రోహము జరిగేది అని చెప్పినప్పుడు పెంటనే మంత్రివర్గము సమావేశమై, మంత్రి వర్గము సమావేశము అయినా కాకపోయినా పత్రికలు చూడగానే కోర్టుద్వారా విషయాలు తెలుసుకొని రాజీనామా సమర్పించి నేను దూరముగా వుంటాను. నా పైన అవగింజంత అనుమానము వచ్చినప్పటికీ, సూది మొనంత పాపము నా మీద ఆరోపించినట్లయితే నేను భరించడము న్యాయము కాదు. ప్రజాస్వామ్యములో ఇంత ఉన్నత స్థానములో నేను కూర్చోవడము నీతి, మర్యాద కాదు. ప్రజాస్వామ్యములో వ్యతిరేకము చేసినవారము అవుతాము అని భావించి పెంటనే రాజీనామా పెట్టి వ్యవహరిస్తే తప్పనిసరిగా ప్రజాస్వామ్య చరిత్రలో నూతన అధ్యాయాన్ని ప్రారంభించిన వారు అవుతారు. మన రాష్ట్రములో అనేక సాంప్రదాయాలు వున్నవి. బ్యాంకు కేసు సందర్భములో వి. వి. గిరి గారు రాజీనామా పెట్టారు. లాల్ బహదూర్ శాస్త్రి గారు రైల్వే మంత్రిగా వుండగా ఎక్కడో మహబూబ్‌నగర్‌లో రైలు కూలిపోతే నేను ఎందుకు రిజైన్ చేయాలి అని అనుకోకుండా ఘోరమైన ప్రమాదము జరిగి వందల మంది ప్రాణాలను కోల్పోయారు. ఇది అన్యాయము, దానిని భరించడానికి వీలులేదు నేను ఇక్కడ నైతికముగా కూర్చోవడానికి వీలులేదు అని సెల్ఫ్ డిసిప్లిన్‌ని అలవరచుకొని ప్రజాస్వామ్యములో ఉన్నతమైన సంప్రదాయాలు సృష్టించడానికి, మంత్రిపదవి యొక్క గౌరవాన్ని, హుందాతనాన్ని పెంపొందిస్తూ త్యాగము చేసిన మహానీయుల చరిత్ర ఉన్నది. మన రాష్ట్రములో సంజీవరెడ్డి గారు రాజీనామా చేశారు. ఇంత స్పష్టమైన తీర్పు వచ్చిన తరువాత ప్రజాస్వామ్య పరంపరలో వారు కూడా ముఖ్యమైన పాత్రను నిర్వహిద్దామని ప్రయత్నము చేయకపోవడము సహించరానిది. ఈ పాటికే అటువంటి సత్సంప్రదాయాన్ని సృష్టించడానికి ప్రయత్నించవలసినది, కాని జరుగలేదు. ముఖ్యమంత్రి గారు మంత్రివర్గ సమావేశాన్ని ఏర్పాటుచేసి చర్చ చేయవలసి ఉంటే. కాని ఒక మంత్రి పైన స్కేడింగ్ రిమార్క్స్ చేసినప్పుడు వారిని కోర్టువారు పిలిపించి అడిగారా? దీనిలో న్యాయము ఎంత, అన్యాయము ఎంత అని అడిగారా అని కొందరు వాదించవచ్చును. అన్యాయమే. ఎవరిమీద ఉన్నది? ప్రభుత్వము చేసిన పొరబాటును ప్రభుత్వమే

నిర్ణయించుకొన్నది కదా. ఫారెస్టు మినిస్టరు చేసిన పొరబాటును ముఖ్యమంత్రిగారు సరిదిద్దుకొన్నారు కదా, కోర్టువారికి ఏమి ప్రత్యేక కారణము వచ్చినది. ఏమి అవసరం వచ్చినది అని, అమాయకమైన మంత్రిగారి పేరు తీసుకొని చిత్రించి, చర్చిస్తున్నారు, అనే అభిప్రాయముగా అనవచ్చును. ఏది ఎలా వున్నా ఒక మంత్రి అభిప్రాయము పొరబాటని ఇంకొకమంత్రిగారు సవరించుకొన్నా సంఘటన ఏమిటి? ఆ పరిణామక్రమంలో ఇది చేయకపోతే ఏమి ప్రమాదము జరిగివుండేదనేది కోర్టువారు తప్పించుకోడానికి వీలులేదు. కోర్టువారు పరిశీలించడము న్యాయము. కోర్టువారు చేసినది బాధ్యతగల వ్యవస్థ కాబట్టి తీర్పు ఆ విధంగా వచ్చినప్పుడు ముఖ్యమంత్రిగారు, వారి సహచరులు బాధ్యతగలవారు దీనిని సీరియస్‌గా తీసుకొని తక్షణమే రాజీనామా పెట్టి ప్రక్కకు తొలగి వారి కర్తవ్యాన్ని నిర్వహించవలసివుండినది. ఆ విధంగా ఎగ్జిక్యూటివ్ తన పాత్రను నిర్వహించి ప్రజాస్వామ్యములో మంచి సంప్రదాయాలను ఏర్పాటుచేయవలసి వుండె. వారు చేయలేదు. కాబట్టి తమ అధ్యక్షతలో వున్న లెజిస్లేచరుకు గురుతర బాధ్యత వున్నది. ఎగ్జిక్యూటివ్ పొరపాటు చేస్తున్నది. మంచి సంప్రదాయాలను నిర్మించడములేదు. జుడీషియరీ, లెజిస్లేచరు వారివారి కర్తవ్యాలను నిర్వహించవలసిన అవసరము వున్నది అని చెప్పి మరల ఈ బాధ్యతను గుర్తింపచేయడానికి ఈ సమస్యను తమ దృష్టికి తీసుకోనివస్తున్నాను. తమరి అధ్యక్షతలో ఈ చర్చ తప్పనిసరిగా ఈ కర్తవ్యాన్ని నెరవేర్చడానికి ఉపయోగపడుతుందని, దీని పర్యవసానముగా ఎగ్జిక్యూటివ్ తన బాధ్యతను గమనించి సరియైన చర్య తీసుకొంటారని ఆశిస్తూ శలవు తీసుకొంటున్నాను.

శ్రీ పి. నరసింగరావు :-- అధ్యక్షా, హైకోర్టు తీర్పు సందర్భముగా ఈ రోజున ఈ చర్చను తీసుకురావలసి వచ్చినది. ఇప్పుడే గౌరవ సభ్యులు రాజేశ్వరరావుగారు హైకోర్టు తీర్పులోని కొన్ని అంశాలను ప్రస్తావించారు. జుడీషియరీ, ఎగ్జిక్యూటివ్, లెజిస్లేచరు డెమోక్రసీలో 3 ప్రధాన అంగాలు అని ఈ 3 అంగాల పాత్ర డెమోక్రసీలో ఎలా వుండాలనేది ప్రస్తావన చేశారు. ఈ 3 అంగాలలో జుడీషియరీకి కొంత మొగ్గు వున్నట్లు మన అనుభవములో తేలినది. ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆర్డర్సును కాని, లాను ఇంటర్ ప్రిట్ చేసి, స్క్రూటినీ చేసి మంచిచెడు అని చెప్పే అధికారము జుడీషియరీకి వున్నది. హైనలు అధికారము దానికి వున్నది. మనకు లేదు. జుడీషియల్ హైడింగ్సు వస్తే దానిని చర్చించడము, తప్పు ఒప్పు అని చెప్పే అధికారము మనకు లేదు. వారు తుణ్ణముగా దీర్ఘముగా పరిశీలన చేసి, తొందరపాటు లేకుండా చేస్తారు కాబట్టి వారి హైడింగ్‌ని గౌరవించడమనేది ప్రజాస్వామ్యములో ప్రధమ సాంప్రదాయము. అందుచేత ఎప్పుడైతే 20-2-70 న హైకోర్టు తీర్పు వచ్చినదో వెంటనే ఆ మంత్రిగారు, ఈ కేసుకు సంబంధించిన యితర మంత్రులు రాజీనామా పెట్టి వారు స్టేటుమెంటు యిచ్చి వున్నట్లయితే దానిపైన చర్చించుకోడానికి అవకాశము వుండేది. నిజముగా వారు నేరస్థులు అవునా కాదా అనేది, పరిశీలించాలి. వారు రాజీనామా పెట్టకపోటంవల్ల ఏ విధంగా అయినా తమ నేరాన్ని కప్పిపుచ్చుకోవాలనే

పుచ్చుకోవాలనే ఉద్దేశ్యంతో తమ పదవులను అంటిపెట్టుకొని ఉండినారని స్పష్టం అవుతుంది. ఈ కేసు చరిత్ర చాలా పెద్దది. ఈ కేసు దాదాపు 30, 40 సంవత్సరములనుండి నడుస్తున్నది. పొట్టాల జాగీరు 1200 ఎకరాల భూమి. అది చాలా రిచ్ ఫారెస్ట్; ఇపుడు దాని విలువ 15 లక్షల రూపాయలు వుంటుంది. ఫారెస్ట్ డిపార్టుమెంటువారు దానిని 7 లక్షల రూపాయలకు విలువ కట్టారు. మనం నార్మల్‌గా వేరే ఫారెస్ట్‌లో చూసినపుడు—ఉన్న విలువకన్నా రెండింతలు మూడింతలు ఎక్కువ బిడ్డింగ్స్‌లో వస్తాయి. 15 లక్షలు విలువగల ఫారెస్టుకు సంబంధించి పోయిన జనరల్ ఎలక్షన్స్ సందర్భంలో యీ కేసు ముందుకు వచ్చింది జనరల్ ఎలక్షన్స్ సందర్భంలో 18-11-66 నాడు పిటీషన్ యివ్వ బడింది. 12-12-66 న ఫారెస్టు మినిస్టర్‌గారు ఆర్డర్ పాస్ చేశారు. 5-12-66 నాడు లా మినిస్టర్‌గారు, 17 న ఫైనాన్స్ మినిస్టర్‌గారు సంతకం పెట్టారు. 24-1-67 న 181 జి. వో. ఇస్యూ అయినది. 40 సంల నుండి తేలని సమస్య ఇంత ఎఫిషియెంట్‌గా, ఇంత తొందరగా, ఇంత పట్టుదలతో తేలింది అంటే మంత్రిగారు ఫైలు పట్టుకొని ఒక్కొక్క మంత్రిదగ్గరకు వెళ్ళి, సెక్రటరీ దగ్గరకు వెళ్ళి వ్రాయించుకొని వస్తేనే తేలుతుందిగాని, సామాన్యంగా నార్మల్ టైమ్‌లో సంవత్సరం అయినా పడుతుంది. ఈ విధంగా మంత్రిగారు ఎలక్షన్ సందర్భంగా డబ్బు కక్కుర్తికొరకు ఇది చేశారు అన్నది స్పష్టం అవుతుంది. కోర్టువారు స్పష్టమైన భాషలో అనకుండా—మిస్టీరియస్ సర్కమస్టెన్సెస్—అని అన్నారు. 14-1-67 న జి. వో. ఇస్యూ అయింది. ముఖ్యమంత్రిగారి దృష్టికి 12-7-67 న వచ్చింది. ఈ సమస్య నవంబరు డిశంబరు మాసాలలో హైదరాబాద్‌లో తెలంగాణా అంతటా యీ విధంగా ప్రయత్నాలు సాగుతున్నాయని, మంత్రులను పట్టుకొంటున్నారని, మంత్రులకు ధరఖాస్తులు పెడుతున్నారని, ఈ ఫారెస్టులు వీరికి ఇస్తున్నారని, యీ విధంగా ఎలక్షన్ ఖర్చులకొరకు ఏ మంత్రులకు ఎంత డబ్బు ముట్టుతోంది అనేది చర్చలలోకి వచ్చింది. ఇపుడు మంత్రిగా వున్న వెంగళరావుగారు యీ సమస్యను మొదటిసారి డిశంబరు, అనవరిలో అందరి దృష్టికి తీసుకురావటం జరిగింది. అపుడే మాటలసందర్భంగా ముఖ్యమంత్రిగారి దృష్టికి వచ్చి ఉండవచ్చును. వచ్చినా, వారు వెంటనే తక్షణమే చర్య తీసుకోలేదు. వారు ఫస్ట్ ఎండార్స్‌మెంట్ 12-7-67 నాడు చీఫ్ మినిస్టర్‌గారు ఎగ్రికల్చర్ సెక్రటరీకి చెప్పారు. ఇది ఎక్స్‌యిరీచేసి, జులై 17 లేక, 18 నాడు నాతో డిస్కస్ చేయాలి అన్నారు. జులై 17, 18 తేదీలలో డిస్కస్ చేయమంటే 18-10-67 దాకా నిద్రపోయారు. సెక్రటరీగారు ఏమీ చర్య తీసుకోలేదు. ఈ మధ్యలో ఆర్డర్స్ ఇస్యూ అయినవి. టెలిగ్రామ్స్, టెలిఫోన్స్ పోయాయి. అపుడు జి. వి. సుధాకరరావుగారు మొదటి ఉత్తరం 18-10-67 న చీఫ్‌మిస్టర్‌గారికి వ్రాశారు. చీఫ్ మినిస్టర్‌గారు ఆ లెటర్‌ను ఎక్‌నాలెడ్జిచేసి సెక్రటరీకి పంపించారు. దానిమీద సెక్రటేరియట్‌లో ఏమీ కదలిక రాలేదు. 17-11-67 నాడు రెండవ ఉత్తరం మళ్ళీ సుధాకరరావుగారు వ్రాయవలసి వచ్చింది ఆ రెండవ లెటర్‌లో ఉన్న ఇంటరెస్టింగ్ పోర్షన్ తమ దృష్టికి తీసుకువస్తున్నాను.

వారు యీ ఉత్తరం వ్రాసినపుడు చీఫ్ మినిస్టరుగారు ఇక్కడలేరు; అపుడు వారు ఇంగ్లండ్ వెళ్ళారు. "This letter is addressed to the Secretary to Government, Food and Agriculture:

'In view of this co mmunication and in the absence of the Chief Minister, I am addressing this letter to you. It has become imperative to the public interest. In my letter to the Chief Minister, after stating certain facts and raising certain issues of public importance, I had appealed to him that in the name of fair and good administration, the order to give possession of the forest area should be stayed, and an impartial enquiry should be instituted into the facts and circumstances of the case' ఈ మధ్య జరిగినవన్నీ వారి నోటీసుకు తీసుకు వచ్చారు. డైరక్ట్‌గా ఇక్కడి సెక్రటేరియట్ నుండి డిప్యూటీ సెక్రటరీ ఫుడ్ అండ్ ఎగ్రికల్చర్ వారు డి. ఎఫ్‌ను డైరక్ట్‌గా కాంటాక్ట్ చేసి పొజిషన్ ఇవ్వవలసింది అని వారికి చెప్పటం జరిగింది. వారు ఫారెస్ట్ ఫెల్లింగ్ కూడా చేశారు. అది నెల్లూరు చీరాలకు పంపించటంకూడా మొదలు పెట్టారు, ఈ ఫాక్ట్స్ అన్నీ డిటెయిల్డ్ లెటర్ ద్వారా ఎగ్రికల్చర్ సెక్రటరీ గారి దృష్టికి తీసుకు వచ్చినా స్టే ఇవ్వలేదు.

"Thus, in not staying the order of the Government, the Government is deliberately taking a risk of loss and even of conniving at corruption and the entire purpose of investigation would be belied as the case would become a fait accomplie." ఇది రెండవ లెటర్. దీని మీద యాక్షన్ తీసుకోలేదు. ఈలోగా చీఫ్‌మినిస్టర్‌గారు వచ్చారు. 2-12-67న మళ్ళీ చీఫ్ మినిస్టర్‌గారికి ఇంకో లెటర్ ఇచ్చారు. అందులో—

"I am to thank you for your letter. Paradoxically; the necessary action of the Secretary, Agriculture, seems to have been to press the Divisional Forest Officer, Mancharial, through telephonic, telegraphic and messenger delivery communications to short-circuit all the procedures and promptly hand over the forest area to the consortium. I addressed a letter to the Secretary, Agriculture dated 17th Nov. 1967 with a copy to the Chief Secretary and Private Secretary for your information on your return from abroad. ఈ విధంగా 2-12-67న డిటెయిల్డ్ లెటర్ వ్రాశారు. అందులో యీ విధంగా చెప్పారు--

"In that letter, I had maintained my request for a stay of the order to give possession of the forest to the consortium pending a thorough judicial enquiry. I believe a very simple logic and considerable public interests are involved. If the case in question were to be proved just and above-board as a result of thorough investigation, the consortium would have rightfully obtained the forest area and would have lost nothing, in the meanwhile, by issuing a stay order. But on the contrary if my allegations are found to be substantiated and just, the valuable forest worth Rs. 1 1/2 million would have been saved. In other wards by issuing the stay order, the consortium

would have lost nothing if and when the case is proved just and genuine. But by not issuing the stay order, the government would be the loser as the trees felled and sold out cannot be restored." ఈ కేసులో ప్రత్యేకంగా ఒక స్పెషల్ ఫారెస్టర్‌ను అక్కడ పోస్టు చేశారు,

"Unfortunately inspite of your reference for necessary action to the Secretary, Agriculture and my above contention, permission has been given to the consortium to work the forest and the consortium is working fast at felling, logging, and carting valuable timber. A special forester has been assigned to the consortium suspending the requirements of hammering and passing by routine staff of the forest department so that the clearing of the forest could proceed expeditiously and with out any delay. Hundreds of cart loads of timber is being lifted day and night round the clock and forestalling any stay order and subsequent complications, speed seems to be the essence of this game of corruption." సుధాకరరావుగారుకూడ ఆ జిల్లాకు చెందినవారు కాబట్టి వారికి ఎప్పటికప్పుడు ఈ వివరాలన్నీ పూర్తిగా తెలుస్తూ ఉండేవి. వారు డిటెయిల్డ్‌గా ఈమూడులెటర్స్‌ద్వారా చీఫ్ మినిస్టరుగారిదృష్టికి ఎగ్రికల్చర్ సెక్రటరీగారిదృష్టికి పదేపదేతీసుకురావటం జరిగింది. హైకోర్టు ఆర్డర్‌లో చీఫ్—మినిస్టర్ ఇంటర్‌ఫియర్ కావటంవల్ల గవర్నమెంట్ వచ్చే లాస్ సేవ్ అయిందని రిమార్క్ చేశారు. కాని ఏమి సేవ్ అయినది? ఆర్డర్ జి.వో.ఎం.ఎస్. నెం. 131 పాస్ చేసింది 21-1-67. మళ్లి జి. వో. ఎం. ఎస్. నెం. 828 పాస్ చేసి దానిని ఆపింది 23-4-68. చీఫ్ మినిస్టర్‌గారు ఇక్కడ లేనపుడు—చీఫ్ సెక్రటరీగారు ఒక నోటీసుమాత్రం యిచ్చారు. అందువల్ల కొంత వర్క్ ఆగింది. కాని, అప్పటికే చాలావరకు 2, 3 లక్షల టింబర్ అక్కడకు తీసుకుపోవటం జరిగింది. ఆ 12 వందల ఎకరాలలో ఉన్న మొత్తం టింబర్ అంతా కొట్టివేయటం జరిగింది. దానిని ఆక్షన్ చేశారు. అదికూడ ఆ పార్టీవారే 2 లక్షలకో, లక్ష 75 వేలకో తీసుకోవటం జరిగింది. ఈ విధంగా 15 లక్షల విలువగల టింబర్ వ్యవహారంలో— with the connivance of the officers; with the connivance of the Ministers ప్రజలయొక్క ఆస్థికి భంగం కలగటం జరిగింది. చీఫ్ మినిస్టర్‌గారి దృష్టికి 12-7-67 న వచ్చింది. కాని వారు ఆపింది 23-4-68వ. అరు మాసాల తర్వాత ఆపటం జరిగింది. జి. వో. ఇస్యూ చేసేలోపల—యీ 15 మాసాలలోపల యీ టింబర్ కొట్టటం, తీసుకుపోవటం జరిగింది. ఈ విధంగా ప్రజల సొత్తును కొల్లగొడుతున్నప్పుడు—జ్యుడిషియరీ ఇటువంటి తీర్పు యిచ్చినపుడు ప్రజాస్వామ్యంలో ప్రభుత్వం వెంటనే రాజీనామా ఇవ్వకుండా ఉండటం న్యాయం కాదు. ప్రభుత్వం ఏ విధంగా తన అధికారాన్ని దుర్వినియోగం చేస్తున్నదో, ఏ విధంగా తప్పుడు ఆర్డర్స్ వేసి లక్షలాది ఆస్తులు గడిస్తున్నారో—లోకుకుపోయి చూడటానికి నాలుగు కమీషన్స్‌కూడ సరిపోవు. కాబట్టి అందుకోసం కనీసం కమీషన్ ఆఫ్ ఎంక్వయిరీ అయినా వెట్టించండి ఈ మినిస్టర్ పైనవేశాము; ఇంకా ఇతర మినిస్టర్స్‌పైనకూడ చార్జెస్ ఉన్నవి. పబ్లిక్ అందరికి తెలుసు. ఫేక్ట్స్ గేదర్ చేయటంలో ఆలస్యం జరుగుతూ ఉండవచ్చుము. మన ముఖ్య

ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రప్రథమంగా ముఖ్యమంత్రి పదవి స్వీకరించినపుడు ఒక బ్రహ్మాండమైన స్టేట్ మెంట్ యిచ్చారు.

ముఖ్యమంత్రిగారు ముఖ్యమంత్రిపదవి స్వీకరించినప్పుడు క్లియర్ ఎడ్మిని స్ట్రేషన చేస్తామని బ్రహ్మాండమైన స్టేట్ మెంటిచ్చారు. ఇదేనా క్లియర్ ఎడ్మినిస్ట్రేషను అధ్యక్షా.-కాబట్టి మంత్రిగారు ఏమాత్రం అత్మాభిమానంగల మనిషయినా వారు వెళ్లిపోవాలి వారితోపాటు మిగతా మంత్రులు తప్పుకునే సమయం ఆసన్నమయింది.

శ్రీ బి. పాపిరెడ్డి :—అధ్యక్షా, నిన్న వి.బి.రాజుగారు చెప్పినట్లుగా ఇది గొట్టపుపాంటులు యుగం. గొట్టపు పాంటులంటే ఒక ఫాషను. గతసంవత్సరంగా చూస్తున్నాం రిజిగల్ రిజర్వేషన్సు మంచివికాదంటు అది కాన్స్టిట్యూషనలుగా కొట్టేశారు. దానిమీద ప్రజాభిప్రాయప్రకారం రాల్లువేయడం టెలిఫోను తీగలు తెగకొట్టడంటెలుసు. హైపవరు కమిషను అని భార్గవ కమిటి రిపోర్టు అనిరావడం అది మాకు సంబంధంలేదని చెప్పడం జరిగింది. పోతే యీ కేసులో ముందు కంపాషనేట్ గ్రౌండు ఆలోచిస్తే కేటగారికల్‌గా రిపోర్టు చేసింది వి.బి.రాజుగారు కనబడ్డారు.తరువాత కంపాజినేట్ గ్రౌండుమీద కె.వి.రంగారెడ్డిగారు దానిని కాంపెన్ సేషనుక్రింద ఆ పైలును ఇనిషియేట్ చేశారు.తరువాత రెండుమూడు సారులు రిజక్టు అయితే రీలో చెంచురామనాయుడుగారు కోర్టు చెప్పినవిధంగా ఫర్ హిజ్ లెజ్మైండు రివ్యూచేశారనిపించింది. ఆ రివ్యూ చేయడంలో ముందు ఆయన ఇనిషియల్ చేసి పైలు సర్కులేషనుకు పెడితే ముందు ఒకమంత్రి వారం రోజులలో పంపిస్తే తరువాత ముఖ్యమయిన పైనాన్సు మంత్రి చెన్నారెడ్డిగారు ఒకటిన్నర నెలలు టేబిల్ పయిన పెట్టుకున్నారు. యీ పైలు యీ ఒకటిన్నర నెలలు వారు ఏమి ఆలోచించారో తెలియదు. యీ పరిస్థితులలో చెంచురామనాయుడుగారు రిజయిను చేస్తారో లేదో నాకు అనవసరం.ప్రభుత్వంలో జరగవలసిన పద్ధతులలో మినిస్టరు పదయినా పోరపాటుచేస్తే శిక్షకటరి జవాబుదారి తీసుకోవాలి ఎందుకంటె మన పరిజాస్వామ్యంలో పెద్దబాలశిక్ష చెయిలు అయినవారు మంత్రిగావచ్చే అవకాశం ఉంది కాబట్టి శిక్షకటరికి పెత్తనం ఉండాలని రాజుగారు చెప్పారు. ఇప్పుడుండె శిక్షకటరికి కూడ పెత్తనం తీసుకోనడానికి అశ్యంతర ఉండదు. చెంచురామనాయుడుగారు రిజయినుచేసేముందు కుందుకూరుదాకా పోయి ప్రజాభిప్రాయంసేకరించి వారేమి చెబితే అది చేస్తే బాగుంటుందని నా ఉద్దేశ్యం.

శ్రీ టి.వి.యస్. చలపతిరావు:—అధ్యక్షా.ఇదిచాల దురదృష్టకరమయిన విషయం. మనుముందు ప్రజాస్వామ్యం కట్టుదిట్టంగా ఉండాలంటె ప్రజల ఆస్థులు ఎవరికీ దత్తంచేయకుండా ఉండాలంటె యీ తీర్పునుబట్టి ముఖ్యమంత్రిగారు నిర్దిష్టమైన చర్య తీసుకొనడం ఎంతయినా అవసరం. జడ్జిమెంటులో వారు చెప్పారు. ముఖ్యమంత్రిగారి క్రైమ్‌లి ఇంటర్ ఫియరెన్సువలనే కొంతయినా సేవ్ అయిందని ఎందుకంటె జి.వో.181 జనవరి 61 లో పాస్‌చేస్తే వితౌట్ జురిస్‌డిక్షన్ దాదాపు

ఒక సంవత్సరం దాటితే గాని ముఖ్యమంత్రిగారి ఆర్డరు వచ్చినట్లుగా లేదు. యీ జాగిరుదారులు ఊరుకోలేదు అడవిలోఉన్న కలప అంతాకొట్టారు. లా నిండుగా అమ్మడం జరిగింది. కొన్ని లారీలు సుధాకరుగారు ఉన్నట్లు గుర్తించిన తరువాత ముఖ్యమంత్రిగారు ఇంటరుపరుగు అయితరువాత వాటిని మాత్రం అమ్మి డబ్బు కోర్టులో డిపాజిట్టు చేసినట్లు తెలుస్తోంది. కోటిలన అస్థి నష్ట అట్లాగుంచి ముఖ్యమంత్రిగారు మంచిదిట్ట, మంచి అనుభవంగలిగిన సీనియరు అడ్వకేటు వారి అధిపత్యంక్రింద నడిచే మంత్రిమండలిలో లాంటి అవకతవకలు జరిగినాయంటె ఎంత ఆశ్చర్యాస్పదమయిన విషయం? ఖాతరంవారు యీ తరంలో జరిగిన పరిపాలనా వ్యవస్థగురించి ఇంతమంది దిట్టలు యీ ప్రభుత్వానికి అధినేతలుగా ఉన్నప్పుడు ఇటువంటి సంఘటన జరిగిందంటె ఆశ్చర్యంగా ఉంది. ప్రస్తుతం యీ పార్టి ఆపార్టి ముఖ్యమంత్రికి మెజారిటి ఉందాలేదా అనేవిషయం కాదు. హైకోర్టు తీర్పులకు మనం విలువ ఇవ్వకుండా మంత్రిమండలి ఉంటె రాజ్యాంగంవిషయంలో ముందుకుపోయే జడిషియరికి ఏమి గౌరవం ఉంటుంది. మనం రాజ్యాంగంలో ప్రజాస్వామ్యంలో ప్రధాన అంగాలయిన జుడిషియరి తీర్పును గౌరవించకపోతే మనం ఎన్నికముందు చేసిన ప్రమాణ స్వీకారాన్ని ఉల్లంఘించిన వారమవుతాము. నాకు తెలిసినంతవరకు చెంచురామ నాయుడుగారు చాల సౌమ్యులు, మంచివారు. ఆయననుంచి మాట రావాలంటె ఆలశ్యమవుతుంది. ఆలాంటి జాగ్రతయినవారు యీ 16 పేజిల నోటు శ్రద్ధగా చెట్టినతరువాత ఆర్డర్సు పాస్‌చేశారంటే మిస్టరి ఉంది. అందులో హార్డ్‌షిప్ ఉండాలి. చెంచురామనాయుడుగారిలాంటి పెద్దమనిషి ఇటువంటి ఆర్డర్సు పాస్ చేస్తారని అనుకోను. హిందూ పేపరులో మొదటి పేజీలో జడ్జిమెంటుచూచి షాక్ అయినాను. వెంటనే వారు రాజినామాచేస్తే వారి ప్రతిష్ట రాష్ట్రప్రతిష్ట చాల ఇనుమడించేది. అలాకాకుండా ఇక్కడ ఒక అవకాశము ఇచ్చి వారిలాగ వీరిలాగ మాట్లాడారు అనే వాతావరణం కలిగించకకుండా ఇప్పటికయినా వదవి శాస్వతం కాదు. ప్రజాస్వామ్యంలో లాల్‌బహదూర్ శాస్త్రి ఎంత ఋణప్రాయంగా చూచివారో చరిత్ర తెలియచేస్తుంది. ఇటీవల మాట్లాడుతూ ముఖ్యమంత్రి గారు ఏమన్నారంటె Chief Ministership, is nothing. If he wants to become Chief Minister, he can become Chief Minister at any time because he will get a lot of strength by respecting the judiciary and అలా కాకుండా వాదనల వలన గవర్నమెంటుకి కాని శాసనసభకుకాని మన రాజ్యాంగానికి గాని గౌరవంకాదు. Without meaning any disrespect either to the Chief Minister or to the Minister concernd, as I said just now, my respect to Mr. Chenchurama Naidu is second to that of none. Same is the case with regard to the Chief Minister. We do not gain any thing but we are only anxious to see that very healthy conventions and a very healthy atmosphere is created and that this democracy should survive. నన్నలైట్సు ఆయుధాలతో నష్టంచేస్తున్నారని గాని ఇంతమంది మంత్రులుముఖ్యమంత్రి ఉండగా శ్రద్ధ కేరియట్‌లో రూల్‌ఆఫ్

ప్రాసిజరును పాటించడం లేదంటే ఏమనుకోవాలి. Who are the real murderersf of democracy? Is it the Naxalites or the Ministers who grossly misuse the powers as well as the position that are vested in them? Therefore, Sir, my prayer through you to the Chief Minister and to Mr. Chenchurama Naidu also is that without any hesitation they should forth with submit the resignations and rise in public estimation and also open a go.den chapter. I need not go into details. The speakers who spoke earlier have very extensively quoted from the judgement and it will not be necessary for me to repeat or to reproduce. But one interesting factor here is that the Minister concrned passed orders without jurisdiction in January 1967 and that he failed even to circulate to the Chief Minister. On that ground itself the Chief Minister ought to have demanded his resignation. But he has not done it. పోనీ,వారు కల్పించుకొని ఏమైనా సేవ్ చేశారా అని చెపితే, ఏడాదిపైన పట్టింది; జనవరి 6రే అయితే, 15 నెలలు పట్టింది. మరి ఏ విధంగా టైమ్‌లీగా సేవ్ చేశారు? It is something like locking the stables after the horses are stolen. కొన్ని లారీలు, లారీలు వెళ్లిపోయినాయని అంటున్నారు. వాటి సంగతి ఏమైందో తెలియదు. ఏడు లక్షలు ఆస్తి పోయిందని అంటున్నారు. మరి వెల్లూరులో, ఇంకా ఇతర ప్రాంతాలలో అమ్మినటువంటి లారీలయొక్క ఆస్తి ఎంత, ఇది ఎవరి దగ్గర నుంచి రికవర్ చేయాలి. అందుచేత దానిమీద రాద్ధాంతా లేమీ చేయకుండా, ఆనాడు ముఖ్యమంత్రిగారు చేయలేనిపనిని ఈ నాడయినా గౌరవప్రదంగాచేసి వారు ఇంత వరకు సంపాదించిన కీర్తి ప్రతిష్టలు ఇంకా ఎక్కువ చేసుకోంటారని నేను ఆశిస్తూ నాకు ఈ అవకాశము ఇచ్చినందుకు తమకు ధన్యవాదాలు తెలుపుకొంటూ సెలవు తీసుకొంటున్నాను.

శ్రీ బి. లచ్చన్న:— అధ్యక్షా! అసలు ప్రతిపక్ష సభ్యుల ఒక మోషన్ పైన మనము ఈ విషయాన్ని చర్చించే బదులు, ముఖ్యంగా చర్చించే బదులు, ముఖ్యమంత్రిగారు ఒక స్టేట్ మెంటు చేసి ఈ సమస్య చర్చించడానికి కోరి ఉన్నట్లయితే, కనీస ధర్మాన్ని, సాంప్రదాయాన్ని వారు పాటించినటువంటివారు అయిఉండేవారు. ఎందుకంటె ఇదివరకు సభ్యులందరు చెప్పినట్లుగా ఇదేదో రాజకీయంగా అధికార పక్షము యొక్క మంత్రులపైన హైకోర్టువారు ఒక తీర్పును, వారి ఆకృత్యాలను స్థిరపరుస్తూ ఇచ్చారు కాబట్టి ప్రతిపక్షము అవకాశము తీసుకొని చర్చించే ఒక వాతావరణం కల్పించడం చాలా దురదృష్ట కరమైన విషయము. ప్రజాస్వామ్య ధర్మాన్ని అనుసరించి— ఇప్పుడు మన మిత్రులందరూ చెప్పారు, కన్‌స్టిట్యూషనల్‌గా హైకోర్టువారు ఒక మంత్రి, తన యొక్క పరిపాలనా బాధ్యతలు అక్రమంగా నిర్వహించారని ధృవపరచినవెంటనే రాజీనామా ఇవ్వాలని కాన్‌స్టిట్యూషన్‌లో ఎక్కడా వ్రాయలేదు కాబట్టి మాకు సంబంధం లేదని చెప్పడం ఇది మన భారతదేశములోనే కాకుండా ఏ దేశములో కూడా మంచి సాంప్రదాయము కాదు, ఇది ఒక మంచి స్థాయిని తెచ్చిపెట్టదు.

అధ్యక్షా! తమకు తెలుసు, క్రిందటి రెండవ యుద్ధకాలములో ఇంగ్లాండులో కంట్రోల్సు ఆర్డరును ఉల్లంఘించారని ఇంగ్లాండు క్యాబినెటులో ఒక మంత్రి కుమారునికి 10 పౌన్లు జరిమానా వేస్తే తండ్రి రాజీనామా ఇచ్చాడు, నేను మంత్రి ఉన్నాను, నా కొడుకు నాప్రభుత్వము చేసినటువంటి రూల్సును ఉల్లంఘించారని కోర్టువారు 10 పౌన్లు జరిమానా వేసినందుకు నేను రాజీనామా ఇస్తున్నానని రాజీనామా ఇచ్చారు ఆయన. అట్లాంటి సాంప్రదాయాలు చూస్తున్నాము. అది ఎంతో గౌరవనీయమైన విషయము. అధ్యక్షా! కేసు యొక్క వివరాలు మన సభ్యులు చాలామంది మనవిచేశారు. నేను ముఖ్యంగా మనవి చేసేది ముఖ్యమంత్రిగారు ఇంగ్లాండు నుంచి వచ్చిన తరువాత, పరి ఫ్ సెక్రటరి గారు ఈ విషయం అంతా వారి నోటీసుకు తెచ్చి ఉంటారు. ఫ్ సెక్రటరి గారేమో మూగ్గురు మంత్రులు వేసిన ఆర్డరు మీద స్టే ఆర్డరు వేయడానికి వీనకు శక్తి లేకనో, అడ్మినిస్ట్రేషన్ రూల్సు అవకాశం ఇవ్వకనో ఆయన ఒ నోటీసు మాత్రం ఇచ్చి ఊరుకున్నారు. ఆ నోటీసును బట్టి ఈ పరిస్థితిఅంతా విచారించారు. నా మనవి ఏమిటంటె, ముఖ్యమంత్రిగారు ఈ సభకు కాస్తా వివరించవలసి యున్నది. ముఖ్యమంత్రిగారు ముగ్గురు మంత్రులు చేసింది తప్పు అని గ్రహించినప్పుడు, ఆ ముగ్గురు మంత్రులను పిలిపించి మాట్లాడి దానిని రద్దుచేశారా? ఈ ముగ్గురు మంత్రులతో నిమిత్తంలేకుండానే ఆర్డరును రద్దుచేశారా అనే విషయము ఈ సభకు తెలియజేయడం ధర్మమని నా మనవి. లేకుంటే ముఖ్యమంత్రిగారు వేసిన ఆర్డరు చెల్లకూడదని హైకోర్టుకు కేసు వేస్తే మొత్తము మంత్రివర్గానికి, ప్రభుత్వానికి అడ్వొకేట్-జనరల్ గా ఉన్నటువంటి న్యాయవాది ముఖ్యమంత్రిగారి ఆర్డరును బలపరచడం, ముగ్గురు మంత్రుల ఆర్డరును ఖండించడం జరిగిందా? ఆ న్యాయవాది, మన అడ్వొకేట్ జనరల్ గారు ఏ విధంగా ఈ ముగ్గురు మంత్రుల ఆర్డరు తప్పు అని వాదించాడు. అది ఈ జడ్జిమెంటుకు ఎక్కువగా ప్రాతిపదికగా కన్పడుతుంది. ఇటువంటి జాయింట్ రెస్పాన్సిబిలిటీ కలిగినటువంటివారు, సర్కస్ కంపెనీలో రకరకాల జంతువులను ప్రోగుచేసే రింగ్ మాస్టర్ రోలు ప్లే చేశారేగాని ప్రభ్మానందరెడ్డిగారు ముఖ్యమంత్రి పదవిని చేసినట్లు కనపడదు. వారు ముగ్గురు మంత్రులు చేసింది తప్పు అయితే, వారిని పిలిపించి అడగవలసింది ఏ విధంగా మీరు చేశారని. వాళ్ల ఆర్డరును మాత్రము రద్దుచేశారుగాని మనుష్యులను మాత్రం రద్దు చేయలేదు. ఆ మనుష్యులను మాత్రం వెంటనే పెట్టుకొని తిరుగుతున్నారు. ఇది ఒక కొత్త సాంప్రదాయము. అందువల్ల ఈ విధంగా చేసేదానికంటె కనీసం ఆ ఆర్డరును వాపసుచేసే అది ఉపసంహరించుకొనేటట్లు ప్రయత్నించవలసింది, లేకపోతే వారితో సంప్రతించి చేసి ఉంటే బాగుండేదేమో అనుకొంటాను. మొత్తంమీద ఇది ఒకటే జడ్జిమెంటు కాదు, మనకు అనేక జడ్జిమెంట్సు వచ్చినాయి. అధ్యక్షా! తమరు ఆ రూల్సు అన్నీ చూసిపేసిన తరువాత నేను మాట్లాడితే బాగుంటుందేమో...

Mr. Speaker :—I am only trying to understand the rule. Here the concerned Minister has not accepted the note put up by the Secretary. Was there not a duty cast on the Secretary to mark it to hte Chief Minister or to the Chief Secretary.

Sri K. Lakshman Bapuji (Bhongir):—I have to highly object. It is not the duty of the Chair to say. It is for the members to express.

Mr. Speaker:—I am not making any observations. I am only trying to find out the rules. I am reading the rules.

Sri K. Lakshman Bapuji:—Which rules? It is not the business of the Chair to draw any attention to the rules and business of the Government. If you start to say about certain things, about the rules and other activities.

Mr. Speaker:—Please try to understand me.

Sri K. Lakshman Bapuji:—I request you to understand, not to interfere.

Mr. Speaker:—You don't want the Speaker to say anything?

Sri K. Lakshman Babuji:—The Speaker should not say anything at this stage. Why do you presume that we are not going to say.

Mr. Speaker:—Should I not at least clear my doubt?

Sri K. Lakshman Bapuji:—There is no question of doubt at this stage. They are expressing; why do you think that point is not being dealt with; they have come fully prepared.

Mr. Speaker:—I am only trying to find out.

Sri K. Lakshman Bapuji:—You are trying to shift the responsibility on the Secretariat.

Mr. Speaker:—When the Minister does not accept the note put up by the Secretary, what is the procedure to be followed?

Sri K. Lakshman Bapuji:—That, we are going to say.

Mr. Speker:—I want to know that.

Sri K. Lakshman Bapuji:—You are referring to the business rules.

Mr. Speaker:—The procedure to be followed in case where the Minister does not accept the note put up by the Secretary.

Sri K. Lakshman Bapuji:—Are you going to give judgement. (Otherwise) why do you want (to interfere). We are going to tell all those things.

Mr Speaker:—I do not want to enter into any kind of discussion with you. I have got a right to know the procedure as laid down under the rules-not only myself, every member of this House has got a right to know the procedure as laid down under the rules.

Sri K. Lakshman Bapuji:—Who should say?

Mr. Speaker:—It is too much to say that the Chair has no right to find out the procedure or the rules. It is extraordinary on the part of a member to question the right of the Speaker to find out the procedure as laid down under the rules.

(Sri Konda Lakshman was inaudible.

Mr. Speaker :—Kindly resume your seat ; that is enough. To question my right to know the procedure as laid down under the rules—that is too much for any member.

Sri K. Lakshman Bapuji :—You are not the judge. We have to say and he has to reply.

Mr. Speaker :—Either you hear me or I will hear you.

Sri K Lakshman Bapuji :—I am telling that it is unfair on the part of the Chair to draw attention...(inaudible)

Mr. Speaker :—Please sit down.

Sri K. Lakshman Bapuji :—I have to speak ; my name is there.

(Sri V. C. Kesavarao and some other members wanted to speak).

Mr. Speaker :—Kindly resume your seat (to Sri V. C. Kesava Rao) If I have expressed any opinion. .

(Interruption of Sri K. Lakshman Bapuji)

Mr. Speaker :—I have heard when you were speaking ; I did not interrupt you.

Sri K. Lakshman Bapuji :—I am telling you can refer to the rules of the House and the Speaker has no business to go into the business rules of the Government. When the members are expressing their views on the Government business rules, the conduct of Minister it is for the members to express ; it is not for the Chair to refer to those business rules of the Government.

Mr. Speaker :—The discussion was going on for the last one hour and ten minutes. I do not think at any time I expressed any opinion. Just I wanted to find out from the business rules, the procedure as laid down under the rules. I just sent for these things. Mr. Latchanna raised this point. I am only trying to find out the procedure as laid down under the rules.

Sri K. Lakshman Bapuji :—How does it come to you ? How does it refer to you·

Mr. Speaker :—(Rules of business for conduct of the Secretariat instructions)- if at any time anywhere I expressed any opinion regarding the matter which is under discussion before the House, it is certainly not fair on the part of the Speaker, Presiding Officer, to express, any opinion on the matter which is pending before the House I have not expressed any opinion. The question arises - if this House says - I am going to put it to the House - that the Speaker cannot try to clear his doubt regarding the procedure as laid down under the rules. If the House says that the Speaker has no right....

(Sri K. Lakshman Bapuji was inaudible)

Mr. Speaker :—There is no point in your getting up every time when I am speaking. Why do you interrupt me· I am putting it to the House straightaway.

Sri K. Lakshman Bapuji :—I am explaining the point you are raising.

Mr. Speaker :- hat is why I am putting it to the House straightaway.

Sri N. Ramachandra Reddy :—It is rather unfortunate that the discussion has drifted. We are side-tracking the issue. Let every member be allowed to express his views. If any expression of opinion or anything has to be said from the Chair you can say in the end. Sir. We would like to hear from this side as well as from the Government side – how they are going to defend.....That will give equal opportunity.

Mr. Speaker :—I never myself raised this. It was Mr. Latchanna who said : "If you want to know the rules you can do it later on." I never myself said it. Without telling anybody I was going through the rules.

Sri N. Ramachandra Reddy :—There is again confusion, Sir. "Rules" mean rules.....

Mr. Speaker :—It is not as though I myself wanted it.

Sri N. Ramachandra Reddy :—Whether they are business rules..

Sri K. Lakshman Bapuji :- Government will explain if things are not clear ; they are to explain the rules of the business of the Government.

Mr. Speaker :—I am not prepared..... I want to know the procedure as laid down under the rules.

Sri K Lakshman Bapuji :—Are you going to give any ruling on that point ? Why do you want to know at this stage ?

Mr. Speaker :—So, the Presiding Officer should not say anything. He should simply close his ears and the eyes and then allow members to speak as they want ; (Laughter) is that what you want ? He should simply be a dummy here and then he should not try to interpret the correctness of the rules or he should not interpret the rules. It is only when they themselves ask that the Speaker should open his eyes. Is that the duty of the Speaker, the Presiding Officer ? Is there no duty cast on the Speaker to guide the House properly ?

(Inaudible interruption of Sri K. Lakshman Bapuji)

Sri K. Brahmananda Reddy :—My submission is this. Supposing the discussion is going on. Every member has a right to express his opinion. Certainly the Minister concerned and I also will speak and express our opinion. No objection. But what objection is there if the Speaker wants to know the business rule. Why do you feel that the Speaker is coming to the rescue of somebody. It is not necessary.

(Interruption of Sri Konda Lakshman Bapuji)

Sri K. Brahmananda Reddy :—We stand on our own legs. We do not want your advice or nothing is going to happen by your speaking about hundred things which have no relevance.

Mr. Speaker :—I only want to know when the Speaker, the Presiding Officer-when a doubt arises in his mind, should he not try to clear his doubt with reference to the rules and then when Mr. Latchanna said "You can know the rules afterwards", I never wanted anybody to clear my doubt. I was myself going into the rules. I never wanted anybody to clear my doubt. I wanted to get my doubt cleared with reference to the rules.

(శ్రీ) జి. లచ్చన్న :—అధ్యక్షా, నేను మాట్లాడుతుండగా, మీరు రిఫరెన్స్‌గా రూల్సు బుక్ చూస్తున్నారు. మీరు రూల్సు స్టడీ చేసిన తర్వాత నేను మాట్లాడుతానని అన్నాను. నేను మాట్లాడిన తర్వాత మీరు చూడాలని నేను అనలేదు.

మిస్టర్ స్పీకర్ :—వారు చెప్పిన ప్రకారం స్పీకర్ మీరు చెప్పేది వినవలసిన అవసరంకూడ లేదు.

(శ్రీ) సి. హెచ్. రాజేశ్వరరావు :—అధ్యక్షా, సాధారణంగా ఉపన్యాసాలు జరుగుతున్న సందర్భంలో కొద్దిగా మిస్ అండర్‌స్టాండింగ్ రావటంవల్ల కొంత పట్టాలు తప్పిపోతున్నాము. లచ్చన్నగారు మాట్లాడుతున్న సందర్భంలో మీరు పుస్తకం చూస్తున్నప్పుడు తమ ఎలెక్షన్ డ్రా చేయడానికి మీరు ఆ పుస్తకం చూసినతర్వాత వారు మాట్లాడతానను-అన్నారు అపుడు తమరు దీనికి సంబంధించి-సెక్రటరీకి ఉన్న అధికారాలు సంబంధించిన వివరాలు రూల్సులో చూస్తున్నాను-అని అన్నారు. ఆ అనటాన్ని గౌరవ సభ్యులు కొండాలక్షణ్‌గారు ఏదో ప్రత్యేకించి ఛీఫ్ సెక్రటరీ కార్యకలాపాలు, మినిస్టర్ కార్యకలాపాలు అనే విషయాలపైన మీరు అభిప్రాయం చెబుతున్నట్లుగా వారు అభిప్రాయపడ్డారు. అది వాస్తవంగా జరిగిన ఘటన. వారు కొద్దిగా ఆవేశాన్ని తగ్గించుకొని వాస్తవంచూస్తే—మీరు ఉద్దేశపూర్వకంగా సెక్రటరీగురించి చెప్పలేదనో, లేక, మీరు ఏదో డైవర్షన్ ఇవ్వటానికో ప్రయత్నించలేదనే విషయాన్ని వారు గ్రహించవచ్చును. తమకి ఆలోచించటానికి అవకాశం లేదని, తమకు సందేహం వచ్చినా తీర్చుకొనక్కరలేదని, తమరు అనుకోవటం అన్యాయం. తప్పనిసరిగా అన్ని అంశాలు క్షుణ్ణంగా పరిశీలిస్తూ మా అందరికి చర్చకు అవకాశం ఇచ్చేటటువంటి బాధ్యతలు తమరికి ఉంటాయి, సంకెల్లు ఉండటం అసాధ్యం, అసంభవము. పునఃపరిశీలించి చర్చనుకొనసాగించాలని కోరుతున్నాను.

Mr. Speaker :—I do not know whether there was any scope for the member to unnecessarily misunderstand me and attribute so many motives to me – that I was trying to support the Government, – so many things she said

(Inaudible interruptions from Sri K. Lakshman Bapuji) Yes. it is on the record.

Sri Konda Lakshman :—(Inaudible) After seeing the record, if there is anything to be conceded by me I am prepared to withdraw.... .....(inaudible)

Mr. Speaker :—Whatever unwarranted (things) you have stated you are prepared to withdraw ?

Sri K. Lakshman Bapuji :—(Inaudible).....Even if you have said anything..... Mr. Rajeswararao – what he said according to him is not correct. Therefore kindly go through the record. If there is anything which you have said to provoke me ....(inaudible) I never meant to disregard the Chair.

శ్రీ కె. లచ్చన్న:— అధ్యక్షా! ముఖ్యమంత్రిగారు ఈ ఆర్డరు కాన్సిల్ చేసేటప్పుడు ఏ ముగ్గురు మంత్రులు అయితే సంతకాలు పెట్టి ఆర్డరు జారీచేశారో వారిని సంప్రదించారా లేదా అనే సందేహం వస్తున్నది. అది వారు వివరించవలసిన ధర్మం ఉన్నదని మనవి చేస్తున్నాను. నేను ముఖ్యంగా మనవి చేసేది— హైకోర్టువారు సరిగా చెప్పారా లేదా అన్న విషయం గురించి అనేకమంది అనేక రీతులుగా అనుకోవడం జరుగుతున్నది. కాని అది ప్రజాస్వామ్య స్థాయికిగాని, సంప్రదాయానికిగాని సరైన పద్ధతి కాదు. శాశ్వాళ అధికారంలో ఒకరు ఉండవచ్చు. రేపు యింకొకరు ఉంటారు. మన రాష్ట్రానికి సంబంధించినంతవరకు సుప్రీమ్ జుడిషియల్ అథారిటి హైకోర్టు. హైకోర్టువారు చెప్పినది ఏదైనా తప్పు నిజంగా ఉంటే ముందు హైకోర్టు చెప్పినటువంటిది-గవర్నమెంటువారు పన్నులు వేస్తూ ఉంటారు, సేల్సు టాక్సు, యిన్‌కంటాక్సు, పంచాయతీ పన్నులు మొదలగునవి. మేము వేసిన పన్ను కట్టి అప్పీల్ చేయమంటారు. మేము ఎంత పన్ను వేశామో ఆడబ్బు కట్టి అప్పీలు చేసుకోమంటారు. అటువంటి చిన్న చిన్న విషయాలలోనే ప్రభుత్వం చెప్పినటువంటి మాటను. ఆర్డరును ముందు గౌరవించి ఆమలుపరచి అప్పీలు చేసుకోమనేది. పరిపాలనలోనే ఒక సాధారణమైన సొంపర్తిబాయం అయినప్పుడు హైయెస్ట్ జుడిషియల్ అథారిటి చెప్పినటువంటి జడ్జిమెంటును ముండు గౌరవించి తరువాత వారు దానికి అప్పీల్ చేసుకోవచ్చు. సుప్రీమ్ కోర్టులో అవసరం అయితే న్యాయం గురించి ప్రయత్నం చేయవచ్చు. కాని హైకోర్టు చెప్పినటువంటి సాంప్రదాయాన్ని ముందు పాటించాలి. ఈ జడ్జిమెంటు కాదు. ఇంతకుముందు మరొకటి. మునిసిపల్ యింజనీర్స్ ప్రమోషన్స్‌లో కూడ జడ్జిమెంటు- మునిసిపల్ మంత్రిగారు, లా మంత్రి ఆనాడు నరసింహారావుగారు అయివుంటారు అనుకొంటాను, అప్పుడు నైనాన్ను మినిష్టరుగారు, యిప్పుడు ప్రజాసమితి నాయకులు చెన్నారెడ్డిగారు వీరు ముగ్గురు కలిసి నడిపించినటువంటి గ్రంథంగా యిప్పుడు హైకోర్టు తీర్పువల్ల కనపడుతున్నది. ఇందులో ఈ ముగ్గురు మంత్రులు ఉంటే మునిసిపల్ యింజనీర్స్ ప్రమోషనులో ముఖ్యమంత్రిగారు. మునిసిపల్ మంత్రిగారు యిద్దరు కలిసి చేసిన గ్రంథంగా మనం పత్రికలలో చదివినాము. వారు ఏవో తీర్మానాలు చేస్తూ ఉంటారు. మనకు చేతులు ఎత్తేవారు ఉన్నారు, మెజారిటి యున్నది. ఇప్పుడు కోపానికి వచ్చారు ముఖ్యమంత్రిగారు. ఎవరెవరో ఏవేవో అంటూ ఉంటే మీరు ఎన్ని అయినా చెప్పండి, మాకు అయ్యేది

(శ్రీ) కె. బ్రహ్మానంద రెడ్డి :—ఎవరు అన్నారు.

(శ్రీ) జి. లచ్చన్న :—ఇప్పుడే తమరు అన్నారు. కోపములో అన్నారు శాంతంలో అనలేదు. ఊరికే టోపీ త్రిప్పుతూ అన్నమాట కాదు. కోపంవచ్చి చేతులు ఊపుతూ అన్ననూట.

(శ్రీ) కె. బ్రహ్మానంద రెడ్డి :—మీతలకాయ తిరిగే కొద్ది మాటోపి తిరుగుతూఉంటుంది. అదికాదు పాయింట్.

(శ్రీ) జి. లచ్చన్న :—తలకాయ తిరగడానికి టోపితిరగడానికి ఒకటే పచ్చినదా? ముఖ్యమంత్రిగారిబుద్ధి ముదురుపాకంలోవుడ్డది. టోపిత్రిప్పుతూ అన్నమాట కాదు. చేతులు త్రిప్పుతూఅంటే తలకాయ తిరిగింది అని బుట్ట తిరిగుడు మాట్లాడితే తప్పు అవునా. కాదా? బుట్టతిరుగుడుమాట అవుతుందా కాదా మీరు రూలింగు యివ్వండి.

(శ్రీ) కె. బ్రహ్మానంద రెడ్డి :—మీతలకాయ ఎన్నిసార్లు తిరుగుతుందో నాటోపి అన్నిసార్లు తిరుగుతుంది.

(శ్రీ) జి. లచ్చన్న :—నాతలకాయ ఎన్నిసార్లు తిరుగుతుంది అంటే మీబుట్ట తిరుగుడు ఎంతకాలం ఉంటుందో తలకాయ అంతకాలం తిరుగుతూఉంటుంది. అర్థం అయిందా?

Mr. Speaker :—Please avoid personal remarks.

(శ్రీ) జి. లచ్చన్న :—ఇందులో పర్సనల్ రిమార్క్స్ ఏమిఉన్నది? పెద్ద హ్యూమరిస్ట్ అంటారే?

మిస్టర్ స్పీకర్ :—అదే హ్యూమర్ గా మీరుకూడ తీసుకోండి.

(శ్రీ) జి. లచ్చన్న :—అదేమి హ్యూమర్?

మిస్టర్ స్పీకర్ :—వాటిటోపి తిరుగుతుందని మీరుఅంటే మీతలకాయ తిరుగుతుందని వారుఅన్నారు. Why say certain things invite troubles?

(శ్రీ) జి. లచ్చన్న :—టోపీకి తలకాయకి ఒకటేనా?

మిస్టర్ స్పీకర్ :—పోనీలెండి. కానివ్వండి.

(శ్రీ) జి. లచ్చన్న :—ఇప్పుడు అన్నమాట ఆయనకేదు అంటున్నాడు. మీరుఅందరు ఏమిఅనుకొన్నా మాపుఅయ్యేది ఏమిలేదు. అని ఒక ఛాలెంజ్ పారేశారు.

(శ్రీ) కె. బ్రహ్మానంద రెడ్డి :—ఎన్నిసార్లు కోరుకుంటే అన్నిడబ్బులపార్లు మేము యిక్కడఉంటాము.

(శ్రీ) జి. లచ్చన్న :—ఇలాగే అనుకున్నారు చాలమంది. వెళ్ళిపోయినప్పుడునూత్రం చెప్పకుండా వెళ్ళిపోతారు. వెళ్ళిపోయిన తరువాత అడ్రస్ కనబడదు.

(శ్రీ) కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :—ఇప్పటికి 15 సంవత్సరాలనుంచి మీరాకపోకలు మాకుతెలియడంలేదు. There is a limit. I have been trying to control this side.

Mr. Speaker :—Please avoid these things.

Sri G. Lachanna :—Ask that gentlemen to sit down.

Sri K. Brahmananda Reddy :—Hereafter, these things will not be allowed in this House. (Inaudible)

(శ్రీ) జి. లచ్చన్న :—ఇప్పుడే మీరు ఎన్నిమాటలు అనుకొన్నా మాకు అయింది పోయింది ఏమిలేదు అంటే ఎవరుఅన్నారు అంటారు. మీరికార్డ్ తీసి చూడండి. హైకోర్టుతీర్పును గౌరవించాలి. ఎవరూ మనుష్యులు శాశ్వతం కారు. మొన్ననే చూశాము. రాజుగారుఇచ్చిన డిన్నర్ పార్టికి ఆరోగ్యంగా వచ్చాడు. వారికి ఏమిలేదు. తెల్లవారేసరికి....

(శ్రీ) కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :—నేనుఅన్నది ఏమిటంటే—మీరు పోవాలి, పోవాలి, పోవాలి అని ఎన్నిసార్లుఅయితే కోరుకుంటారో దానికి 12 రెట్లు ఉంటాముఅని చెప్పాను. మేము పోవాలంటే కోరుకోవడం కొంచెం తగ్గించుకోండి.

(శ్రీ) జి. లచ్చన్న :—ముఖ్యమంత్రిగారు అక్కడేకూర్చోడానికి ప్రతిపక్షం ఉండాలని కోరుకుంటున్నారు. అసలు విషయంలోకి వస్తూఉంటేనే ఈఉలుకు అంతా? మునిసిపల్ యింజనీర్స్ జడ్జిమెంట్ ఊసు ఎత్తగానే ఉలుకుపుట్టింది.

(శ్రీ) కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :—మాకేమీ ఉలుకుపుట్టలేదు. ఆజడ్జిమెంటు కూడ రానీయండి.

(శ్రీ) జి. లచ్చన్న :—మునిసిపల్ యింజనీర్స్ విషయంలో మునిసిపల్ మంత్రిగారికి ముఖ్యమంత్రిగారికి కలిపి జడ్జిమెంట్ యిచ్చిఉన్నారు.

(శ్రీ) కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి:—అదికూడ రిఫర్ చేస్తే దానికికూడ రిప్లయి చెపుతాను.

(శ్రీ) జి. లచ్చన్న :—సుప్రీమ్‌కోర్టులో అప్పీల్ పెట్టుకొన్నారా? వారు అప్పీల్ అడ్మిట్ చేశారా? న్యాయస్థానాలు కూడ మాకులెక్కలేదు అని చెప్పగలిగి ఉండేటటువంటి ముమురుపాకంలో వడ్డది.

మిస్టర్ స్పీకర్ :—జనరల్‌గా చెప్పేదానికంటే మీదగ్గర జడ్జిమెంటు ఉంటే, దానిలో ఉన్నవిషయాలగురించి రిఫర్ చేస్తే బాగాఉంటుంది.

(శ్రీ) జి. లచ్చన్న :—నేను యిప్పుడు తీసుకురాలేదు. కాని ఆ జడ్జిమెంట్ లేదని ఎవరుచెప్పడం లేదుగదా?

మిస్టర్ స్పీకర్ :—ఉన్నది దానిలో ఏమివ్రాశారు?

(శ్రీ) జి. లచ్చన్న :—అందుకే నేను యిప్పుడుచెప్పాలి అనుకొన్నాను. ఈముఖ్యమంత్రిగారు ఆముఖ్యమంత్రిగారు అనికాదు. హైకోర్టుతీర్పు యిచ్చినతరువాత

పరిపాలన నడిపిస్తున్న వ్యక్తి తప్పుచేశాడు అని స్థిరపరచిన తరువాత దానిని గౌరవించాలి. మనం ఏటెటో వెళ్తున్నాము, ఏస్థాయికి దిగజారుతున్నామో అదికొంచెం గమనించండి, అంటే — దానికి యింత ఉలుకు ఎందుకు? ఈ సాంప్రదాయాన్ని కాపాడడానికి కొంత అవకాశం యివ్వవలసిన అవసరం ఉన్నది. నేను అందుకే మొట్టమొదట మనవిచేశాను ప్రభుత్వంవారు ఏదో ఒక మోషన్ ద్వారా పరిష్కరించడానికి తమ పరిపాలనమీద ఏదైనా హైకోర్టులో ఒక స్ట్రిక్చర్ వచ్చినప్పుడు ముఖ్యమంత్రియో, దానికి సంబంధించిన మంత్రియో ఒక స్టేట్ మెంట్ చేసి చర్చించి దానికి సరైన సమాధానం యిచ్చినా కొంతమర్యాదగా ఉండేది. ఎదుటివారు అడిగేవరకు దొరికినవారంతా దొంగలు, దొరకనివారందరు దొరలాంద చెలామణి అయిపోతేఎట్లా? సాంప్రదాయాన్ని కాపాడవలసిన అవసరం ఉన్నదని మనవిచేస్తున్నాను. ఇంత ఆవేశంమీద ఉన్నారు. కనీసం బార్ కమిటి వేయడానికి ఒప్పుకుంటారా? ఈ జడ్జిమెంటే కాదు, యింకా యితర జడ్జిమెంటులగురించికూడ మంచిచెడ్డలు తెలుసుకోడానికి మనబార్‌లో కమిటి వేయాలని మనవిచేస్తూ తెలపుతీసుకుంటున్నాను.

श्री बदरी विशाल पित्ती :—अध्यक्ष महोदय। दुनीया बहुत तेजी से बदल रही है और प्रजातंत्र भी बहुत तेजी से बदल रहा है। जहां तक दुनिया का सवाल है आदमी चांद पर पहुंच चुका है और जहां तक प्रजातंत्र का सवाल है अल्पमत की सरकारें भी इस देश में चल रही हैं। ऐसी अवस्था में अध्यक्ष महोदय हम इस सदन में कुवें के मंडक बनकर तो नही बैठसकते। परिवर्तन के बारे में हम को जागृत काम करना पड़ेगा। नियम के संबन्ध में मैं इतना कहना चाहता हूं कि नियम सदन चलाने के लिए होते है। लेकिन हम अगर नियम ही के जाले में फंस कर रह जाऐं तो प्रजातंत्र कुंठित होकर रह जाएगा। इस संबन्ध मे जेम्स कोरी की पुस्तक डेमोक्रेटिक गवर्नमेंट से एक वाक्य आप के सामने पढकर सुनाना चाहता हूं।

"Only through free discussion, can the people exercise influence and control over Government. That is necessary for effective democracy."

जहा तक मैं समझता हूं इस सदन का काम केवल कानून बनाना ही नही है। बल्कि इस सदन का काम यह देखना भी है कि जो कानून बनाया जाता है उस पर कैसे काम होरहा है और सरकार को जो शक्ति दी जाती है उस का सदुपयोग हो रहा है या दुरुप्योग हो रहा है। और यह भी काम है कि सरकार के काम की जांच पडताल करें उसके बुरे कामो की निंदा करे। यह सब काम विरोधी दल करता है। इस लिए इस सदन की बहुत बडी जिम्मेदारी है। सवाल यह उठता है कि लोक सभा या ब्रिटिश पार्लियामेंट में इस की मिसाल मुशकिल ही से मिलती है क्योंकि ऐसी शर्मनाक घटनाऐं वहां नही हुअीं है। किसी मंत्री के विरुद्ध किसी कोर्ट ने जब कोअी इसट्रकचर पास किया है तो जैसे ही उस मंत्री को मालूम हुआ उस ने अपना त्याग-पत्र दे दिया है। यह २० साल का मामला है १९५० में शुरू हुआ और १९७० में खत्म हुआ। जब कि हाईकोर्ट का इस बारे में फैसला आया। मैं फैसले की तफसील मे न जाते हुअे इस के दो तीन अंश आप के सामने रखना चाहता हूं।

"It is one of those extraordinary cases where the present case of the Government is that the order of the Revenue Minister dated 16-7-1952 and the subsequent order in G.O.Ms. No. 131 dated 24-1-1967 are without jurisdiction and that the Government cannot give away public property without the authority of law and in utter disregard of the provisions of the Abolition Regulation and the Commutation Regulation."

फैसले की जो बातें नहीं पढ़ी गई है उन्हें आपके सामने रख रहा हूं।

"In other words, the Government pleads 'guilty' of having 'gifted away' is property without the authority of law and yet contends that what was given gratutously to the petitioner in G. O. Ms. No. 131 is not in conformity with the laws, rules and regulations."

इस के बाद मंत्री के बारे में बात कही गई है।

"It is manifest that the Minister for Forests in this case assumed the role of a 'Jagir Administrator' in being instrumental in issuing G. O. Ms. No. 131, though he was fully aware that he cannot play the role of a Jagir Administrator and that he is competent to determine the claims of an ex-jagirdar in an abolished jagir."

आखिर में कहा गया है कि

It is pointed out "That the then Minister for Forests has not acted with that amount of responsibility expected of him and chose to deal with public property as if it were his own."

Mr. Speaker :—All that was read.

श्री बदरी विशाल पित्ती :—फसले के बारे में ज्यादा तफसील में मैं इस लिए नहीं जाना चाहता क्योंकि काफी सदस्यों ने इस की ओर ध्यान दिलाया है। अब सवाल यह उठता है कि क्या यह सदन नैतिकता का फैसला करने की अदालत है। मैं मानता हूं कि यह अैसी अदालत नहीं है। लेकिन जन तंत्र और प्रजातंत्र में जो अैसी घटनाअें होती है तो यह सदन आंख बन्द करके नहीं बैठ सकता। अगर वह अैसा करे तो अपने कर्तव्य का पालन नहीं कर रहा है। भ्रष्टाचार जब ऊंची सतह पर मुख्य मंत्री या मंत्री की सतह पर होता है तो वह बहुत ही खतरनाक होता है। इस से सार्वजनिक जीवन ही प्रभावित हो सकता है। वर्तमान भ्रष्टाचार इतना व्यापक है कि इस पर सदन को क्रोध आना जरूरी है। सदन का काम है सत्य की जांच करना, मंत्रियों के व्योहार और करतूतों की जांच करना, उचित और अनुचित की जांच करना इस पर इस सदन से फैसला होना चाहिए ताकि स्वस्थ परंपरा स्थापित हो। यहा इस बारे में उस समय तक चर्चा होनी चाहिए जब तक कि सत्य की स्थापना न होजाए। इस संबन्ध में मैं एक चीज अर्ज कर देना चाहता हूं कि यह पारटी बाजी या दलगत वाद विवाद का प्रश्न नहीं है। हमें इस से ऊपर जाकर सोचना है। इस का फैसला बहुमत के आधार पर नहीं होना चाहिए। अच्छे से अच्छा प्रजातंत्र और समाज की दृष्टि को सामने रख कर इस का फैसला होना चाहिए। मुख्य मंत्री और दूसरे मंत्रियों के व्योहार कैसे हों इस के बारे में हम को क्या करना चाहिए इस का ठीक ठीक फैसला देना होगा वरना इस के नतीजे खतरनाक निकलेंगे। ब्रिटिश पार्लियामेंट में जब अैसा सवाल उठा था तो केवल

मैकमिलन ने ही इस्तेफा नहीं दिया बल्कि उस में कनजरवेटिव पार्टी की सरकार ही खत्म हो गई। इस संबन्ध में मैं यह अर्ज कर देना चाहता हूं कि हम को कोई जुआ नहीं खेलना चाहिए। इस पर संजीदगी से विचार करके फैसला करना चाहिए क्योंकि हमारा प्रजातन्त्र अभी शिशु अवस्था में है। उस का ठीक ढंग से पालन पोषन करना, सार्वजनिक कार्यकर्ताओं और विशेषकर मुख्य मंत्री और दूसरे मंत्रियों का कर्तव्य है। म्युनिस्पल मंत्री का गुनाह साबित हो चुका है। ऐसा मालूम होता है कि व इस के आदी हो चुके है।

(Dr. T. S. Murthy in the Chair.)

अभी लच्चन्ना साहब ने मुनिस्पल इंजीनियरों के बारे में ५ अैप्रल के फसले की चर्चा की। इस में कहा गया है कि :

"But still on the fact now established, I am constrained to hold that so far as the allegation that discriminatory treatment was meted out to the petitioner and undue preference was shown to Respondent No 6 by the Minister concerned and the Chief Minister on account of irrelevant consideration concerned, is fully established. The promotion of No. 6 in preference to the other officers mentioned in the note of the Secretary in para 48 of the note file is contrary to the rule. In view of the various serious adverse remarks against the officer, it is really surprising how the Minister and the Chief Minister found him most suitable for the promotion to the cadre of Superintending Engineer."

यह फैसला मुख्य मंत्री और मुनिस्पल मंत्री के बारे में है। अैसा मालूम होता है कि यह दोनों एक दूसरे को बचाने के आदी होगए है। इस फैसले में कहा गया है कि

it is against the interest of fair administration.

यह ५ अैप्रल १९६६ को फैसला जो मुख्य मंत्री और मुनिस्पल मत्री के बारे में है। तो क्यों इस के बारे में मुनिस्पल मंत्री की कोअी जिम्मेदारी नही है। जब सुधाकर राव ने उन के काले करतूतों को सामने लाया तो मुख्य मंत्री ने उन से त्याग पत्र क्यों नहीं मांगा। इस में ला मंत्री और उस समय के आर्थिक मंत्री भी है। सवाल यह उठता है कि उस समय मुख्य-मंत्री क्या कर रहे थे। अैसा मालूम होता है कि जब खुद के हाथ रंग होते है जब खुद के मुख पर कालिक लगी होती है तो दूसरे के मुख की कालिक पोछने की हिम्मत नही होती। इस तरह से मुख्य मंत्री अपनी जिम्मेदारी से भागे है। सार्वजनिक जीवन में अच्छे आदर्शों को स्थापित करते हुअे, अच्छे सेवा भावों को प्रदर्शित करते हुअे भ्रष्टाचार चाहे वह कितने ही ऊंचे स्तर पर हो गलत काम करन वालों को सजा देना अैसे आदर्श स्थापित करना है। उच्च आदर्शों की स्थापना इस सदन से मिलनी चाहिए, मुख्य मंत्री से मिलनी चाहिए, और मत्रियों से मिलनी चाहिए। इस संबन्ध में मुझे पता नही क्यों एक क्षीन आशा थी कि उच्च आदर्शों को कायम करने के लिए मुनिस्पल परिपालन मंत्री अपना इस्तेफा देने के लिए आगे बढेंगे लेकिन जब एक आदमी बेशरमी करने का इरादा कर ही लेता है तो इस का सवाल ही नही उठता। मैं आप का ध्यान इसी आंध्र प्रदेश की २६ फरवरी १९६४ की कारवाअी की तरफ

खींचना चाहता हूं। जब एन.संजीव रेड्डी मंत्री थे तो हाई कोर्ट ने उनके विरुद्ध इसट्रिकचर पास किया था तब उन्होंने जो कहा था वह हमारे लिए उदाहरण के रूप में सामने है।

"I am not unaware that my primary responsibility is to this House and my party. I am sorry I could not have the benefit of the guidance of this August House earlier to my tendering the resignation as I felt impelled to take a decision having regard to the fact that values of political and social life are involved in this question. We have choosen parliamentary democracy as a means to achieve social justice and economic equality. The organisation which I have the honour to belong at the underlined policy to evolve a society in which economic organisation would lead to social justice by developing a synthesis between Legislature, Executive and Judiciary and growth of economic institutions ....."

इसी संबन्ध में संजीव रेड्डी साहब ने कहा है:

"In developing the synthesis between various national institutions in the course of affecting social changes, I am one of those who believe that parliamentary democracy and independent judiciary becomes strengthened when opinions expressed by the judiciary are valued and respected even when one might reasonably have difference of opinion with regard to actual expressions or opinions made by the judiciary."

यह बहुत ही महत्वपूर्ण बात है जिसकी ओर मैं आपका ध्यान आकर्षित करना चाहता हूं और मुख्य मंत्री और दूसरे मंत्रियों के ध्यान में भी लाना चाहता हूं। हमारी ही देश की लोक सभा में ऐसी तीन चार मिसालें मिलती हैं। मैं कौल साहब की किताब से पढकर सुनाता हूं:

Sri R. K. Shanmugam Setty resigned through an error of judgement. यह उतना गंभीर मामला नहीं था जितना गंभीर मामला यहां बन गया है। जब रेलवे का एक एक्सीडेंट हो गया था तो लाल बहादुर शास्त्री जी ने इस्तेफा दे दिया था। श्री कृष्णामाचारी ने १९५८ में एल आई सी के शेर्स के बारे में कमीशन की रिपोर्ट पर इस्तेफा दे दिया था। अजीत प्रशाद जैन देश में जब कि अनाज के दाम और शक्कर के दाम बढ रहे थे और सरकार कोई नीति नहीं बना रही थी तो इस्तेफा दे दिया।

".....gave instructions to withdraw certain groups of cases which has been referred to the income tax investigations commission."

गुलजारी लाल नंदा बेचारे, उन्हें तो खामोखाह इस्तेफा देना पडा क्योंकि लोक सभा के सामने प्रदर्शन हो गया था। केशवदेव मालवीय केन्द्र के मंत्री थे, उन्होंने इस्तेफा देते समय जो बात कही है वह मैं आपके सामने रखना चाहता हूं:

"In making any sufficient explanation about my resignation, I am handicaped by number of things which include the nature of procedure of the enquiry which was entrusted to Mr. Doss, a Judge of the Supreme Court particularly it is informal and secret nature and Mr. Doss did not permit me to have the benefit of the legal counsel claiming the examination of the witness and the hearing before him."

आखिर में उन्होंने कहा है:

"I must restrain myself before larger interest. I offered my resignation at the earliest stage when the false and mischevous allegations were first made."

इसमें ध्यान देने की बात यह है कि उन पर जो इल्जाम लगाया गया था वह निराधार और झूटा था फिर भी उन्हों ने इस्तेफा दे दिया ।

"I pressed again for its acceptance before I saw Mr. Doss Report. I did so believing in certain basic values for which we parliamentarians stand and which we are trustees for the people who have elected us."

कृष्णमाचारी साहब की उदाहरण आप के सामने है। खुद उन्हें आफ रेकार्ड में यह है उन्हों ने इस्तेफा देते हुअ कहा है :

"Primarily I am standing before you deal with the report of commission of enquiry on the investments of LIC in so far as it affects my standing reputation and character. I am not so much concerned about myself, since in the future of my existence it is unlikely that I would be affected, but these aspertions on my character. But I have a duty to perform i.e. to uphold the prestige of the Government of which I was a Member and it is from this point of view that I would like to make....."

जो उदाहरण मैं ने आपके सामने रखें हैं उन से मैं ने बताया है कि प्रजातंत्र को किस तरह आगे बढाया जा सकता है और किस तरह उस की प्रतिष्ठा कायम की जा सकती है। यह किसी शर्मदार मंत्री के लिए काफी है कि वह इस को देख कर इस्तेफा देदे।

आखिर में मैं भारत के संविधान से एक चीज आपके सामने लाना चाहता हूं। मैं समझता हूं कि जब श्री चंचूराम नायडू मंत्री बने थे तो उन्हों ने वह कसम खाअी होगी जो तीसरे शेडूल में है कि

"I will faithfully and conscientiously discharge my duties as a Minister for the State of Andhra Pradesh and that I will do right to all manner of people in accordance with the Constitution and the law without fear or favour, affection or ill-will.

मैं समझता हूं कि उन्हों ने यह कसम खाअी होगी क्योंकि यह कसम खाए बिना कोअ मंत्री नहीं बन सकता। इस अवस्था में सरकार को अच्छी तरह चलाने के लिए जो कानून होते हैं उन को तोडा है। फिर उन को अधिकार नहीं रहता कि वह मंत्री बने रहें अभी भी मुझे आशा है कि मुख्य मंत्री और मुनिसपल पर्शासन मंत्री इस अवसर को समझेंगे सदन की भावना को समझेंगे। और केवल बहुमत के आधार पर डटे न रहकर प्रजातंत्र को विकसित करने के लिए कोअी नहीं कदम उठाअेंगे मुझे अभी भी यह विश्वास है।

Sri A. Madhava Rao:— Mr. Speaker, Sir, whenever High Court passes strictures on public policy, the Government has to resign or the concerned Minister has to resign. It is high time that we should have certain code of conduct and perhaps in regard to dealing with High Court strictures and the resignations by Government. Now certain precedents are there. One precedent by N. Sajeeva Reddy is there There are certain other precedents where the High Court inspite of passing strictures on some ground or other, the Government have not resigned. Whatever the reasons might be, we want to have to clear enlightened view. At any rate, so far as this case is concerned, I restrict on three points. This is not a matter

relating to public policy. This is an individual case and one Minister is alleged to have passed certain orders. And also, now, I had the advantage of going through the entire judgement ; but in no where I could see either the parties setting motives or malafides on the concerned Minister as such. So, when malafides has not been alleged, so far as the High Court judgement and observations are concerned, they are incidental and arbitrry. So, they cannot be taken for granted as a benefit in regard to malafides. From this point of view, these observations are incidental and they may not by themselves stand as a basis for proving malafides. Then, there is another point which I would like to mention here that the Chief Minister at the right time, has called for the file and set aside the orders passed by the concerned Minister. So, when there was joint and several liability in regard to Cabinet and when the Chief Minister as a matter of fact has sent for the file and has passed orders, that means whatever might have transpired in between the period that itself will not come to any countenance at all because the ultimate authority resets with the Chief Minister. So, when the Chief Minister has taken objection in this regard, where is the fault. I am not able to understand. If the Chief Minister has not interfered or the Minister had taken the responsibility upon himself in this case, then the result would have been adverse. Therefore, if joint and several responsibility is there and when the Chief Minister has exercised his right, what wrong is there ? There are two more points which we have to consider. First thing is if the Minister has taken the sole responsibility without marking this file go the Law Minister and also the Finance Minister, then he would have been not there. Law Department is considered to be the vital department. Whenever any irregularity is found, it is the bounden duty of the Legal Department and as a matter of fact to bring it to the notice of all concrerned and say 'you should not do it.' In this matter, the Law Minister has taken a decision saying that the Government has got every power to review at all times wherever they like because there is no prohibition by any restrictive power. Therefore, when the Law Minister having taken that stand and it being the matter which would affect the Finance Ministry, in this situation both the persons have agreed with it. Therefore, where is the individual, exclusive responsibility of a Minister which would warrant the resignation by the observations of the High Court. I would like to make one more submission in regard to that, Sir, When the Secretary under the rules has to lead the Minister, is it not the duty of the Secretary that when having found that the Minister who is not conversant with the rules or when he has taken a different attitude, to mark it to the Chief Minister ? At any rate, my respectful submission would be it is not a policy decision which would go to the extent of asking the Minister to resign. If the resignation is required, I may submit, that the entire cabinet has to resign because of the fact that this is a matter relating to the entire Cabinet and collective responsibility. Therefore, one Minister is being asked to resign is not proper. If they went, let the entire Cabinet resign. Thank you, Sir,

(శ్రీ) ఎమ్. వెంకటనారాయణ :—అధ్యక్షా, చిన్న సమస్యను గోరంతలు కొండంతలు చేయడం మంచిది కాదు. మీరు చెప్పేటప్పుడు మేము ఎట్లా

ఉన్నామో మేము చెప్పేటప్పుడు కూడా మీరు అల్లాగే ఉంటే ప్రజాస్వామ్యం నాలుగు పాదాలా నడుస్తుంది. హైకోర్టు జడ్జిమెంటులో మంత్రిగారికి స్ట్రిక్చర్సు పాస్ చేసారు కాబట్టి మంత్రిగారు రిజిగ్నేషను ఇవ్వాలంటున్నారు. ఆర్. కె. సుబ్రమణం చెట్టిగారు కాని టి. కృష్ణమాచారి గారు కాని ప్రధాన మంత్రిగారు కోరడంవల్ల రాజీనామా ఇవ్వడం జరిగింది. ఈ నాడైనా ముఖ్యమంత్రిగారు కోరితే ఇవ్వడం తప్పదు. హైకోర్టు జడ్జిమెంటువల్ల జరిగింది కాదు. జడ్జిమెంటులో కూడా అక్కడక్కడ పప్పులో కాలు వేసినట్లు కనబడుతుంది 'We regret to point out that the then Minister for Forests has not acted with that amount of responsibilty expected of him and chose to deal with the public property as if it were of his own" ఆయన స్వంత ఆస్థిగా భావించాడు, ప్రభుత్వ ఆస్థిగా బాధ్యత వహించ లేదని అన్నారు. యావన్మంది అనుకునేది ఏమిటంటే స్వంత ఆస్థిగా ఐతే చాలా జాగ్రత్తగా చూస్తారు. ప్రభుత్వం ఆస్థి ఐతేనే విచ్చలవిడిగా చేస్తారని. కొంత మంది ఎల్. ఎమ్ బి డైరక్టర్లు, కోఆపరేటివ్ సంస్థల డైరక్టర్లు హైదరాబాదు స్వంతపని మీద వచ్చి పెట్టే ఖర్చులు చూస్తే తెలుస్తుంది స్వంత ఆస్థి ఐతే ఆ విధంగా చేయరని ఎవరైనా అంటారు హైకోర్టు జడ్జిమెంటులో ఈ విధంగా వ్రాయడం వరస్పర విరుద్ధం అని చెప్పాలి దీని లోతుకు పోయి చూస్తే మూడు తలలు తీయాలి—ఫైనాన్సు మినిస్టరు, లా మినిస్టరు, పారెస్టు మినిస్టరు. ఒక తల మీదనే స్ట్రిక్చర్సు పాస్ చేసి మిగతా ఇద్దరి మీద స్ట్రిక్చర్సు పాస్ చేయకపోవడం అవగాహన కాకుండా ఉంది. నిజాయితీ లోపించిందని చెప్పను.

(శ్రీ) ఎ. వెంకటేశ్వరరావు:—Will you kindly expung certain words spoken by Mr. M. Venkata Narayana, Sir? హైకోర్టు జడ్జిమెంటు గురించి సభ్యులు ఏదో లోపం ఉందన్నట్లు చెబుతున్నారు. హైకోర్టు జడ్జిమెంటుపై ఇటువంటి సీరియస్ కామెంట్ మంచిది కాదు.

Mr. Speaker:—Please avoid speaking anything regarding the conduct of the Judges, Mr. Narayana.

(శ్రీ) ఎమ్. వెంకటనారాయణ:—జడ్జిమెంటు గురించి అనకూడదని వారు తెలుసు, అధ్యయనం. జడ్జిమెంటు సారాంశం గురించి చెబుతున్నాను తప్ప జడ్జిమెంటు మొత్తాన్ని నేను విమర్శించడం లేదు.

(శ్రీ) పి సుబ్బయ్య (ఎరిగొండపాలెం):—జడ్జి పప్పులో కాలు వేయడమంటే ఏమిటి?

Mr. Speaker:—Every citizen, every lawyer has got right to criticise the logic and reasoning of the judgment but should not attribute motives. That is not proper.

(శ్రీ) పి. సుబ్బయ్య:—పప్పులో కాలు వేయడమంటే ఇంప్యుటేషను కాదా?

Mr. Speaker:—Evidently he must have committed a mistake. He might have meant in another way. Mr. Narayana, don't attribute motives: Now, proceed.

శ్రీ ఎమ్. వెంకటనారాయణ :—మనం పార్లమెంటరీ ప్రజాస్వామ్యంలో బ్రతుకుతున్నాం. బ్రతకాలని ఆశిస్తున్నాం. పార్లమెంటరీ ప్రజాస్వామ్యంలో ప్రజాప్రతినిధుల సంపూర్ణ విశ్వాసం ఎన్నంతవరకు ముఖ్యమంత్రిగారు అట్లాగే ఉంటారు. వారియొక్క విశ్వాసం ఉన్నంతవరకు మంత్రులు మంత్రులుగానే ఉంటారని రాజ్యాంగం వ్యాఖ్యా రచించుకని ఉన్నాం మా జిల్లా జడ్జిగారు మర్డరు కేసులో మరణ దండన విధిస్తే హైకోర్టుకు వస్తే కొట్టివేసారు. ఆ జడ్జిగారు ఈ జడ్జిగారు చదివించి ఒకే న్యాయ శాస్త్రం. అప్పుడప్పుడు న్యాయ స్థానాలు చెప్పేది పరస్పర విరుద్ధంగా ఉంటుంటాయి. ఆ జడ్జిమెంటులో ఎక్కడనో చెప్పిన మాటలను బట్టి ప్రభుత్వాలు నిలవాలంటే ఎన్ని నిలుస్తాయి ప్రజాస్వామ్యంలో? శాసన సభ్యుల విశ్వాసం ఉన్నంతవరకు ముఖ్యమంత్రిగారు, ముఖ్యమంత్రిగారి విశ్వాసం ఉన్నంతవరకు మిగిలిన మంత్రులు ఉండవలసిందే. మొదటనే మనవిచేసినట్లు, ముగ్గురి మంత్రులలో ఒక్కరిపై స్టేట్మెంట్సు పాస్ చేసి మిగతా వారిపై వాస్ చేయకపోవడంవల్ల ఇందులోని బలహీనత గుర్తించాలని కోరుతున్నాను. ఇప్పుడు చాలమంది తత్వాలనుగురించి చెప్పారు. ఇది శాశ్వతము కాదు, అది శాశ్వతము కాదు, ఇది మిథ్య, అది మిథ్య అని బ్రహ్మాండమైన వేదాంత తత్వాన్ని చెప్పారు. పూర్వము బ్రహ్మంగారిని సిద్ధయ్యగారు అడిగారట. ఏమయ్యా బ్రహ్మంగారూ, జగం మిథ్య, సిరిసంపదలు మిథ్య, ఎప్పుడు వస్తాయి అని అడిగితే అనుకొన్నది జరుగనప్పుడు, ఆశించిన పదవులు రానప్పుడు జరుగుతాయి అని చెప్పారుట. ఆ విధంగా నిరాశ, నిస్పృహలలో అనుకొన్నది అనుకొన్నట్లు జరుగనప్పుడు ఆశించిన పదవులు రానప్పుడు మాట్లాడే మాటలు, చెప్పే సిద్ధాంతాలు, నీతి వాక్యాలు కొంచెము జాగ్రత్తగా ఆత్మ పరిశీలన చేసికొని మాట్లాడుమని కోరుచున్నాను. ముఖ్యమంత్రిగారి విశ్వాసమును చూరగొన్నంతవరకు మంత్రిపదవిలో వుండవచ్చును. ఉత్తర ప్రదేశ్‌లో లెజిస్లేచరు, ఎగ్జిక్యూటివ్ మధ్య తర్కబిత్తర్కాలు వచ్చినప్పుడు దేనికి అదే గొప్ప అని న్యాయస్థానమువారు తీర్పు ఇవ్వడము జరిగింది. అందుచేత కేవలము జడ్జిమెంటు వచ్చినంతమాత్రాన ప్రతివారు రాజీనామా యిచ్చిపోవాలంటే జరిగేది కాదు. ఆ విధంగా వుంటే ప్రభుత్వాలు ఎంతోకాలము మనజాలవు. ప్రజాస్వామ్యము మనవిచేస్తూ ఈ జడ్జిమెంటును సావధానముగా, నిష్పాక్షికముగా న్యాయశాస్త్ర రీత్యా అన్ని విధాలా చర్చించి ఆలోచించి చేయాలి తప్ప కేవలము పాక్షిక దృష్టితో వన్ వే ట్రాఫికే అవుతుంది. ఇది కేవలము ముఖ్య మంత్రిగారికి సంబంధించిన విషయము కాబట్టి జడ్జిమెంటు వచ్చినంత మాత్రాన రాజీనామా యివ్వవలసిన అవసరము లేదని మనవిచేస్తున్నాను

మిస్టర్ స్పీకర్:—ఎజెండాలోని తరువాత ఐటమ్ రేపు గం॥ 1-30 నుంచి గం॥ 2-30 వరకు తీసుకొందాము. అవసరమైతే ఇంకొక అరగంట కూర్చొనవచ్చును.

శ్రీ కుడిపూడి ప్రభాకరరావు :—అధ్యక్షా, ప్రస్తుతము మనము చర్చిస్తున్న విషయాలు అందరికి తెలిసినదే. ఈ కెనాల్‌లో అడ్మినిస్ట్రేటివ్ డిటేన్షన్లు, రెడ్ ఆపిజమ్ వల్ల ప్రజలు ఎంతెంత బాధపడుతున్నారో అందరికి తెలుసును. ఈ కేసులో వున్న లిటిగేషను 50 సంవత్సరాలనాటిది. ఎప్పుడో 1928 లో నైజాము ఫర్మానా పాస్ చేస్తే డిపార్టుమెంటల్ డిటేన్షన్లు అది అమలుజరుపు బోవడమువల్ల వచ్చిన అనర్థమిది ఈ గొడవ అంతా. ఆ డిపార్టుమెంటు ఆ నాడు ఆ ఫర్మానాను అమలుజరిపితే ఆ వ్యక్తికి ఆ బాధ కలిగి వుండేది కాదు. నేడు ఈ క్రమం కలిగి వుండేది కాదు. అడ్మినిస్ట్రేటివ్ డిటే, రెడ్‌టేప్ అని కన్‌ఫిడర్ చేసి, ఎంపేషనేట్ గ్రౌండ్స్ పైన 1962 లో రెవిన్యూ మినిష్టరుగా వున్న కె. వి. రంగారెడ్డిగారు ఏ పేలు ఆ వ్యక్తి యివ్వడానికి ఒప్పుకొనడము. తరువాత లిటిగేషన్ ఇంకా ప్రొలాంగ్ అవడం వల్ల, 1966 సంవత్సరం వచ్చేటప్పటికి అప్పటి ఫారెస్ట్ మినిష్టరుగారికి ఆరుగన పిటిషన్ పెట్టడము, పిటిషన్ పెట్టినప్పుడు ఫైల్ క్లోజ్ చేశారని డిపార్టుమెంటు చెప్పడము జరిగింది. అయినప్పటికి వ్యామాసిబేరియన్, ఎంపేషనేట్ గ్రౌండ్స్ పైన మూడవవంతు షేర్‌ని యివ్వడానికి ఒప్పుకొని with the concurrence of the Law, and Finance Ministers అన్నారు కాని, ఫారెస్ట్ మినిష్టరుగారు ఒక్కరే ఆ బర్డెన్ వారిపైన వేసుకొనలేదు. దానికి లా మినిష్టరుగారు ఒప్పుకొన్నారు, ఫైనాన్స్ మినిష్టరుగారు ఒప్పుకొన్నారు. ఒక వేళ పొరపాటు చేస్తే డిపార్టుమెంటల్ సెక్రటరీ చేసినది పొరపాటు అని మంత్రిగారిదృష్టికి తీసుకొనివస్తే కరెక్టు చేయడము గాని, మినిష్టరు ఒప్పుకొనని పక్షములో కాబినెట్ దృష్టికి తీసుకొని రావలసిన బాధ్యత గాని, లేక ముఖ్యమంత్రిగారి దృష్టికి తీసుకొని రావలసిన బాధ్యత వుందని ని. వి. రాజుగారు కూడ చెప్పారు. It is the bounden duty of the Secretary to bring the mattter to the notice of the Minister and if he differs it is his duty to take the matter to the notice of the Chief Minister. అటువంటి పరిస్థితులలో ఇది కేవలము చెంచురామానాయుడుగారు తన స్వార్థము కోసము చేసినది కాదు. Purely వ్యామానిబేరియన్ గ్రౌండ్స్ పైన చేసిన విషయము. 50 వేలకు మించిన విషయము కాబట్టి కాబినెట్‌కి తీసుకొని వెళ్ళవలసి వుంది అని జడ్జిమెంటులో మరియొక పాయింటు. He should have referred to the matter to the Cabinet as it is above Rs. 50,000, according to the Secretariat Rules. అన్నారు కాని మినిష్టరుగారి దగ్గరకు ఆ ఫైలు వచ్చేటప్పటికి ఆ ప్రాపర్టీ విలువ 50 వేలు పైన అని మెన్షన్ చేసినట్లు నమ్మించడం లేదు. ఆ పరిస్థితులలో దానిని ముఖ్యమంత్రిగారికికాని, కాబినెట్‌కిగాని రిఫర్ చేయవలసిన అవసరం కల్పించలేదని అనుకొంటాను. కేవలం ఎంపేషనేట్, వ్యామానిబేరియన్ గ్రౌండ్స్‌లో మంత్రిగారు చేసినది తప్ప తన సెల్ఫ్ అగ్రండైజ్‌మెంట్ కోసము చేయలేదని నేను భావిస్తూ, ఈ విషయముపైన మంత్రిగారు రిజిగ్నేషను పెట్టవలసిన అవసరము వుండదని మనవిచేస్తున్నాను.

శ్రీ కొండా లక్ష్మణబాపూజీ :—అధ్యక్షా, ప్రియాంబుల్ తరువాత ఐదు భాగాలలో నా అభిప్రాయాలను వెల్లడించాలని అనుకొంటున్నాను. ముఖ్యమైన విషయము అందరికి తెలిసినదే. మంత్రులు చేసిన పనికి జాయింటు రెస్పాన్సిబిలిటీ అనేది. నేను కాబినెట్ సిక్రెసిని డిస్క్లోజ్ చేస్తున్నాను అనే మాట కాదు. ఈ ఆర్డరు పాస్ అయినతరువాత, మార్చి 6, 1967 నాడు ఇన్ ఫార్మల్‌గా ముఖ్యమంత్రిగారు మమ్ములనందరిని పిలిచి, వేరే మంత్రుల దగ్గర నుంచి ఫైల్స్ కాల్ఫర్ చేయకుండా పోవడము మంచిది, ఇంటర్ ఫియర్ చేయకుండా వుండడము మంచిది అని వారు చెప్పడము జరిగింది. జాయింటు రెస్పాన్సిబిలిటీ అనేమాట తప్పక వున్నది. మంత్రిగారి దృష్టికి వచ్చిన తరువాత వారు తన బాధ్యతను నెరవేర్చకపోతే అప్పుడు జాయింటు రెస్పాన్సిబిలిటీ వస్తుంది. జూరిస్‌డిక్షన్ లేదనేది మొదట డీల్ చేయదలచుకొన్నాను. అది నిర్వివాదము. జూరిస్‌డిక్షను లేదని నోట్ సెక్రటేరియట్‌నుంచి సబ్మిట్ చేయడము జరిగింది. ఏ కారణము వల్లనో, ఏ విధంగానో ఒక లెన్గ్థీ నోట్‌ను ఎవరు ప్రిపేర్ చేశారోకాని దానిపైన కేవలము ఇనీషియల్స్ వున్నవి, సెక్రటేరియట్‌నుంచి ఇచ్చిన అఫిడవిట్‌లో కూడ దానిని క్లారిఫై చేయలేదు. ఆ నోట్‌ని ఎవరు ప్రిపేర్ చేశారు, ఆ ఇనీషియల్స్ ఎవరివి అనేది క్లారిఫై చేయలేదు. ఆ లెన్గ్థీ నోట్‌లో విషయాలు జూరిస్‌డిక్షన్ లేదని, ఇంతకు ముందు నిర్ణయం చేయబడినదని క్లియర్ చేసినప్పటికీ 24 జనవరి 1967న ఆర్డర్సు పాస్ అయినవి. ఆ ఆర్డర్స్ లా మినిష్టరుగారి దగ్గరకు పంపటం జరిగింది. వారు రెండు రోజుల్లో సంతకం పెట్టారు. ఫైనాన్సు మినిష్టరుగారికి పంపటము జరిగింది. సుమారు నెలరోజుల తరువాత వారు సంతకం పెట్టారు. తరువాత ఆర్డర్స్ ఇస్యూ అయ్యాయి ఇవి facts. రెస్పాన్సిబిలిటి ముగ్గురుమీదావున్నదనటంలో సందేహం ఆక్కరలేదు. ముగ్గురూ దీనిని చూశారు. Business of rules చూసినప్పుడు నేను deal చేయదలచుకొన్న point secretariat మీద పెద్ద responsbility వుంది, ఎగ్జిక్యూషన్ పాయింట్ వచ్చినప్పుడు. హైకోర్టువారు చెప్పిన points facts కు సంబంధించినవి. Secretariat note ను రిక్కరించే అధికారం లేక పోయినా ఒక order pass చేయటం జరిగింది సెక్రటేరియట్ నోటును క్రోసి చేయటం అనేది ఒక పాయింటు. రెండవ పాయింటు రెగ్యులేషన్ గురించి. జాగీర్ ఎడ్మినిస్ట్రేషన్‌కు సంబంధించి రెగ్యులేషన్ క్రింద కంపుల్సేషనుకు పోవలసిందే కాని ఈ గవర్నమెంటుస్థాయిలో ఏమీ చేయటానికి వీలులేదని పునఃపాస్ చేసిన orders వున్నప్పుడు దానిని కూడా వారు పాటించలేదు. ఇక మూడవ పాయింటు rules of Business లో 50 వేలకు మించి ఆస్థికి చెందిన అర్డరు అయితే మంత్రిగారే స్వయంగా ముఖ్యమంత్రి ద్వారా Council of Ministers కు పంపాలి. ఇది Business rules లో clear గా వున్న విషయము. మంత్రులకు తెలియదు అనే మాట కూడా correct కాదు. ఇంతకుపూర్వమే Law Department స్క్రూటిని చేసి అవకాశం లేదని చెప్పటం జరిగింది.

చెప్పిన తరువాత కూడా లా మినిష్టరు దగ్గరకు పంపటం అది ఒక ప్రశ్నార్థక. ఫారెస్టు మినిష్టరుకు, లా మినిష్టరుకు కాల్యూషన్ లేకపోతే లా మినిష్టరు దగ్గరకు పంపించే సమస్య వుండదు. పంపవలసివుంటే Law Department కు put up, re-examine అని పంపాలికాని Law Minister గారికి ఎందుకుపంపాలి? There must be an understanding between the Law Minister and the Minister for Forests. Law Minister కు పెట్టిన తరువాత వారి బాధ్యత ఏమిటి? Legal గా rights లేవని సెక్రటేరియట్ నోట్ వున్న తరువాత సంతకం పెట్టి పంపే సమస్య ఉత్పన్నించదు, Unless there is some collusion and motivation.. కొత్త పాయింటు వుంటే లా మినిష్టరు ఎగ్జామిన్ చేయమని Law Department కు పంపాలి. There must be some collusion between the Finance Minister and the Minister for Forests and also the Law Minister. లేకపోతే తనదగ్గర అంతకాలం పెట్టుకొని దాని ఇంప్లికేషన్స్ అర్థం చేసుకొని కూడా ముఖ్యమంత్రికి పోవాలి, cabinet కు పోవాలని లా మినిష్టరు వ్రాయలేదు. ఫారెస్టు మినిష్టరువ్రాయలేదు. ఫైనాన్సు మినిష్టరుకూడా వ్రాయలేదు. ఈ ముగ్గురు మంత్రులు తమబాధ్యతలను వెరవేర్చలేదు. జ్యూడిషియల్ లీడనే సెక్రటేరియట్ నోటును బట్టి, జాగీరు ఎబ్మినిస్ట్రేషన్ లా ప్రకారంగా గవర్నమెంటుకు అవకాశం లేదనే Law position బట్టి, Business rules ను పాటించే బాధ్యతమ ఈ ముగ్గురూ పాటించలేదు. హైకోర్టువారు కన్వరను మినిష్టరుగారి విషయంలో ఆర్డ్యూ చేసి వుంటారుకాని బాధ్యత ఈ ముగ్గురు మంత్రుల మీదా వుంది. ఫారెస్టు మినిష్టరుకు వర్తించే పాయింట్సు లా మినిష్టరుకు, ఫైనాన్సు మినిష్టరుకు కూడా వర్తిస్తాయి. Council of Ministers కు ముఖ్యమంత్రిగారి ద్వారా 60 వేలకు పైబడిన ఆస్థికి సంబంధించిన విషయము పంపక ముందు సెక్రటేరియట్ ఆర్డర్ issue చేయటానికి వీలులేదు. Therefore the Secretariat also must be in collusion with the three Ministers. There can be no other opinion. కాబట్టి సెక్రటేరియట్ కూడ తన బాధ్యతను వెరవేర్చలేదు. ఎవరు కార్యములో, ఏ ఆఫీసర్ కార్యములో మేము చెప్పటం సాధ్యంకాదు చాలాకాలం నుండి వున్నారు, దయతో సహాయం చేయాలి అన్నారు. Gift రూపంలో ఇవ్వదలచుకొన్నా ముఖ్యమంత్రి ద్వారా Council of Ministers కు పంపవచ్చు, ఇవ్వవచ్చుకదా! రిట్ పిటిషన్‌కు సంబంధించి సెక్రటేరియట్ నుండి ఒక ఎఫిడివిట్ ఫయిల్ అయింది అందులో gift అనేపదం use చేశారు, to justify the action of the Chief Minister i.e., the action of the Council of Ministers. అయినా దీని విషయంలో gift అనే సెన్స్ అక్కడ లేదు. కాని gift రూపంలో ఇవ్వటం జరిగిందని ట్విస్ట్ చేయటానికి ప్రయత్నం చేశారు. Own property గా deal చేశారని హైకోర్టువారుఅన్నారు. వారు జడ్జిమెంటులో మూడు పాయింట్స్ clear గా చెప్పారు—Did not care for the note of the Secretariat about jurisdiction, did not care for the law under Jagir

Administration and did not care for the business rules.— ఈ మూడు చెబుతూ వారు దానిని స్వంత ప్రాపర్టీగా వ్యవహరించిచేశారన్నారు. ఈవిధంగా clear గా ఒక case establish అయిన తరువాత మనం చేయవలసింది ఏమిటి? బద్రివిశాల్ పిట్టిగారు చెప్పారు. In the fairness of the democracy and administration కన్సర్డు మంత్రులు తక్షణం రిజైన్ చేయాలి. ఆత్మశుద్ధితో ఈ సంగతులు జరిగాయి. వారి intention ను question చేసే reasonable doubts లేవు అంటారా? వున్నాయి. కేవలం Law Minister కాదు దానిలో ఆ విధంగా ఇన్‌వాల్వ్ అయి ఇంత పెద్ద విషయం జరిగిందా లేదా అనేది ఎంక్వయిరీచేసి లాను బోర్డును వ్యతిరేకించడంవలన కరప్షనుకు కొంత ఎంకరేజు చేశారు. వారిపైన చర్యతీసుకోవడం ముఖ్యమంత్రిగారి విధి. Intentional or unintentionally the Chief Minister is incurring that by not asking them to resign. Therefore in the fairness of democracy he should resign from the Chiefministership· అంతేకాకుండా వేరే మంత్రులున్నారు నాతోసహా. మాపైన ఎంతవరకు బాధ్యత ఉంది, ఇప్పటి మంత్రులపైన ఎంత వరకు బాధ్యత ఉంది అనేది చూడాలి. నిజంగా కరప్షను జరిగితే బీహారు గవర్నమెంటు మంత్రులకు వ్యతిరేకంగా ఎలా కమిటీ వేశారో అదేవిధంగా యీ కేసు కమిషనువేసి కమిషనుకు అప్పగించాలి, To enquire into all Ministers' conduct in this case. నేనుకూడ బాధ్యుడనయి ఉంటే—I am prepared to face that resonsibility. ఇది ఇల్లీగల్ గ్రాటిఫికేషన్ అవునా కాదా అల్టిరియర్ మోటివ్స్ ఉన్నాయా లేదా అనే విషయం ఎంక్వయిరీ కమిషనుకు అప్పగించాలి. This is fair on the part of the democratic functioning. I hope the Chief Minister will consider it.

శ్రీ జి. బి. అప్పారావు:—అధ్యక్షా, ఇది చాల చిన్న విషయం మిత్రులు వెంకటనారాయణగారు చెప్పినట్లు. ప్రజల దృక్పథంలో చాల అసహ్యం, అసందర్భం, అసాధారణం. ప్రభుత్వ పటం ఒకప్పుడు అనుకుంటుంది చరిత్ర కొరకు చక్రమును పంపుతారా అని. వారి దృష్టిలో ఇది చంద్రకాయ. ప్రజల దృష్టిలో ఏనుగు, ఏనుగు పడిపోయినా ఎలక ఎత్తుతుందా. ఆత్మదేవత అయిన ఏనుగు పడిపోయింది ప్రభుత్వం అనే ఎలుక ఎత్తడం ఎట్లా అని వారి ఊహ. ఈ విధంగా మనం సతమతమయిపోతున్నాం. ధర్మం న్యాయం అస్తమించాయి, అవినీతి తాండవిస్తోంది. కనీసం న్యాయస్థానాలనయినా మనం గౌరవించినప్పుడు వారి తీర్పులు మనం ఆమోదించినప్పుడు దానికి గౌరవమయిన విలువ మనం ఇవ్వలేనప్పుడు మనం ఎక్కడికి పోతున్నామో దురూహ్యంగా ఉంది. ఈ సందర్భంలో ఒక విషయం జ్ఞాపకం వస్తోంది. మిత్రులు చెప్పారు ఇది చాల చిన్న విషయం అని నిజమే. ఒకప్పుడు కాళిదాసు భోజరాజు ఇద్దరూ ప్రచ్ఛన్న వేషంలో ఉన్నారు. ఒకరినొకరు గుర్తించ

లేని స్థితిలో ఉన్నారు. చేపలు బేరమాడే కాళిదాసును భోజరాజుగారు ప్రశ్నించారు. నువ్వు చేపలు తింటావా నీవు తపస్వివలాగ ఉన్నావే అనిఆడిగాడు. నేను ఎపుడూ చేపలుతినను అన్నాడు కాళిదాసు. మరెప్పుడు తింటావన్నాడు. నేను కల్లుత్రాగినపుడు చేపలు తింటానన్నాడు. కల్లుకూడ త్రాగుతావా తపస్వి కదా అన్నాడు. నేను కల్లు ఎప్పుడూ త్రాగను అన్నాడు మరి ఎప్పుడు త్రాగుతావన్నాడు. నేను ముండ ఇంటికి పోయినప్పుడు మాత్రమే త్రాగుతాను అన్నాడు. అబ్బే ఇందులోకూడ నీకు ప్రవేశముందా అన్నాడు ముండ ఇంటికికూడ ఎప్పుడూ పోను అన్నాడు. ఎప్పుడు పోతానన్నాడు. జూదం ఆడినప్పుడు పోతానన్నాడు. జూదంకూడ అడతావా అన్నాడు అప్పుడు చెప్పాడు కాళిదాసు ప్రభుత్వ కాలాగతి, అని. ప్రభుత్వం చెడిపోయే దుర్గతి పట్టినప్పుడు ఇదే వరుసలో పడితే తట్టుకొనడం దుర్లభం. యీ సందర్భంలో ఇంకొకటిచెబుతాను. ఒకప్పుడు ఒక విషయం జరిగింది. పూర్వం రోజులలో కంచికామాక్షమ్మ పీఠం అనేది ఉండేది. యీ కామాక్షమ్మ పీఠం అయిదు మణుగుల బంగారపు విగ్రహం. యీ విగ్రహాన్ని మన మంత్రులులాంటి పీఠాధిపతులు వందమందిగా దావిని అశేతు హిమాలయ పర్యంతం త్రిప్పేవారు. గ్రామాలలో ఉన్న భక్తులు ఆపీఠాన్ని ఆదరించి గౌరవించే వారు. అట్లా ఒకగ్రామం వచ్చారు. అక్కడ వారికి భాగ్యవంతులు అతిథ్యం ఇచ్చేవారు. ఒక వేదవాడు పావం వాకుకూడ అమ్మవారి మీద భక్తి ఉంది అనిపీఠాధిపతిదగ్గరకుపోయి యీ రోజు వా ఆతిథ్యం స్వీకరించాలని ప్రార్థించాడు. సాంప్రదాయం ప్రమంచె ఒక రోజుముందుగా యీ పీఠాన్ని అంచె అమ్మవారి విగ్రహాన్ని ఆతిథ్యం ఇచ్చేవారింటికి పంపించాలి. ఆ రోజు ఆ వేదవాడు బ్రహ్మాండమయిన విందుచేశాడు. అందరూ ఆశ్చర్యపోయారు ఎట్లాగా ఇంత గొప్ప విందుచేశాడు అని. అలాగే మరల రెండవరోజుకూడ పీఠాధిపతిని ప్రార్థించాడు నాకు అమ్మవారి పయిన ఇంకా భక్తిపోలేదు. అందుచేత మరొకరోజు అవకాశం ఇమ్మన్నాడు. ఇలాగ మాగ్జిమమ్ కైము ఎపైలు చేసుకువ్వాడు. సుమారుగా పదిరోజులుగా ఆ విగ్రహాన్ని ఇంట్లో పెట్టుకుని పూజిస్తూ అందరకూ అతిథి సత్కార్యాలు చేస్తూ వచ్చాడు. ఎట్లాగ చేస్తూన్నాడో అందరకూ ఆశ్చర్యంగా ఉంది. ఇంక ఉండడానికి వీలులేదు విగ్రహాన్ని తీసుకుపోతామని పీఠాధిపతులు అన్నారు. ఆ విగ్రహాన్ని ఎత్తెటికి లేచిపోయింది. వంద మంది భక్తులు యీ అయిదు మణుగుల బంగారు విగ్రహాన్ని ఎత్తేవారు. ఏమిరా ఇట్లా లేచిపోయింది అనిమాస్తే లోపల గులక అయిపోయింది ఏమయ్య ఇది అంచె ఇదంతా అమ్మవారికటాక్షమన్నాడు. విందు అది ఎలా చేశావు అంచె అంతా అమ్మవారి కటాక్షమన్నాడు, డబ్బు ఎక్కడనుంచి వచ్చింది నీకు అంచె అంతా అమ్మవారి కటాక్షమన్నాడు. అలాగే యీ మహాభక్తులందరూ ఎలక్షనులలో లక్షలు ఖర్చుచేశారంచె ఇది అంతా అమ్మవారి కటాక్షమంటారు. యీ విధంగా మన పెద్దలుచేస్తున్నారు. మనం విచారించవలసింది ఏమంచె యీ స్థితికి మనం దిగజారిపోయాము. నాకు వరసగల్‌గా చాల విచారంగా ఉంది. చెంచురామ నాయుడుగారు పెద్దమనిషి, అమాయకుడు, అయన ఏదో పొరపాటునో ప్రమా

పాటునో యీ ఉబిలో ఇరుక్కున్నారు. అమాయకంగా సంతకంచేశారు. మొదటే ముఖ్యమంత్రిగారు కాస్త సలహా ఇస్తే ఆయనకు యీ నాడు యీ ప్రహాపాటు యీ దౌర్భాగ్యం వచ్చేవికావు. ముఖ్యమంత్రిగారిలో ఒక గొప్పతనం ఉంది. నాకు సంతోషం. యీ మంత్రివర్గం తాలూకు ప్రసంగాలుగాని వారి తాలూకు చర్యలుగాని వింటుంటే ఒక్కొక్కప్పుడు వారు అమృతాంజనం మర్దనాచేసుకుంటూంటారు. అది బాగా వినాలని ఆసక్తో నిజంగా తలనొప్పో తెలియదు. ఆయన అలాగ అమృతాంజనం మర్దనా చేసుకుంటూంటే నాకు మహాసరదాగా ఉంటుంది. ఇదంతా వారిపయిన కోపమో లేక సభ్యులపయిన కోపమో తెలియదు. ఏమయినా యీ పరిస్థితులలో ముఖ్యమంత్రిగారి తాలూకు నీతిని నిజాయితీని ఔదార్యాన్ని సామర్థ్యాన్ని రుజువు చేసుకొనడానికి ఒక చక్కని అవకాశం ఏమంటే ఇప్పుడు దానికి సంబంధించిన మనష్యులను వెంటనే బర్తరపు చేయండి చెప్పి వారు చేయకపోతే యీ ఉబిలోంచి నేనే పోతాను అనాలి. ఉండడానికి వీలులేదని వారయినా అనుకోవాలి లేక వీరయినా అనుకోవాలి ఇద్దరూ అనుకోకపోతే ఇక మేము పోవాలి. ఇలాంటి పరిస్థితి రాకముందే తగు చర్యలు తీసుకొనడం అవసరమని మనవిచేస్తూ శలవుతీసుకుంటున్నాను.

(శ్రీ) కె. ప్రభాకరరావు :—అధ్యక్షా, యీ రోజున మనముందున్న హైకోర్టు వారు పాస్ చేసిన జడ్జిమెంటు సరయినదా కాదా అనికాదు. బ్రహ్మానంద రెడ్డిగారు పాస్ చేసిన జి. వో. సరయినదా వెంకురామనాయుడుగారు పాస్‌చేసిన జి. వో. సరయినదా కాదా అనేదికాదు. కొన్ని కారణాలవలన హైకోర్టువారు ఫారెస్టు మినిస్టరు మీద స్ట్రిక్చర్సు పాస్‌చేసినప్పుడు అన్ని విషయాలు సాకల్యంగా హైకోర్టుకు నివేదించి ఉండి ఉన్నట్లయితే ఇట్లాగ జరిగేది కాదేమో అనే అభిప్రాయం నాకు కలిగింది. ఇందులో హైకోర్టువాళ్ళు మూడు పాయింట్సుపెట్టారు. 1. చాలసార్లు ప్రోసివేయబడిన విషయాన్ని మళ్ళీ పునర్విచారించడానికి వెంకురామనాయుడుగారు పిటిషను తీసుకొనడంతప్పు. 2. జూరిస్‌డిక్షనులేకుండా అంటే ఇది జాగిరు ఎబ్మినిస్ట్రేషనుకు సంబంధించిన విషయం, గవర్నమెంటుకు సంబంధించిందికాదు ఇందులో ప్రభుత్వంవారు అంటే మినిస్టరుగారు కోర్యంకలుగచేసుకోకుండా ఉండవలసింది అనేది రెండవది. మూడవది, 50 వేలు మించిన ఆస్తి విడుదల విషయములో క్యాబినెట్‌కు వంపి ఉండవలసింది. తాను బాధ్యత తీసుకోకుండా ఉండవలసింది అని మూడు విషయాలపైన వారు స్ట్రిక్చర్స్ పాస్ చేసారు. మొదటి విషయంలో మనకు తెలుసు. ప్లేచూటరీ ప్రొవిజన్ ఉంటే తప్ప ఏదో చట్టముక్రింద ఒక అపీలుతో, ఒక రివిజన్ అనో, రివ్యూ అనో పరిమితం చేయబడి ఉంటే తప్ప గవర్నమెంటు ఇదివరకు లోగడ ఎప్పుడు కూడా అనేక పర్యాయాలు పిటిషన్లు తీసుకోవడం, పునర్విచారణ జరపడం, 99 పర్సెంటు లోగడ జరిగినవే కాయపరచడం, ఏదైనా అన్యాయం జరిగిఉంటే మరల పునరాలోచించడం జరుగుతూ వచ్చింది. అందుచేత కేవలం వారు పునర్విచారణ చేయడానికి ప్రయత్నం చేసినంత మాత్రాన, దానిని గురించి ఎవరు ఇప్పుడు మోటివ్ అట్రిబ్యూట్ చేయడానికి తగినటువంటి

అవకాశము లేదు. రెండవది, జాగీర్ అడ్మినిస్ట్రేషన్‌కు సంబంధించి, ప్రభుత్వము జోక్యము కలుగజేసుకొని ఉండకూడదు అనే విషయంలో ఈ చరిత్ర చూచినట్లయితే ఈ జడ్జిమెంటు బట్టి, 1950 సంవత్సరములో ఆనాటి రెవిన్యూ మంత్రిగారు దీనితో ప్రభుత్వానికి సంబంధమే లేదు, జాగీర్ అడ్మినిస్ట్రేటర్ చూడవలెను అని రిపోర్టు చేసినటువంటి అంశము ఉన్నది. 1953 సంవత్సరములో కె. వి. రంగారెడ్డిగారు, రెవిన్యూ మంత్రిగా ఉన్నప్పుడు, వారు జాగీర్ అబాలిషన్ యాక్టు, కమ్యూటేషన్ రెగ్యులేషన్ యాక్టు 50 లోను 49ల లోను అవి ఉన్నప్పుడు, 52లో కమ్యూటేషన్ 25 వేలు రూపాయలు వారు నిర్ణయించడం జరిగింది; అంటే ప్రభుత్వము తనకు అధికారము ఉన్నది, ఇంత కాంపెన్సేషన్ అని నిర్ణయము చేయడానికి 25 వేలు రూపాయలు వరకు నిర్ణయము చేయడం జరిగింది. అంటే ప్రథమ పర్యాయంగా ప్రభుత్వానికి ఆ వ్యవహారములో జోక్యము కలగజేసుకొనే హక్కు ఉన్నదని ఆ తరుణముందే కె. వి. రంగారెడ్డిగారు అన్నారు. అందుచేత తనకుకూడా అధికారము ఉన్నదని చెంచురామనాయుడుగారు అనుకొనిఉంటే అది వారి లోపము కాదు. మూడవ పాయింటుకువస్తే, ఇది 50 వేలా, 50 వేలకు మించిన ఆస్తా అని ఆలోచించినప్పుడు మరి ఇప్పుడు వారి దగ్గర ఉన్నటువంటి రికార్డులో వారు ఆర్డరు పాస్ చేసేనాటికి దీని విలువ 50 వేలకు మించి ఉన్నదని ఎక్కడాకూడా సెక్రటరీ కూడా చెప్పిఉండలేదు. కాగా, లోడ ఉన్నటువంటి రికార్డులో రంగారెడ్డి గారు ఫిక్సవ్ చేసినటువంటి 25 వేలు, ట్రీ ఫోర్తు యొక్క విలువ 30 వేలుగా వారు నమోదుచేసి ఉన్నారు. అందుచేత ఇది కేవలము 50 వేలకు మించి ఉంటుందని వారు ఊహించిఉండి నవారంలేదు. పోతే, వీరు ఎప్పుడైతే ఆర్డరు పాస్ చేశారో, దానిమీద లా మినిస్టరుగారు, హైకోర్టు మినిస్టరుగారు కూడా సంతకాలు చేశారు. అప్పుడు సెక్రటరీగారు ఇది 50 వేలకు మించిన ఆస్తి గనుక ఇది క్యాబినెట్‌కు పోవాలి లేకపోతే లా మినిస్టరుగారు చూడవలసిందని వారు రిమైండ్ చేసి ఉండవలసింది. వారు ఎప్పుడైతే రిమైండ్ చేయలేదో దానినిబట్టి రికార్డులో ఎక్కడాకూడా 50 వేలకు మించిన ఆస్తి అని చెప్పి ఉండలేదు అని విశదము అవుతున్నది. కాకపోతే, ఇప్పుడు ఎందుకు చిక్కు అని నేను సూచించినప్పుడు, ఈ మొత్తము కేసులోనే పరస్పరంగా లిట్ ఇన్ కాంట్రడిక్షన్స్ ఉన్నాయి. గవర్నమెంటు తమ జి. ఓ. ను రెండవ జి.ఓ.తో క్యాన్సల్ చేసింది. కోర్టుకు పోయిన పిటీషనరు మొదటి జి. ఓ. సరిఅయినది, రెండవ జి. ఓ. సరి అయినది కాదు అనే వాదనతో కోర్టుకు వెళ్ళారు. అప్పుడు గవర్నమెంటు ఏమి చేశారు, తాను రెండవసారి పాస్‌చేసిన జి. ఓ. సరిఅయిన జి. ఓ. అని సమర్థించుకోవలసిన అవసరము ఏర్పడింది. అది ఎప్పుడు అయితే ఏర్పడుతున్నదో, మొదటి జి. ఓ. జురిస్‌డిక్షన్‌తో పాస్ చేయలేదని చెప్పవలసిన అవసరం ఏర్పడుతుంది. ఆ విధంగా చెప్పవలసిన అవసరం ఎప్పుడైతే ఏర్పడుతున్నదో దానికి కారణములటువంటి విషయాలు మరి కోర్టుముందు పెట్టడము తటస్థిస్తుంది. కాని ఉన్న వివరాలన్నీ సాకల్యంగా పెట్టడము తటస్థించదు. అందుచేత ఇది

కేవలము ఈ రోజు ఈ పరిస్థితి ఎందుకు ఏర్పడింది అంటే ప్రభుత్వము తరపున దాఖలు చేసినటువంటి కౌంటరులోనే మొత్తము ఈ కేసుకు అంతా ఉన్నది. హైకోర్టువారుకూడా అన్నారు. That ineffect is the substance of the Government అంటే జస్టిఫికేషన్ లేకుండా పాస్ చేయడము తమకు అధికారం లేకుండా పాస్ చేయడము, ఇదంతా కూడా కౌంటర్‌లో గవర్నమెంటువాళ్ళే చెప్పారన్నమాట. అంటే చెంచురామనాయుడుగారిని హాట్ పొటెటో లాగా గవర్నమెంటు వదిలిపెట్టేసింది. కనీసం మర్యాద ఉందా? ఇటువంటి పరిస్థితి ఏర్పడినప్పుడు గవర్నమెంటు తమ మంత్రులు ఒకరిచేత పాస్ చేయబడినటువంటి జి. ఓ. తాను రద్దుచేయడానికి అవకాశము వచ్చింది అనుకొన్నప్పుడు, అది క్వాష్ చేయబడినప్పుడు, కనీసం వీరికి, దానివలన అఫెక్టు అయినటువంటి మంత్రిగారికి తాము షోకాజ్ చేస్తున్నటువంటి కౌంటరును అయినా చూపించవలసి యున్నది. అప్పుడు వీరకు తోచిన సమయం తీసుకొని డిఫెండు చేసుకునేదానికి అవకాశము ఉన్నది. అంతేకాదు, హైకోర్టువారు వారియొక్క న్యాయబుద్ధిని నేను శంకించకు, వారి హక్కులను శంకించను గాని ధర్మము ఇది. ఒక మనిషిని కండెమ్ చేసినప్పుడు ఆ మనిషికి సావకాశము ఇచ్చి వారి అభిప్రాయము తెలుసుకొని, వారి వాదన తెలుసుకొని మళ్ళీ ఏదైనా శిక్ష చెప్పడము న్యాయం, ఇది కనీస ధర్మము. సుప్రీం కోర్టులో లోడు ఈ విషయము తెలియపరచ బడింది. ఇటువంటి పరిస్థితులలో అన్‌డిఫెండెడ్‌గా ఉన్నటువంటి ఒక వ్యక్తిమీద తన అభిప్రాయాలు చెప్పుకోడానికి రికార్డుకూడా లేనటువంటి వ్యక్తిమీద, ఇటువంటి చాలా తీవ్రమైనటువంటి స్ట్రిక్చర్స్ పాస్ చేయడానికి అవసరం వచ్చినప్పుడు, కనీసం అప్పుడైనా జడ్జిమెంటు ఆపి, వానిని పార్టీగా చేరమని నోటీసు ఇచ్చి, వారి వాదన విని తరువాత పాస్‌చేసి ఉంటే బాగుండేది. నేను లోగడ చెప్పాను. బ్రహ్మానందరెడ్డిగారు పాస్ చేసినటువంటి జి. ఓ. కరక్ట్ అయింది, కాని చెంచురామనాయుడుగారు పాస్ చేసినటువంటి ఆర్డరు ఏదో భావముతో చేసినట్లుగా జరిగింది అని చెప్పడానికి తగిన కారణాలు ప్రభుత్వము హైకోర్టుముందు సరిఅయిన పద్ధతిలో పెట్టబడి ఉండలేదు, పెట్టుబడి ఉన్నట్లయితే ఇటువంటి స్ట్రిక్చర్స్ వచ్చి ఉండేవి కావు అని నేను చెప్పుతున్నాను. దీని పర్యవసానము ఏమిటంటే ఈ యావద్‌కథ, భారతము చూచినట్లయితే చాలా అన్‌వారెంటెడ్ గెస్టుగా ఉన్నారు అక్కడ చెంచురామనాయుడు. నిజంగా వారి స్టాండు ఈ వేళ, వారి విషయాన్ని వారు సిండికేట్ చేసుకోవలసిన అవసరం ఉన్నది. ఇది ప్రభుత్వములో ఉండి చేసుకోడానికి అవకాశము లేదు. ఎందుకంటే తాను ఏది వాదిస్తాడో అది ప్రభుత్వానికి వ్యతిరేకముగా వాదించాలి. తన పొజిషను, తన పరపతి, తన గౌరవము నిలబెట్టుకోవాలంటే వారంటట వారు బయటికి రావాలి, ప్రపంచము ముందు, ప్రజలముందు తనకు అన్యాయము జరిగిందని బుజువు చేసుకోవలసిన అవసరం వారికి ఉన్నది. బ్రహ్మానందరెడ్డిగారికి అవసరంలేదు. ప్రజలలో తనకు అటువంటి మర్యాద, అటువంటి గౌరవము దక్కాలంటే వారంతట వారు రాజీనామాచేసి, సుప్రీం

కోర్టుకు పోయో లేకపోతే హైకోర్టువారు రిట్ పిటీషన్ ఫైల్ చేసుకొని అనుమతిను చేసినట్లయితే, నన్ననరిష్టినవస్థితిలోనికినా మునుపటి పరిస్థితి వస్తుంది అని ఇప్పటికిని ఆలోచిస్తూ ఉన్నాను కాబట్టి ఈ విషయాన్ని ప్రస్తావించాను.

శ్రీ కె. బుచ్చిరాయుడు : అధ్యక్షా, చాలామంది సభ్యులు పీక సంబంధించిన విషయాలు చెప్పారు. వారు చదువుకొని ఉన్నారు కేసెస్ తెలియకపోయినా యీ డ్రైవ్ చేస్తున్నారని వారు భావాలు చెప్పాలనుకొంటున్నారు. ఈ విషయాన్ని గురించి దానిలోఉన్న మోటివ్‌ను ఎక్కువగా తీసుకోవడం జరుగుతుంది. యాక్సిడెంట్‌గాని, ఒక మర్డర్‌గాని జరిగినప్పుడు ఆయన్ను పిలిపించి మాట్లాడితే జరిగిందా, ఆ వ్యక్తి హత్య చేసినవాడైనా మోటివ్ ఉన్నదా అన్నది కోర్టులో ప్రతి జడ్జి చూడటం మనం చూస్తున్నాము. When he directed to the concerned officers to circulate the file to be send by Ministers of Law and Finance, there is no reason why he should have ignored and passed by the Chief Minister అని ఉంది. లా మినిస్టర్‌గారికి ఫైనాన్స్ మినిస్టర్‌గారికి పంపిన వ్యక్తికిచీఫ్ మినిస్టర్‌గారికి పంపకూడదు అనే భావం ఉండకూడదు అనుకొంటున్నాను. ఆయన అవసరంలేదనుకొని పంపలేదుగాని పంపకూడదనే భావంతో చీఫ్ మినిస్టరుగారికి పంపకుండాపోయారు అని నేను అనుకోవటంలేదు. ఇద్దరు మంత్రులకు పంపించినపుడు చీఫ్‌మినిస్టర్‌కు పంపించవలసినవారికి అభ్యంతరం వుంటుందని నేను అనుకోను. We regret to point out that even the Minister of Forest has not added the amount of responsibility అని క్రింద వ్రాశారు. ఏ మంత్రికైనా లా అంతా పూర్తిగా తెలియాలని ఎక్కడా రూలులేదు. నేను పంచాయితీ బోర్డు అభ్యుదయముగా వుండి 5 వేల రూ. లు సర్చార్జి కట్టాను. అది వాగిల్టీ కాంపెన్సేషన్స్ అని కోర్టు అంటే అది మీరు ఒప్పుకొంటారని నేను అనుకోను. మంత్రిగారు లా ఇంప్లికేషన్స్ తెలియజేసిన దానికి వెనకాల బాడ్ మేటివ్ ఉన్నవని చెబితే అది న్యాయం కాదని నేను భావిస్తున్నాను. అపుడున్న ఫారెస్టు మినిస్టర్‌గారు జారీచేసిన జి. ఓ. ను బలపర్చిన లా మినిస్టరుగారు ఫైనాన్స్ మినిస్టరుగారు దానిని చదివి అర్థం చేసుకొని ఉండవచ్చును. అయితే యీ మంత్రిగారు అది లా ప్రకారం ఉన్నదా, లేదా అని చూడకుండా ఆయన ఉద్దేశ్యం ప్రకారం ఆ రోజునకున్న కెపాసిటీ బట్టి జి. ఓ. పాస్ చేసి ఉండవచ్చును. దానిపైన చీఫ్ మినిస్టరుగారు ఇంకో ఆర్డర్ పాస్ చేసి ఉండవచ్చును. కాబట్టి దీనిలోఉన్న మోటివ్‌ను మెయిన్‌గా మనం తీసుకోవాలని కోరుతున్నాను.

శ్రీ ఎ. భాస్కరరావు (కంకిపాడు) :—అధ్యక్షా, ఈ వ్యవహారంలో ముఖ్యంగా గమనించవలసినది గమనించబడలేదని అర్థం అవుతుంది. ఈ ఆస్తి యొక్క విలువ 50 వేల రూ.ల లోపు గానే భావించబడింది. 50 వేల పైన భావించబడలేదని స్పష్టం అవుతుంది. 50 వేలు పైన అని భావించబడినపుడు దానిని రెక్టిఫై చేసుకొనుటకు చీఫ్ మినిస్టరుగారు తీసుకొన్న యాక్షన్ సరైనదని

నేను భావిస్తున్నాను. అందుచేత ఒక మంత్రిగారి దృష్టికి ఇది 50 వేల లోపు అని వచ్చినపుడు చారి పాత్రలో ఏమైన లోటు ఉన్నదా అని ఆలోచిస్తే, ఆ లోటు ఏదైనా ఉంటే అది 1952 లో రెవిన్యూ మంత్రిగారి జ్యూరిసిడిక్షన్ క్రింద, గవర్నమెంట్ జ్యూడిసిడిక్షన్ క్రింద ఉన్నది అని భావించబడే మొదటి పొరపాటు అయి ఉండాలి. ఈ జాగీర్దారు మరల మరల తన కేస్ రిప్రజెంట్ చేసుకొనటానికి ప్రయత్నం చేసినపుడు, తర్వాత అది రిజక్ట్ చేయబడినప్పటికీ తిరిగి మంత్రి దృష్టికి తీసుకురాబడినపుడు దీనిని ఎగ్జామిన్ చేయవలసింది అని వారు సెక్రటరీకి పంపించటం జరిగింది. తర్వాత సెక్రటరీగారు ఇది 50 వేలకు మించిన ఆస్థి అని, కనుక, ఇది చీఫ్ మినిస్టర్, కాబినెట్ ముందుకు వెళ్ళవలసినదని వారి నోట్ లో ఉదహరించ బడలేదు. అందువల్ల వారి ధర్మం ప్రకారం వారు దానిని లా మినిస్టర్‌కు, ఫైనాన్స్ మినిస్టర్‌కు పంపించినపుడు వారి ఎగ్జామినేషన్‌లోకూడ ఇది చీఫ్ మినిస్టర్‌కో, కేబినెట్‌కో పంపించబడాలనే దృష్టి రాలేదు. హైకోర్టువారి దృష్టికి వచ్చిన మేరకు, వారి రికార్డ్స్ మేరకు వారు ఇచ్చినటువంటి కామెంట్స్ మేరకు ఎవరూ ఆక్షేపించి చెప్పదగినది ఏమీ ఇందులో కనబడుటలేదు. ఈ ప్రజాస్వామ్యంలో న్యాయశాస్త్రాన్ని గౌరవించవలసినదే. అధిక ప్రాధాన్యత ఇవ్వవలసినదే. కార్యనిర్వాహక శాఖకు దాని పరిధిలో దానికివున్న పవర్స్‌నుకూడ ప్రజలు గుర్తించవలసివుంది. ప్రజలయొక్క అవసరాలను, ప్రాముఖ్యతను ఎప్పటికప్పుడు గమనించే శాసనసభ, శాసనసభకు ప్రాతినిధ్యం వహిస్తున్న కార్యనిర్వాహక శాఖ ఏదో మొండితనంగానో, అనామకంగానో ఉన్నట్లయితే యీ సమాజిక కార్యక్రమం నిర్వహించటం చాలా కష్టమైన స్థితి అవుతుంది. హైకోర్టువారు ఇచ్చిన జడ్జిమెంట్ గురించి నేను వేరే అభిప్రాయం చెప్పదలచుకోలేదు. కార్యనిర్వాహక శాఖకుకూడ తన అధికారాలు నిర్వహించుకొనే స్థితి ఈ దేశంలో లేదు అన్నప్పుడు యీ ప్రజాస్వామ్యం పట్ల ప్రజలకు ఎంత మేర విశ్వాసం ఉంటుందన్నది కూడ గమనించవలసిన అవసరం వుంటుంది అని నేను మనవిచేస్తున్నాను. ఏదో ఒక మంత్రి ఏదో దురుద్దేశపూర్వకంగా ఏదో చేశారని చెప్పే వాదనకు ఇందులో బలం కలగటంలేదు. ఎందుచేతనంటే దీని ఎమౌంట్ చాలా తక్కువగా ఉంది. జాగీర్దారీ బిల్లు పాస్ కాకపూర్వమే యీ వివాదం గత 50 సం.లుగా తనయొక్క హేరును నిర్ధారణ చేసుకొనటానికి కోర్టులో వ్యవహరించబడుతున్నట్లు దీని చరిత్ర తెలుస్తున్నది. దానిని ఎలా అయినా తాను సంక్రమించుకొనటానికి చాలా పెద్ద ఎత్తున ప్రయత్నం చేయటం జరిగింది. అయితే ఫారెస్ట్ మినిస్టరుగారు, పైనాన్స్ మినిస్టరుగారు, లా మినిస్టరుగారు యీ ముగ్గురి అభ్యూనల్ అయి పైన తర్వాత చీఫ్ మినిస్టరుగారి లెవెల్‌కు వచ్చినపుడు అది పెద్ద ఆస్థి అని దీనివలన ప్రజల ఆస్థికి నష్టం కలిగించినట్లు అవుతుందని వారి దృష్టికి వచ్చినపుడు వారు సవరించటానికి ప్రయత్నం చేశారు. అందువల్ల ఇందులో ఏ మినిస్టర్ ఇన్‌వాల్వ్ అయినట్లుగాని, ఏ మంత్రికీ దురుద్దేశ్యం వున్నట్లుగాని గమనించవలసిన అవసరం దీనికి రాజీనామా ఇవ్వవలసినంత ప్రాముఖ్యతకూడ లేదని నేను మనవిచేస్తూ సెలవు తీసుకొంటున్నాను.

శ్రీ మావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య :—అధ్యక్ష, నేను చాలా ఎలర్ట్ పార్టిసిపెంట్‌లో ఉన్నాను. నేను గత 5 సం. కాలంలో ఉన్నాను. అప్పుడు ఒక బిల్లు తెస్తే యీ బిల్లు మనం పాస్ చేసి పెట్టిన కార్పొరేషన్‌ను చాలా భంగం చేసినవారం అవుతామని అనేవారు. అంతే కాకుండా తెలుగు మినిస్టర్‌గా వున్నవారు అప్పుడప్పుడు కమ్యూనిటువంటి ఫంక్షన్లలో ప్రసంగిస్తూ వుండేవారు ఉన్నవన్నీ కమ్యూనిస్టులు ఉన్నారని, కొంతమంది పెట్టుబడిదారులు వున్నారని చెబుతూ వాటికి భంగం చేస్తున్నారు. అటువంటి మీరు ఆ ఫీలింగ్ దానివల్ల మనం చిక్కులోపడతామని, కాబట్టి ఈ ప్రివిలేజ్‌మీద ఎంతో ఆలోచించాలి అంతకుముందు వున్న ఆర్డర్‌ను, ఫర్మానాలను రద్దుచేసే ఫర్మానా మనం కొత్తది అన్నాను. ఒక స్టాట్యూట్ ద్వారా కాకుండా ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆర్డర్‌లో వున్నటువంటి కొందరు చేసినటువంటి ఆర్డర్సును మనం కాదనటం చేసినట్లు అలు యిూ పాతపద్ధతి ప్రారంభం అయినట్లు కనబడుతున్నది. ఈ కేసు అప్పటి నుండి వస్తున్నది. ఆరోజు గవర్నమెంట్ మేము చెప్పిన మాట మీరు వినకుండా చేసినదానివల్ల ఇది వచ్చింది. It will be very dangerous course to allow as it is in India the right to urge the courts that their own laws and acts are unconstitutional and invalid. అని చెప్పి ఎలు పెడితే అలు మరి పని కానం చేస్తున్నాము? అర్థంకాలేదు. ఎక్కడుంది? ఎగ్జిక్యూటివ్ లో ఉన్నటువంటి మెమినరీ రట్టిలు మెమినరీ అయిన కైడెన్సులో శాసనసభనుగాని, అసెంబ్లీకు గాని పెట్టకుండా మిస్టీరియస్ ఎక్కడో అగుపడుతున్నదని అన్నారు. ఆ మిస్టీరియస్ కాకు సెక్రటేరియట్‌లో అనుకుంటున్నది. హైకోర్టు నిర్ణయాన్ని గౌరవించటం మనకు గౌరవం. హైకోర్టు ఏమిం మనకు అనుకూలంగావున్న, వ్యతిరేకంగాఉన్నా ఒప్పుకోవటం అనేపద్ధతి ఉంటే చాలా బాగా ఉంటుంది. ఇవాళ ఎగ్జిక్యూటివ్ ఆర్డర్స్ అవుట్ ఆఫ్ డేట్ వెళ్ళి ఇవ్వటం జరిగింది. ఎస్టేటులాండ్ యాక్టులో మనం సోషల్ డిస్టైల్ అయిపోయిన వ్యవహారాలన్నీకూడ గవర్నమెంట్ సరాసరి తీసుకోవచ్చునని ఆర్డర్ ఒకటి ఇచ్చాము. అప్పుడు మినిస్టర్‌లు కూడా కొందరు ఉన్నారు ఈ శాసన సభలో. అప్పుడు ఎందుకు యిచ్చాము. ప్రజల క్షేమం కోసం అని. అంతకు ముందు అయి పోయినటువంటి ఆర్డరులే బిగుసుకుపోయినట్లయితే సామాన్యప్రజానీకపు హక్కును రక్షించేటటువంటి యోగ్యత లేకుండా పోతుంది. నష్టపడిన వాటికి అతను పాట్టి వెళ్లాలనేటట్లయితే నష్టం అవుతుంది. అతనికి నష్టం కాకుండా ప్రభుత్వమే చర్య తీసుకోనేటట్లయితే అప్పుడు రక్షించినట్లు అవుతుంది. అనే పేరుతో అన్యాయాన్ని తీసుకురావడం జరిగింది. ఎందుకు మనవి చేస్తున్నాను అంటే ఎగ్జిక్యూటివ్‌లో కొన్ని అధికారాలు ఎవర్‌లాపింగ్ ఉన్నప్పటికి తీసుకోని నడపిన పద్ధతులు ఉన్నాయి. అయితే వారు యిూ ఒక్క మాట అన్నారు. అది మనం చెప్పాల్సిన అవసరం యున్నది. ప్రభాకరరావుగారు చాల ప్రధానమైన పాయింట్స్ చెప్పారని నేను అనుకుంటున్నాను. అలు ఎన్నో ఎం

వ్యతిరేకంగా అఫిడవిట్ యివ్వడం మాకు ఆశ్చర్యం వేసినది. అందువల్లనే వాళ్లు ఈ మాట చెప్పారు. మీరు యాక్ట్‌కు వ్యతిరేకంగా యాక్ట్ చెడతారా? ఆర్డర్‌కు వ్యతిరేకంగా ఆర్డర్ చెడతారా అని. ఆ సెక్రటేరియట్ వరుసగా చూసినటువంటి వాటిలో ఆర్డరుకు వ్యతిరేకంగా ఆర్డరు చెయ్యకుండా మన అస్థినిప్రేషన్ అవసరాలకు యొక్క అవసరాలు, ఇంట్రస్టు వచ్చినప్పుడు బైటపడిపోతున్నాయి. ఈ విధంగా ఎన్ని రాబోతున్నాయో తెలియదు. ఒప్పటికైనా ఈ ప్రభుత్వం ఎజిక్యూటివ్ మీద సర్వాధికారాలు పడేసి నడిచే బదులు జాగ్రత్తగా ఉండాల్సిన అవసరం యున్నది. అఫిడవిట్‌లో చెప్పిన వాటిలో ఒక మాట చెప్పలేదు. హైకోర్టు జడ్జిమెంటుకు వెళ్లిన రెండు పార్టీలు దీని మీద మాఫైడిస్ ఉన్నాయి. ఆయనకు అని చెప్పినమాట ఒకటి ఉన్నట్లయితే మేము చాల సంతృప్తిపడేవాళ్లం. అది లేదు. ఇది మాలఫైడిస్ క్వశ్చన్ కాదు కాని ప్రిన్సిపుల్ ఒక్కటే అవుతున్నది. ప్రిన్సిపుల్‌గా ఆయన స్వంత వ్యవహారాలుగా చేసుకొన్నటువంటి పద్ధతిలో చెశారనేది చాల తీవ్రమైనటువంటిది. దానిని గౌరవించాల్సిన అవసరం ఉన్నప్పుడు రిజిగ్నేషన్ యివ్వకలసిన అవసరం యున్నది ఈ మొత్తం జరిగినటువంటి కథను సుప్రీమ్ కోర్టుకు తీసుపోయి దీనిని సిండికేట్ చేసే అవసరం చాల ఉన్నదనే అభిప్రాయం కూడ చెపుతున్నాను.

శ్రీమతి కె. ఈశ్వరిబాయి:—అధ్యక్షా, ఫైల్ క్లోజ్ చేసారు. పాత మినిష్టర్ క్లోజ్ చేసుకొని వచ్చినప్పటికి క్రొత్త మినిష్టరు ఆ ఫైల్‌ను రిఒపెన్ చేయడం, అడిచేసిన పోరపాటు. ఇంతకన్న ఎక్కువ పోరపాటు యించేమి లేదు అని చెపుతున్నాను. మనకు అంతా న్యాయం చెప్పే హైకోర్టు ఉన్నప్పుడు హైకోర్టు యొక్క డెసిషన్ వచ్చినదో, స్ట్రిక్చర్స్ ఎగైనెస్ట్ ది మినిష్టర్ ఎప్పుడెతే వచ్చినదో తక్షణమే ఆయన రిజైన్ చేయవలసియున్నది. ఇందులో ముగ్గురు మినిష్టర్స్ యిన్‌వాల్వ్ అయి ఉన్నారు. ఎక్స్ మినిష్టర్ చెన్నారెడ్డి, నరసింహారావు, చెంచురామనాయుడు. ఇందులో యిద్దరు మినిష్టర్లపైన ఏ చర్య చూపించలేదు. జడ్జిమెంట్‌లో ఒక మినిష్టర్‌పైనే వారు తీసుకున్నారు. కన్‌సరన్ మినిష్టర్‌గా ఉండి ఆయన దానిని రిఒపెన్ చేశారు కాబట్టి ఆయనపైన యాక్షన్ తీసుకున్నారు. డెమొక్రాటిక్ పద్ధతిపైన నడిచేలాగా ఉంటే డెమొక్రసిని బతికించాలనే ఉద్దేశ్యం ఉన్నట్లయితే ఒక ప్రభుత్వంలో యిటువంటి స్ట్రిక్చర్స్ వచ్చిన తరువాత ఎంటైర్ మినిస్ట్రీ రిజైన్ చేసినట్లయితే ఆ యొక్క డెమొక్రాటిక్ పద్ధతులను కాపాడినట్లుగా ఉంటాము.

Sri N. Chenchurama Naidu :—In answer to the observations made in the writ petition No. 2465/68 on the file of the High Court, I make the following statement for the consideration of the hon. Members of the House. In the first place, I may state that I was not a party to the Writ Petition and no allegations were made against me either in the affidavits filed by the petitioner or the respondents and I had absolutely no opportunity of stating my case. The facts of the case were as follows.

re : Judgement of the High Court delivered in writ petition No. 2465 of 1968.

I received a petition from Sri Rambhotla Ramanna on 12-11-1966 asking for restoration of his 3/4th share in the forest in the Pottial Jagir village. The connected file revealed that as early as on 17-7-1952 the then Minister for Revenue and Forests Sri K. V. Ranga Reddy, took a sympathetic view and directed payment of Rs 25 354/- O. S. towards the value of the 3/4 share in the forest timber. The amount was deposited in pursuance of the said order for being withdrawn by the petitioner and the same could not be withdrawn due to internal disputes between the parties. Having regard to the long course of the litigation, I felt the petitioner's case deserved consideration.

I have myself asked the file to be cirulated to the Minister for Law and Minister for Finance before issuing final orders in the matter. Both the Ministers for Law and Finance agreed to the proposal. I thus took care to see that the order proposed was in order both in its legal and financial aspects.

The valuation of the standing timber in question, as per the records was only Rs. 33,672/-and I had no other material on record to infer that the value of the timber involved was more than Rs 50,000 and so the question of circulating the file to the Chief Minister did not arise. It would also seem that the cases relating to forest produce were not being circulated to the Chief Minister on the basis of the valuation of the produce. The files relating to these matters were being circulated to the Chief Minister only if the concerned Minister desired it or the Chief Minister wanted it. Soon after it came to my notice that the value of the forest timber was nearly Rs. 7 lakhs, unhesitatingly, I agreed in the meeting of the Council of Ministers that the previous order passed by me, should be set aside.

I hope that the facts stated above clarify the position and show that I acted upon the information available on record to the best of my judgement.

Sri P. V. Narasimha Rao :—In this case no mala fides were involved and I beg to submit with the gross sense of solemnly that merely because the Minister concerned granted to take a sympathetic view in this matter and send the file to me, I agreed with his view that a sympathetic view may be taken in the case. Beyond that I have nothing to say.

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :—అధ్యక్షా, ఈ విషయంపై చర్చ చేసేటప్పుడు ఏ మాత్రం కూడ కోర్ట్స్ యొక్క జడ్జిమెంట్స్‌కు ఆ సందర్భాలనుబట్టి మనం విలువ యివ్వాలి. ఇక్కడ కాన్‌ఫ్లిక్ట్ ఏమి లేదు. Three wings of the Parlimentary Democracyకి ఎవరికిఉండేస్థానం వారికే ఉన్నది ఎవరిహక్కులలో వారు వారి కార్యక్రమాన్ని నిర్వహించడానికి సర్వ అవకాశాలు ఉన్నాయి. నేను ఒక్కటే ఈ విషయంలో గౌరవసభ్యులందరికీ మనవిచేస్తున్నాను — యీ విషయాన్ని పరిశీలించేటప్పుడు — యిది కేవలం ఒకాయన వచ్చి, మినిష్టర్ గారికి అప్లికేషన్ పెట్టుకుని...ఆ మినిష్టర్ గారు ఎవరినీ సంప్రదించకుండా ఉన్నర్యులు

వేసినారా? అది ఎంతవరకు న్యాయం? అది ఎంతవరకు అన్యాయం? అనేటువంటిది గాకుండా, యిక్కడ వున్నటువంటి పరిస్థితి ఏమిటంటే—దీనికి ఒక హిస్టరీ వున్నది; ఈ హిస్టరీని బాక్ గ్రౌండ్‌లో పెట్టుకుని తనుకు ఆలోచించాలని నేను మనవిచేస్తున్నాను—ఇది, ఇందాక పెద్దలు నరసింగరావుగారు, రాజేశ్వరరావుగారు చెప్పినట్లుగా, చాలా సంవత్సరాలుగా జరుగుతున్నటువంటి కేసు. మరి పాత చరిత్రలోకి పోకండా చెప్పాలంటే—ప్రారంభంలో కె. వి. రంగారెడ్డిగారు, 1952వ సంవత్సరంలో—వారు ఒక జడ్జిమెంట్ మీదిగా ఒక ఆర్డర్ వేశారు, వారు—'ఒక కంపాషనేట్ గ్రౌండ్ నేను తీసుకుంటున్నాను' అని వారి ఉత్తర్వులు జారీ చేశారు. అంటే, యీ ట్రిబ్యూనల్ ఆయనకు హక్కు వున్నదని, దాని వాల్యూ యివ్వవలసిన అవసరమున్నదని, ఆ వాల్యూ అప్పటి ధరల ప్రకారం 25 వేల పై చిల్లర వుంటని, ఆ 25 వేల రూపాయలు ఆయనకు యిచ్చేయవలసినదని, 1952వ సంవత్సరంలో కె. వి. రంగారెడ్డిగారు, ప్రారంభంగా అధ్యక్షా, దాంట్లో అప్పుడు కూడా, ఫినాన్స్ మినిస్టర్‌ను కన్సల్ట్ చేయడం అనే పద్ధతి లేదు; సాధారణంగా యిప్పుడు అమలులో వున్నటువంటి బిజినెస్ రూల్స్ ప్రకారంగా—యాభై వేలు దాటితే చీఫ్ మినిస్టర్‌కు పోవాలి; కాబినెట్‌కు పోవాలి అనేది ఒక విషయం—ఏది అయినప్పటికి, సాధారణంగా, ఒక ప్రభుత్వ ఆస్థి అయినప్పుడు—సేల్ అనేది, రైట్ అనేది, గిఫ్ట్ అనేది—సాధారణంగా, యిది ఫినాన్స్ డిపార్టుమెంట్‌కు సంబంధం ఉండాలి; తరువాత, కన్సరన్డ్ మినిస్టర్సు చూడవలసిన అవసరం వుంటుంది; వారు అప్పుడు, ఆర్డర్ వేసి పాస్ చేసి, ఆర్డర్సు పంపించడం జరిగింది. అది ఎప్పుడు? 62వ సంవత్సరంలో. దాని తరువాత అది నడుస్తూ వచ్చినది, ఆయన ఎన్నో పెటిషన్స్ పెట్టుకొన్నారు; తరువాత, అధ్యక్షా, యీ డబ్బును డిపాజిట్ చేశానుకుంటున్నాను— తరువాత దానిలో తగాదా వచ్చింది, ఆడబ్బును ఎవరికియివ్వాలి? అనేది. ఈ 25 వేలు పై చిల్లర ఎవరికి యివ్వాలి అనే తగాదా వచ్చింది. అధ్యక్షా, యిప్పుడు కాదు, అప్పుడే 1959వ సంవత్సరంలోనే నేను వ్రాసినాను, నేను అప్పుడు ఫినాన్స్‌మినిస్టర్‌గా వున్నాను—

I am told by Deputy Secretary that the amount has to be paid to the ex-jagirdar, and the only question is as to how to make the payment without involving ourselves in the dispute raisd by the claimant. To be safe, I think it is better to agree to 'K' above.

> "K" means—whether a notice may be served to the contractor to establish his claim within a prescribed time. say 3 months, in a civil court failing which the amount would be paid to the jagirdar.

ఇది 1959వ సంవత్సరంలో. దాని తరువాత చాలా కర్మకాండ జరిగిందనుకోండి—62వ సంవత్సరంలో ప్రభుత్వం యిదేమీ లీగల్‌గా గాని, రైట్‌గాగాని, యింకో విధంగాగాని, లేదనిచెప్పి టర్న్‌డౌన్ చేసినది. దాని తరువాత, మళ్ళీ ఆ జాగీర్‌దార్‌గారు ఎన్ని వందల పెటిషన్స్ పెట్టాడో అర్థం గాకుండా వుంది—ఎప్పటికప్పుడు, ఏ ఆర్డర్ వచ్చినప్పటికి, పెటిషన్స్ పెడుతూనే

వున్నా [illegible] మిస్టర్ గారు ఇన్ఫర్మ్ చేసి వారు, అనివార్యమైన తరువాత ఆఫీసులు చెప్పిన తరువాత, [illegible] సంబంధించిన [illegible] గారు ఏయితే ప్రాబ్ తీసుకున్నారో, [illegible] వారు ప్రభుత్వం తీసుకున్నట్టువంటి [illegible] నేను గుర్తుచేస్తున్నాను. ఇదివరకు ఒక మినిస్టర్ గారు ఆర్డర్స్ [illegible] ఫైనాన్స్ మినిస్టర్ వారికి ఇవ్వకపోవడం వల్ల అన్నారో — అవసరం [illegible] వారికి ఎన్ని [illegible] గా పోయినట్లయితే, ఆ డబ్బు అంతా — 63-64 లోనే వారు యిచ్చేవారు, సరిపోయేది. వారికి, పిల్లలకి, ఎవరికి యివ్వాలి? ఎలా యివ్వాలా, ఫీజు యివ్వాలా అనే సందర్భం రావడం వలన, ఇక్కడ కొన్ని సందర్భాలు వచ్చాయి. కాబట్టి, పిల్లలో మినిస్టర్ [illegible] ఏదయినా పూర్ — పేద [illegible] పి. రంగారెడ్డి గారు—తీసుకున్నారో, అదే పూర్ విద్యార్థులు తీసుకున్నారు. వలజై సంవత్సరాలుగా, ముప్పయి సంవత్సరాలుగా [illegible] వస్తున్నది. అదే, లా మినిస్టర్ గారు యిప్పుడే చెప్పారు. వారు [illegible] తారుమార, ఎవరో పాస్ చేశారు. డిసంబరులో. 15 [illegible], డిసెంబరులో, లా మినిస్టర్ గారు — అప్పారు నరసింహారావుగారు—దానిని చూసినారు దస్కతు పెట్టారు; దాని తరువాత, నెలరోజులకు అప్పటి ఫినాన్స్ మినిస్టర్ [illegible] దస్కతు పెట్టారు.

(శ్రీ) అహమ్మద్ హుస్సేన్ :— అప్పటి ఫినాన్స్ మినిస్టర్ [illegible] తెలవరు? మీరేనా?

(శ్రీ) కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :—అప్పటి ఫినాన్స్ మినిస్టర్ [illegible] తెలవరో మీకు తెలియదా? డాక్టర్ చెన్నారెడ్డిగారు. అప్పటి సెక్రటేరియట్ వారు, అయ్యా, యిది బిజినెస్ రూల్స్ ప్రకారంగా, చీఫ్ మినిస్టర్ వద్దకు పోవాలి; కాబినెట్‌కు పోవాలి. అని ఆ వేళ గుర్తు చేసి కాగుంటేది అప్పుడు గుర్తు చేయకుండా, తరువాత ఆర్డర్స్‌ను కూడా — ప్రభుత్వ ఆర్డర్స్ — యిస్యూ చేయడం సెక్రటేరియట్ లోపం అని కూడా నేను అనుకుంటున్నాను. దానికి యింకొక బాక్ గ్రౌండ్ వున్నది. [illegible] సాంప్రదాయం — యీ ఫారెస్ట్ వైన వుంటే ఆర్డర్స్ యిదివరకు వేస్తూ వచ్చారో, ఏ ఒక్కటీ కూడా, ఎప్పుడూ ఫినాన్స్ డిపార్టుమెంటుకుగాని, ఫినాన్స్ మినిస్టర్‌కు గాని చూపే పరిస్థితి లేదు. In fact, it was contended that this need not go to Finance, because it has not been the practice here to send these things to the Finance నేను ఎందుకని యిది మనవి చేస్తున్నానంటే — యీ బాక్ గ్రౌండ్‌లో తమరు ఆలోచించవలసినదిగా నేను చెప్పడానికి యిది మనవి చేస్తున్నాను. తరువాత, హైకోర్టువారు, but for the timely action of the Chief Minister, అన్నారు. అది కొంచెం, పత్రికలకు కష్టంగా వుండినది, కొంత మందికి అని నేను మనవిచేస్తున్నాను. ఎలక్షన్ల ఆ గందరగోళం అంతా అయిపోయిన తరువాత, అది నా దృష్టికి వచ్చిందండి — was told that some orders were passed giving 3/4 this of Pottiya

jagir to the alleged Makth dar of Pottial Jagir, Chinnur Taluk, Adilabad District. I want you to go through the file and explain to me what the matter is about on 17th or 18th'' This was dated 12-7-1967 ఇదండి పరిస్థితి. Afterwards on 18-10-1967, more than 3 months afterwards, Mr. G. V. Sudhakar presented a petition to me and I sent it to the Department for examination Where is the need for this petition on 18-10-1967,three months after I wanted the file.Please do not try to read something which is not there. నేను అ టున్నాను-ఇప్పుడు నరసింగరావుగారు చెబుతున్నారుగదా .అది డిశంబర్ లోనే అనుకుంటే, యీఆర్డర్సుపాస్ కాకమునుపే అనుకుంటే, ఎవరైనా ఒక్క పెటిషన్ కూడా పెట్టలేదే. డిశంబరులో పెట్టలేదు గదా, ఎప్పుడూ పెట్టలేదు యింతవరకూ. Where is the need for this on 18-10-1969, three months after I wanted the file. Do not try to read something which is not there. ఎగ్జామినేషను జరిగిందనుకోండి. సుధాకర రావుగారు నవంబరులో పిటిషను పెట్టారు దానిపైన వెంటనే చీఫ్ సెక్రటరి గారిని పిలిపించి చెప్పాము, లా డిపార్టుమెంటుకూడా చూడాలని చెప్పాము. అప్పుడు నోటీసు యివ్వాలని చెప్పారు. ఆ నోటీసు కూడా లా ప్రకారం డిసెంబరులో యిచ్చారు. నోటీసు యిచ్చిన తరువాత వారు జవాబు యిచ్చారు. తరువాత కాన్సిల్ చేయడం జరిగింది. అది కూడా మంత్రిమండలి దగ్గర కూడా పెట్టడం జరిగింది. ఒక్క చెంచురామనాయుడుగారే కాదు, నరసింహారావుగారు కూడా—అంతా యీ కార్యక్రమాన్ని చూచారు. కడమవారంతా ఉన్నారు మంత్రివర్గంలో. వారంతా పరిశీలించిన తరువాతనే కాన్సిలేషను ఆర్డరు వేయడం జరిగింది. హైకోర్టువారు మాలఫైడీ అనికానీ, యీ ఆర్డరు యిస్యూ చేసేటప్పుడు అనిగాని చెప్పింది కాదు. ఇందులో మినిష్టరుకు పాయింటవుట్ చేసిందికాదు, ఆ కన్సెర్నడ్ ఆఫీసర్సు ఎక్స్‌ప్లనేషను కూడా పిలవడం జరిగింది. మేము దానిపైన నిర్ణయాలూ కూర్చోలేదు. ఇటువంటిదానిపై ఎక్స్‌ప్లనేషను వచ్చినప్పటికి మేము యాక్షను తీసుకోడానికి కూడా ఆధారాలు లేకపోవచ్చు. ఏమివున్నా ఎర్రర్ ఆఫ్ జడ్జిమెంటు వుండవచ్చు కాని ఇది ఒక మాలఫైడి అనో, మరొకలనో అనుకోవడం పొరపాటవుతుందని మనవి చేస్తున్నాను. ఏ సందర్భంలో ఏ ఫాక్టస్సుపైన, ఏ విధంగా కోర్టువారి అభిప్రాయం ఉంటుందో అదికూడా గమనించవలసిన అవసరం ఉంటుంది. కోర్టువారు ఎక్స్ పార్టీగానో—ఏదో ఒక మాట చెప్పారన్నంతమాత్రాన It does not inevitably lead to the necessity of the Minister resigning or any other body resigning. ఇక్కడ చర్చలలో మినిస్టరు రాజీనామా పెట్టాలి, జాయింటు రెస్పాన్సిబిలిటీ కాబట్టి ముఖ్యమంత్రి రాజీనామా పెట్టాలి అనడంలో ఎక్స్‌ట్రెనియస్ కన్సిడరేషన్సు ఉపయోగిస్తున్నారని బాగా అర్థమవుతోంది. ఇట్లా అయితే యీ చర్చలలో ఇండివిడెంటు జడ్జిమెంటు రావడం కష్టం. వారికి ఏదో మనసులో వున్నది సాధించుకోవాలనిచెబితే వారే తప్పుదారిన పట్టి ఒక ఊరికి పోవలసినవారు యింకొక ఊరికి పోతున్నారనిచెబుతున్నాను. మనం జాగ్రాతగాఆలోచించుకోవాలి. Certainly judgments of Courts are entitled to weighty consideration.

ఫార్వర్డ్ చేసిన తరువాత ఇతరులకు ఎవరికైనా చెప్పే అవసరం ఉన్నదా లేదా? అందులో ఏమీ చెప్పడానికి అవకాశం ఉన్నదా లేదా. ఫార్వర్డ్ చేసిన తరువాత ఆర్డర్ ఏమిటి? The High Court was, in my opinion, correct in setting aside that order and in agreeing with the view of this Government in setting aside the original order. హైకోర్టు మిస్టేకన్ అయిందా, కోర్టు తీర్పును కాపాడవలసినవారు నెలరోజులు ఆలోచించి—హైకోర్టు తీర్పును మేము ఇంప్లిమెంట్ చేద్దామనుకున్నాము అయినా ప్రయోజనం ఉన్నదా. అసలు లేదు. మంత్రిగారు—చెంచురామనాయుడుగారు అప్పటికి మంత్రిగారంలోకి వచ్చి రెండేళ్లయిందేమో—కాని అపరిపక్వంగా మంత్రిగారు, తెలంగాణా ఆస్తినంతా కాపాడేవారు. పదిరూపాయల ఆస్తి పోతుంటే నెలరోజులు కూర్చుని ఫార్వర్డ్ చేస్తే దానిసంగతి యేమిటి?

(శ్రీ పి. నరసింగరావు :—కమిషన్ ఆఫ్ ఎంక్వయిరీ వెయ్యమనండి.

(శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :—వారే వీరి కాదు కాంగ్రెస్ వాళ్లను కూడా ఎంక్వయిరీ వెయ్యాలి?

(శ్రీ పి. నరసింగరావు :—ఎంక్వయిరీ వెయ్యకపోతే ఎవరి సంగతి అయినా తెలుస్తుందికదా?

(శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :—మరుట ఎవరిసంగతి తెలియవలసిందేమిటి? వారి సంగతి, వారి నాయకులసంగతి, మా సంగతికూడా అందరికీ తెలుసు మరుట. ఎప్పుడైనా మనం ప్రజలదగ్గరకు పోవలసినవారమే. అవసరం వచ్చినప్పుడు వారు తీర్పులు యిస్తూంటారు అది వేరేవిషయం. మనం యప్పుడు ఎంతైనా, ఇచ్చిన ఆస్తిని కాపాడుకోడానికి జరస్ గా గార్డ్ చేయాలి. ఇది నిర్వివాదమైన మాట. ఇందులో సందర్భాలు వస్తాయి. స్ట్రిక్ట్ గా కన్సిడర్ చేసేటట్లయితే, అసలు మంత్రులు—బడిపకు రాజీనామా పెట్టినవారుగాని, ఉప్పవగాని, వెనకవున్నవారుగాని. ముందు వచ్చేవారుకాని ఇబ్బందులు పడాలి. లాండు రెవిన్యూ విషయం వస్తుంది. Please remit as the circumstances are bad అని వ్రాశారు. Even that must go to the Finance Department. He cannot write, 'you give this 25 acres of forest land to these poor people'. Whoever may be the beneficiaries—may be poor people, may be rich people—you cannot do it. That is your duty. If you want to strictly consider. అప్పుడప్పుడు ఉపన్యాసాలు చెబుతారు. ఈ రెండువందల ఎకరాలూ రేప్పొద్దున్నే యివ్వాలని. It must be examined: it must be seen by the Finance; it must go to the Cabinet if necessery and then orders issue.

I do not think in particular, yon will be able to say anything much against the Minister. After all, we have got to be guided by the Secretariat also. Supposing in several matters, the Minister has a right to differ from the Secretariat. It cannot be said that the Minister has no right to differ. He has a right to differ but when he differs, other stands which are constitutional, which are legal, shoud be taken. Just because the Secretary.....

The point is, the Minister has a right to differ and certainly the Minister has a right to take a compassiontate view also. In several matters, Ministers take compassionate views. After all we are representatives of the public. In some cercumstances we are not bound ducely by rules. We have to consider in what circumstances a thing should be done.

For instance.....

In ordinary cases the rule is that no case shall be withdrawn; questoin el ction matters, when general elections come, in 400 cases or labour disputes — thi gs like that, we had withdrawn.

While the judgments are entitled, as I said earlier, our sincere and earnest consideration still we have to appreciate the difficulties. To prove *mala fied*, whether a party is given a chance, that is a different matter. Suppose on the facts of the case and on the evidence where the man is concerned about, supposing the Judge after exhaustively considering the case comes to certain conclusions, those should be taken and given their due weight. Just because an order of some Minister is set aside and in that process when naturally they say something, it does not mean that the Minister should resign or that there established mala fides. అప్పీలిపను వారు మంత్రివర్గం అంతా రాజీనామా యివ్వాలని చెప్పవచ్చును. మేము సాంప్రదాయాలకు అనుగుణంగా నడుచుకోవాలని సాంప్రదాయాలను ఉన్నతస్థాయిలో ఉంచాలని ఉంది. మీరు కోరినప్పుడల్లా రాజీనామా పెట్టాలంటే ఇక్కడ ఎవ్వరూ మంత్రిమండలి నడిపించేవారు ఎక్కడా వుండరు. మీరు అట్లా చెప్పడం అలవాటు—అవసరంకూడా.

శ్రీ సి పెాచ్. రాజేశ్వరరావు:—వారు చాలా అన్యాయం చేస్తున్నారు. మీ కేసును డిఫెండ్ చేసుకోవచ్చునుకాని కోరినప్పుడల్లా రాజీనామా పెట్టడం సాంప్రదాయం కాదంటే ఎట్లా? ప్రతిపక్షంనుంచి బాధ్యతాయుతంగా చేసిన విమర్శకు సమాధానం చెప్పుకోవచ్చు. అంత చులకనగా మాట్లాడడం చూస్తే వారి ఆర్గ్యుమెంటులో బలహీనత ఉంగని అనుకోవాలా?

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి:—మీరు చెప్పవలసిందే. అది మీ డ్యూటీ. మీరు బాధ్యతారహితంగా చేస్తున్నారని చెప్పలేదు మీరందరు కలిసి ఎన్నిసార్లు చెప్పారు?

Sri G. Sivaiah:—He may be a good lawyer outside, but not inside, Sir.

శ్రీ టి. వి. ఎన్. చలపతిరావు:—ముఖ్యమంత్రిగారు సీనియర్ సీజన్డ్ ఎడ్వకేటుగనక వారి కేసు ఎడ్వకేటు చేయడంలో తప్పులేదు. రాజీనామా యివ్వాలనడం, వారు యివ్వము అనడం పరిపాటి ఐపోయింది. అపూర్వమయిన విషయం జరిగింది. ఎడ్వకేటు జనరలు ప్రతిపక్షంచేత రిటేన్ చేయబడినవారు కాదు. Advocate General is not the Advocate General of the opposition party. He is representing the Government in the High Court. Who briefed the Advocate General to plead against his own Government and asked the order to be set aside, Sir. వారు ఆర్గ్యుమెంటు ఏమి

చెప్పారు? There seems to be some mystery as to how the lengthy of file notes prepared. అదే ప్రతిపక్షంవారు చెప్పారు. మిస్టరీ అంటే మిస్టరీ కాదు -- అని సరే.

Mr. Speaker:— The judges are also careful in using their language. They said: "There seems to be some mystery".

డా. టి. వి. ఎస్. చలపతిరావు :— హైకోర్టు తీర్పులు కాదు, ఫైల్స్ లో డిబేటబుల్ కావడమే దురదృష్టం. ప్రతిపక్షంవారు వ్యతిరేక స్లోగన్లు ఇవ్వడమే, జనరలు హైకోర్టు ముందు ఏమి ఆర్గ్యూ చేశారు? That is some thing unparallell in the history of the judiciary.

Sri K. Brahmananda Reddy:— No, Sir.

Dr. T. V. S. Chalapathi Rao:— He never pleaded before their lordships that it is an error of judgement on the part of the Minister or Ministers. Law Minister also just now said లా మినిస్టరుగారు సింపథిటిక్ గ్రౌండ్స్ అన్నారు కాని లా పాయింట్ చెప్పలేదు. హైకోర్టు మిస్టేకును డిఫెండ్ చేయడం కాదు కాని-- I said locking the stable after the horses are stolen.

(శ్రీ) కె. బ్రహ్మానంద రెడ్డి:— అనుకోకుండానే డిఫెండ్ చేస్తున్నాము.

డా. టి. వి. ఎస్. చలపతిరావు:—లా మిస్టేకుగాని తప్పు వాటిస్తాను ఉందని చెప్పారా? సానుభూతిగా ఉంచి రిలీఫు ఇస్తారా? ఎన్ని లక్షలు ఈ విధంగా పోయిందో చెబుతారా?

(శ్రీ) కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి:— ఎడ్వకేటు జనరలుగారు ఏమి సలహా చేశారు? ఏ ఆర్డరైతే కేబినెట్, ముఖ్యమంత్రి వేశారో దానిని సమర్థించాను. ఆర్డరును సమర్థించవద్దని అంటారా తమరు?

డా. టి. వి. ఎస్. చలపతిరావు:— మీ ఆర్డరును సమర్థించమంటే కేసు ఎందుకు కొట్టివేస్తారు. మినిట్సు చేసిన దానిని ఎడ్వకేటు జనరలు డిఫెండ్ చేశారా, అప్రూవ్ చేశారా?

Sri K. Brahmananda Reddy:— How can we defend that order when we ourselves have cancelled that order? అది డిఫెండ్ చేస్తే మీరు మాట్లాడడానికి అవకాశమే లేదు. ముఖ్యమంత్రి వేసిన ఆర్డరును హైకోర్టు సమర్థించారు.

(శ్రీ) జి. లచ్చన్న:— ఎట్లాగైతే మాలాపైన, సిద్ధే మాలాపైన, సీమ్స్ టు బి ఎ మిస్టరీ-- వీటి మీద డిఫరెన్సు ఏమిటో జుడిషియల్ లెటర్సులో ఉన్న డిఫరెన్సును మాలాంటి వాళ్ళు జుడీషియల్ వారి అర్థం అయేట్లు క్లారిఫై చేస్తారా?

మిస్టర్ స్పీకర్:— మీరు కూడా లాయర్ అయితే బాగుంటుంది అనుకుంటున్నాను.

(శ్రీ) జి. లచ్చన్న:— నాకు కాబట్టే అడుగుతున్నాను.

మిస్టర్ స్పీకర్ :— జడ్జిమెంటును క్రిటిసైజ్ చేయడం బాగుండదు. పాలసీ గురించి మాట్లాడవచ్చును. Principle or policy involved, better we discuss.

Sri K. Brahmananda Reddy :— Let it not be understood that I am criticising the judgement. I am not at all doing that. I am only saying for the consideration of the House. ఏ బాక్‌గ్రౌండ్‌లో ఏ హిస్టరీని బట్టి యివరకు మినిస్టర్స్ ఆర్డరు వేసారనేదానికి చెప్పాను. I am not at all criticising or in any way passing my remarks about the judement Not at all. We entirely agree with the judgement. I was told, Sir that Rs. 58,000 worth of property was taken away. The property that was felled and removed by the contractor or whoever that man may be was worth about Rs. 58,000

श्री बदरी विशाल पित्ती :–अध्यक्ष महोदय। मुख्य मंत्री साहब ने इस में वकील की तरह बहेस की है। इस में मालाफाइड है या नहीं यह अलग बात है लेकिन इस फैसले में यह कहा गया है कि : "The then Minister for forest has not acted with that amount of responsibility expected of him and chose to deal with public property as if it were his own." इस संबन्ध में मालाफाइड इनटेनशन था या नहीं यह अलग बात है लेकिन जब हाई कोर्ट इस नतीजे पर पहुंचा कि मंत्री ने अपनी जिम्मेदारी का एहसास नहीं करते हुअ काम किया है तो क्या प्रजातंत्र पद्धतियों को बढाने के लिए यह मुनासिब नहीं कि कोअी इनक्वाइरी कमीशन बिठाअें जो यह जांच करे कि इस में किस का दोष है।

Sri N. Ramachandra Reddy :—Sir, in this matter, a dispassionate view has to be taken and an impersonal approach has to be evolved. The hon. Chief Minister has correctly disapproved the action of the three Ministers and I commened for it. But after disapproving the action, again, now, Sir, in his speech, he has defended their action. There is some contradiction in these two things. It is true that the High Court has observed and gave so many remarks. All these things are discussed thread-bare. But now when we take all these things into consideration, an impersonal approach has to be taken and some good precedents and some standards have to be built up ; not only Acts and Rules and Administrative laws, but traditions have to be built up. If the traditions are violated and if bad precedents are evolved, it would be very difficult for the continuing generations and Governments to function on moral standards. The hon. Chief Minister has ably defended the action of the Ministers in his speech now. That is why there is difference of opinion amongst the opposition as well as the treasury benches. The best course would be that if an enquiry commission is appointed, there is an end of this matter and everything will come out as to who is who and what action has to be taken

(శ్రీ ప్రగడ కోటయ్య:— ఫారెస్టు మినిస్టరుగారు లా మినిస్టరు, హైనాన్సు మినిస్టరుగారి కాంకరెన్స్ తీసుకొని ఒక జి.ఓ.ని ఇష్యూ చేశారు. ఆ జి.ఓ.ని ఇష్యూ చేసిన తరువాత ముఖ్యమంత్రిగారు తాను సరాసరి ఆ రెస్పాన్సిబులిటీ తీసుకొని ఆ జి.ఓ.ని కాన్సిల్ చేయడానికి కావలసిన కార్యక్రమము

తీసుకొనకుండా మరల ఫారెస్టు డిపార్టుమెంటుకే యిచ్చినవారే డీల్ చేసి ఫైనల్‌గా చూశారా? లేకపోతే ఎందుకు ఈ తేడా. ముఖ్యమంత్రిగారు తరువాత తీసికొన్న చర్యను స్పష్టముగా హైకోర్టువారు అంగీకరించారు, ముందుగా ముగ్గురు మంత్రులు కలసి తీసుకొన్న చర్య గురించి స్ట్రిక్చర్స్ పాస్ చేశారు. వున్నది ఒకే గవర్నమెంటులో కాబట్టి వారు పొరపాటు చేశారని భావించినప్పుడు యావత్తు వారి ద్వారానే ఈ ఖర్మకాండ జర్పించి వున్నట్టుగా వుంటే ముఖ్యమంత్రిగారు ఒకవైపు వున్నట్లు మిగతా ముగ్గురు మంత్రులు ఇంకొకవైపు వున్నట్లు రావడానికి అవకాశము వుండేది కాదేమో ? అట్లా చేయకుండా ఎందుకు ఈ వ్యవహారాన్ని సతంత్రించి చేయవలసివచ్చినది? వారు అంగీకరించలేదా? ముఖ్యమంత్రిగారికి ఒక పిటిషను వచ్చినప్పుడు దానిని పరిశీలన చేయవలసినది అవతల ఫారెస్టు డిపార్టుమెంటు కాబట్టి దానిని ఎండార్స్ చేసి ఫారెస్టు డిపార్టుమెంటుకు పంపించాలి. వారు ఎప్పుడైతే ఎండార్స్ చేసి పంపించారో అప్పుడు ఫారెస్టు డిపార్టుమెంటు తిరిగి ఆ ఫైలు అంతా పరిశీలించిన తరువాత ఇది ముఖ్యమంత్రికి వెళ్లాలి. అది నార్మల్ కోర్సు అఫ్ బిజినెస్. ముగ్గురు మంత్రులు చేసిన ఆర్డరు ఎక్స్‌పార్టీ ముఖ్యమంత్రి చేసిన ఆర్డరు అనుకూలము అనుకొనే స్థితి ఎరైజ్ అయ్యే విధంగా ముఖ్యమంత్రిగారు వ్యవహరించవలసిన పద్ధతి ఎందుకు ఏర్పడినది? మాలాపైడ్ తాను కూడ ఉద్దేశించి ఇంకా చారి ముగ్గురి పైన ఈ కార్యక్రమము పెడితే ప్రయోజనము లేదని ముఖ్యమంత్రిగారు వ్యవహరించారనే దానికి నిదర్శనము కాదా?

(శ్రీ) కోన ప్రభాకరరావు:— అధ్యక్షా! హైకోర్టు జడ్జిమెంటులో ప్రాపర్టీ విలువ 7 లక్షలు అని మెన్షన్ చేయబడింది. 3 కోట్లు అనో, 88 వేలు అనో మంత్రిగారు యిచ్చిన స్టేటుమెంటులో చెప్పారు. ఇది రెండవ ఆర్డరును సమర్థించడానికి చేస్తున్న వాదనగా వున్నా, మొదటి ఆర్డరు బూరిస్ డిక్రీనుతో కూడినది కాదని అని వాదిస్తున్నప్పటికి 50 వేల రూపాయల లోపల వున్నది అనుకొనడములో జరిగింది పొరపాటు అని ప్రభుత్వం తరపున వాదిస్తున్న అడ్వకేటుజనరల్ హైకోర్టులో జడ్జీ ముందుఎందుకు తీసుకొనిరాలేదో చెప్పగలరా?

(శ్రీ) పి. నరసింగరావు:—అధ్యక్షా, దాని వ్యాల్యుయేషను 88 వేలు మాత్రమేవుందని మంత్రిగారు అన్నారు. దానివిలువ 88 వేలు వున్నప్పుడు కె. వి. రంగారెడ్డిగారి ఆర్డరును రియట్ రేట్ చేసివుంటే అ యి పో యే ది ది. మరల ఫారెస్ట్ డిపార్టుమెంటు చేయవలసిన అవసరము ఏమివచ్చినది? దానిని ఎందుకుతూర్చారు. ముఖ్యమంత్రిగారి దృష్టికి వచ్చిన వెంటనే నోట్ పంపాను అన్నారు. 7 మాసాల తరువాత వారిదృష్టికి వచ్చినది. 24-1-67 న జి. ఓ. ఇస్యూ అయితే 12-7-67 నాడు వారు నోట్ పంపారు. ఇది సీరియస్ మేటర్ అని వారి దృష్టికి రాగానే వారు ఎందుకు స్టే చేయలేదు? చేయకుండా షో కాజ్ నోటీస్ యిచ్చాగు. 28-12-67 నాడు స్టే యిచ్చారు. ఈమధ్య సంవత్సరము gap వచ్చినది. ఈసంవత్సరము కాలములో వారి

ఉద్దేశము పూర్తి అయినది, ఇక్కడ మన ఉద్దేశ్యము పూర్తిఅయినది. మనకు ఉపవరము అయినది.

(శ్రీ) కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి: —ప్రగడ కోటయ్యగారు చెప్పినవిషయము-నాకు చూచాయగా తెలిస్తే ఆ నోట్ పంపించాను. I was told that some forest is being given away. Please put up. చానితరువాత నాదగ్గరకు వచ్చినది

(శ్రీ) పి. నరసింగరావు :—వెంగళరావుగారు చెప్పివుంటారు. వారే ఈ మెటీరియల్ మాకుయిచ్చారు.

(శ్రీ) కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి: —ఎవరుచెప్పినకాని మీరుచెప్పలేదు. అప్పటికి ఒక ఆర్డరు యిస్యూ కాబడినందువల్ల ఈ ప్రొసెస్ స్టార్టు అయినది. యిస్యూ కాకపోతే ఈ డిఫికల్టీరాదు. యిస్యూ అయినందువల్ల నోటీస్ యివ్వాలా లేదా, నోటీస్ యిచ్చి ప్రైము యిచ్చి ఎక్స్‌ప్లనేషన్ తీసుకొని చేయాలా అనే కర్మకాండ అంతా జరిగింది. ప్రైము ఏమీ పోలేదు. The value of the property felled by that gentlemen and taken away is estimated to be at Rs. 53,000. అని ఇదివరకు చెప్పాను. అంతా పోయిందని అనుకోవలసిన ఆవసరము లేదని మనవిచేస్తున్నాను.

(శ్రీ) పి. నరసింగరావు —అంతా పోలేదని అంటున్నారు. కొట్టినదికాని, కొట్టకుండా వున్నది. కాని టింబరు అంతా ఆఱను అయి వుండవచ్చునుకదా. ఈ పాటికి అదిఎంత వున్నదో చెప్పగలరా?

(శ్రీ) కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :—ఇక్కడలేదు. కనుక్కొని చెపుతాను. ఆఫ్ను చేశారని విన్నాను. ఎంత వచ్చినది కనుక్కొని చెబుతాను.

श्री बदरी विशाल पित्ती :–शायद आप के पास मेरे सवाल का जवाब नहीं है। मैंने कहा था कि मालाफाइड है या नहीं यह अलग चीज है। लेकिन यह साबित होचुका है कि मंत्री अपनी जिम्मेदारी के अनुसार काम नहीं किए हैं। ऐसे गैर जिम्मेदार मंत्री को आप मंत्रीमंडल में क्यों रखना चाहते हैं।

Sri K. Brahmananda Reddy :—It has been said, that it would have been better if he had exercised a little more caution.

(శ్రీ) ప్రగడ కోటయ్య :—సేమ్ డిపార్టుమెంటు రివైజుచేసి వున్నట్లుగా వుంటే హైకోర్టులో ముఖ్యమంత్రి వర్సస్ త్రీ మినిష్టర్సు అంటే ఫారెస్ట్ డిపార్టుమెంటు అనేది అడ్వకేటు జనరల్ చెప్పవలసిన పరిస్థితి ఎందుకు వచ్చినది? How the file was dealt with? ఎందుకు ఈ పరిస్థితి ఏర్పడినది? జి. ఓ. ని రివైజ్

చేసేది సేమ్ మినిస్ట్రీయే కదా. సేమ్ మినిస్ట్రీయే రివైజ్ చేసినప్పుడు చీఫ్ మినిస్టర్ వెర్సస్ ఫారెస్ట్ డిపార్టమెంటు ఎట్లా పర్వడినది ? దానిని క్లారిఫై చేయాలి.

(శ్రీ) కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :—దానిలో క్లారిఫికేషను ఏమి వుంది ? ఈ ఆర్డరు without I said it must be cancelled and subsequently put before the Cabinet.

Sri Pragada Kotiah :—Did the Forest Minister agree to cancel on their own accord or on the advice of the hon. Chief Minister ?

Mr. Speaker :—The point raised by hon. Sri Pragada Kotiah is that it was brought to the notice of then hon. Chief Minister in July or so. Instead of himself taking the initiative, he should have again referred the matter to the Forest Minister.

Sri Pragada Kotaiah :—That is what I am saying. Naturally the hon. Chief Minister's advice, they would have accepted automatically.

Sri K. Brahmananda Reddy :—As Mr. Sudhakar Rao made certain allegations, I thought it fit that I would look into it.

(శ్రీ) కె. లక్ష్మణ్ బాపూజి :—అధ్యక్షా, నా ఉపన్యాసంలో పాయింటో చెప్పాను. మంత్రి ఒకసారి ఆర్డర్ ఇచ్చిన తరువాత ముఖ్యమంత్రితో పాటు ఇతర మంత్రులతో డిఫరెన్స్ ఆఫ్ ఒపినియన్ వచ్చినప్పుడు కౌన్సిల్ ఆఫ్ మినిస్టర్స్‌కు పోతుంది. The Chief Minister is not an appellate authority or superior authority to any other Minister except that he is senior most Minister to taken the matter to the Council of Ministers. That is the position according to the Business Rules. కావున ముగ్గురు మంత్రులు ఒక ఆర్డర్ ఇస్యూ చేసిన తరువాత, ముఖ్యమంత్రి విషయాలు తెలుసుకొన్న తరువాత అది సరైనది కాదని వారికి అన్పించినప్పుడు కౌన్సిల్ ఆఫ్ మినిస్టర్స్ ముందుకు తీసుకొనిపోక పూర్వమే డిఫరెన్స్ ఆఫ్ ఒపినియన్ ఈ ముగ్గురు మంత్రులకు ముఖ్యమంత్రికి మధ్య వస్తే తప్ప లేకపోతే కౌన్సిల్ ఆఫ్ మినిస్టర్స్‌కు పోవలసిన అవసరంలేదు. ముఖ్య మంత్రి అభిప్రాయంతో ముగ్గురు మంత్రులు ఏకీభవిస్తే దేర్ ది మేటర్ ఎండ్స్. మరి డిఫరెన్స్ ఆఫ్ ఒపినియన్ వచ్చిందని పంపించారా లేక బిగ్ మేటర్ అని పంపించారా ?

Sri K. Brahmananda Reddy :—It is not only in cases where the Ministers differ it will go to the Chief Minister or the Cabinet. Whenever the Chief Minister considers the subject to be important certainly he has a right to refer it to the Cabinet.

Sri Konda Lakshmanbapuji :—I have not challenged that.

Sri K. Brahmananda Reddy :—In the interests of administration, I thought I should take immediate action so that the mischief may not be done.

Sri Konda Lakshman Bapuji :—The point is not that. The point is whether those Ministers to whome you referred the matter in the Council of Ministers agreed with your opinion, or without consulting them or bringing it to the notice, you referred to the Council of Ministers, that is what I wanted to know.

Sri K. Brahmananda Reddy :—I do not say that, Sir. All the same I considered the matter important and took expeditious action so far as the matters stood. Therefore after it was stopped, I brought it before the Council or Ministers and as the hon. Minister just now said the Ministers concerned did not protest or raise their voice when it was reversed.

Sri V. B. Raju :—I did not like to participate in the discussion because my endorsement was there in 1950. I was the Forest Minister I rejected it on the advice of Secretary and it came for revision. Mr. K. V. Ranga Reddy had taken a view with compassion. He was not correct in his decision because the Minister had already decided, I do not think he had taken the case to the Cabinet. I do not remember that he had taken to the Chief Minister even. That order itself was wrong. As friends have said it must be impersonal. Let us not take sides and politics now. They are there. It lay like that, Sir, from 1952 till 1966. That order was at revised. I think I am correct.

Sri K. Brahmananda Reddy :—Which order ?

Mr. Speaker :—Order of Sri K. V. Ranga Reddy.

Sri K Brahmananda Reddy :—1962.

Sri V. B. Raju :— 1952 to 1962 — 10 years. Rejecting that order — was it taken to the Cabinet, was it taken to the Chief Minister who annulled the orders of Sri Ranga Reddy. That is one point. The hon. Chief Minister says that the Minister has taken a compassionate view. He pursued the policy of Mr. Ranga Reddy. I would like to know whether this Minister has rejected the orders of Sri Ranga Reddy or agreed with the order of Sri Ranga Reddy. There can be agreement or rejection or revision. When the policy is compassion, as friends have already pointed out, when the Minister has agreed in his statement that the valuation is considered to be less than Rs. 50,000, there was no need to revise Mr. Ranga Reddy's order. It was not there because it was rejected in 1962. Has the Minister entertained this as an appeal petition or as a revision petition ? If it is original petition, it should be examined by the Department and it should come. It was put up to him. He said it should not be opened. It is very good. I do not want to go into it. Has the Chief Minister received a petition or was it suo motu he took some action. Government is not one man's show. The petition must be endorsed to the concerned Secretary and the concerned Secretary should submit the file to the Chief Minister through the concerned Minister. The Chief Minister said that the Ministers were agreed that the orders were wrong. In the normal procedure when the file was being circulated through the Minister to the Chief Minister, if

the Minister felt that the orders were wrong, he would say: 'I am sorry. This information was not in my possession at that time when I was passing orders. Now my orders are revised'. They go to the Chief Minister and the Chief Minister only says: 'Thanks'. This matter, the Advocate General would have brought before the High Court because the Advocate General is not the Advocate General of the Chief Minister He is the Advocate General of the Government. Has the Chief Minister taken care to see how this Secretary issued the orders, when the Secretary has said previously that the orders could not be revised? Did he take any action. Did he institute an enquiry into it? I request the Chief Minister not to talk about politics now. In the interests of good administration I am appealing to him. It is not a matter of sitting on judgement over judgement. Even for our future guidance — no body is interested in sticking on to Ministership.....

శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :—That is doubtful రాజుగారు నాకు అనేక సలహాలు ఇచ్చారు. క్యాబినెట్‌లో ఈ ప్రశ్న వేసి వుంటే అప్పుడే సమాధానం తెప్పించేవాడిని

Sri V. B. Raju:—I am appealing to you. Don't talk in a light manner. It is a serious matter. For heaven's sake and for your own reputation, please do not take it lightly. Government is ours, though we may sit in opposition or on treasury benches This House is interested in removing the shadow. Will you believe the bonafides of the opposition that this opposition is not interested in any thing else than .

Sri K. Brahmananda Reddy:—I accept your statement at its value. ఊరికే రెండు మూడు ప్రశ్నలు వేస్తే దానికి సమాధానం చెప్పాను. 52 లో ఇది రంగారెడ్డిగారు చేశారు. దాని తరువాత బ్యాక్‌గ్రౌండ్ చూడాలని సమాధానం చెప్పాను కాని ఇంకోవిధంగా చెప్పలేదు. నేను ఇప్పుడే ఫయిల్ చూశాను.

Before the orders were issued by the Chief Minister, the Forest Minister was consulted. In fact it is he....

Sri V. B. Raju:—Did the file pass through him?

Sri K. Brahmananda Reddy:—Yes.

Sri V B. Raju:—Did he say that he regrets, that he passed wrong orders?

Sri K. Brahmananda Reddy:—No, he wanted that the file should be taken to the Cabinet.

Sri V.B. Raju:—That is wrong.

Sri K. Brahmananda Reddy:—It is not a question of right or wrong. He has made a statement of his own and said that this matter should go to the Cabinet.

Sri V. B. Raju :—And, did the Advocate General say before the High Court that this matter was considered by the Cabinet and that all the Ministers agreed that the order should de re ised ?

Sri K. Brahmananda Reddy :—I do not know.

Sri V. B. Raju :—It is a great blow to the Ministers.

Sri K. Brahmananda Reddy :— How does it affect ?

Sri V. B. Raju :—Certainly; their intentions were questioned, their motives were questioned.

Sri K. Brahmananda Reddy :—We are not aware what the Advocate General has argued in the court.

(శ్రీ జి. అచ్చన్న :—మాలభయిడి లేదని పూర్తిగా నమ్మకున్నప్పుడు ఎంక్వయిరి కమిటి వేయడం భావ్యంకాదా ?

Sri S. Vemaiah :— Much has been said about the valuation of the public property. It is pending since 1950 or 1952 onwards. What was the worth of the property in 1952 ? Is there any revaluation after 1962 and what is the worth of the timber. Every body knows that a plant worth about Re. 1 at the beginning of the year, after 5 years it is worth Rs. 10, and after 10 years, it is worth Rs. 20. Like that, what is the actual value of the public property at the date of passing this order in favour of that individual. Was this brought to the notice of the Government, whether that has been discussed at the ministerial level, secretary's level and brought to the notice of the Ministers ? I would like to question on this particular point and what is the actual position at the time of delivering the judgement in the court ?

(శ్రీ కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :—ఇదివరకె చెప్పాను. At the time when Sri Ranga Reddy passed the order, it was estimated to be Rs.25,000 and odd.

(శ్రీమతి కె. ఈశ్వరీబాయి :— 1965లో కూడ ఎంత వాల్యు ఉంది.....

Sri K. Bramananda Keddy;— It was not valued in 1962 or 1965.

Mr. Speaker :—Let us follow some order in the matter of discussion. If every member, one after another gets up and wants the Chief Minister to reply to the points raised by him, how can they be replied. Let us observe some order.

Sri K. Laxman Bapuji :—Let one thing be clarified. Let an enquiry commission be set up, Bihar government appointed certain Commissioner against the ministers,

Sri S. Jaipal Reddy:—The Commission for ex-Minister also.

Sri K. Lakshman Bapuji:— I am inviting an enquiry against me also.

Sri K. Brahmananda Reddy:—We will see in future if any question arises, we will consider. But, for the present there is no question of enquiry commission.

(శ్రీ) పి. సుబ్బయ్య :—జుడిషియల్ ఎంక్వయిరికి ఎందుకు ఒప్పుకోరు? జుడిషియల్ ఎంక్వయిరీలో యీ వ్యవహారం అంతా తేలిపోతుందికదా.

(శ్రీ) బి నరసింహారెడ్డి :— ప్రభుత్వం ఏమయినా యీ సమస్యమీద ప్రజల అభిప్రాయాన్ని ప్రతిపక్షసభ్యుల అభిప్రాయాన్ని ఇందులో ఇమిడి ఉన్నదని అనుకొనడానికి అస్కారం ఉన్నప్పుడు ఎంక్వయిరికి ప్రభుత్వం అంగీకరించాలి. లేకపోతే ఇందులో ఉన్న నలుపు సమర్థించుకొనడానికి ప్రభుత్వం భావిస్తున్నట్లు అనుకోవలసివస్తుంది ఇందులో నలుపులేదు అనిభావిస్తున్నప్పుడు ఎంక్వయిరికి అంగీకరించక పోవడం ఎందుకో తెలియదు.

(శ్రీ) కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి :—నలుపు ఉన్నట్లు కనిపించడంలేదు. ప్రతిదానికి ఎంక్వయిరి అంటే ఎట్లాగా ?

(శ్రీ) ప్రగడ కోటయ్య: —అలిగేషన్స్ వచ్చాయన్నారు, ఆ అలిగేషన్స్ ఏమిటి ?

(శ్రీ) కె బ్రహ్మానందరెడ్డి: — మీ అనుమానాలు తీర్చడం నాకు సాధ్యంకాదు. ఏమయినా గోరంతలు కొండంతలు చేయవద్దు. ఎంక్వయిరీ కమీషన్ అవసరంలేదు. ముందురోజులలో అవసరం అయితే ఎట్లా చేయాలో ఆలోచిద్దాము.

(శ్రీ) జి. లచ్చన్న: —ముఖ్యమంత్రిగారు చెప్పేటప్పుడు సుధాకరుగారు ఒక కంప్లయింట్ ఇచ్చారు, అందులో అలిగేషన్సు ఉన్నప్పుడు దానిపైన చర్య తీసుకున్నాం అన్నారు. ఆ అలిగేషన్ ఏమిటి వాటిపయిన ఏమిచర్య తీసుకున్నారు అని కోటయ్యగారు అడుగుతున్నారు.

(శ్రీ) కె. బ్రహ్మానందరెడ్డి: —నిష్పక్షపాతంగా పీటీషనరు సుధాకరరావు గారు దానిలో న్యాయం ఎంతఉంది న్యాయం ఎంతలేదు అనేది సమ్యద్ధితో చూచామని చెప్పాను.

The House then adjourned till Half past Eight of the Clock on Thursday the 5th March, 1970.

ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో విద్యుచ్ఛక్తి—1970-71 బడ్జెటు అంచనా

సభాపతి మహోదయా :

"XXXII విద్యుచ్ఛక్తి" అనే డిమాండు క్రింది రూ. 6,69,02,000 లకు మించని మొత్తాన్ని మంజూరు చేయవలసిందిగా సభవారిని కోరుతున్నాను. ఈ డిమాండు ప్రభుత్వ నియంత్రణలోగల విద్యుచ్ఛక్తి ఉత్పాదక పథకాల నిర్వహణ వ్యయానికి సంబంధించినట్టిది.

2. విద్యుచ్ఛక్తి పథకాలకు సంబంధించిన ముఖ్యాంశాలను గురించి, 1969-70 లో సాధించిన అభివృద్ధిని గురించి, 1970-71 లో చేపట్టదలచిన కార్యక్రమాన్ని గురించి సభవారికి మనవిచేస్తాను.

3. విద్యుచ్ఛక్తి అభివృద్ధికై ముఖ్యంగాకావలసిన బొగ్గు, జలాధారాలు మన రాష్ట్రానికి ప్రకృతిసిద్ధంగాను, పుష్కలంగాను వున్నాయనే సంగతి గౌరవ సభ్యులకు తెలుసు. రాష్ట్ర ఆర్థికాభ్యున్నతి నిమిత్తం ఈ ఆధారాలను వినియోగించి విద్యుచ్ఛక్తిని శీఘ్రగతితో అభివృద్ధి పరచాలని ఆకాంక్షించినప్పటికి ఆర్థిక వనరులు పరిమితం కావడం మూలంగా అది సాధ్యం కావటంలేదు. అయినప్పటికీ ఈ పరిమితమైన వనరులలోనే ప్రభుత్వం విద్యుచ్ఛక్తిసరఫరాలకు ప్రాధాన్యం ఇచ్చింది.

4. ప్రభుత్వ స్థాపిత ఉత్పత్తిశక్తి 600.4 మెగావాట్లు. అవసరార్థం ఉంచబడిన 20 మెగావాట్ల గ్యాస్ టర్బోసెట్లు ఇందులో చేరివున్నాయి కాబట్టి ఇప్పుడు లభ్యమౌతున్న ఉత్పత్తిశక్తి 580 4 మెగావాట్లు. ఇదు మూలంగా 450 మెగావాట్ల విద్యుచ్ఛక్తి అవసరాన్ని తీర్చడానికి సాధ్యం కాగలదు. ఇప్పటి వరకు 494.3 మెగావాట్ల గరిష్ట పరిమితి మేరకు విద్యుచ్ఛక్తి. అవసరం కాగా 1970 మార్చినాటికి 530 మెగావాట్ల గరిష్ఠ పరిమితిమేరకు విద్యుచ్ఛక్తి అవసరం కాగలదని ఆశించబడుతున్నది. విద్యుచ్ఛక్తి ఉత్పత్తికంటే విద్యుచ్ఛక్తి అవసరాలు ఇతోధికంగా కావడంవల్ల 1970 మధ్యకాలం నుండి విద్యుచ్ఛక్తి విషయంగా ఏర్పడగల తరుణ సాలుగవ ప్రణాళికా కాలంలో క్రమేణా పెరగగలదు.

5. నిర్మాణంలో వున్న శ్రీశైలం జల విద్యుత్ పథకం ప్రయోజనాలు కొంతవరకు 1976 లో అంటే 5 వ ప్రణాళికలో మాత్రమే చేకూరగలవు. తక్కువ కాగల విద్యుచ్ఛక్తిని కొంతవరకు సమకూర్చే నిమిత్తం ఈ క్రింది పథకాలు తలపెట్టబడినాయి :

(1)	నాగార్జునసాగర్ పంపు స్టోరేజి పథకం	100	మెగావాట్లు
(2)	రామగుండం 'సి' కేంద్రం	440	,,
(3)	కొత్తగూడెం 4 వ దశ	220	,,
(4)	బలిమెల డామువద్ద ఆంధ్ర పవర్ హౌస్....	30	
(5)	సోమశిలవద్ద అణు విద్యుత్కేంద్రం (శ్రీశైలం సమీపంలో)	490	,,

నిధుల కొరత దృష్ట్యా, 4 వ పంచవర్ష ప్రణాళికలో నాగార్జునసాగరు పంపు స్టోరేజి పథకాన్ని, రామగుండం 'సి' కేంద్రాన్ని మాత్రమే చేర్చాలని రాష్ట్ర నిర్వహణ బృందం సిఫార్సు చేసింది. అయితే 4 వ ప్రణాళికా కాలంలో క్రొత్త పథకమేదీ చేర్చడానికి కేంద్ర నిర్వహణ బృందం సిఫార్సు చేయలేదు.

6. ఈక్రింది పథకాల మూలంగా లభ్యంకాగల అదనపు ప్రయోజనాలను దృష్టిలో వుంచుకొని, విద్యుచ్ఛక్తి స్థాపిత శక్తిని 1969–70 లో 580.4 మెగావాట్ల నుండి 1973–74 లో 1062.9 మెగావాట్లకు పెంచాలని ఉద్దేశిస్తూ ఈ రాష్ట్రం ప్రతిపాదించిన 4 వ ప్రణాళికలో విద్యుచ్ఛక్తి రంగానికి రూ. 225.00 కోట్ల మొత్తాన్ని కేటాయించాలని సూచించబడింది :

1970–71 రామగుండం 'బి' కేంద్రం	....	62.5	మెగావాట్లు
1972–73 కొత్తగూడెం మూడవదశ మొదటిసెట్టు		110 0	,,
1973–74 కొత్తగూడెం మూడవదశ, రెండవ సెట్టు		110.0	,,
1973–74 దిగువసీలేరు జలవిద్యుత్ పథకం :			
1 వ సెట్లు, 2 వ సెట్టు	....	200.0	,,
		431.5	

అయితే కేంద్ర ప్రభుత్వం రూపొందించిన 4 వ పంచవర్ష ప్రణాళికలో విద్యుచ్ఛక్తి రంగానికి రూ. 105.55 కోట్లు మాత్రమే కేటాయించబడింది. ఇందు మూలంగా 172.5 మెగావాట్ల శక్తి మాత్రమే అదనంగా ఉత్పత్తి కాగలదు. తద్వారా స్థాపిత శక్తి 1969–70 లో 580.4 మెగావాట్ల నుండి 1973–74 లో 752.9 మెగావాట్లకు పెరగగలదు. అందులో ఈక్రింది పథకాల ప్రయోజనాలు కూడా చేరివున్నాయి :

1970–71 రామగుండం 'బి' కేంద్రం	...	62.5	మెగావాట్లు
1972–73 కొత్తగూడెం 3 వ దశ 1 వ సెట్టు	...	110.0	,,
		172 5	,,

7. ఇప్పటి లోటు అంచనానుబట్టి విద్యుచ్ఛక్తి అవసరాలు 1970–71 లో 688 మెగావాట్ల నుండి 1973–74 లో 1,160 మెగావాట్లకు పెరగవచ్చునని ఆశించబడుతున్నది. 1973–74 లో అవసరంగాగల 1,160 మెగావాట్ల శక్తిని సమకూర్చేందుకు 1,510 మెగావాట్ల ఉత్పత్తి శక్తి అవసరం కాగలదు. అంటే 4 వ ప్రణాళికా కాలంలో 980 మెగావాట్ల స్థాపిత శక్తిని అదనంగా సమకూర్చవలసి వుంటుంది.

8. మన రాష్ట్రంలో విద్యుచ్ఛక్తి ఉత్పత్తిని అధికం చేసేందుకు 4వ ప్రణాళికలో మాత్రమే ప్రణాళికాబద్ధమైన గట్టి కృషి ప్రారంభమైందనే సంగతిని గౌరవ సభ్యులకు జ్ఞాపకం చేస్తున్నాను. విద్యుచ్ఛక్తి అభివృద్ధి విషయంలో గణనీయమైన ప్రగతి సాధించినప్పటికి, విద్యుచ్ఛక్తి అవసరాలు ఉత్పత్తి శక్తిని మించుతూనే ఉన్నాయి. విద్యుచ్ఛక్తి ఉత్పత్తిలో ఏర్పడగల తరుగుదలను తీర్చడానికి పైపైన్ని పథకాలను చేపట్టేందుకు ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర విద్యుచ్ఛక్తి బోర్డు ఎంతో ఆసక్తి కనపరుస్తున్నది. 4వ ప్రణాళికలో ప్రణాళికా వినియోగంపై కేంద్ర ప్రభుత్వం విధిస్తున్న నిర్బంధాల మూలంగాను అది సాధ్యం కావడం లేదు. గత బడ్జెటు సమావేశంలో నేను సభాసమక్షమునుంచిన వివరణలో విద్యుచ్ఛక్తి తరుగును తీర్చడానికి ప్రభుత్వం తీసుకొన్న వివిధ చర్యలను గురించి గౌరవ సభ్యులకు వివరించడం జరిగింది. మన రాష్ట్రంలో ఏర్పడే విద్యుచ్ఛక్తి తరుగును తీర్చడానికి పొరుగు రాష్ట్రాలైన మైసూరు, తమిళనాడుల నుండి విద్యుచ్ఛక్తి తీసుకునేందుకు లోగడ తలపెట్టిన ఏర్పాట్లు ఇంకా పూర్తికాలేదు. విద్యుచ్ఛక్తి సరఫరా రేటు, సరఫరా కాలం గురించి ఇంకా తుదినిర్ణయం తీసుకోనలేదు. వాటిని అనతికాలంలోనే నిర్ణయించడం జరగగలదని ఆశించబడుతున్నది. ఈ ఏర్పాట్లపై తోడు, శ్రీశైలం సమీపంలో సోమశిలవద్ద అణువిద్యుచ్ఛక్తి కేంద్రాన్ని నెలకొల్పే ఆవశ్యకతను తమిళనాడులోని కేంద్ర ప్రభుత్వ సమ్యుక్తాధీన కేంద్రాలైన నైవేలి విద్యుచ్ఛక్తి కేంద్రం, కల్పక్కం అణు విద్యుచ్ఛక్తి కేంద్రం నుండి విద్యుచ్ఛక్తిలో నుంచి మన రాష్ట్రానికి వాటా ఇవ్వ వలసిన అవసరం గురించి మన ప్రభుత్వం కేంద్రప్రభుత్వానికి నొక్కి చెప్పింది. ఈ విషయంలో కేంద్రప్రభుత్వం నుండి సమాధానం రావలసి వున్నది. ఈ విషయంలో మనం కేంద్ర ప్రభుత్వానికి చేసిన అభ్యర్థన సబబైనది. కేంద్ర ప్రభుత్వం మన అభ్యర్థనను ఆమోదించగలదని ఆశిస్తున్నాము. పైన తెలిపిన చర్యలను పురస్కరించుకొని, 4వ పంచవర్ష ప్రణాళికా కాలంలో విద్యుచ్ఛక్తి విషయంగా ఏర్పడగల తరుగును ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర విద్యుచ్ఛక్తిబోర్డు తీర్చగలదని, ఈ విషయంలో వ్యాకులత చెందనవసరంలేదని నేను విశ్వసిస్తున్నాను.

9. 1969-70 లో రాష్ట్ర విద్యుచ్ఛక్తిబోర్డు వినియోగానికి సంబంధించి అసలు ప్రణాళికా కేటాయింపు రూ. 34-23 కోట్లు కాగా అది రూ. 40-66 కోట్లు చేరవచ్చునని ఆశించబడుతున్నది, 1970-71 లో పెట్టుబడి వినియోగం రూ. 3.457.00 లక్షలు. ఈ రూ. 3,457.00 లక్షల మొత్తంలో రూ. 470.00 లక్షలు ప్రభుత్వ పథకాలపైనా మిగతా మొత్తం బోర్డు పథకాలపైనా ఖర్చు చేయడం జరుగుతుంది.

10. విద్యుచ్ఛక్తి ప్రాజెక్టులలో సాధించిన ప్రగతి, 1970-71 లో వాటి కోసం చేసిన కేటాయింపులను గురించి ఈ క్రింద సంగ్రహంగా తెలియజేస్తాను.

ప్రభుత్వ పథకాలు

కొనసాగుతున్న పథకాలు

(1) ఎగువసీలేరు జలవిద్యుత్ పథకం :—ఒక్కొక్కటి 60 మెగావాట్ల శక్తిగల రెండు యూనిట్లలో మొదటి యూనిటు 1967 అక్టోబరులోను, రెండవ యూనిటు 1968 మార్చిలోను పని ప్రారంభించాయి. సవరించిన అంచనా రూ. 850.00 లక్షలు కాగా, 1969-70 అంతానికి వ్యయం రూ. 1,829.00 లక్షలు. 1969-70 లో గుంటవాగ వియరుకు క్రెస్టుగేట్ల నిర్మాణం పూర్తయింది. 1970-71 కి ఎట్టి కేటాయింపు చేయబడలేదు 28-8-1968 తేదీ గల పిడ్ల శాఖ మిన్.నెం. 1391 జి.ఓ. లో, బోర్డు యీ పథకం అమలు నిర్వహణలకు అజమాయిషీ వహించాలని ప్రభుత్వం ఉత్తరువు నీంది.

(2) బలిమెల డాము :—ఆంధ్రప్రదేశ్, ఒరిస్సా ప్రభుత్వాల మధ్య కుదిరిన ఒప్పందపు షరతుల ప్రకారం మన ప్రభుత్వం వాటా రూ. 12.00 కోట్లకు మించకూడదనే షరతుకు లోబడి, బలిమెలడాము కయ్యే వ్యయాన్ని యీ రెండు రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు సమాన వాటాలలో భరిస్తాయి. మన రాష్ట్రం బలిమెల డాము నుండి నిరంతరాయమైన 2,100 క్యూసెక్కుల నీటి సరఫరాను పొందుతుంది. పైన పేర్కొన్న రూ. 12 00 కోట్లు కాకుండా, బలిమెల డాము వద్ద ఆంధ్రప్రదేశ్ పవర్ హౌసుకూ, అందుకు సంబంధించిన పనులకూ అయ్యే ఖర్చును మన ప్రభుత్వమే భరించవలసి వుంటుంది. ఈ ప్రాజెక్టుపై పనులకు ఆంధ్రప్రదేశ్ వాటా నిమిత్తం 1970-71 లో రూ. 107 71 లక్షల కేటాయింపు చేయబడింది.

(3) శ్రీశైలం జలవిద్యుత్ పథకం :—శ్రీశైలంలో మొదటిదశలో ఒక్కొక్కటి 110 మెగావాట్ల శక్తిగల నాలుగు యూనిట్లను స్థాపించడానికి ఈ పథకం ఉద్దేశిస్తున్నది. ఈ ప్రాజెక్టు అంచనా ఖర్చు రూ. 46.75 కోట్లు, కాపర్ డాములు నిర్మించబడ్డాయి. 7 నుండి 10 వరకు గల బ్లాకులలో, నదిలోని లోతు కాలవ భాగంలో డాము పునాదుల ప్రత్యక్షం పని పూర్తయింది. డాముకు రాతి/కాంక్రీటు కట్టడపుపని చేపట్టబడింది. సాధ్యమైనంత త్వరలో డామును సురక్షితమైన మట్టానికి పెంచాలనే ఉద్దేశంతో, లోతునది భాగంలోని డాము పునాదుల చట్టింపు పనిపై ప్రత్యేక శ్రద్ధ వహించబడుతున్నది. ఇంతవరకు 10.11 లక్షల ఘనపుటడుగులమేర రాయి/కాంక్రీటు వేయబడింది. సగటు నది గర్భపు మట్టము 'హీల్' వద్ద 430 అడుగులు, 'టో' వద్ద 475 అడుగులు కాగా 'హీల్' వద్ద 480 అడుగులు, 'టో' వద్ద 515 అడుగుల ఎత్తువరకు డాము నిర్మించబడింది. 1969 డిశంబరు నుండి ప్రారంభమయ్యే 1969-70 పని కాలములో డాము నిర్మాణపు పని తిరిగి చేపట్టబడింది. ఆ పని కాలములో (1969 డిశంబరు నుండి 1970 మే వరకు) 25 లక్షల ఘనపుటడుగుల రాతి/కాంక్రీటు పని చేయాలని సంకల్పించబడింది. దీనితో డాము సగటుమట్టము 550 అడుగులకు పెరుగుతుంది నాలుగవ పంచవర్ష ప్రణాళిక ఆఖరుకు, అంటే, 1973-74 నాటికి ఈ డాము సగటు ఎత్తును 630 అడుగులకు పెంచడానికి వీలవుతుంది. ఈ పనికిగాను నాలుగవ ప్రణాళిక కాలానికి రూ. 17 కోటు కేటాయించబడతాయని ఆశించడం జరిగింది. కృష్ణానదిపైగల వంతెనకు 1 నుంచి 4

6 నుంచి 11 వరకు గల పియర్లు పెంచబడుతున్నాయి. అవి వివిధ స్థాయిలలోను వున్నాయి. 6 నెంబర్ పియరులో కాంక్రీటు పని చేయబడుతున్నది. వంతెన పని 1970 చివరిభాగంలో పూర్తికాగలదని ఆశించబడుతున్నది. 1669–70 సం. లో శ్రీశైలం ప్రాజెక్టు సివిలుపనులకుగాను రూ. 650 లక్షల కేటాయింపు జరిగింది. ఈ మొత్తంలోనుండి రూ. 212.17 లక్షల మొత్తం 1969 డిశంబర్ ఆఖరు నాటికి ఖర్చుపెట్టబడింది ఈ ప్రాజెక్టు ప్రారంభమైనప్పటి నుండి, సివిలు పనులపై రూ. 2421.14 లక్షలు ఖర్చయ్యాయి. 1970–71 బడ్జెటు అంచనాలో రూ. 650.00 లక్షల కేటాయింపు చేయబడింది.

క్రొత్త ప్రాజెక్టుల పరిశీలన :

11. ఈ క్రింది జలవిద్యుత్ పథకాలు ప్రభుత్వ పరిశీలనలో ఉన్నాయి.

(ఎ) పరిశీలనలు పూర్తిఅయిన పథకాలు :

(i) ఇచ్చంపల్లి జలవిద్యుత్ పథకం

(ii) పోచంపాడు జలవిద్యుత్ పథకం

(iii) కుంతల జలవిద్యుత్ పథకం

(iv) ఎగువ కృష్ణా జలవిద్యుత్ పథకం

(v) నాగార్జునసాగర్ కుడికాలువ జలవిద్యుత్ పథకం

(vi) తుంగభద్ర ఎగువ కాలువ జలవిద్యుత్ పథకం

(బి) పరిశీలన క్రింద ఉన్న పథకాలు :—

(i) పులిచింతల జలవిద్యుత్ పథకం

(ii) పర్ణశాల, మున్నూరుపాపెం జలవిద్యుత్ పథకం

(iii) ప్రాణహిత జలవిద్యుత్ పథకం

(సి) పరిశీలించవలసిన పథకాలు :—

(i) సింగూరు జలవిద్యుత్ పథకం

(ii) కె. సి. కాలువ జలవిద్యుత్ పథకం

(iii) దిగువ మాచ్‌ఖండ్ జలవిద్యుత్ పథకం

1970–71 బడ్జెటు అంచనాలలో రూ. 13 88 లక్షల మొత్తం ముందుకు కేటాయించబడింది.

రాష్ట్ర విద్యుచ్ఛక్తి బోర్డు

(ఎ) కొనసాగుతున్న పథకాలు :

12. (1) కొత్తగుడెం థర్మల్ పథకం మొదటి దశ :—అంతర్జాతీయ అభివృద్ధి మండలినుండి 20 మిలియను డాలర్ల ఋణంద్వారా చేపట్టిన ఈ పథకం చాలవరకు పూర్తి అయింది. ఒక్కొక్కటి 60 మేగావాట్ల శక్తిగల రెండు యూనిట్లు పనిచేస్తున్నాయి. సవరించిన అంచనా రూ. 2,896 లక్షలు కాగా 1969-70 ఆఖరునాటికి రూ. 2739 లక్షలు ఖర్చుకాగలదని ఆశించబడుతున్నది. కిన్నెరసాని డాము వద్ద పనులను పూర్తిచేయడానికి, ఈ పథకం క్రింద ట్రాన్సు మిషను లైన్లను పూర్తిచేయటానికి 1970-71 బోర్డు బడ్జెటు అంచనాలలో రూ. 68 లక్షలు కేటాయించబడింది.

(2) రామగుండం థర్మల్ పథకం 'బి' స్టేషను (ఎ. ఐ. డి. యూనిటు):—రామగుండంవద్ద 62.5 మెగావాట్ల శక్తిగల థర్మల్ యూనిటును స్థాపించడానికి ఈ పథకం ఉద్దేశిస్తున్నది. 8.4 మిలియను డాలర్ల యు. యస్. ఎ. ఐ. డి. ఋణంనుండి ఈ పథకానికి ద్రవ్యం సమకూర్చబడుతున్నది. ఈ యునిటు 1970, డిసెంబరులో పనిచేయడం ప్రారంభిస్తుంది. ఈ పథకానికి తుదిసారిగా సవరించిన అంచనా రూ. 1226 లక్షలు. 1969-70 ఆఖరునాటికి రూ. 1,090 లక్షలు ఖర్చుకాగలదని భావించబడుతున్నది. 1970-71 సంవత్సరానికి బోర్డు బడ్జటు అంచనాలో రూ. 150 లక్షల కేటాయింపు చేయబడింది.

(3) కొత్తగుడెం థర్మల్ పథకం రెండవదశ :—14 మిలియను డాలర్ల ఐ. బి. ఆర్. డి. ఋణం ద్వారా చేపట్టబడిన ఈ పథంకూడా చాలావరకు పూర్తయింది. ఒక్కొక్కటి 60 మేగావాట్ల శక్తిగల రెండు యూనిట్లు పని చేస్తున్నాయి. సవరించిన అంచనా రూ. 1,333.33 లక్షలుకాగా 1969-70 ఆఖరునాటికి ఆశించిన వ్యయం రూ. 1,216 లక్షలు ఉంటుంది. మిగతా చెల్లింపులను భరించేనిమిత్తం 1970-71 బోర్డుబడ్జెటు అంచనాలలో రూ. 38 లక్షల కేటాయింపు చేయబడింది.

(4) కొత్తగుడెం థర్మల్ పథకం మూడవ దశ:—మొదటి రెండవ దశ పథకాలకు తరువాయిగా కొత్తగుడెంలో ఒక్కొక్కటి 110 మెగావాట్ల శక్తిగల రెండు థర్మల్ సెట్లను నెలకొల్పడానికి ఈ పథం ఉద్దేశిస్తున్నది. ఈ పథకపు అంచనావ్యయం రూ. 4,380 లక్షలు. భారత్ హెవీ ఎలక్ట్రికల్ లిమిటెడ్ వారు యంత్రసామగ్రిని—రామచంద్రాపురం ఫ్యాక్టరీనుండి టర్బైనును, తిరుచ్చి ఫ్యాక్టరీనుండి బాయిలర్లను సరఫరా చేస్తున్నారు. మొదటియునిటు 1972 మార్చిలోను, రెండవయూనిటు 1972 జూలైలోను పనిచేయడం ప్రారంభిస్తాయని ఆశించబడుతున్నది. 1968-69 ఆఖరునాటికి అయిన ఖర్చు రూ. 45.12 లక్షలు. ఈ పథకంకోసం, 1969-70 సవరించిన అంచనాలో రూ. 770 లక్షలకేటాయింపు, 1970-71 బోర్డుబడ్జెటు అంచనాలో రూ. 1000 లక్షల కేటాయింపు చేయబడింది. ఇందులో అధికమొత్తం భారత్ హెవీ ఎలక్ట్రికల్స్ లిమిటెడ్‌కు చెల్లింపుల నిమిత్తం వినియోగించబడుతుంది.

(5) దిగువ పీనేరు జల విద్యుత్ పథకం :—మొదటి దశలో ఒక్కొక్కటి 100 మెగావాట్ల శక్తిగల నాలుగు సెట్లను నెలకొల్పడానికి ఈ పథకం ఉద్దేశిస్తున్నది. నిర్మాణంలో వున్న రెండు విద్యుదుత్పాదక పథకాలలో ఇది ఒకటి. రాష్ట్రంలో విద్యుచ్ఛక్తి కొరతను కొంతవరకు తీర్చడానికి వీటిని సాధ్యమైనంత సాంధించటానికి వీలులేకపోయింది. మొదటి, రెండవ యూనిట్లను రష్యా త్వరలో భూర్తి చేయవలసివుంది. ఆర్థిక వనరుల కొరతవల్ల ఎక్కువ ప్రగతి సరఫరా చేస్తుంది. 1971 మొదటి మూడు నెలలలో సరఫరాయి ఆరంభమవు తాయని ఆశించబడుతున్నది. డాము, టనెల్ మొదలైనటువంటి సివిలు పనులు చురుకుగా సాగుతున్నాయి. ఈ పథకపు సవరించిన అంచనా రూ. 4 990 లక్షలు వుంటుందని ఆశించబడుతున్నది.

1969-70 ఆఖరు నాటికి రూ. 845 లక్షలు ఖర్చు అవుతుంది. ఈ పథకం కోసం 1970-71 బోర్డు బడ్జెటు అంచనాలో రూ. 542 లక్షలు మాత్రమే కేటాయింపు చేయడానికి వీలుంటుంది.

(6) (ఎ) ట్రాన్సుమిషను లైన్ల పథకం :—విద్యుచ్ఛక్తిని పంపడం, లైను నష్టాలను తగ్గించడం, గ్రిడ్‌లోని ఏదైనా భాగంలో ఆటంకం వున్నప్పుడు సయితం నమ్మకం విద్యుచ్ఛక్తి సరఫరా చేయడానికి ఏ సమయంలోనైనా గిట్టుబాటు అయ్యే విద్యుచ్ఛక్తి కేంద్రం నుండి విద్యుత్ సరఫరా సౌకర్యాన్ని ఏర్పాటు చేయడం—ఈ నాలుగు ఇ. హెచ్. టి. ట్రాన్సుమిషనులైన్ల నిర్మాణంలోని లక్ష్యాలను. ఈ లక్ష్యాలను దృష్టియందుంచుకొని, గిట్టుబాటుగా వుండే ఓట్లు రాష్ట్రీయపరాలను గురించి పరిశీలనలు జరిపి, ట్రాన్సుమిషనులైన్ల పథకాలు రూపొందించబడ్డాయి.

(ఎ) మూడవ ప్రణాళిక యొక్క ట్రాన్సుమిషను మరియు పంపిణీ పథకంలో ప్రధానమైన ఈ క్రింది 220 కె. వి. ట్రాన్సిమిషను లైన్లు చేరివున్నాయి.

(i) ఎగువసీలేరు—గాజువాకి.

(ii) ఎగువసీలేరు—కొత్తగూడెం.

(iii) కొత్తగూడెం—నాగార్జునసాగర్.

(iv) కడప—చిత్తూరు—మద్రాసు రాష్ట్రీ సరిహద్దు.

పై లైన్లు అన్నీ పూర్తిచేయబడ్డాయి.

(బి) శ్రీశైలం ట్రాన్సుమిషను పథకంలో నాగార్జునసాగరు నుండి శ్రీశైలంకు, శ్రీశైలం నుండి కడపకు 220 కె. వి. ట్రాన్సుమిషను లైన్లు వున్నాయి. ఈ రెండు లైన్లు తమిళనాడుతో అంతర-రాష్ట్రీ సంబంధంతో పాటుగా రాష్ట్రీగ్రిడ్‌లో ఒక భాగంగా వున్నాయి. ఇవి కూడా పూర్తిచేయబడ్డాయి.

(సి) నాల్గవ ప్రణాళిక ట్రాన్సుమిషను పథకంలో చేరిన కొత్తగూడెం—గుంటూరు 220 కె. వి. లైను ఏర్పాటవుతున్నది.

(డి) ఈ క్రింది 132 కె. వి. ట్రాన్స్‌మిషను లైన్లు కూడా పూర్తిచేయ బడ్డాయి.

(i) హైదరాబాదు—మహబూబ్‌నగరు 132 కె. వి. లైను.
(ii) కర్నూలు—శ్రీశైలం 132 కె. వి. లైను.
(iii) కర్నూలు—గుల్బ 132 కె. వి. లైను.

(ఇ) ఈ క్రింది ట్రాన్స్‌మిషను లైనుల, సబ్ స్టేషనులపై పనులు కొన సాగుతున్నాయి. ఇవి 1969-70 లో గానీ లేదా అటుపిమ్మట స్వల్ప వ్యవధిలో గానీ పూర్తిచేయబడతాయి :

(i) కొత్తగూడెం—గుణదల 220 కె. వి. లైన్లు.
(ii) జంటనగరాల చుట్టూ 132 కె. వి. రింగు మెయిన్ లైను.
(iii) రామగుడం—పోచంపాడు 132 కె. వి. లైను.
(iv) గుత్తి—ధర్మవరం 132 కె. వి. లైను.
(v) చిత్తూరు—రేణిగుంట 132 కె. వి. లైను.
(vi) చిత్తూరు—కలికిరి 132 కె. వి. లైను.
(vii) చిత్తూరు, కడప, హుంపిలలో 220/132 కె. వి. సబ్ స్టేషనులు.

(ఎఫ్) 1970-71 బజ్జెటు అంచనాలలో ఈ క్రింది ట్రాన్స్‌మిషను లైనులకు సబ్ స్టేషనులకు సబ్‌స్టేషను. కేటాయింపు చేయబడింది.

(i) కొత్తగూడెం—హైదరాబాదు 220 కె. వి. లైను.
(ii) దిగువసీలేరు—బొమ్మూరు 220 కె. వి. లైను.
(iii) నాగార్జునసాగరు—నల్గొండ 132 కె. వి. లైను.
(iv) శ్రీశైలం—కంబం 132 కె. వి. లైను.
(v) గారివీడు—చెక్కలి 132 కె. వి. లైను.
(vi) గుణదల, షాపూర్‌నగర్, బొమ్మూరులలో 220 కె. వి. సబ్ స్టేషన్లు.
(vii) పోచంపాడు, కలికిరి, నల్గొండ, ఒంగోలు, కంబంలలో 132 కె. వి. సబ్‌స్టేషను.

ట్రాన్స్‌మిషను లైనుల, సబ్‌స్టేషనులకోసం 1969-70 కి బోర్డు యొక్క సవరించిన అంచనాలలో రూ. 571 లక్షల మొత్తం, 1970-71 కి బోర్డు యొక్క బజ్జెటు అంచనాలో రూ. 508.00 లక్షలు కేటాయించబడింది.

(జి) పంపిణీ పథకం :—ఈ పథకం క్రింద కేటాయింపు ముఖ్యంగా వ్యవసాయేతర సర్వీసు కనెక్షన్లకోసం, సహేతుకమైన సంతృప్తికర విద్యుచ్ఛక్తి సరఫరా నిర్వహణకు తప్పనిసరిగా అవసరమయ్యే అభివృద్ధి పనులకోసం ఉద్దేశించ బడింది. 1969-69 లో వ్యవసాయేతర సర్వీసులకు ఇచ్చిన కనెక్షన్ల సంఖ్య 1,10,161. దీనితో 1968—69 ఆఖరు నాటికి ఈ కనెక్షన్ల సంఖ్య

7,02,378 అయింది. 1969-70 లక్ష్యం 1,47,000. 1970-71 కి లక్ష్యం 1,50,000 గా నిర్ణయించడింది. గిరాకీకి అనుగుణంగా సర్వీసులు ఇవ్వబడేట్లు విద్యుచ్ఛక్తి ఇవ్వబడిన ప్రాంతాలు దానిని పూర్తిగా వినియోగించుకునేటట్లు చూడబడుతుంది.

గ్రామీణ విద్యుదీకరణ :

13. (I) ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో 27,107 గ్రామాలు వున్నాయి. వీటిలో తెలంగాణా ప్రాంతంలో 10,378 గ్రామాలు. ఆంధ్ర ప్రాంతంలో 16,981 గ్రామాలు వున్నాయి. 1-4-1969 నాటికి తెలంగాణాలో 1,792 గ్రామాలు ఆంధ్రలో 3,985 గ్రామాలు విద్యుదీకరించబడ్డాయి. కనుక తెలంగాణాలో 8,554 గ్రామాలు ఆంధ్రలో 12,996 గ్రామాలు విద్యుదీకరించబడవలసి వున్నాయి. రాష్ట్రంలోని ప్రతి మూలకు విద్యుచ్ఛక్తిని విస్తరింప చేయడంపైనే గ్రామీణ ఆర్థికాభివృద్ధి చాలా వరకు ఆధారపడి వున్నది. పారిశ్రామికీకరణకు మాత్రమే కాదు, రాష్ట్రంతోపాటు దేశ పురోభివృద్ధికి అత్యంత ప్రధానమైన వ్యవసాయాభివృద్ధికి, ఆధునికీకరణకు కూడా విద్యుచ్ఛక్తి ఎంతైనా అవసరం. విద్యుత్తు పంపు సెట్లవల్ల నమ్మకమైన నీటిపారుదల లభించడం, సేద్యార్హమైన ప్రాంతం అధికం కావడం, పారుదల వ్యయం తగ్గిపోవడం, ఎకరా దిగుబడి పెరగడం, ఆర్థిక రాబడి సులభంగాను, మేలురకంగాను అధికమవడం వంటి బహుముఖ ప్రయోజనాలు చేకూరగలవని వ్యవసాయదారులు గుర్తించారు.

(II) విద్యుదుత్పాదన, ట్రాన్స్‌మిషను, పంపిణీ, రెవిన్యూ సేకరణ మున్నగునవి విద్యుచ్ఛక్తి బోర్డుయొక్క ప్రధాన కార్యకలాపాలు. ఉత్పాదనా, ట్రాన్స్‌మిషను అన్నవి ఆధికంగా సాంకేతిక స్వభావంగలవైనందున వాటిలో ప్రజలు పాల్గొనేందుకు పెద్దగా అవకాశం లేదు. పంపిణీ, ముఖ్యంగా గ్రామీణ విద్యుదీకరణ రంగంలో ప్రజలు ఎక్కువగా పాల్గొనడానికి బాగా అవకాశంవుంది. గత రెండు మూడు సంవత్సరాలుగా 'శ్రమదానం'ద్వారా ప్రజలు ఇందులో పాల్గొనేటట్లు చేయడానికి బోర్డు తనశక్తి కొలదీ ప్రయత్నిస్తున్నది. ఖర్చుతగ్గింపు చర్యగాను, తాము పాల్గొంటున్నామనే ఉద్దేశాన్ని ప్రజలకు కల్గించడానికి గాను 1967-68 లో తొలిసారిగా శ్రమదానం ప్రవేశపెట్టబడింది. శ్రమదానం చేయడమనేది స్వచ్ఛంద ప్రాతిపదికపై వుంటుంది. అది ఈ క్రింది రూపాలలో వుంటుంది.

(ఎ) స్థలం వద్దకు మెటలు, కంకర, ఇసుక, మట్టి ఉచితంగా తరలించి సరఫరా చేయడం;

(బి) స్థంభాలు కండక్టరు మొన్నగు సామగ్రిని ఉచితంగా బండ్లపై చేర వేయడం;

(సి) గోతులు త్రవ్వడం, స్థంభాలు పాతడం, ఇతర పనులకు కూలీలను లభింపచేయడం;

గ్రామీణ విద్యుదీకరణ కార్యక్రమంకోసం గ్రామస్థుల తీరిక సమయాన్ని వినియోగించుకోవడమే యీ పథకం వెనుక వున్న ఉద్దేశ్యం.

గ్రామీణ విద్యుదీకరణ కార్యక్రమంలో నిపుణత లేని శ్రామిక భాగం 17% వుండగలతని బోర్డు అంచనా వేసింది. సాధారణంగా ఈ మేరకు శ్రమదాన్ పొందవలసి వుంటుంది. కాని, కొన్ని సందర్భాలలో అది కొంత తక్కువ మేరకు వుండ వచ్చును. పథకాల నిర్వహణలో ఈ విషయాన్ని గుర్తు వుంచుకోవాలని ఫీల్డు ఇంజనీర్లకు సూచనలివ్వడం జరిగింది. ఇది ముఖ్యంగా ప్రజల కార్యక్రమం. ఈ విషయంలో కఠినవైఖరివల్ల ఫలితాలు చేకూరవు. ఈ అంశాలన్నిటిదృష్ట్యా బోర్డు కొన్ని సూచనలు జారీచేసింది. వాటి సంగ్రహం ఈ దిగువ ఇవ్వబడింది;

(ఎ) గ్రామంలో గౌరవపాత్రులూ, స్థితిమంతులూ అయిన ముగ్గురు వ్యక్తుల్ని ఫీల్డు అధికార్లు కలుసుకోవాలి. గ్రామస్థులద్వారా శ్రమదానం చేకూర్చగలమని, ఆ విధంగా చేకూర్చలేనప్పుడు అందుకు తగిన నగదును చెల్లించగలమని వారివద్ద హామీ తీసుకోవాలి. శ్రమదానం పరిమితిని డివిజనల్ ఇంజినీర్ నిర్ణయిస్తారు.

(బి) ఆదివాసీ ప్రాంతాలలో శ్రమదానం నిర్ణీత శాతం మేరకు లభించాలని పట్టుపట్టకూడదు. శ్రమదానం లభించిన మేరకు ఉపయోగించుకోవాలి. శ్రమదానం లభించక పోయినప్పటికీ పనులు పూర్తిచేయాలి.

(సి) కొన్ని గ్రామాలలో శ్రమదానానికి ప్రజలు అంగీకరించవచ్చును. అయితే శ్రమదానానికి సరిపడిన నగదు చెల్లించడానికి వారు అంగీకరించవచ్చును. అట్టి సందర్భాల్లో నగదు చెల్లింపును అంగీకరించాలి. సాధారణంగా శ్రమదానాన్ని శ్రమ, సామగ్రి రూపంలోనో; కొంతభాగం శ్రమ, సామగ్రి కొంతభాగం నగదు రూపంలోనో, పూర్తిగా నగదురూపంలోనో పొందవచ్చును. ఇది ప్రజల ఇష్టంమీద ఆధార పడి ఉంటుంది.

(డి) ఆర్. సి. సి. స్థంభాలు తయారుచేయడానికి కంకర, ఇసుక బండ్లపై చేరవేయడం శ్రమదానంక్రిందికి రాదు.

(ఇ) దూర ప్రాంతాలకు సామగ్రిని చేరవేయవలసిందిగా ప్రజలను కోరకూడదు. అదేవిధంగా చాలాదూరంవరకు 11 కె. వి. లైనులు వేయడానికి శ్రమదానాన్ని ఉపయోగించాలనే ఉద్దేశంకూడ గాదు. శ్రమదానం ద్వారా 5 మైళ్ళకన్న ఎక్కువ దూరానికి సామగ్రిని రవాణా చేయించకూడదు. చాలా దూరానికి సామగ్రిని రవాణా చేయవలసివస్తే ఆ సామగ్రిని ఒక వీలైన ప్రదేశానికి చేర్చాలి. ఇది గ్రామం నుండి 5 మైళ్ల లోపుగా ఉండాలి. అక్కడినుండి అవసరమైన స్థలానికి వాటిని చేరవేయవలసిందిగా గ్రామీణులను కోరవచ్చును. అదేవిధంగా గ్రామంనుండి 5 మైళ్ళ కన్న ఎక్కువ దూరంవరకు లైనులు వేయడానికి శ్రమదానాన్ని ఉపయోగించరాదు.

(ఎఫ్) విద్యుదీకరణ జరిగిన గ్రామాలలో కొద్దిపాటి విస్తరణ పనులకు తప్ప. కార్యక్రమం రూపొందించినా లేకున్నా అన్ని గ్రామాలనుండి శ్రమదానం పొందాలి డిపాజిటు లేక అప్పు విభాగం పథకం క్రింద చేపట్టిన క్రొత్త గ్రామాలలో, గోతులు త్రవ్వడం. సామగ్రి చేరవేయడంవరకే శ్రమదానం పరిమితం కావాలి.

(బి) సాధారణంగా పథకాల గిట్టుబాటును లెక్కించేటప్పుడు ఈ శ్రమదానం విలువ చేరదు. శ్రమదానానికి నామ మాత్రపు రూపంలో చెల్లింపు జరిగి, పథకం పెట్టుబడి ఖర్చులో నుంచి ఆ మొత్తాన్ని తగ్గించినప్పుడు ఆ పథకం లాభదాయకమైనది అయినట్లయితే, ఆ పథకపు పెట్టుబడి ఖర్చులో నుంచి శ్రమదాన భాగాన్ని మినహాయించవచ్చును.

(III) ఇటీవల సంభవించిన తుఫాను వల్ల ఆ ప్రాంతాలలోని చాలమంది రైతుల పంపుసెట్లు కొటుకొనిపోయిన సంగతి గౌరవనీయులైన సభ్యులకు తెలిసినదే. బోర్డుకు రాబడి తగ్గిపోయినప్పటికీ తుఫాను వల్ల నష్టపోయిన ప్రాంతాలలోని వ్యవసాయ వాడకందార్లకు తోడ్పడే ముద్దేశంతో పంపుసెట్లు కొట్టుకొనిపోయిన తేదీ నుండి తిరిగి కనెక్షన్లు ఇచ్చేవరకూ వారు కనీస ఛార్జీలను చెల్లించనవసరం లేకుండా మినహాయింపునిస్తూ బోర్డు ఉత్తర్వు జారీ చేసింది.

(iv) "రూరల్ ఎలక్ట్రిఫికేషన్ కార్పొరేషన్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్" అనే ఒక కంపెనీ స్థాపించబడింది. దీని రిజిస్టర్డు కార్యాలయం ఢిల్లీ కేంద్రపాలిత ప్రాంతంలో వుంది. ఈ కంపెనీ ప్రధానాశయాలు:

(i) దేశంలోని గ్రామీణ విద్యుదీకరణ పథకాలకు ఆర్థిక సహాయము అందచేయడం.

(ii) రాష్ట్ర విద్యుచ్ఛక్తి బోర్డులు జారీ చేసే ప్రత్యేక గ్రామీణ విద్యుదీకరణ బాండ్లను నిర్ణీత షరతులపై తీసుకోవడం.

(iii) దేశంలోని గ్రామీణ విద్యుచ్ఛక్తి సహకార సంఘాలను పెంపొందించడం వాటికి ఆర్థిక సహాయం చేయడం.

(iv) దేశంలో గ్రామీణ విద్యుదీకరణ కోసం గ్రాంట్ల రూపంలోనో ఇతర విధంగానో కేంద్రప్రభుత్వం నుంచీ ఇతర వనరులనుంచీ అందిన పైకాన్ని నిర్వహించడం.

దేశంలోని గ్రామీణ విద్యుదీకరణ పథకాలకు ఆర్థిక సహాయం చేయడం కోసం పి. ఎల్. 480 నిధుల నుండి 105 కోట్లు, కేంద్ర బడ్జెటు నుండి 45 కోట్లు మొత్తం 150 కోట్లు గ్రామీణ విద్యుదీకరణ కార్పొరేషను (ప్రయివేటు) లిమిటెడుకు సమకూర్చబడతాయి. ఆంధ్రప్రదేశ విద్యుచ్ఛక్తి బోర్డు ఇదివరకే 20 పథకాలను రూపొందించింది. గ్రామీణ విద్యుద్దీకరణ కార్పొరేషను ప్రయివేటు లిమిటెడువారు బోర్డు కోరిన సహాయాన్ని మంజూరు చేసే యెడల రాష్ట్రములో అనుకున్న ఇరవై పథకాలు చేపట్టబడతాయి.

గ్రామీణ విద్యుదీకరణ పథకాలకు ముఖ్యంగా పంపుసెట్ల విద్యుదీకరణకు ఎక్కువ ప్రాధాన్యత ఇవ్వబడుతున్నది. గ్రామీణ విద్యుదీకరణ పథకం మూలంగా విద్యుచ్ఛక్తి బోర్డుకు నష్టం కలుగుతున్నప్పటికి, అందుబాటులో వున్న నిధుల తోటే గ్రామీణ విద్యుదీకరణను త్వరితం చేయడం జరుగుతున్నది. ప్రతి సంవత్సరం విద్యుద్దీకరణ చేయబడే పంపుసెట్ల సంఖ్య ఏటేటా ఎక్కువ అవుతున్నదని తెల్పటానికి సంతపిస్తున్నాను. 1969-70 లో విద్యుదీకరణ చేయబోయే పంపు సెట్ల సంఖ్య బహుశా 40,000 దాకా వుండగలదు. 1969-70 లో

విద్యుదీకరణ పథకానికి సంబంధించి తెలంగాణా ప్రత్యేక అభివృద్ధి పథకం క్రింద తెలంగాణాలో కొత్తగా విద్యుదీకరణ కానున్న 860 గ్రామాలు కాకుండా మామూలు ప్రణాళిక క్రింద పని మిగిలివున్న 897 గ్రామాలు, కొత్తగా 567 గ్రామాలు విద్యుదీకరణ చేయటానికి ఉద్దేశించబడినది. లోగడ పని ప్రారంభించ బడిన గ్రామాలను 1970-71 లో విద్యుదీకరించటానికి ప్రధానంగా వుద్దేశించ బడింది. ఈ పద్ధతి ప్రకారం 500 గ్రామాలు, 50,000 వ్యవసాయ పంపుసెట్లు విద్యుదీకరణ చేయబడతాయి. నాల్గవ ప్రణాళికలో పంపిణీ పథకం, గ్రామీణ విద్యుదీకరణ కోసం 1970-71 లో బోర్డు బడ్జెట్‌లో రూ. 700.00 లక్షలు కేటాయించబడింది.

(బి) కొత్త పథకాలు :

నాగార్జునసాగర్ పంపుస్టోరేజి, జల విద్యుచ్ఛక్తి పథకం:—స్థాపిత శక్తిని అధికం చేయడం కోసం ముసాయిదా ప్రణాళికలో ప్రతిపాదించిన పథకాలలో ఇది ఒకటి. రివర్సబుల్ లక్షణాలు కలిగి తగు పంపు స్టోరేజి నిర్వహణ శక్తిగల టర్బయిన్‌తో 50 మెగావాట్ల హైడల్ జనరేటింగు యూనిట్లు రెండింటి స్థాపనకు ఈ పథకం ఉద్దేశించబడింది. ఈ పథకానికి రూ. 676 లక్షలు అవుతుందని నిరంగా అంచనా వేయబడింది. ఈ పథకానికి కేంద్రంనుండి ఆమోదం రావలసి వున్నది. ఆమోదం వచ్చేలోగా 1970-71 బోర్డు బడ్జెటు అంచనాలో ఈ పథకం కోసం లాంఛనంగా ఒక లక్ష కేటాయించబడింది.

విద్యుచ్ఛక్తి బోర్డుకు ఋణాలు :

14. 1970-71 లో రాష్ట్ర ప్రభుత్వం రాష్ట్ర విద్యుచ్ఛక్తి బోర్డుకు రూ. 9.80 కోట్ల మేరకు ఋణం యివ్వటానికీ, బోర్డు మార్కెట్‌లో ఋణం సేకరించేందుకు అనుమతి యివ్వటానికి ఉద్దేశిస్తున్నది.

ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర విద్యుచ్ఛక్తి బోర్డు నిర్వహణ :

15. బోర్డు ఆయా సంవత్సరాలలో సాధించిన ఫలితాలను యీ క్రింది పట్టిక తెలియజేస్తుంది :

	1967-68	1968-69	1969-70	1970-71
	లో వాస్తవంగా సాధించినవి		లక్ష్యాలు	
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
ఉత్పత్తి అయిన యూనిట్లు (మిలియన్లు)	1,918	2,306	2,660	2,918
అమ్ముడయిన యూనిట్లు (మిలియన్లు)	1,394	1,688	2,000	2,300
రాబడి మొత్తం (రూ. లక్షలలో)	2,433	2,985	3,390	4,018

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
నిర్వహణ వ్యయం (రూ. లక్షలలో) (డి.ఆర్.ఎఫ్ & జి.ఆర్.తో కలుపుకొని వడ్డీని మినహాయించి)	1,947	1,993	2,264	2,854
పెట్టుబడి వ్యయం (రూ. లక్షలలో)	2,151	2,394	3,917	3,367
స్థాపిత శక్తి (మె వా.)	634	600.4*	600 4	663.9
విద్యుదీకరించబడిన గ్రామాలు (సంఖ్య)	127	806	1,300	500
కనెక్షను ఇచ్చిన సర్వీలు (సంఖ్య)	1,05,712	1,40,613	1,50,000	1,20,000
వ్యవసాయపు కనెక్షనులు (సంఖ్య)	23,920	31,533	30,000	30,000
సగటు పెట్టుబడిపై రాబడిశాతం	6 9	7.7	8 6	8

* జనరేటింగు సెట్లు పాతవైనందున, గిట్టుబాటు కానందున వాటిని వాడుకనుంచి తొలగించవలసి ఉంటుంది.

రాష్ట్రంలో తలసరి విద్యుచ్ఛక్తి వాడకం 1967—68 లో 36 యూనిట్లు వుండగా 1968—69 లో 44 యూనిట్లు వున్నది. 1969—70 లో 51 యూనిట్లకు పెరుగగలదని అంచనా వేయబడుతున్నది. ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర విద్యుచ్ఛక్తి బోర్డుకు 1965 1966. 1967, 1968 సంవత్సరాలలో పెద్ద నష్టం సంభవించింది. పోతే 1969 లో మాత్రమే లాభం గడించింది. ఆ వివరాలు ఈ క్రింది పట్టికలో తెలుపబడ్డాయి :

(రూ. లక్షలలో)

సంవత్సరం		నష్టం	లాభం
1964—65	....	222.00	—
1965—66	....	473 00	—
19 6—67	..	611.00	—
1967—68	....	87.00	—
1968—69	....	—	105 00

మన విద్యుచ్ఛక్తి బోర్డు మొట్టమొదటిసారిగా 1968-69 లో రూ. 10కోట్ల 00 లక్షలు లాభం గడించడం మనకెంతో సంతోషకరంగా వున్నది. బోర్డు ఈ క్రింది చర్యలు తీసుకోవడం మూలంగా నిర్వహణ ఫలితాలు మరింత మెరుగుకాగలవని ఆశించబడుతున్నది :

(1) ఎక్కువ సర్వీసులకు కనెక్షన్లు ఇవ్వడం ద్వారా అమ్మకం మూలంగా వచ్చే ఆదాయాన్ని ఎక్కువ చేయడం.

(2) ఇంధనం ఖర్చుమీద ఖచ్చితమైన నియంత్రణ చూపడం.

(3) హైడ్రో, థర్మల్ పథకాల మధ్య మరింత గిట్టుబాటు అయ్యేజనరేషను షెడ్యూలును అనుసరించడం.

(4) బిల్లులు చేయడంలోను, వసూళ్లు చేయడంలోను మెరుగైన విధానాలను అనుసరించడం.

(5) వినియోగదార్లు ఉంచే సెక్యూరిటీ డిపాజిట్ల మొత్తం సరిపోతుందో లేదో సమీక్షించడం.

(6) ఇన్వెంటరీల మీద మరింత నియంత్రణ చూపడం.

(7) బకాయిలోవున్న అకౌంట్లను వసూలుచేయడంలో మరింత కృషి చేయడం.

(8) లైన్ల మీద నష్టాన్ని తగ్గించడం.

ముగింపు

16. 1969-70 లో సరిపడినంతగా విద్యుచ్ఛక్తి లభ్యమైనందున ఈ ఏడాది పరిస్థితి తృప్తికరంగా వున్నది. లోడును నానాటికి అధికంచేయడం జరుగుతున్నది. కొత్త సర్వీసులకు కనెక్షను ఇచ్చేపని ముమ్మరంగా కొనసాగటానికి మరియు జనరేటింగు స్టేషనుల నుంచి వినియోగ కేంద్రాలకు చాలినంతవిద్యుచ్ఛక్తినిసరఫరా చేసేందుకు, ఆ తర్వాత సదరు కేంద్రాలనుంచి ముఖ్యంగా గ్రామాలలోని అధిక సంఖ్యాకులైన వినియోగదార్లకు విద్యుచ్ఛక్తి అందడంకోసం నిర్మాణంలోవున్న ట్రాన్సమిషను లైన్ల పనిని పూర్తి చేయటానికి బోర్డు తన కృషిని కేంద్రీకరించింది. వ్యవసాయదార్లనుండి ధనం, సామగ్రి, శ్రమదానం రూపంలో తగినంత సహాయం లభిస్తేనేతప్ప ఈ పథకాన్ని ద్విగుణీకృతం చేయటానికివీలులేదు. బోర్డు చేపట్టిన పథకాలు సాధ్యమైనంత ఎక్కువ ఫలితాన్ని ఇచ్చేటందుకు, ఆర్థికంగా బోర్డు స్వయంపోషకం అయ్యేవిధంగా తృప్తికరమైన ప్రగతి సాధించేందుకు మైనంత శ్రద్ధ తీసుకోబడింది.

APPENDIX

ELECTRICITY IN ANDHRA PRADESH
BUDGET ESTIMATE 1970-71

MR. SPEAKER, SIR,

I move that the House be pleased to grant a sum not exceeding Rs. 6,69,02,000 under Demand "XXXII Electricity". This demand relates to the working expenses on electricity schemes generating power which are under the control of the Government.

2. For the information of the House I would like to state briefly the salient features pertaining to Electricity Schemes and the progress achieved during 1969-70 and the programme for 1970-71.

3. Hon'ble Members are aware that this State is endowed by nature with considerable water and coal resources, the prime requirements for power development. While speedy power development by the exploitation of those resources is the wish of all for the economic growth of the State, the limiting factor is finance. Even then within that limitation the Government have attached importance to power generation and supply.

4. The installed generating capacity at present is 600.4 M.W. which includes Gas Turbo Sets of 20 M.W. which are standby sets. Therefore, the available generating capacity can be taken as 580.4 M.W. This will make it possible to meet a load demand of about 450 M.W. The maximum demand touched so far is 494.3 M.W. It is anticipated that by March, 1970, the maximum demand may be 530 M.W. The power shortage which will be felt from the middle of 1970 onwards will gradually increase throughout the Fourth Plan period, as the growth in power demand is likely to outstrip the growth in power generation.

5. The Srisailam Hydro Electric Scheme which is under execution will give benefits partly only in 1976 *i.e.*, in V Plan only. In order to meet the power shortage to some extent, the following generation schemes have been proposed:

	M.W.
(1) Nagarjunasagar Pumped Storage Scheme ...	100
(2) Ramagundam 'C' Station	440

		M.W.
(3)	Kothagudem IV Stage ..	220
(4)	Andhra Power House at Balimela Dam ..	30
(5)	Nuclear Power Station at Somasila (near Srisailam) ..	400

In view of capaucity of funds, the State Working Group has recommended the inclusion of Nagarjunasagar Pumped Storage Scheme and Ramagundam 'C' Station in the IV Five-Year Plan. But the Central Working Group has not recommended inclusion of any new scheme during the IV Plan period.

6. In the IV Plan proposed by this State, an investment of Rs. 225.00 crores has been indicated for Power Sector, envisaging increase from 580.4 M. W. of installed capacity in 1969–70 to 1062.9 M. W. in 1973–74 taking into account, the additional benefits expected from the following schemes.

		M. W.
1970–71	Ramagundam 'B' Station ..	62.5
1972–73	Kothagudem, III Stage I set ..	110.0
1973–74	Kothagudem, III Stage II set ..	110·0
1973–74	Lower Sileru Hydro Electric Scheme I and II sets ..	200.0
		482.5

But in IV Five Year Plan prepared by Government of India the investment for power sector is only Rs. 105.55 crores which provides for an addition of only 172.5 M. W;, raising the installed capacity of 580.4 M. W. in 1969–70 to 752.9 M. W. in 1973–74 which takes into account, the benefits out of the following schemes·

		M. W.
1970-71	Ramagundam 'B' Station ..	62.5
1972–73	Kothagudem, III Stage, I set ..	110.0
	Total ..	172.5

7. As per the latest load forecast, the demand is expected to rise from 688 M.W. in 1970-71 to 1160 M.W. in 1973-74. To meet this demand of 1160 M.W. in 1973-74 a generating capacity of 1510 M.W. is required. That is to say 930 M.W. of installed capacity has to be added during the IV Plan period.

8. The Hon'ble Members may recall that it was during the III Plan only that sustained and planned efforts were initiated to increase power production in this State. Having made appreciable progress in the power development, the demand continues to overstrip generating capacity in this State. The Andhra Pradesh State Electricity Board is anxious to take up as many schemes as possible

to meet the anticipated shortfall in generation, but for paucity of funds and restrictions being imposed by Government of India on the plan outlay for IV Plan period. In my policy Statement laid before the House during the last budget session, the various measures taken by this Government to meet the deficit were clearly indicated to the Hon'ble Members. The arrangements made already to import power from the neighbouring power systems of Mysore and Tamil Nadu to meet the power shortage in this State are still underway. The rate for supply of power and the period for supply of power are yet to be finalised. They are expected to be finalised shortly. Apart from these arrangements, this Government have impressed on the Government of India the need for the establishment of a nuclear power station at Somasila near Srisailam and for getting a share from the Central Government generating stations, *viz.,* Neyveli Power Station and Kalpakkam nuclear station in Tamil Nadu. The final reply from Government of India is still awaited in this regard. Our request to the Central Government in this respect is reasonable and it is our hope that the Government of India will accept our request. Having regard to the steps mentioned above, I am confident that the Andhra Pradesh State Electricity Board will be able to meet the anticipated power shortage successfully without any cause for anxiety whatsoever in the coming years of the IV Five-Year Plan.

9. The power outlay of the State Electricity Board in 1969-70 is expected to reach Rs. 40.66 crores as against the original Plan provision of Rs. 34.23 crores. The capital outlay for power in 1970-71 is Rs. 3,457.00 lakhs. Out of the amount of Rs. 3,457.00 lakhs, Rs. 470.00 lakhs will be spent on the Government Schemes and the balance on the Board's Schemes.

10. I shall now briefly give below, the progress achieved on the power projects and the provision made for 1970-71:

GOVERNMENT SCHEMES

CONTINUING SCHEMES

(1) *Upper Sileru Hydro Electric Scheme:*

The two units of 60 M.W. capacity each have been commissioned one in October 1967 and other in March, 1968 respectively. Against the revised estimate of Rs. 1850.00 lakhs the expenditure to the end of 1969-70 was

of the order of Rs. 1829.00 lakhs. The erection of the crest gates at Guntawada weir was completed during 1969-70. No provision has been made for 1970-71. In G.O. Ms. No. 1331, P.W., dated 23rd August, 1968, the Government have ordered that the Board shall be in charge of the operation and maintenance of this Scheme.

(2) *Balimela Dam*:

According to the terms of agreement reached between Andhra Pradesh and Orissa Governments, the cost of the Balimela Dam is to be shared equally by the two State Governments subject to the condition that the share of this Government shall not exceed Rs. 12.00 crores. This State will get a continuous discharge of 2,100 cusecs of water from Balimela Dam. The cost of the Andhra Pradesh Power House at Balimela Dam and appurtenant works which are intended for this State is to be borne by this Government in addition to Rs. 12.00 crores mentioned above. A provision of Rs. 107.71 lakhs has been made for 1970-71 for Andhra Pradesh share of works on this Project.

(3) *Srisailam Hydro Electric Scheme*:

This Scheme envisages the installation of 4×110 M.W. units at Srisailam in the first stage. The estimated cost of the Project is Rs. 45.75 crores. Coffer dams have been constructed. Excavation of foundations for Dam in the deep channel portion of the river in Blocks 7 to 10 has been completed and construction of Dam in masonry and concrete has been taken up. Work of filling up of the foundations of the dam in the deep river portion is being concentrated upon with the object of raising the Dam to a safe level at the earliest. So far 10.11 lakhs C.ft. of masonry/concrete has been laid. The dam has been constructed to a height of +480 at the heel and +505 at the toe, while the average bed level is + 430 at the heel and + 475 at the toe. During working season of 1969-70, which commenced from December, 1969 the construction of the dam has been resumed and it is programmed to do 25 lakhs C.ft. of masonry/concrete in this season (December, 1969 to May, 1970), with this the dam will be raised to an average level of +520. The dam could be raised to an average height of +630 by the end of Fourth Five-Year Plan period, i.e., 1973-74, with an anticipated provision of Rs. 17 crores for the Fourth Plan period. Piers Nos. 1 to 4 and 6 to 11 of the bridge across Krishna river are being

raised and they are at various levels. Concreting in Pier No. 5 is being taken up. The bridge work is expected to be completed during the latter part of 1970. The provision made for the Srisailam Project civil works for 1967-70 is Rs. 350 lakhs, and out of this an amount of Rs. 212.17 lakhs has been spent to the end of December, 1969. The total expenditure incurred on the Project civil works from the commencement of the Project is Rs. 2421.14 lakhs. A provision of Rs. 350.00 lakhs has been made in the Budget Estimate for 1970-71.

11. *Investigation of new projects*:

The following Schemes are taken up for investigation by Government:

(a) *Projects for which investigations are completed*:

(i) Inchampalli Hydro Electric Scheme.

(ii) Pochampad Hydro Electric Scheme.

(iii) Kuntala Hydro Electric Scheme.

(iv) Upper Krishna Hydro Electric Scheme.

(v) Nagarjunasagar Right Bank Canal Hydro Electric Scheme.

(vi) Tungabhadra High Level Canal Hydro Electric Scheme.

(b) *Projects under investigation*:

(i) Pulichintala Hydro Electric Scheme.

(ii) Parnasala and Dummagudem Hydro Electric Scheme.

(iii) Pranahitha Hydro Electric Scheme.

(c) *Projects to be investigated*:

(i) Singur Hydro Electric Scheme.

(ii) K.C. Canal Hydro Electric Scheme.

(iii) Lower Machkund Hydro Electric Scheme.

A provision of Rs. 13.38 lakhs has been made in the Budget Estimate for 1970-71.

STATE ELECTRICITY BOARD

12. (a) CONTINUING SCHEMES:

(1) *Kothagudem Thermal Scheme, I Stage*:

This scheme taken up under the I.D.A. credit of 20 million dollars, is almost completed and the two units of 60 M.W. each are under operation. Against the Revised

Estimate of Rs. 2896 lakhs the anticipated expenditure to the end of 1969-70 would be Rs. 2,789 lakhs. For completion of works at Kinnerasani Dam and for completing the transmission lines under the scheme a provision of Rs. 58 lakhs has been made in the Board's Budget Estimate for 1970-71.

(2) *Ramagundam Thermal Scheme, 'B' Station (Aid Unit)*:

This Scheme envisages the installation of a 62.5 M.W. Thermal Unit at Ramagundam financed from U.S. A.I.D. Loan of 8.4 million dollars. The unit is expected to be commissioned in December, 1970. The latest Revised Estimate for this scheme is Rs. 1,226 lakhs. The anticipated expenditure to the end of 1969-70 would be Rs. 1,090 lakhs. A provision of Rs. 150 lakhs has been made in the Board's Budget Estimate for 1970-71.

(3) *Kothagudem Thermal Scheme, II Stage*:

This Scheme, taken up under the I.B.R.D. Loan of 14 million dollars is also almost completed and the two units of 60 M.W. each are under operation. Against the Revised Estimate of Rs. 1,333.33 lakhs, the anticipated expenditure to the end of 1969-70 will be Rs. 1,216 lakhs. A provision of Rs. 36 lakhs has been made in the Board's Budget Estimate for 1970-71 to meet the balance payments.

(4) *Kothagudem Thermal Scheme, III Stage*:

This Scheme envisages installation of two Thermal sets of 110 M.W. each at Kothagudem in continuation of the first and second stages. The estimated cost of the scheme is Rs. 4,380 lakhs. The machinery is being supplied by Bharat Heavy Electricals Limited—Turbines from the Ramachandrapuram Factory and boilers from Tiruchi Factory. The first unit is anticipated to be commissioned in March 1972, while the second unit in July 1972. The expenditure incurred to end of 1968-69 was Rs. 45.12 lakhs. A provision of Rs. 770 lakhs has been made in the Revised Estimate for 1969-70 and a provision of Rs. 1,000 lakhs in the Board's Budget Estimate for 1970-71 for this Scheme. The bulk of this will be towards payments to Bharat Heavy Electricals, Limited.

(5) *Lower Sileru Hydro Electric Scheme*:

This Scheme envisages the installation of 4 sets of 100 M.W. each in the first stage. This is one of the two generating schemes under construction, which has to be completed as early as possible to overcome the power shortage in the State to some extent. But due to shortage

of financial resources much progress could not be achieved. The first and second units will be supplied by U.S.S.R. and the supplies are expected to commence in the first quarter of 1971. The civil works, *i.e.,* dam, tunnel, *etc.,* are under progress. The Revised Estimate for this Scheme is expected to be Rs. 4,990 lakhs. The expenditure to the end of 1969-70 will be Rs. 845 lakhs. A provision of Rs. 542 lakhs only could be made for this scheme in the Board's Budget Estimate for 1970-71.

(6) (*A*) *Transmission Lines Scheme*:

The construction of E.H.T. transmission lines has four objectives, *viz.,* transportation of power and reduction of line losses to provide assured supply should there be any interruption in any portion of the Grid, and to facilitate power being drawn from the most economical Power House at any point of time. With these objectives in view, net work analyser studies have been carried out for the most economical net work required for the State and transmission lines schemes have been formulated.

(*a*) The Third Plan Transmission and Distribution Scheme includes the following important 220 KV transmission lines:—

(i) Upper Sileru—Gazuwaka.

(ii) Upper Sileru—Kothagudem.

(iii) Kothagudem—Nagarjunasagar.

(iv) Cuddapah-Chittoor—Madras State border.

All the above lines have been completed.

(*b*) The Srisailam Transmission Scheme includes the 220 KV Transmission lines from Nagarjunasagar to Srisailam and Srisailam to Cuddapah. These two lines form part of the State Grid as well as inter-State connection with the Tamil Nadu State. These have also been completed.

(*c*) The Kothagudem-Gunadala 220 KV line which is included in the Fourth Plan Transmission Scheme is under execution.

(*d*) The following 132 KV transmission lines have also been completed:—

(i) Hyderabad-Mahaboobnagar 132 KV line.

(ii) Kurnool-Srisailam 132 KV line.

(iii) Kurnool-Gooty 132 KV line.

(*e*) Works on the following transmission lines and sub-stations are in progress and will be completed either during 1969-70 or shortly thereafter:—

(i) Kothagudem-Gunadala 220 KV line.

(ii) 132 KV Ring Main lines around the twin cities.

(iii) Ramagundam-Pochampad 132 KV line.

(iv) Gooty-Dharmavaram 132 KV line.

(v) Chittoor-Renigunta 132 KV line.

(vi) Chittoor-Kalikiri 132 KV line.

(vii) 220/132 KV sub-stations at Chittoor Cuddapah and Hampi.

(*f*) Provision has been made for the following transmission lines and sub-stations in the Budget Estimates for 1970-71:—

(i) Kothagudem-Hyderabad 220 KV line.

(ii) Lower Sileru-Bommur 220 KV line.

(iii) Nagarjunasagar-Nalgonda 132 KV line.

(iv) Srisailam-Cumbum 132 KV line.

(v) Garividi-Tekkali 132 KV line.

(vi) 220 KV sub-station at Gunadala, Shapurnagar and Bommur.

(vii) 132 KV sub-stations at Pochampad, Kalikiri, Nalgonda, Ongole and Cumbum.

A total provision of Rs. 571 lakhs has been made in the Board's Revised Estimate for 1969-70 and Rs. 508.00 lakhs in the Board's Budget Estimate for 1970-71 for transmission lines and sub-stations.

(*B*) *Distribution Scheme*:

The provision under this scheme is mainly intended for service connections other than agricultural services and for inevitable improvement works necessary to maintain a reasonably satisfactory power supply. The number of services other than agricultural services connected during 1968-69 was 1,10,161 bringing the total to end of 1968-69 to 7,02,373. The target for 1969-70 is 1,47,000. The target for 1970-71 is fixed at 1,50,000. It will be ensured that the release of services keeps pace with the demand and areas served with electricity fully use it.

13. *Rural Electrification*:

(i) Against 27,307 villages in Andhra Pradesh, 10,376 villages are located in Telangana and 16,931 villages in Andhra region. The villages electrified as on 1st April 1969, are 1,792 in Telangana and 3,965 in Andhra. Therefore, 8,584 villages have to be electrified in Telangana and 12,966 villages in Andhra. Rural economic development depends to a large extent on the extension of electricity to every corner of the State. Power is required not only for the promotion of industrialisation but even more for the development and modernisation of agriculture which is so vital for the growth of the State as well as of the country. The manifold advantages of electric pump sets have been recognised by the farmers as ensuring easy, better and intensive irrigation with increase in cultivable and cropped area, reducation in cost of irrigation, increase in yield per acre and increase in financial return.

(ii) The activities of the Electricity Board are mainly confined to generation, transmission, distribution, collection of Revenue, etc. Generation and transmission being of a highly technical and skilled nature, there is little scope of securing peoples' participation. In the matter of distribution, especially rural electrification, there is greater scope to secure peoples' active participation. Indeed, the Board has been trying its best to secure peoples' participation through "Sramdan" for the past 2 to 3 years. Sramdan was first introduced in 1967-68 partly as a measure of cost reduction, and partly to imbue the beneficiaries of rural electrification programme with a sense of participation. Sramdan contribution is voluntary and consists of the following:—

(a) Supply of metal, gravel, sand and earth free at site;

(b) Carting materials such as poles, conductor, *etc.*, free of cst;and

(c) Digging pits, planting poles and supplying labour for all jobs where unskilled labour is required.

The idea behind this scheme is to utilise the idle time available in the village for Rural Electrification Programme, and it has been decided to continue the scheme in 1969-70 also. The Board's estimate of the unskilled component of labour in Rural Electrification Programme is 17 per cent and normally Sramdan to this extent has to

be obtained. However, in individual programmes, it may be a little less. The field engineers have been instructed to bear this in mind while executing scheme. Further, it is essentially a peoples' programme and undue rigidity in this regard is not likely to produce results. Keeping all these factors in view, instructions have been issued by the Board from time to time as summarised below:

(a) The field officers should contact three respectable and solvent persons of the village and get an undertaking from them to the effect that they will secure Sramdan from the villagers, failing which they will pay c sh equivalent to the Sramdan component. The exact quantum of Sramdan, as already mentioned, will be left to the Divisional Engineer conc rned to decide.

(b) In tribal areas, no fixed percentage need be insisted upon. Whatever Sramdan is offered should be utilised but the works should be completed even if no contribution is forthcoming

(c) In certain villages, for various reasons, peo le may be in no position to offer Sramdan but may be willing to offer in cash, the equivalent of Sramdan component. In such cases, cash should be accepted. In general, Sramdan may be collected in the shape of labour and materials, or partly in the shape of labour and materials and partly in cash or wholly in cash depending on the wishes of people.

(d) Sramdan does not include carting of metal and sand for the manufacture of RCC poles.

(e) People should not be asked to transport material over long distances; nor is it intended that Sramdan should be utilised for laying 11 KV lines over long distances. Under Sramdan, transport of materials beyond five miles should not be insisted. Where transport over long distances is necessary, they must be collected at a convenient point (not more than five miles from the village), from which villagers can be requested to transport to site. Similarly Sramdan should not be used for laying lines beyond five miles from the village.

(f) Sramdan should be insisted upon in all cases, whether they are programmed villages or otherwise; except in the case of minor extensions in electrified villages. In new villages taken up under the deposit or loan contribution scheme, Sramdan shold be limited to digging of pits and transportation of materials.

(g) Normally, the cost of Sramdan does not enter into calculations of the remunerativeness of a scheme. But where the schemes are not remunerative, the Sramdan component can be deducted from the capital cost if the Sramdan component is paid in cash, and if by doing so, the scheme becomes remunerative.

(iii) The Hon'ble Members are aware that due to cyclone and floods in the recent past, many of the pump-sets of the farmers in the affected areas have been washed away. Despite the loss involved, the Electricity Board has taken a generous decision to give relief to the consumers in the affected areas and ordered that the agricultural consumers be exempted from payment of minimum charges from the date when their pump sets are washed away till the date of their reconnection.

(iv) A company called "the Rural Electrification Corporation Private Limited", has been established with its registered office in the Union territory of Delhi. The main objects for which the company is established, are:—

(*i*) To finance Rural Electrification Schemes in the country.

(*ii*) To subscribe to Special Rural Electrification Bonds that may be issued by the State Electricity Board on conditions to be stipulated from time to time.

(*iii*) To promote and finance Rural Electricity Co-operatives in the country.

(*iv*) To administer the money received from time to time from the Government of India and other sources as grants, or otherwise for the purposes of financing rural electrification in the country.

The Rural Electrification Corporation (Private) Ltd., will be provided with resources to the extent of Rs. 150 crores (Rs. 105 crores from P.L. 480 Funds and Rs. 45 crores from Government of India's Budget) for financing the Rural Electrification Programmes in the country. The Andhra Pradesh State Electricity Board has already formulated 20 schemes and if the loan assistance sought for, is sanctioned by the Rural Electrification Corporation Private, Limited, all the 20 schemes will be taken up under the loan assistance in this State.

Great importance has been attached to the programme of rural electrification and particularly to energisation of pump sets. Even though the programme of rural electrification involves a loss to the Electricity Board, within the financial resources available efforts are being made to speed up the pace of rural electrification. I am glad to mention that year by year improvement is being reached

in the number of pumpsets energised installed in the State per year. During the year 1969-70, the number of pumpsets, energised is likely to reach the figure of 40,600.

The programme of electrification in 1969-70 envisages electrification of 837 spill-over villages and 857 new villages in the usual Plan, besides 360 new villages in Telangana under the Telangana Special Development Programme. In 1970-71 it is proposed to minly consolidate the village electrification works already taken up. In this process about 500 villages will be electrified and 50,000 agricultural pump sets will be energised. A sum of Rs. 700.00 lakhs has been provided in the Board's Budget Estimate for 1970-71 for Fourth Plan distribution scheme and rural electrification.

(b) NEW SCHEMES

Nagarjunasagar Pumped Storage Hydro Electric Scheme:

This is one of the schemes proposed in the draft plan for power for increasing the installed capacity. It envisages the installation of 2 Nos. 50 M.W. each hydel generating units with turbines having reversible features suitable pumped storage operation. The net estimated cost of the scheme is Rs. 676 lakhs. This scheme is awaiting the clearance of the Government of India. Pending approval, a token provision of Rs. 1 lakh has been made for this scheme in the Board's Budget Estimate for 1970-71.

14. *Loans to the Electricity Board*:

During 1970-71 the State Government propose to advance to the State Electricity Board, loans up to Rs. 9.80 crores and also to permit the Board to raise open market borrowings.

15. *Working of the Andhra Pradesh State Electricity Board*:

The following statement gives a comparison of the achievements of the Board:—

	Achievements in		*Targets for*	
	1967-68	1968-69	1969-70	1970-71
	(*Actuals*)			
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Units generated (Millions) ..	1,918	2,306	2,660	2,918
Units sold (Millions) ..	1,334	1,638	2,000	2,300
Revenue Receipts (Rs. in lakhs)..	2,438	2,985	3,390	4,013
Workings Expenses (Rs. in lakhs).. (including DRF & G.R. and excluding interest)	1,947	1,998	2,264	2,854

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Capital Expenditure (Rs. in lakhs)	2,161	2,894	3,917	3,367
Installed capacity (MW) ..	634	600.4*	600.4	662.9
Villages electrified (Nos.) ..	127	806	1,300	500
Services connected (Nos.) ..	1,05,012	1,40,613	1,50,000	1,20,000
Agricultural services connected (Nos.) ..	23,920	31,536	30,000	30,000
Rate of return on average capital Base (%)	5.9	7.7	8.4	8

*Note.—Due to retirement of old and uneconomic generating sets.

The per capita consumption in the State which was 36 units in 1967-68 increased to 44 units in 1968-69. It is expected to increase to 51 units in 1969-70. The Andhra Pradesh State Electricity Board has suffered heavy loss during the years 1965, 1966, 1967 and 1968 and earned profit during 1969 as may be seen from the statement given below:—

(*Rs. in lakhs*)

Year	*Loss*	*Profit.*
1964-65	222.00	..
1965-66	473.00	..
1966-67	611.00	..
1967-68	87.00	..
1968-69	..	105.00

It is a matter of gratification to know that our Electricity Board for the first time in 1968-69 earned a net profit of Rs. 105.00 lakhs. The operating results of the Board are expected to improve further from the following steps taken by the Board:

(1) Improving sales revenue by releasing more services.

(2) Keeping strict control over fuel consumption.

(3) Adopting the more economic schedule of generation possible between Hydro and Thermal plants.

(4) Improving methods of billing and collection procedures.

(5) Reviewing the adequacy of consumers' security deposits.

(6) Better control over inventories.

(7) Making sustained efforts to collect over due accounts.

(8) Reducing line losses.

16. *Conclusion*:

1969-70 is quite a satisfactory year as the State had adequate power. The tempo of load building has been maintained and the Board has continued to concentrate its attention on intensifying the work of releasing new services and of completing the transmission lines under erection so as to facilitate supply of adequate power from the generating stations to the consuming centres and from there to a larger number of consumers especially in rural areas. Sustained and substantial expansion in this programme would not be feasible unless adequate contributions in the shape of cash, materials and labour by farmers also come up. Every care is, however, taken in ensuring that the schemes undertaken by the Board yield the best possible results and satisfactory progress is being made towards the goal of making the Board self-supporting in the matter of finance.